70 ГОДИНА ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У НОВОМ САДУ 1954–2024

70 ГОДИНА ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У НОВОМ САДУ
1954–2024

70 ГОДИНА ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У НОВОМ САДУ 1954–2024

Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет

70 ГОДИНА ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У НОВОМ САДУ
1954–2024

За издавача
Проф. др Миливој Алановић, декан

Уреднице
Проф. др Ивана Живанчевић-Секеруш и Исидора Гордић Фисковић

Лектура и коректура
Др Љиљана Ћук

Фотографије:
Др Вукашин Живаљевић, Исидора Гордић Фисковић, Владан Живковић, Маја Ховањски, Александра Мирковић, проф. др Гордана Лалић-Крстин, архива Одсека за медијске студије, Габриел Радатовић, мр Рендал Мејџор, архива Одсека за хунгарологију, архива Одсека за славистику, архива Филозофског факултета, архива архитекте Александра Стјепановића, породичне архиве

Дизајн и прелом
Атила Капитањ

ISBN 978-86-6065-851-9

Електронско издање
https://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2024/978-86-6065-851-9

Објављивање ове публикације финансијски су помогли Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност, Конфуцијев институт Универзитета у Новом Саду, Сајнос доо, Нови Сад, МСЈ доо, Бачка Паланка, УР Насуво и фришко, Нови Сад, и УР Extra Food 021, Нови Сад.

Филозофски факултет
Нови Сад

САДРЖАЈ

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НОВОМ САДУ 1954–2024. 8
ДЕКАНИ, ПРОДЕКАНИ, ПРЕДСЕДНИЦИ САВЕТА ФАКУЛТЕТА И СТУДЕНТИ ПРОДЕКАНИ 46
ОДСЕК ЗА АНГЛИСТИКУ 58
ОДСЕК ЗА ГЕРМАНИСТИКУ 70
ОДСЕК ЗА ИСТОРИЈУ 86
ОДСЕК ЗА КОМПАРАТИВНУ КЊИЖЕВНОСТ 102
ОДСЕК ЗА МЕДИЈСКЕ СТУДИЈЕ 112
ОДСЕК ЗА ПЕДАГОГИЈУ 124
ОДСЕК ЗА ПСИХОЛОГИЈУ 140
ОДСЕК ЗА РОМАНИСТИКУ 156
ОДСЕК ЗА РУМУНИСТИКУ 172
ОДСЕК ЗА РУСИНИСТИКУ 186
ОДСЕК ЗА СЛАВИСТИКУ 198
ОДСЕК ЗА СЛОВАКИСТИКУ 210
ОДСЕК ЗА СОЦИОЛОГИЈУ 226
ОДСЕК ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И ЛИНГВИСТИКУ 240
ОДСЕК ЗА СРПСКУ КЊИЖЕВНОСТ 252
ОДСЕК ЗА ФИЛОЗОФИЈУ 268
ОДСЕК ЗА ХУНГАРОЛОГИЈУ 282
ОДСЕК ЗА ИТАЛИЈАНСКЕ И ИБЕРОАМЕРИЧКЕ СТУДИЈЕ 298
ОДСЕК ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД 312
БИБЛИОТЕКА ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА 322
СЛУЖБА ЗА СТУДЕНТСКА ПИТАЊА 342
СЛУЖБА ЗА ОПШТЕ И ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ 348
СЛУЖБА ЗА ФИНАНСИЈСКО-МАТЕРИЈАЛНА ПИТАЊА 358
ИНФОРМАТИЧКО-ТЕХНИЧКА СЛУЖБА 362
МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА 378
ЦЕНТАР ЗА ЈЕЗИКЕ 400
ЦЕНТАР ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК КАО СТРАНИ 406
СТАР – ЦЕНТАР ИЗУЗЕТНИХ ВРЕДНОСТИ 414
ЦЕНТАР ЗА ПОДРШКУ СТУДЕНТИМА 422
ФРАНКОФОНИ ЦЕНТАР УНИВЕРЗИТЕТА У НОВОМ САДУ 428
ИБЕРОАМЕРИЧКИ ЦЕНТАР 434
ЦЕНТАР ЗА ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНА ИСТРАЖИВАЊА И РАЗВОЈ ИСТРАЖИВАЧА 442
СТУДЕНТСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ 444
УМЕТНИЧКА ЗБИРКА ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА 452

садржај

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НОВОМ САДУ 1954–2024.

Филозофски факултет представља најстарију високошколску установу у Војводини. Иако је потреба за успостављањем високог образовања на овим просторима препозната још у XVIII веку, остварење идеје је захтевало много времена и одређене друштвене и политичке околности. Током скоро два века постојале су бројне иницијативе и у том правцу предузимани конкретни кораци. Међутим, услови за оснивање Филозофског факултета остварени су тек у другој половини XX века у контексту значајних друштвених и политичких промена. Ово раздобље је обележено тежњом за проширењем образовног система на свим нивоима и растућом потребом послератне државе за изучавањем друштвено-хуманистичких наука. Непосредни разлози за оснивање Филозофског факултета били су у значајном приливу студената на Универзитет у Београду и потреби за образовањем наставног кадра у гимназијама и средњим стручним школама. Важно је нагласити и богато историјско наслеђе и културну традицију Новог Сада који ће повратно утицати на формирање и развој ове установе.

Филозофски факултет у Новом Саду је основан законом који је донела Скупштина Народне Републике Србије у јуну 1954. године заједно са Пољопривредним факултетом. Потом је републичко Извршно веће образовало Матичну комисију којој је, у својству привременог органа факултетске управе, стављено у задатак да изврши припреме за почетак рада. На првој седници одржаној у јулу исте године именовани су њени чланови и утврђени задаци. У састав комисије су укључени истакнути представници академске заједнице: лингвиста Александар Белић, етнолог Боривоје Дробњаковић, историчар Васа Чубриловић, физичар Павле Савић, математичар Тадија Пејовић, књижевни и позоришни критичар Велибор Глигорић, германиста Мильан Мојашевић, књижевник и преводилац Младен Лесковац и ректор Више педагошке школе у Новом Саду Спасоје Чобански.[1] Током лета и јесени 1954. године комисија је интензивно радила: др Боривоје Дробњаковић је именован за вршиоца дужности декана, изабрани су секретар и одређени број службеника, обезбеђен је одговарајући простор за извођење наставе. Половином септембра завршен је избор првих наставника, чиме је Матична коми-

1 Архива Филозофског факултета, ф. 1, Решење Извршног већа НРС, бр. 293 од 9. VII 1954. о образовању Матичне комисије.

Проф. др Страхиња Костић

Стара зграда Филозофског факултета на углу Његошеве улице и Трга слободе.

Проф. др Мита Костић

сија испунила свој основни задатак и даљи рад на организационом конституисању препустила факултетској управи.[2]

Истовремено, организован је упис прве генерације студената. Као одговор на вест објављену у дневној штампи, стизале су молбе кандидата из целе Југославије.[3] Упис је трајао од 5. до 15. септембра. Према извештају секретара факултета могло се очекивати да ће на основу одлуке државних просветних власти о изменама и допунама о праву уписа ученика средњих школа на факултете бити поднете накнадне пријаве.[4] Одлуку о пријему на студије доносио је факултетски Савет. Кандидати са завршеном гимназијом или учитељском школом су уписивани на основу молбе, док је матурантима средњих стручних школа упис одобраван под условом да претходно положе пријемни испит који је одржан од 10. до 15. новембра.[5] По завршетку уписне процедуре констатовано је да ће академску 1954/55. годину Филозофски факултет у Новом Саду започети са 570 студената, од којих је 286 редовних и 284 ванредна.[6]

Филозофски и Пољопривредни факултет су отворени 20. новембра 1954. године на свечаности у Скупштини Војводине, којој су присуствовали представници тадашњег културног и политичког врха. Том приликом предавање је одржао великан наше науке Милутин Миланковић. Овај датум се сматра значајним у културној историји Новог Сада јер су тада постављени темељи на којима ће шест година касније настати Универзитет у Новом Саду.[7]

Редовна настава је почела 1. децембра и управо на овај дан се обележава Дан Факултета. Прво предавање студентима одржао је лингвиста др Александар Белић, универзитетски професор и председник Српске академије наука и уметности. У прво време Филозофски факултет у Новом Саду је био високообразовна и научна установа на којој су проучаване хуманистичке и природне науке у оквиру шест студијских група које је предложила и предвидела Матична комисија: група за историју, за јужнословенске језике, за југословенску књижевност, за енглески језик и књижевност, за немачки језик и књижевност, за математику са физиком.[8] Од тада, већ седам деценија, Филозофски факултет остварује своју мисију ширења знања.

На почетку свог историјског пута Факултет се суочавао са бројним тешкоћама. У првом периоду постојања, до 1960. године и оснивања Универзитета у Новом Саду, био је у саставу Филозофског факултета у Београду који му је пружао свесрдну помоћ у организационом и наставном погледу. Како би се омогућило правилно функционисање, било је потребно усвојити јединствени статут, обезбедити наставни кадар, осмислити наставне програме и организовати факултетску библиотеку за научни и наставни рад. Иако се за овај низ одговорних задатака располагало скромним материјалним и кадровским капацитетима, није изостала посвећеност запослених. О томе је остало забележено: „О чему смо све имали да се договарамо! Чинили смо то са заносом и с извесним разумљивим узбуђењем. У граду и крају,

2 Петар И. Поповић, „Четири године од оснивања Филозофског факултета у Новом Саду“, *Годишњак Филозофског факултета* 3/1958, 8–10; Архива Филозофског факултета, ф. 1, Записник са седнице чланова Матичне комисије, бр. 2163, 29. VIII 1954.

3 Архива Филозофског факултета, Деловодник 1954, Објава за упис студената. Конкурс за упис објављен је у *Службеном листу ФНРЈ*, 29. 14. VII 1954. и *Дневнику*, 31. VIII 1954.

4 Архива Филозофског факултета, ф. 2, Извештај о упису студената од 6. до 17. септембра, бр. 338, 18. IX 1954.

5 Архива Филозофског факултета, ф. 2, бр. 165, 10. IX 1954.

6 Петар И. Поповић, „Четири године од оснивања Филозофског факултета у Новом Саду“, 12.

7 *Дневник*, 24. XI 1954; *Политика*, 21. XI 1954.

8 Архива Филозофског факултета, Записник I седнице чланова Матичних комисија, 14. VII 1954.

Прва дипломa

Пред испитном комисијом, под председништвом д-р Васе Чубриловића, шефа историске катедре Филозофског факултета у Београду јуче је на новосадским Филозофском факултету дипломирао Душан Меденица. Душан Меденица дипломирао је историску групу са оценом 8. Он је истовремено и први студент који је дипломирао на овом факултету. На слици: Душан Меденица прима честитања чланова комисије.

Академик Александар Белић одржао је прво предавање студентима на Филозофском факултету 1. XII 1954. год.

Приступна беседа Ервина Шинка (21. X 1959. год.)

где су богате културне традиције, подизали смо тако високу научну и просветну установу као што је Факултет!“[9]

Приоритетан задатак пред отпочињање рада Факултета био је организовање наставе. У почетку се радило по наставним плановима и програмима одговарајућих студијских група Филозофског факултета у Београду. Током друге школске године извршена је ревизија наставних планова, што је потврђено Статутом. После доношења наставних планова приступљено је изради наставних програма за поједине предмете. Најзад се академске 1957/58. године настава изводила по новим наставним плановима и програмима.[10] Први предавачи су били признати научници и професори београдског Универзитета: књижевник и преводилац, управник Библиотеке Матице српске Младен Лесковац; филолог и лингвиста др Миливој Павловић; историчар и академик др Мита Костић; историчари Ђорђе Сп. Радојичић и др Петар И. Поповић; математичар др Мирко Стојаковић; слависта и филолог, научни сарадник Народне библиотеке Србије др Петар Ђорђић; лингвиста др Иван Поповић; лингвиста др Павле Ивић; математичар др Богољуб Станковић и археолог др Милутин Гарашанин.[11]

Једну од највећих сметњи за правилан рад Факултета представљао је недостатак простора. У време оснивања Филозофски факултет у Новом Саду је био смештен у Његошевој улици бр. 1. То је требало да буде само привремено решење док се не подигне нова зграда. Како се сваке године број студената повећавао, било је јасно да ће постојећи капацитети врло брзо постати недовољни. На седницама факултетских управних органа стално су вођене дискусије по овом питању и тражена су решења. Међутим, у томе се није одмакло даље од адаптације зграде у циљу повећања простора у слушаоницама и централној и семинарским читаоницама.[12] Поред осталог, требало је решити и читав низ других питања. Факултетска администрација, коју су у прво време чинила свега три службеника, добила је задатак да набави намештај, наставна средства, зидне табле, писаће машине. Вођени су разговори о штампању уџбеника и приручне литературе неопходне за наставни рад.[13]

Ипак, није било препрека да се удруженим радом студената и наставника на Филозофском факултету од почетка развије стваралачка атмосфера. То потврђују лични доживљаји сакупљени у споменицама штампаним поводом претходних јубилеја – годишњицâ постојања и рада Факултета. Такво је сећање историчарке Мире Алимпић која је, пошто је њена документација комплетирана, забележена као први уписани студент: „Наука вас омами и једно сазнање тражи друго и неосетно улазите у дражи тих студија које су путокази за цео живот, макар се и обрели у другим садржајима и формама.“[14]

Процес конституисања Факултета је заокружен доношењем првог Статута 1956. године, на чему се предано радило на седницама факултетске управе и Савета. Статутом су утврђени организација, концепт наставе, циљеви рада Факултета и начини њи-

9 *Споменица Филозофског факултета о десетогодишњици оснивања*, ур. Бошко Новаковић, Форум, Нови Сад 1964, 25.

10 Петар И. Поповић, „Четири године од оснивања Филозофског факултета у Новом Саду“, 15; Архива Филозофског факултета, Наставни планови и програми 1957–1959.

11 Исидора Гордић Фисковић, *Филозофски факултет Универзитет у Новом Саду 1954–2019*, Филозофски факултет, Нови Сад 2019, 11, у даљем тексту: И. Гордић Фисковић, *Филозофски факултет 1954–2019.*

12 Петар И. Поповић, „Четири године од оснивања Филозофског факултета у Новом Саду“, 22–23.

13 Архива Филозофског факултета, Акта по деловоднику, ф. 2–3.

14 *Споменица Филозофског факултета о десетогодишњици оснивања*, 72, 75.

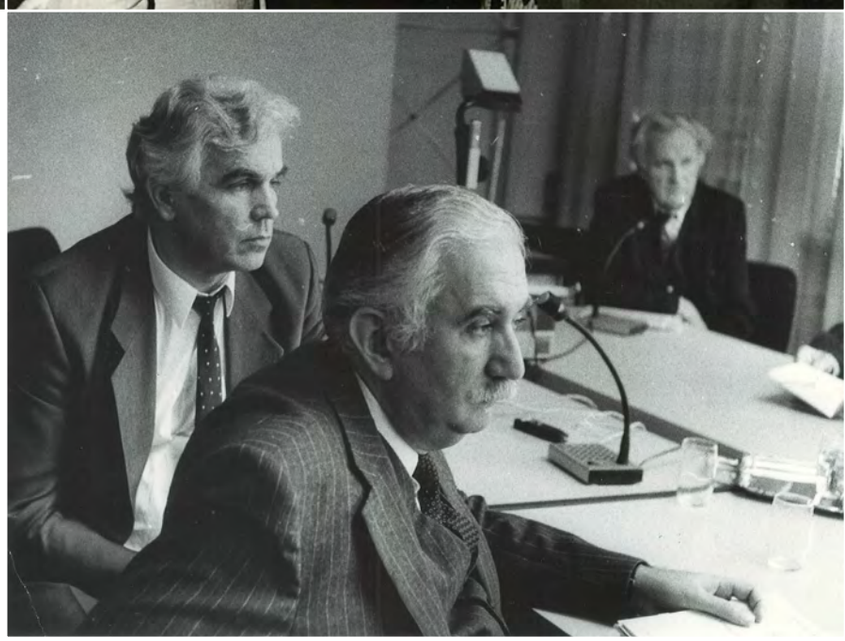
Проф. др Драган Станић, проф. др Томислав Бекић, декан, проф. др Радован Грандић и академик Јанош Бањаи

Академик Милорад Павић, Скендер Куленовић, проф. др Драгиша Живковић, проф. др Владимир Капор, потпредседник Матице српске (у Матици српској, 16. II 1975. год.)

Академик Павле Ивић и проф. др Драгиша Живковић (1975. год.)

Академик Драгутин Зеленовић и академик Чедомир Попов, декан

ховог остваривања. Посебне одредбе су се односиле на надлежности управних органа, декане и продекане и њихове компетенције, затим на начин функционисања администрације, катедара, као и осталих факултетских установа (института, завода, семинара, лабораторија), Библиотеке. Статутом је регулисан режим студија, одређени су облици наставе, планови за све студијске групе, услови за полагање испита и стицање доктората. Предвиђено је оснивање нових студијских група, пре свега групе за мађарски језик која није могла да буде одмах отворена због недостатка наставног кадра. У вези са научноистраживачком делатношћу предвиђено је да Факултет може да има сопствене публикације у којима ће наставници и сарадници објављивати резултате својих истраживања.[15]

Заједничким напорима органа руковођења, администрације, наставника и студената, успешно су премошћене све препреке и убрзо су се показали први резултати. Године 1958. Факултет је завршило 18 студената (17 редовних и 1 ванредни). Следеће године одбрањене су прве три докторске тезе, од којих је једна била из математике и две из српскохрватског језика. Формирана је факултетска Библиотека и напорно је рађено на набавци књига. Започета је издавачка делатност објављивањем прве књиге Споменице Илариону Руварцу 1955. и покретањем научног часописа *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду* 1957. године. Паралелно се развија научноистраживачка делатност и успоставља међународна научна сарадња. Захваљујући посвећености запослених и подршци шире заједнице, Факултет је наставио да се развија и у наредним деценијама, о чему је у једној од Споменица записано: „Филозофски факултет је, развијајући себе, у цивилизацијском и сваком другом смислу дао немерљив допринос развоју и Новог Сада и Војводине, а наравно и целе земље (и оне некадашње и садашње).“ Својим радом Филозофски факултет је потпуно оправдао и превазишао сва очекивања својих оснивача.[16]

Институционални развој и организационе промене

Филозофски факултет је данас један од четрнаест факултета Универзитета у Новом Саду, основаног 28. јуна 1960. године. У току седамдесет година свог историјског развитка, Факултет је континуирано растао, услед чега се мењала и његова организациона структура. У наставку ће бити дат кратак преглед овог развоја на основу досадашњих истраживања.[17]

У прво време постојања основне организационе јединице Факултета су биле катедре. Једна од првих шест основаних 1954. године била је Катедра за историју. Њени задаци су обухватали извођење наставе и организовање научноистраживачког рада са посебним усмерењем на прошлост војвођанског простора од најстаријих времена до савременог доба, чиме она и данас значајно доприноси неговању културно-историјског наслеђа Војводине. Исте године је основана Катедра за јужнословенске језике, данас Одсек за српски језик и лингвистику. Одговарајући на потребе вишејезичне средине, Катедра

15 *Статут Филозофског факултета: Нови Сад*, Службени гласник НР Србије, Београд 1956.

16 *Филозофски факултет у Новом Саду 1954–2004*, ур. Мато Пижурица, Марија Клеут, Филозофски факултет, Нови Сад 2006, 12.

17 *Filozofski fakultet u Novom Sadu 1954–1984*, odg. ur. Mihal Harpanj, Filozofski fakultet, Novi Sad 1984; *Филозофски факултет у Новом Саду 1954–2004*; Никола Грдинић, *Постдипломске студије на Одсеку за српску и упоредну књижевност: Поводом 25-годишњице рада (1973–1998)*, Филозофски факултет, Нови Сад 1998; https://www.ff.uns.ac.rs/fakultet#odseci, приступљено 20. II 2024; *Статут Филозофског факултета у Новом Саду,* 15. XII 2023, *https://www.ff.uns.ac.rs/uploads/files/Fakultet/Pravna%20akta/Pravna%20akta/Opsta%20akta/Statut%20Filozofskog%20fakulteta.pdf* , приступљено 1. III 2024.

Нова зграда Филозофског факултета
у градњи

Стоје: Небојша Брмбота, библиотекар, и Лазар Бауранов, секретар Факултета; седе: Владан Живковић, библиотекар, Томислав Стојановић, шеф студентске службе и Душан Хорватски, портир

Друїа конференција Живи језици у Новом Саду 1990. год.

Академик Светозар Кољевић са супругом, Радмила Гикић Петровић и академик Милорад Павић

Проф. др Славко Кркљуш уручује магистарску диплому; у средини проф. др Милан Трипковић, декан.

је ширила своју наставну и научну основу, те се тако поред српске филологије у оквиру ње изучава и српски језик као нематерњи. Захваљујући свестраном залагању својих запослених, Катедра се развила у угледну лингвистичку школу. Као посебна наставно-научна јединица Факултета основана је Катедра за југословенску књижевност, данас Одсек за српску књижевност, у оквиру којег се изучавају историја књижевности, светска књижевност и књижевна теорија. Међу предавачима били су неки од најзначајнијих представника српске и југословенске књижевности друге половине XX века. Оснивањем Филозофског факултета са радом су почеле две катедре за страну филологију, за англистику и германистику, које су се кроз наставне, научне и преводилачке активности, врло брзо конституисале као модерне универзитетске дисциплине. Прве студенте је 1954. године уписала и Катедра за математику са физиком. Године 1957. отворен је Лекторат а потом 1959. Катедра за мађарски језик и књижевност, данас Одсек за хунгарологију. Намера за оснивање ове катедре је постојала још од оснивања Факултета, што је предвиђено првим Статутом из 1956. године. Међутим, било је потребно одређено време да се за то стекну одговарајући услови, пре свега у наставном кадру. Наставни и научни рад Катедре не обухвата само области језика и књижевности, него укључује бављење мађарском историјом и културом.

Шездесетих година прошлог века, Факултет се даље институционално проширивао. После гашења Више педагошке школе у Новом Саду и интегрисања њених студијских група, на Филозофском факултету је поред дотадашњих седам, основано још толико нових студијских група. Од 1961. године у оквиру Катедре за источне и западне словенске језике изучавани су словачки језик и књижевност и руски језик и књижевност. Катедра за француски језик и књижевност, данас Одсек за романистику, такође је почела са радом 1961. године. Катедра се континуирано ширила оснивањем лектората из области романске филологије: за румунски језик и књижевност (1974), за италијански (1979) и шпански језик (1997). У оквиру њеног рада посебно се издвајају интензивна међународна сарадња и активно укључивање у ширу франкофону заједницу. У овој фази развоја Филозофског факултета, основане су три катедре из области природних наука за физику, хемију и биологију а нешто касније и географију.

Даљи институционални развој је настављен 1962. године оснивањем фонетске лабораторије која је имала за циљ модернизовање учења страних језика и 1963. године образовањем Семинара за педагогију, чији је основни задатак био унапређење педагошког рада на Факултету. Године 1965. основана је самостална Катедра за педагогију али ће прве студенте уписати тек седамдесетих. Значајне промене уследиле су крајем 1967. и током 1968. године када је Филозофски факултет, на подстицај покрајинских власти, основао три самосталне научне установе: Институт за историју Војводине, Институт за хунгарологију и Институт за лингвистику.

Крајем шездесетих година Филозофски факултет је имао четрнаест катедри, три института и фонетску лабораторију. Због сложене структуре и разнородног састава, 1969. године је одлучено да се, ради бољег функционисања, извршивши подела на две установе: Филозофски факултет и Природно-математички факултет, у оквиру којих ће се изучавати сродне научне дисциплине. Самостални развој Филозофски факултет наставља оснивањем нових установа друштвено-хуманистичког усмерења.

Године 1972. дотадашња Катедра за источне и западне словенске језике подељена је на два самостална дела, на Катедру за руски језик и књижевност и Катедру за словачки језик и књижевност, које су одговарале постојећим студијским групама. Руски језик и књижевност изучава се од оснивања Филозофског факултета, прво као помоћни предмет у програмима других наставних група, потом у оквиру Семинара за славистику, који је постојао у са-

Уручење „Великог крста за заслуге“, ордена Савезне Републике Немачке проф. др Страхињи Костићу и проф. др Павици Мразовић (7. IV 1992. год.)

Студенти српске књижевности у паузи између предавања на Дунаву, испред Факултета (2003. год.)

Пријем страних лектора у Ректорату Универзитета у Новом Саду (новембар 2001. год.)

ставу Катедре за јужнословенске језике и, најзад, при Катедри за источне и западне словенске језике и књижевност од 1961. године. Данас Одсек за славистику са једнаким успехом обавља свој основни задатак – образовање професора руског језика. Захваљујући дугој традицији и трајању, Одсек за словакистику данас представља један од најутицајнијих словакистичких центара ван Словачке. Почетком седамдесетих година основане су нове јединице: Катедра за српскохрватски језик као језик друштвене средине и лекторати за русински (1972) и румунски језик (1974), из којих ће се развити нове студијске групе. Обновљен је рад Катедре за француски језик.

Крупне промене у високом образовању у Југославији наступиле су после доношења новог Устава и Закона о удруженом раду 1974. године. Усвајањем Резолуције о самоуправном преображају васпитања и образовања на X конгресу Савеза комуниста Југославије започет је процес реформи високог образовања и научноистраживачке делатности. Увођењем самоуправљања, Универзитет у Новом Саду је постао заједница факултета као радних организација. Филозофски факултет је такође претрпео крупне организационе промене које су изведене интеграцијом појединих катедри са институтима и оснивањем нових студијских група. Од тада се наставна и научна делатност одвијају у оквиру институтâ као основних организација удруженог рада. После реорганизације Факултета 1975/76. године образовано је осам института: Институт за историју,[18] Институт за јужнословенске језике,[19] Институт за југословенске књижевности и општу књижевност, Институт за педагогију, Институт за филозофију и социологију, Институт за мађарски језик, књижевност и хунгаролошка истраживања,[20] Институт за словакистику и Институт за стране језике и књижевност. Посебне организационе јединице Факултета или, према ондашњој терминологији, радне заједнице, биле су факултетска Библиотека и стручна административно-техничка служба које су 1980. године обједињене. Године 1978. на основама језичке лабораторије образован је Мултимедијални центар за проучавање модерних језика: енглеског, немачког, руског и француског. Период је заокружен 1979. године када је Филозофски факултет из центра Новог Сада пресељен у нову зграду, у којој се и данас налази.[21]

Међу постојећим организационим јединицама Институт за педагогију је имао нарочито сложену структуру. Развој педагогије као универзитетске научне и наставне дисциплине се може пратити од оснивања Факултета, тачније 1956. године, када је на иницијативу Катедре за историју почело педагошко образовање студената, а потом конституисан Семинар за педагогију 1963. Иако је основана 1965. Катедра за педагогију уписује прве студенте тек 1972. године. Године 1976. Катедра прераста у Институт за педагогију. Својом делатношћу Одсек за педагогију наставља и чува богату образовну традицију војвођанског простора.

У саставу Института за педагогију током осамдесетих година биле су још три новоосноване кате-

18 Настао је интеграцијом Катедре за историју и Института за историју Војводине.

19 Чине га: Катедра за јужнословенски језик, Катедра за српскохрватски језик као језик друштвене средине и Институт за лингвистику.

20 Формиран од Катедре за мађарски језик и књижевност и Института за хунгарологију.

21 Архитекта Александар Стјепановић је за пројекат добио Октобарску награду. Зграда Филозофског факултета је данас модерно опремљена и има две рачунарске учионице, две фонолошке лабораторије, лабораторију за експерименталну психологију, кино-салу са кабином за симултано превођење, радијски и телевизијски студио са опремом за аудио и видео снимање и монтажу. Захваљујући Министарству културе и информисања, Филозофски факултет од 2015. има и своју уметничку збирку са преко 50 уметничких дела (графике, слике, цртежи, колажи и фотографије). И. Гордић Фисковић, *Филозофски факултет 1954–2019*, 14–15.

Дан Факултета 2006. год. (десно) и
Дан Факултета 2007. год. (доле)

Испраћај у пензију наставника и
сарадника (2007. год.)

Проф. емер. Марија Клеут и проф.
др Ивана Живанчевић Секеруш

дре. Катедра за румунски језик и књижевност, првобитно Лекторат у оквиру Катедре за француски, издвојена је из Института за стране језике и књижевност и прешла у састав Института за педагогију. Самостална катедра постаје 1981. године а данас носи назив Одсек за румунистику. За овај период је значајно оснивање Катедре за психологију 1982. године, која се свестраним залагањем њених запослених врло брзо афирмисала као наставна и научна универзитетска дисциплина. Наставници, сарадници и истраживачи Одсека за психологију остварују запажене научне резултате, због чега је у области психологије Универзитет у Новом Саду уврштен на светским листама најбољих универзитета у овој дисциплини. Последња у низу катедри за изучавање мањинских језика, била је Катедра за русински језик и књижевност, данас Одсек за русинистику. Њени почеци сежу у 1972. годину када је постојао Лекторат, студијска група је основана 1981. док самостална Катедра постаје 1984. године. Изучавањем мањинских језика и књижевности (мађарског, словачког, русинског и румунског) на Филозофском факултету доприноси се очувању микрокултурâ и афирмише интеркултуралност.

Развој филозофије и социологије као универзитетских дисциплина започет је у оквиру Института за филозофију и социологију 1976. године. Прво је 1978. године основана Студијска група за марксизам са циљем да припрема будуће просветне раднике за наставу марксизма у средњим и средњим стручним школама. Други задатак Катедре је био извођење наставе из обавезних и изборних предмета на осталим студијским групама Филозофског факултета. Студијска група за филозофију и социологију је почела са радом 1988. године. Престанком рада институтâ ове научне дисциплине су и даље биле интегрисане у оквиру заједничког одсека. Самостални развој, као два посебна одсека почињу од академске 1996/97. године. Поред наставног и научног рада одсеци за социологију и филозофију се ангажују у културном и друштвеном животу шире заједнице.

Деведесетих година Филозофски факултет је доживео још једну реорганизацију. Прекретницу је представљало доношење Закона о универзитету 1992. године. Законом о јавној служби високо образовање уместо друштвене постаје јавна делатност, која је у надлежности Министарства за образовање и Министарства за науку и технологију. Институти су угашени а уместо катедри, основне организационе јединице постају одсеци. Деведесетих година јавила се идеја за оснивањем Катедре за компаративну књижевност. Иако је намера постојала још од оснивања факултета, потребни услови су се стекли у време професорâ Миодрага Радовића, Николе Страјнића и академика Зорана Константиновића. Одсек је почео са радом 2000. године. Према речима његових запослених, представља место сусрета националне и европских књижевних уметности.

Двехиљадитих формирана су још три одсека. Одсек за медијске студије основан је 2004. године. Његова специфичност, према речима координаторке у оснивању проф. Вере Васић, јесте у томе што поред теоријских, нуди и већи број предмета уже и шире струке, као и друге облике наставе у оквиру којих студенти стичу и потребне вештине из новинарске праксе. Одсек за италијанске и ибероамеричке студије основан је 2022. године. Његову основу чинили су Лекторат за италијански (1979) и Лекторат за шпански језик (1997) који су постојали при Одсеку за романистику. У оквиру Одсека одвија се наставни и научни рад, који обухвата не само проучавање језика, књижевности и културе, него и развијену преводилачку делатност. Последњи у низу одсека на Факултету – Одсек за социјални рад – образован је као одговор на потребу развоја и осавремењивања студијских програма.

Додела магистарских диплома
(2010. год.)

Дан Факултета 2009. год,
деканица Љиљана Суботић,
академик Јасмина Грковић-
Мејџор и проф. др Мато
Пижурица

Дан Факултета 2008. год, отварање
изложбе „Атанасије Стојковић“.

Филозофски факултет у Новом Саду данас у свом саставу има деветнаест одсека,[22] двадесет и један центар и четири института. Шеснаест центара се бави научноистраживачком делатношћу,[23] док остали, основани на нивоу Факултета, пружају различите врсте подршке студентима. Највећи и најактивнији је Центар за језике који постоји од оснивања Факултета, затим следе Центар за усавршавање наставника и образовање током читавог живота, Центар за подршку студентима и Центар за предузетништво. Филозофски факултет је овлашћени центар за полагање међународно признатих испита из познавања енглеског језика (Кембриџ), корејског језика (TOPIK), кинеског језика и информатичке писмености (ECDL). У саставу Филозофског факултета постоје четири института који се баве изучавањем кинеског, португалског, корејског и шпанског језика, културе, традиције и уметности: Конфуцијев институт Универзитета у Новом Саду (основан 2014. године), Институт „Камоиш“ (2017), Институт „Кинг Сејонг“ (2019) и CIBAM (2020).

О правилном раду Факултета старају се секретар и четири стручне службе: Служба за опште и правне послове, Служба за финансијско-материјално пословање, Информатичко-техничка служба и Служба за студентска питања и наставу. Од 2009. године функционише и Канцеларија за међународну сарадњу и пројекте. Посебну драгоценост представља факултетска Библиотека са једном централном и седамнаест семинарских читаоница и богатим књижним фондом који броји више од шест стотина хиљада публикација, што је чини највећом библиотеком Универзитета у Новом Саду и другом по значају библиотеком у Војводини, одмах после Библиотеке Матице српске. Као организациона јединица Библиотеке, оформљен је Издавачки центар који обавља стручне и административне послове у вези са издавачком делатношћу Факултета.

Настава

На Филозофском факултету у Новом Саду је од самог почетка посебна пажња посвећивана настави. Током прве две школске године студенти шест студијских група слушали су предавања према наставним плановима и програмима Филозофског факултета у Београду. Наставна комисија, која је основана као посебно факултетско тело, одмах је приступила њиховој ревизији. Током академске 1956/57. године израђени су први наставни планови новосадског Филозофског факултета а потом и наставни програми за поједине предмете. Њихова примена је почела у академској 1957/58. години.[24]

У овом периоду на Факултету је студирао велики број ванредних студената. Ванредно студирање је одобравано са циљем да се просветним радницима, који су се до тада школовали у средњим учитељским и Вишој педагошкој школи, пружи прилика да допуне своје квалификације. За ванредне студенте није био прописан посебан режим студија. С обзиром на то да су имали исте обавезе а мање времена за њихову реализацију, постизали су слабији успех од редовних студената. Због тога су за њих на нивоу Универзитета организовани различити видови подршке

22 Одсеци Филозофског факултета: Одсек за англистику, Одсек за германистику, Одсек за историју, Одсек за италијанске и иберoамеричке студије, Одсек за компаративну књижевност, Одсек за медијске студије, Одсек за педагогију, Одсек за психологију, Одсек за романистику, Одсек за румунистику, Одсек за русинистику, Одсек за славистику, Одсек за словакистику, Одсек за социјални рад, Одсек за социологију, Одсек за српски језик и лингвистику, Одсек за српски језик и књижевност, Одсек за филозофију, Одсек за хунгарологију. За реализацију студијских програма, чију основу чине најмање две научне области, стара се Програмско веће.

23 Више у одељку о научној делатности Факултета.

24 Архива Филозофског факултета, Записници са седница Факултетског Савета и Факултетске управе, 1956–1959.

TEMPUS CUBRIK – Национални округли сто на тему обезбеђења квалитета: представници универзитетâ у Новом Саду, Нишу и Београду, КАПК-а и Министарства просвете (10.XII 2010. год.)

Посета министра просвете и науке, проф. др Жарка Обрадовића Факултету (3. X 2010. год.) На слици (слева): ректор Универзитета у Новом Саду, проф. др Мирослав Весковић, министар Обрадовић, помоћник министра, проф. др Слободан Јауковић и деканица, проф. др Ивана Живанчевић-Секеруш.

Дан Факултета -
Контексти 2012. год.

Представници колектива и студената Филозофског факултета примају признање Црвеног крста за изузетне резултате на омасовљавању давања крви (16. VI 2014. год.)

Пријем у амбасади Француске поводом именовања проф. др Иване Живанчевић Секеруш за витеза реда Академских палми (3. VI 2014. год.)

Дан Факултета 2014. год.

попут семинара на којима су се ближе упознавали са начином рада, студијским програмима и литературом, док су катедре организовале додатна предавања, одржавале консултације и пружале помоћ у савладавању градива.[25]

Честе реформе кроз које је пролазио образовни систем у Србији у другој половини XX века условљавале су измене наставних планова и програма универзитетске наставе са циљем њеног прилагођавања реформи основног и средњег образовања. По доношењу Закона о универзитетима 1960. године, на Филозофском факултету се прелази на нови начин рада тзв. степеновану наставу. Увођење новог система је правдано потребама тржишта рада за кадровима различитог профила и степена стручности. Степенована настава је подразумевала поделу четворогодишњих студија на два циклуса у трајању од две године. Први степен, после кога је постојала могућност завршетка студија, требало је да припреми кадар за рад у основним а други у средњим и средњим стручним школама, док је трећи степен подразумевао постдипломске студије. У складу са овим изменама уведени су нови наставни планови и програми чија је примена почела у школској 1961/62. години. У вези са системом степеноване наставе испољили су се бројни проблеми. Велики број часова и испита представљали су оптерећење како за наставнике тако и за студенте. Поред осталог, овакав систем студија није остављао времена за индивидуални рад, услед чега студенти нису стицали одговарајућа знања из методологије и научноистраживачке вештине. Све то је утицало на ефикасност и квалитет студија, што је условило напуштање система степеноване наставе у току школске 1965/66. године. На четрнаест студијских група, колико их је тада било, поново су успостављене четворогодишње студије са могућношћу наставка школовања и усавршавања на постдипломским студијама.[26]

Промене у високом образовању и научноистраживачкој делатности, до којих је дошло средином седамдесетих година прошлог века, довеле су до темељне реорганизације Факултета и ревизије наставних планова и програма. У овом периоду тежи се ближем повезивању научноистраживачког и наставног рада, што је у организационом погледу решено интеграцијом научних института и катедри које су тада постојале на Факултету. На конципирање нових програма студија утицала је реформа образовања на средњем ступњу, прелазак на систем усмереног образовања и увођење обавезног марксистичког образовања као одговора на идеолошко-политичке потребе друштва у даљем изграђивању социјализма. Реформа студијских програма је обухватала увођење већег броја смерова, двопредметне наставе у оквиру постојећих студијских група, укључивање научног кадра у извођење наставе и стручних сарадника у оквиру предмета који су припремали студенте за рад у школи. Уско стручно усмерење студијских програма требало је да омогући студентима стицање компетенција које ће моћи ефикасније да примене у пракси. У оквиру студијских група које су постојале при Институту за стране језике (енглески, немачки, француски и руски) били су предвиђени следећи смерови: лингвистички, књижевни, преводилачки, наставнички и културолошки; студије Педагогије обухватале су два смера: Предшколску педагогију и Школску педагогију; на Студијској групи за историју биле су предвиђене Класичне студије, Архивистика и Музеологија. Најсложенију структуру имао је Институт за јужнословенске језике који је имао две групе са по два смера: Српскохрватски језик и југословенска књижевност са смеровима за библиотекаре и лекторе и Српскохрватски као језик средине са

25 *Филозофски факултет Нови Сад, Споменица 1954–1964*, 59.

26 Исто, 57; *Filozofski fakultet u Novom Sadu 1954–1984*, 12–13.

Отварање Конфуцијевог института Универзитета у Новом Саду (27. V 2014. год.)

Додела златних диплома првим генерацијама дипломаца поводом прославе 60. годишњице Факултета

наставничким и преводилачким смером. Убрзо се показало да није једноставно спровести планиране измене у пракси, поготово оне које се односе на увођење двопредметне наставе, због чега је нови систем студија укинут академске 1979/80. године. Уместо смерова установљен је велики број изборних предмета. Изборност је остала одлика наставних планова и програма на Филозофском факултету. Средином деведесетих година, као последица политичких превирања и коренитих друштвених промена које су настале услед распада заједничке државе, поново су измењени наставни планови и програми, последњи пут по старом систему.[27]

У Србији је почетком двехиљадитих започет процес свеобухватне реформе на свим образовним нивоима, која је подразумевала модернизацију и реорганизацију образовања у циљу подстицања економског развоја земље, демократизације друштва и међународне интеграције. Прекретницу је представљало усвајање Закона о високом образовању 2005. године, којим је започета реформа високог школства у складу са болоњским системом. Нове измене наставних планова и програма биле су усклађене са овим законом. Филозофски факултет у Новом Саду је акредитовао студијске програме на три нивоа студија (основне, мастер и докторске) у складу са савременим европским високошколским стандардима. Њихов циљ је био стицање ширих компетенција уз уважавање потреба средине и захтева тржишта рада. У нове програме уграђен је захтев за повећањем ефикасности студирања и мобилности студената. Настава по новом болоњском систему, после краћег прелазног периода почиње да се примењује почевши од академске 2007/08. године. Студијски програми су континуирано развијани и усавршавани, што је потврђено новим акредитацијама 2015. и 2021. године. Настављен је рад на креирању нових. У најновије програме инкорпорирани су принципи целоживотног учења, стицање стручних практичних искустава, педагошких компетенција и примена нових технологија у образовању. Од почетних шест студијских група, настава на Филозофском факултету у Новом Саду се данас реализује у оквиру деветнаест одсека са преко педесет студијских програма на сва три нивоа студија.[28]

Постдипломске студије

Једно од мерила квалитета високошколског образовања јесу програми постдипломских студија. Уз седамдесетогодишњицу, Филозофски факултет у Новом Саду обележава и нешто више од пола века од њиховог увођења. Према речима др Николе Грдинића, редовног професора у пензији Одсека за српску књижевност, постдипломске студије представљају „највиши и најзначајнији облик универзитетске наставе“ а њихов основни циљ је „унапређење кандидатове способности да се бави науком.“ Постдипломске студије подразумевају даље усавршавање у уже стручној научној области и већи степен самосталности у раду кандидата. Програме последипломског усавршавања карактеришу изборност, индивидуализација, отвореност ка новим сазнањима, праћење текућих достигнућа и продукције у оквиру своје научне дисциплине, као и увођење у истраживачки рад и развој креативних способности студената.[29]

Постдипломске студије на Филозофском факултету у Новом Саду су установљене шездесетих година. Иако је тежња за њиховим увођењем постојала од оснивања Факултета, што је произлазило из по-

27 Исто, 17–19; *Plan i program vaspitno-obrazovnog rada na Filozofskom fakultetu*, ur. Danijel Dudok, Tomislav Stojanović, Filozofski fakultet, Novi Sad 1978.

28 *Закон о високом образовању*, Службени гласник, Београд 2005; https://www.ff.uns.ac.rs/sr/studijski-programi, приступљено 20. II 2024.

29 Н. Грдинић, *Постдипломске студије на Одсеку за српску и упоредну књижевност*, 7–8, 14–15.

Тимбилдинг путовање у Венецију 2016. год.

Снимање новогодишње честитке (децембар 2016. год.)

Тимбилдинг путовање у Печуј 2015. год.

требе за формирањем сопственог наставног кадра, услови за то су се стекли оснивањем Универзитета у Новом Саду 1960. године. Почеци су били скромни, на први расписан конкурс пријавио се мали број кандидата и то само на појединим катедрама: јужнословенским језицима, југословенској књижевности, енглеском језику и књижевности, и математици. Друга генерација постдипломаца уписана је 1965/66. академске године. У прво време, није организована редовна настава него се са кандидатима радило индивидуално.[30]

Темељи постдипломским студијама постављени су седамдесетих година, за шта је заслужан професор Светозар Петровић, теоретичар књижевности, академик и професор Филозофског факултета. У Нови Сад је дошао на позив професора Младена Лесковца са циљем да помогне организовање сталне постдипломске наставе. Одлуком Наставно-научног већа 1971. године поверен му је задатак на изради концепта, а следеће године Филозофски факултет у Новом Саду је добио први Правилник о постдипломским студијама. Захтев за отварање постдипломских студија потврдило је Наставно-научно веће Универзитета у Новом Саду 1973. године. Првобитно је даље стручно усавршавање било могуће на свега три смера односно четири катедре: наука о књижевности (ужа струка: књижевност српскохрватског језика, мађарска књижевност), наука о језику (српски језик, мађарски језик), историја (историја Војводине). После организационих промена до којих је дошло 1974. године, постдипломске студије прелазе у надлежност Института.[31]

Настава на постдипломским студијама је организована у виду предавања или консултативне менторске наставе. Првим правилником утврђена је структура програма, чију основу чине три општестручна и шест ускостручних предмета. Овај однос се временом мењао у корист општестручних предмета. Осамдесетих година се интензивно радило на измени целокупног концепта постдипломских студија. Суштина промена била је у захтеву за увођењем два обавезна предмета (Техника научног рада и Страни језик), као и четири стална курса. Нови концепт наставе није уведен у праксу услед промена до којих је дошло деведесетих година. После доношења Закона о универзитету 1992. године и организационих промена на нивоу Факултета, усвојено је ново упутство којим је 1993. године почело организовање постдипломских студија, које од тада имају назив „магистарске студије“. На нивоу Факултета отворене су заједничке, јединствене, интердисциплинарне постдипломске студије. Постојала су два модела извођења наставе, менторске консултације и настава у виду курсева. Обавезни предмети били су из области информатичке писмености и познавања страног језика. У програму постдипломских студија из деведесетих година, укидањем система изборности, налазило се шест општестручних и три ускостручна курса.[32]

Развој постдипломске наставе зависио је од бројних фактора, пре свега организационих промена и начина финансирања. Дешавало се да се конкурс за упис нових кандидата не распише за сваку школску годину. То је нарочито било изражено деведесетих година због ратних услова и из социјалних разлога. Услед тога је вршено прилагођавање наставе скраћивањем дужине трајања курсева и укидањем изборности. Јављали су се и други проблеми попут недовољног времена за менторски рад са кандидатима, обезбеђивање потребног наставног кадра и курсева којима би се изашло у сусрет специфичним интере-

30 Исто, 13.

31 Исто.

32 Исто, 8, 18–20, 55.

„Тајни Деда Мраз" - службе и библиотека (децембар 2022. год.)

Академик Јасмина Ґрковић Мејџор, председница Савета Факултета, обраћа се на прослави Дана Факултета 2022. год.

Најбољи студенти за школску 2021/2022. год. са члановима управе Факултета.

совањима кандидата, праћење рада и напредовања студената.[33]

Ступањем на снагу Закона о високом образовању 2005. године усвојени су принципи болоњске реформе, чиме је створен оквир за темељне измене високог образовања. Магистарске студије су укинуте а студенти уписани до ступања на снагу овог Закона имали су право да заврше студије по започетом плану и програму, условима и правилима студија, најкасније до краја академске 2015/16. године. По новом болоњском систему студије су организоване у три степена. Постдипломске студије су студије трећег степена – докторске, после којих се стиче звање доктора наука. Настава је углавном консултативна а заснива се на проучавању бројних и разноврсних изборних предмета. Докторанди су корисници стипендија које додељује Министарство науке, ангажовани су на извођењу вежби и као истраживачи на пројектима које реализују одсеци. Имају могућност стручног усавршавања путем програма размене и студијских и истраживачких путовања. Својим научним радом достижу запажене резултате, за шта добијају многобројна признања и награде. [34]

Студенти

Излагање о седамдесет година Филозофског факултета не би било потпуно без кратког посебног осврта на његове студенте којима припада подједнако важно место у остваривању његове мисије ширења знања. Филозофски факултет им је од свог оснивања пружао посебну пажњу креирајући окружење којим се подстиче њихов професионални и лични развој, због чега су и основани Центар за подршку студентима и Центар за предузетништво.

Наши студенти долазе из различитих средина са претходно стеченим образовањем у оквиру најразноврснијих образовних профила. Својом радозналошћу и жељом за знањем обогаћују свакодневну образовну праксу. За висока постигнућа у настави студенти Филозофског факултета добијају бројне награде за књижевни, научни рад, беседништво, као и признања која додељује Универзитет и Новом Саду. За своје прве научноистраживачке радове и иновативна и практична решења у различитим дисциплинама достижу високе пласмане на конкурсима и такмичењима међународног карактера. Студенти Филозофског факултета су добитници стипендија која додељују ресорна министарства и амбасаде, попут стипендије Фонд за младе таленте – Доситеја, стипендијâ министарства просвете и науке, програма стипендирања DAAD за усавршавање и наставак студија у Немачкој, Фулбрајт програма који финансира амбасада Сједињених Америчких Држава и многих других. Филозофски факултет такође прати, подржава и награђује своје студенте. Поводом Дана Факултета, сваке године додељује награде најбољим студентима и најбољем младом научнику/истраживачу.

Поред академских постигнућа, студенти постижу запажене резултате у оквиру различитих ваннаставних активности. Укључују се у рад Студентског парламента и студентских организација путем којих се повезују са студентским удружењима на другим универзитетима у земљи и региону. Студенти су иницирали и, уз помоћ наставника и сарадника Факултета, покренули рад бројних секција – научних, стручних, литерарних, драмских и спортских. Филозофски факултет објављује неколико студентских часописа: *Студентски часопис – КОД 04*, *Philos*, *Stúdium*, *Traf!: slovenský študentský časopis*, *Čar(b)ológ: slovenský študentský časopis literárnych prác z detskej literatúry*. Такође, пружа подршку приликом организације студентских конференција. Студенти Филозофског факултета су волонтерски и друштвено

33 Исто, 37, 42–43.

34 Јелена Колаковић, „Магистарске студије на Одсеку за историју Филозофског факултета у Новом Саду (1994–2016)“, 10 стр. (необјављено, из личне архиве); *Закон о високом образовању*, 2005.

Управа Факултета на прослави јубилеја - 70 година постојања и успешног рада Филозофског факултета.

Најбољи студенти за школску 2023/2024. год. са продеканима.

ангажовани, чиме пружају допринос приликом организовања различитих активности на Факултету и у оквиру шире заједнице. Захваљујући заједничком залагању наставника и студената, Филозофски Факултет је вишеструки добитник највиших признања која додељује организација Црвеног крста Србије за неговање хуманих вредности.[35]

Не смемо изоставити да поменемо и стране студенте који путем програма размене долазе на Факултет већ у току редовних, основних студија, али и у сврху истраживања за мастер и докторске радове. Њихова знања и искуства додају још једну нијансу културној шароликости новосадског Филозофског факултета.

Научна делатност

Наука, поред наставе, представља основну делатност Филозофског факултета у Новом Саду. Факултет је акредитован као научноистраживачка организација, у оквиру које се научна истраживања одвијају кроз рад шеснаест центара. Од тог броја три центра су основана на нивоу Факултета: Центар за српски језик и културу, Центар за бихејвиорална истраживања у психологији и, недавно основани, Центар за интердисциплинарна истраживања и развој истраживача, у оквиру кога ради више од тридесет истраживача-студената докторских студија и младих научника. Преосталих тринаест центара функционишу у оквиру одсекâ као њихове организационе јединице: Центар за српски језик као страни, Центар за мађарски језик, Центар за хунгаролошка истраживања, Педагошки центар, Центар за примењену психологију, Центар за социолошка истраживања, Центар за истраживање фолклора, Центар за истраживање и популаризацију српске књижевности, Центар за историјска истраживања, Медијски центар, Центар за студије идеализма, Центар за биоетику и Центар за ибероамеричке студије. При Одсеку за психологију, као посебна организациона јединица у оквиру које се одвијају научна истраживања, постоји Лабораторија за експерименталну психологију.[36]

Филозофски факултет реализује велики број научних пројеката. Наши наставници, сарадници и истраживачи су такође чланови истраживачких тимова на бројним универзитетима и институтима у земљи и иностранству. Они су укључени у пројекте које финансира Фонд за науку Републике Србије, док је значајан број пројеката одобрен од стране покрајинског Секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност и има за циљ истраживања која уважавају специфичности средине и доприносе њеном напретку.[37]

Резултати научних истраживања представљају се широј академској заједници на научним и стручним скуповима. Филозофски факултет у Новом Саду организује више скупова интердисциплинарног и међународног карактера, међу којима су највећи *Сусрет култура* и *Контексти*, намењени младим истраживачима и студентима докторских студија. Поред размене идеја, знања и научних искустава, на њима се подстичу интердисциплинарност и сарадња. Поједини научни скупови уже стручног усмерења одржавају се у организацији одсекâ: *Језици и културе у времену и простору*, *Савремени трендови у психологији*, *Мостови медијског образовања*, *Миграције од антике до данас*, затим конференције из области примењене лингвистике, књижевности, интеркултурни скупови на којима се представљају ис-

35 И. Гордић Фисковић, *Филозофски факултет 1954–2019*, 25.

36 *Статут Филозофског факултета у Новом Саду*, 15. XII 2023, *https://www.ff.uns.ac.rs/uploads/files/Fakultet/Pravna%20akta/Pravna%20akta/Opsta%20akta/Statut%20Filozofskog%20fakulteta.pdf*, приступљено 1. III 2024.

37 https://www.ff.uns.ac.rs/sr/nauka, приступљено 25. XI 2023.

Концерт добродошлице за почетак школске 2015/2016. год.

траживања на теме мањинских језика и књижевности, конференције посвећене настави филозофије и логике. Редовно се одржавају конференције у организацији одсека за педагогију и социологију, као и многи други скупови.[38]

Научни домети које достижу наставници, сарадници и истраживачи видљиви су у радовима објављеним у високо рангираним међународним часописима и публикацијама угледних издавачких кућа у земљи и иностранству. Филозофски факултет има развијену богату издавачку делатност у штампаном и електронском облику. Публикује монографије, зборнике радова, приручну литературу а од 2011. године је покренута едиција Е-дисертације у оквиру које се објављују докторске дисертације одбрањене на Филозофском факултету. Факултет издаје и 11 научних часописа: *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду*, *Прилози проучавању језика*, *Истраживања*, *Примењена психологија*, *Hungarológiai Közlemények*, *Tanulmányok*, *Русинистични студиї*, *Зборник за језике и књижевности Филозофског факултета у Новом Саду*, *Зборник Одсека за педагогију*, *Архе*, *Методички видици*.[39]

Кроз научну делатност Филозофски факултет се укључује у међународну универзитетску размену. Наставници, сарадници и истраживачи одлазе на стручна усавршавања у иностранству, студијска путовања и истраживања, учествују на међународним конгресима и држе предавања по позиву на великом броју страних универзитета. Тим путем врши се размена публикација и успоставља сарадња са научним институтима, универзитетима и академијама наука.

Истраживања која се спроводе на Факултету су значајна за друштво у целини. Научни резултати доприносе неговању и чувању српског језика и културе, остваривању културних веза, неговању културно-историјског наслеђа, унапређењу васпитања и образовања, иновирању наставног процеса, развијању компетенција наставника, побољшању положаја младих у савременом друштву, унапређењу менталног здравља и квалитета живота, афирмацији мултикултурализма и толеранције, бољој оријентацији у савременом свету.

О раду и изузетним постигнућима наставника, сарадника и истраживача сведоче признања на националном и међународном нивоу. Они добијају бројне награде на пољу науке, књижевног стваралаштва, преводилаштва, уметности, публицистике и медијског стваралаштва. Међу професорима новосадског Филозофског факултета налазе се и они који су за изузетан допринос на пољу науке изабрани за чланове Српске академије наука и уметности и страних академија.[40]

Академска и културна сарадња

У протеклих седам деценија Филозофски факултет у Новом Саду је подстицао и неговао повезивање и сарадњу са сродним установама образовања, науке и културе. Ако пођемо од великог броја основних и средњих школа, затим универзитета, научних института, академија и осталих јавних и друштвених установа у земљи и иностранству, долазимо до широке сарадничке мреже која се и даље развија. Посебно место има сарадња са установама културе у Новом Саду, Музејем и Архивом Војводине, Културним центром Новог Сада, Академијом уметности. Овде би посебно требало издвојити везе са најстаријом књижевном, научном и културном установом – Матицом српском које постоје од оснивања Факултета.

38 Исто.

39 И. Гордић Фисковић, *Филозофски факултет 1954–2019*, 25.

40 Исто, 16–17.

Промоција доктора наука
(горе и лево)

Додела Златних
диплома 2014. год.

Сарадња Филозофског факултета и Матице српске и њених установа остварује се на више начина у области образовања, науке, књижевности, културе и издаваштва. Наставници и сарадници Филозофског факултета учествују у раду органа, одбора и одељења Матице српске. Ту пре свега треба поменути активности у оквиру којих се представљају најновији научни резултати: предавања, научне трибине, округли столови, разговори о књигама, обележавање јубилеја. Кроз рад одељења за друштвено-хуманистичке науке ангажовани су на реализацији енциклопедијских и научних пројеката који имају за циљ очување културно-историјског наслеђа, неговање језика и књижевности. Сарадња постоји и у издавачкој делатности. Матица српска публикује монографије и друге научне радове наставника и сарадника у својим периодичним публикацијама. Вредност њиховог научног рада потврђују награде које додељује Матица српска за књижевност и историју. Средствима из својих фондова Матица српска награђује и најуспешније студенте за остварене резултате током студија и финансира публиковање првих књига младих истраживача, научника и књижевника. Студенти Филозофског факултета се редовно налазе међу добитницима Бранкове награде коју додељује Матица српска за најбоље дипломске и семинарске радове.[41] Посебно бисмо истакли Библиотеку Матице српске која је у време оснивања помогла оснивање факултетске библиотеке а данас пружа многобројне и разноврсне ресурсе за учење, истраживачки и научни рад.[42]

Међу запосленима у установама Матице српске налази се знатан број алумниста Филозофског факултета, који су ангажовани на свим позицијама у оквиру стручних служби и управних и радних тела и органа. Професори Филозофског факултета бирани су за чланове Председништва, док су четворица обављала функцију председника: историчар књижевности и преводилац, први декан Филозофског факултета, академик Младен Лесковац (1969–1979), књижевник и театролог др Божидар Ковачек (1999–2007), историчар и академик Чедомир Попов (2008–2012) и књижевник и професор Одсека за српску књижевност др Драган Станић (од 2012).[43]

Културне активности

Поред наставног и научног рада на Филозофском факултету се одвијају бројне и разноврсне културне активности. Са више десетина догађаја годишње, Факултет је једна од најдинамичнијих установа Новосадског универзитета. Често су културна дешавања организована заједно са установама са којима Филозофски факултет има развијену сарадњу: Француски институт у Србији, Аустријски културни форум, DAAD, Институт „Камоиш“, Институт „Јунус Емре“, Италијански културни центар, Културни центар Ирана, Конфуцијев институт, Институт „Кинг Сејонг“, Индијски савет за културну размену. У оквиру културних активности Филозофски факултет су посетили и одржали предавања амбасадори Швајцарске, Француске, Немачке, Словачке, Румуније, Бразила, Мексика, Шпаније, Аргентине, Индије, Кореје, Јапана, Сједињених Америчких Држава.[44]

На Филозофском факултету се сваке године обележавају: Дан матерњег језика (22. фебруар), Дан словенске писмености (24. мај) и Европски дан језика (26. септембар), док су понекад целе недеље и месеци посвећени одређеној култури. До сада су ор-

41 Више у: *Рад Матице српске*, https://www.maticasrpska.org.rs/rad-matice-srpske/.

42 „Матица српска пружила основу за факултетску библиотеку“, *Дневник*, 28. VIII 1954, 5.

43 Видети: Милош Јевтић, *Председници Матице српске: Разговори*, Матица српска, Нови Сад 2022, 20, 27, 187, 221.

44 Детаљније видети у: И. Гордић Фисковић, *Филозофски факултет 1954–2019*, 24, 30–31.

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia
ДОДЕЉУЈЕ
ПЛАКЕТУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
НОВИ САД
У ЗНАК ПРИЗНАЊА ЗА ИЗУЗЕТНЕ
РЕЗУЛТАТЕ НА ОМАСОВЉАВАЊУ
ДОБРОВОЉНОГ ДАВАЛАШТВА КРВИ
У 2013. ГОДИНИ
БЕОГРАД
ПРЕДСЕДНИК

PARTIZANSKI UČITELJ
PARTIZÁN TANITÓ
PARTIZÁNSKY UČITEĽ
INVĂȚĂTORUL PARTIZAN
ПАРТИЗАНСКИ УЧИТЕЉ
ПАРТИЗАНСКИ УЧИТЕЛЬ

ганизовани: Месец франкофоније, Месец Кине, Дани мексичке културе, Дани италијанске културе, Дани турске културе, Дани корејске културе. Тим поводом организују се филмске пројекције, изложбе слика и фотографија, књижевне вечери са познатим ауторима, позоришне представе, концерти, демонстрације различитих вештина и сл. Тематским изложбама, чији су аутори запослени у Централној и семинарским библиотекама, обележавају се јубилеји и значајни датуми културне, књижевне и научне прошлости.[45]

Овде би требало поменути и активности намењене средњошколцима и будућим студентима. Филозофски факултет за ученике средњих школа организује такмичење у писању есеја, беседништву, рецитовању, превођењу, диктату. Наставници, сарадници и истраживачи својим радионицама узимају учешћа на фестивалима науке и сајму образовања. Сваке године Филозофски факултет организује Дане отворених врата у оквиру којих се будућим студентима представљају његова традиција и студијски програми, као и свечани пријем нове генерације студената.[46]

Алумнисти

Најбољи репрезент квалитета образовања које се стиче на Филозофском факултету у Новом Саду представљају његови алумнисти. Од оснивања 1954. године до данас више од 26.000 студената је стекло диплому Филозофског факултета на основним, магистарским, мастер и докторским студијама. Применом знања и вештина стечених током студија наши алумнисти значајно доприносе напретку различитих области: образовања, науке, културе и уметности. Запослени су у научноистраживачким и високошколским установама, предшколским установама и школама, центрима за социјални рад, архивима, музејима, галеријама, заводима за заштиту споменика културе, позориштима, културним центрима, библиотекама, издавачким и медијским кућама. Поред тога што стичу темељна знања у својим дисциплинама, студенти кроз разноврсне факултетске активности развијају вештине пре свега критичког мишљења, затим говорења, комуникације и сарадње, познавања страних језика, што им омогућује да се опробају у различитим професијама, у предузетништву, маркетиншким компанијама, управљању људским ресурсима, невладиним организацијама, јавном сектору. Поједини од најуспешнијих студената су остајали да раде на матичној катедри, док су други настављали свој каријерни пут на универзитетима и институтима у земљи и иностранству. Вредно је поменути да су се на Филозофском факултету у Новом Саду школовали и радили еминентни научници и књижевници од којих су неки постали чланови домаћих и страних академија наука.[47]

Алумнисти представљају најважнију спону између Факултета и друштвене заједнице. У циљу успостављања и одржавања веза између Филозофског факултета и његових бивших студената, основан је Алумни клуб. Његови задаци су усмерени на успостављање сарадње са установама и организацијама у којима наши алумнисти раде, њихово укључивање у креирање развојних планова у области образовања и научних истраживања, што као резултат доприноси унапређењу квалитету рада Факултета. Кроз активности Алумни клуба остварује се и међусобно повезивање некадашњих студената.[48]

Доц. др Паулина Човић

45 Исто.

46 https://www.ff.uns.ac.rs/sr/vesti; https://www.ff.uns.ac.rs/sr/najave, приступљено 21. XII 2023.

47 И. Гордић Фисковић, *Филозофски факултет 1954–2019*, 32–33; https://www.ff.uns.ac.rs/sr/alumni-klub, приступљено 20. III 2024.

48 Исто.

ДЕКАНИ, ПРОДЕКАНИ, ПРЕДСЕДНИЦИ САВЕТА ФАКУЛТЕТА И СТУДЕНТИ ПРОДЕКАНИ

Др Боривоје Дробњаковић
привремени декан 1954. год.

Младен Лесковац
1954–1956. год.

Ђорђе Сп. Радојичић
1956. год.

Др Петар И. Поповић
1957–1960. год.

Др Бошко Новаковић
1960. год.
1967–1971. год.

Др Мирко Стојаковић
1962–1967. год.

Др Драгиша Живковић
1971–1973. год.

Др Јоже Погачник
1973–1975. год.

Др Јан Кмеђ
1975–1977. год.

Др Милорад Павић
1977–1979. год.

Др Чедомир Попов
1979–1981. год.

Др Миливоје Наумовић
1981–1985. год.

Др Јован Јерковић
1985–1989. год.

Др Милан Трипковић
1989–1994. год.

Др Томислав Бекић
1994–2002. год.

Др Марија Клеут
2002–2006. год.

Др Љиљана Суботић
2006–2012. год.

Др Ивана Живанчевић-Секеруш
2012–2024. год.

Др Миливој Алановић
од 2024. год.

ПРОДЕКАНИ		
1.	Др Мирко Стојаковић	1954–1956. год.
2.	Др Петар Поповић	1956–1957. год.
3.	Др Петар Ђорђић	1957–1960. год.
4.	Др Богољуб Станковић	1960–1962. год.
5.	Др Бариша Крекић	1962. год.
6.	Др Страхиња Костић	1964. год.
7.	Др Слободан Глумац	1967–1969. год.
8.	Др Радослав Чурић	1967–1969. год.
9.	Др Александар Младеновић	1969–1971. год.
10.	Др Милорад Живанчевић	1971–1973. год.
11.	Др Јосип Мирнић	1971–1973. год.
12.	Др Јован Кашић	1973–1975. год. 1977. год.
13.	Др Радомир Макарић	1973–1975. год.
14.	Др Александар Нејгебауер	1975. год.
15.	Др Александар Раич	1975–1977. год.
16.	Др Драгиња Перваз	1975–1977. год.
17.	Др Даниел Дудок	1977–1979. год.
18.	Др Богдан Брукнер	1977–1979. год.
19.	Др Славко Кркљуш	1979–1981. год.
20.	Др Лајош Матијевић	1979–1981. год.
21.	Др Вера Јерковић	1981–1983. год.
22.	Др Лајош Генц	1981–1983. год.

23.	Др Павица Мразовић	1983–1985. год.
24.	Др Михал Харпањ	1983–1985. год.
25.	Др Бранко Момчиловић	1985–1987. год.
26.	Др Милка Ољача	1985–1987. год.
27.	Др Милена Душанић	1987–1989. год.
28.	Др Чаба Уташи	1987–1989. год.
29.	Др Љиљана Суботић	1989–1991. год. 1991–1993. год. 1994–1996. год.
30.	Др Михал Тир	1991–1993. год.
31.	Др Љубинко Пушић	1994–1996. год. 1996–1998. год.
32.	Др Мара Ђукић	1996–1998. год.
33.	Др Радован Грандић	1998–2000. год.
34.	Др Никола Страјнић	1998–2000. год. 2000–2002. год.
35.	Др Александар Касаш	2000–2002. год.
36.	Др Мирјана Стефановић	2002–2003. год.
37.	Др Мато Пижурица	2002–2003. год.
38.	Др Павле Секеруш	2003–2004. год. 2004–2006. год.
39.	Др Владислава Фелбабов	2004–2006. год.
40.	Др Гордана Трипковић	2004–2006. год.
41.	Др Павле Секеруш	2006–2009. год.
42.	Др Миливој Ненин	2006–2009. год.

43.	Др Биљана Шимуновић-Бешлин	2006–2009. год. 2012–2015. год. 2015–2018. год.
44.	Др Оливера Гајић	2009–2012. год.
45.	Др Золтан Ђере	2009–2012. год.
46.	Др Ивана Живанчевић-Секеруш	2009–2012. год.
47.	Др Оливера Кнежевић-Флорић	2012–2015. год. 2015–2018. год. 2018–2021. год. 2021–2024. год.
48.	Др Небојша Мајсторовић	2012–2015. год.
49.	Др Зоран Пауновић	2017–2018. год. 2018–2021. год. 2021–2024. год.
50.	Др Миливој Алановић	2018–2021. год. 2021–2024. год.
51.	Др Јасмина Коцопељић	2018–2021. год. 2021–2024. год.
52.	Др Дејан Пајић	од 2024. год.
53.	Др Данијела Прошић Сантовац	од 2024. год.
54.	Др Горан Васин	од 2024. год.
55.	Др Јасна Ухларик	од 2024. год.

ПРЕДСЕДНИЦИ САВЕТА ФАКУЛТЕТА		
1.	Драгољуб Миленковић	1954–1956. год. 1956–1958. год.
2.	Зора Крцалић-Крстоношић	1958–1960. год.
3.	Едо Љубибратић	1960–1964. год.

4.	Милош Хаџић	1964–1965. год.
5.	Младен Лесковац	1965–1967. год.
6.	Др Бранислава Букуров	1967–1968. год.
7.	Др Милка Ивић	1968–1969. год.
8.	Др Драгиша Живковић	1969–1971. год.
9.	Др Павле Ивић	1971–1972. год.
10.	Др Иштван Сели	1972–1973. год. 1975–1976. год.
11.	Др Олга Пенавин	1973–1975. год.
12.	Др Чедомир Попов	1976–1979. год.
13.	Др Драгиња Перваз	1979–1981. год.
14.	Др Јован Кашић	1981–1983. год.
15.	Др Јован Јерковић	1983–1985. год.
16.	Др Драган Коковић	1985–1987. год.
17.	Др Александар Форишковић	1987–1989. год.
18.	Др Радован Ґрандић	1989–1992. год.
19.	Др Михал Харпањ	1992–1994. год.
20.	Др Миленко Перовић	2002–2004. год.
21.	Др Мато Пижурица	2004–2006. год.
22.	Др Оливера Кнежевић-Флорић	2006–2010. год.
23.	Др Пал Шандор	2010. год.
24.	Др Бранко Бешлин	2010–2012. год.
25.	Др Јасмина Ґрковић-Мејџор	2013–2016. год. 2016–2019. год. 2020–2023. год.
26.	Др Марко Шкорић	од 2023. год.

СТУДЕНТИ ПРОДЕКАНИ		
1.	Драгица Буђан	1973–1975. год.
2.	Радован Грандић	1975–1977. год.
3.	Ђорђе Тадић	1977–1979. год.
4.	Сава Дамјанов	1979–1980. год.
5.	Илија Комненовић	1980–1981. год.
6.	Слободанка Ђук	1981–1983. год.
7.	Снежана Ђурђевић	1983. год.
8.	Миланка Микић	1983–1984. год.
9.	Љубиша Деспотовић	1984–1985. год.
10.	Рајка Дринчић	1985–1986. год.
11.	Ружица Славујевић	1986–1987. год.
12.	Борислав Новаковић	1987–1989. год.
13.	Роберт Хук	1989–1991. год.
14.	Момчило Зековић	1991–1993. год.
15.	Милош Јеремић	1994–1996. год.
16.	Игор Новаковић	2003–2004. год.
17.	Реља Жељски	2004–2005. год.
18.	Весна Вујасиновић	2005–2006. год.
19.	Милица Граховац	2006–2008. год.
20.	Ненад Мишковић	2008–2009. год.
21.	Мирослав Николић	2009–2011. год.
22.	Иван Срдановић	2011–2012. год.

23.	Страхиња Инић	2012–2014. год.
24.	Маријана Топо	2014–2015. год.
25.	Исидора Филипов	2015–2016. год.
26.	Далибор Мирић	2016–2018. год.
27.	Јелена Мирић	2018–2021. год.
28.	Душан Мишковић	2021–2022. год.
29.	Немања Вујић	од 2022. год.

Hard Rock
CAFE
SAN ANTONIO

ОДСЕК ЗА АНГЛИСТИКУ

ОДСЕК ЗА АНГЛИСТИКУ

Одсек за англистику (некада Катедра за енглески језик и књижевност) постоји колико и сам Филозофски факултет, од 1954. Уводно предавање које је одржала Мери Стенсфилд Поповић 16. децембра те године означило је почетак наставе на Одсеку. Од тада до данас дужност шефа Одсека обављали су: Младен Лесковац, др Светозар Бркић, др Љубомир Михајловић, др Драгиња Перваз, др Александар Нејгебауер, др Бранко Момчиловић, др Алекса Илић, др Владислава Фелбабов, др Радмила Шевић, др Предраг Новаков, др Владислава Гордић Петковић, др Маја Марковић, др Ивана Ђурић Пауновић и др Наташа Милићевић.

Током 70 година постојања Одсека многи истакнути предавачи и научници, као и стручни амерички и британски лектори, допринели су да Одсек достигне данашњу репутацију и квалитет рада. Од професорке Драгиње Перваз, професора Александра Нејгебауера до академика Светозара Кољевића, многи чланови Одсека за англистику оставили су неизбрисив траг у историји англистике у Југославији, тј. Србији. На њему су данас запослени: проф. др Зоран Пауновић, проф. др Тврtко Прћић, проф. др Владислава Гордић Петковић, проф. др Предраг Новаков, проф. др Зорица Ђерговић-Јоксимовић, проф. др Александра Изгарјан, проф. др Маја Марковић, проф. др Ивана Ђурић Пауновић, проф. др Сабина Халупка-Решетар, проф. др Биљана Радић-Бојанић, проф. др Радмила Бодрич, проф. др Соња Филиповић, проф. др Наташа Миливојевић, проф. др Мирна Радин Сабадош, проф. др Аријана Лубурић-Цвијановић, проф. др Бориславa Ераковић, проф. др Диана Продановић-Станкић, проф. др Данијела Прошић-Сантовац, проф. др Олга Панић Кавгић, проф. др Бојана Вујин, проф. др Ана Халас Поповић, проф. др Александар Кавгић, проф. др Јагода Топалов, проф. др Гордана Лалић-Крстин, проф. др Наташа Милићевић, проф. др Татјана Милићев, проф. др Викторија Кромбхолц, доц. др Бојана Јаковљевић, доц. др Предраг Ковачевић, др Слађана Стаменковић, мр Рендал Мејџор, Маја Бјелица Андонов, Давор Мензилџић, др Никол Бургунд и Стефан Ивановић.

Од 1954. године, када је Џон Едлард изабран у звање страног лектора, многи страни лектори унапредили су знање генерација студената англистике. Међу њима су Алан Меконел-Даф, Вилијам Денис Свини, Стив Бенфилд, Џени Хардејкер, Лиса Харшбергер, Кора Линдзи, Ричард Вилијамс, Боб Милер, Џенет Лајон, Дејвид Вилијамс, Џуди Лајонс, Теренс Мекенени, Елизабет

Салмор, Ендру Хоџис, Питер Лукетић и Никол Бургунд. Најзначајнију улогу имао је у својој тридестдвогодишњој каријери Рендал Мејџор, као незаборaван предавач и врстан преводилац српске књижевности на енглески језик.

Веома важну дужност секретара Одсека низ година су обављали млађи сарадници, а од 1994. професионални технички секретари, Вања Ђурић-Марјански, Јованка Гашић, Ана Крајић, Маријана Тасић и Оливера Антић-Пејчић.

Студијски програми и студенти

Од самог оснивања Студијске групе за енглески језик и књижевност уведене су четворогодишње студије а први наставни план усвојен је одлуком Управе Факултета од 14. VI 1954. године. У периоду од 1954. до 1961. године студенти су из англистичких предмета полагали испит из Енглеског језика после I године, Фонетику енглеског језика после II, колоквијум из Историје енглеске књижевности после III и испит из Историје енглеског језика после IV године. Дипломски испит је био кумулативан и полагао се после IV године као јединствени испит из енглеског језика и књижевности.

Од 1954. до данас студијски програми Одсека за англистику више пута су се мењали у складу са важећим трендовима и англистичким програмима водећих европских универзитета. Студијски програм основних академских студија енглеског језика и књижевности, реформисан у складу са захтевима Болоњске декларације, реализује се од 2003/04. академске године, као први такав англистички програм у земљи. Овако осавремењена настава подразумева континуирано оцењивање, изборност предмета у циљу профилисања стручности и стицање ЕСПБ бодова за мобилност током студија. Основне академске студије тренутно се одвијају на два студијска програма, Језик, књижевност и култура: Енглески језик и књижевност (2021) и Енглески језик и књижевност (2015).

Под руководством професорке Маје Марковић 2018. године, а у сарадњи са Одсецима за германистику, романистику и славистику, Одсек за англистику ствара нови студијски програм Енглески језик и књижевност са другом страном филологијом. Двопредметне студије овог типа прве су у нашој земљи. Од академске 2024/25. године, тај студијски програм ће обухватити и програм који се реализује у сарадњи са Одсеком за италијанске и ибероамеричке студије.

Поред основних студија, од академске 1995/96. године Одсек нуди и различите програме постдипломских, а затим и мастерских и докторских студија. Данас су то МАС програми Језик, књижевност и култура: Енглески језик и књижевност и Конференцијско, стручно и аудиовизуелно превођење, као и ДАС програми Језик и књижевност и Методика наставе. Важно је истаћи и да је, услед развоја англистике и наставе енглеског језика, у нашој земљи ниво почетног знања нових студената с временом растао, па се већ дуги низ година настава на Одсеку изводи искључиво на енглеском језику.

Одсек је доследно посвећен развијању интерактивности и дигитализације у настави, изради и примени електронских платформи за учење и мотивисање студената за волонтерски рад у оквирима одсечких активности и изван њих. Наставници Одсека ангажовани су и као ментори више стотина мастерских и неколико десетина докторских дисертација. Предмети постојећих студијских програма на сва три нивоа студија студенте упознају са најновијим достигнућима у лингвистици, проучавању енглеског језика, англофоне књижевности и културе, те књижевног и стручног превођења с енглеског језика и на енглески језик. Одсек организује и припремну наставу за полагање пријемног испита из енглеског језика, семинаре за наставнике енглеског језика у основним и средњим школама, као и програме за

стицање вештина симултаног превођења и пословне комуникације.

Стално осавремењивање програма који нуди основна сазнања из различитих лингвистичких и књижевних области, интердисциплинарних приступа и нових технологија омогућавају студентима нашег одсека да стекну читав низ не нужно само језичких вештина, оспособљавајући их за истраживачки рад и даље образовање у разним областима друштвених и хуманистичких наука, као и за даље усавршавање у ИТ сектору и медијима.

Научноистраживачки рад и остала значајна постигнућа

О вредности научноистраживачког рада Одсека свакако сведочи чињеница да његови чланови редовно објављују резултате својих научних истраживања код врхунских страних и домаћих издавача, као што су: Oxford University Press, Routledge, De Gruyter, Springer, Brill, Elsevier, John Benjamins, Peter Lang Verlag, Penn State University Press, Cambridge Scholars Publishing, Monte Università Parma, Addleton Academic Publishers, Facts on File, Riveneuve, Language Science Press, и Multilingual Matters. Посебно се истичу радови чланова Одсека у истакнутим светским и домаћим часописима. Између осталих, *The Proceedings of the National Academy* of *Sciences* (*PNAS*); *Lexikos*; *Journal of Multilingual and Multicultural Development*; *Glossa: A Journal of General Linguistics*; *Journal of Linguistics*; *Language, Culture, Curriculum*; *Language Teaching Research*; *Critique: Studies in Contemporary Fiction*; *Contemporary Women's Writing*; *LIT: Literature Interpretation Theory*; *Clio*; *Futures*; *Acta Linguistica Hungarica*; *English Today*; *International Journal of Lexicography*; *System*; *Elektronika in Elektrotechnika*; *Tehnički vjesnik*; *Folia Linguistica et Litteraria*; *Acta Universitatis Sapientiae*; *Philologica*; *Utopian Studies*; *Slavistička revija*; *Književna smotra*; *Círculo de Linguística Aplicada a la Comunicación*; *Acta Linguistica Academica*; *European Journal of English Studies*; *Romanian Journal of English Studies*; *World Literature Studies*; *Translation Studies*; *Information Society*; *Primerjalna književnost, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, *Књижевна историја*; *Наслеђе* и *Теме*.

Наставници и сарадници на Одсеку учествовали су у низу међународних и домаћих пројеката. Међу њима су: *Живи језици*; *Развој дијалошких система за српски и друге јужнословенске језике*; *Језици и културе у времену и простору*; *Clausal Complements between Language Structure and Identity: Documenting, Visualizing, and Theorizing Variation in Shtokavian (Non-)Finite Embedded Clauses*; *Coordinated Research in the Experimental Morphosyntax of South Slavic Languages*; TEMPUS *Language Learning and Language Teaching Toward the Future; Erasmus Plus Project e-Viva (Enhancing and validating service-related competences in versatile learning environments in Western Balkan universities*); TEMPUS REFLESS (*Reforming foreign language studies in Serbia*); *The differences between Bosnian, Croatian, and Serbian,* FWF; TEMPUS *Example of Excellence for Joint (Degree) Programme Development in South Eastern Europe*; TEMPUS *English as a Medium of Instruction* (*EMI*); MARIE CURIE *Producing and contesting the national order of things: tracing how language standardisation processes and state effects configure (non)users near the Serbian/Croatian border*; *Transcultural Dimension of Slavic Studies and Comparative Literature*; *Translating Frantz Fanon across Continents and Languages*; *University Partnership Project*; *Cultures in Contact and Discontact*; COST CA21114 – CLIL *Network for Languages in Education*: *Towards bi- and multilingual disciplinary literacies* (CLILNetLE); *Comparative study of approaches to the development of oral English communication skills adopted by universities in EFL contexts*; *Hedging, Stance, and Engagement in novice EFL Researchers' Academic Writing*.

Апсолвентско вече

Проф. др
Драгиња Перваз

Фестивал науке 2014. год.

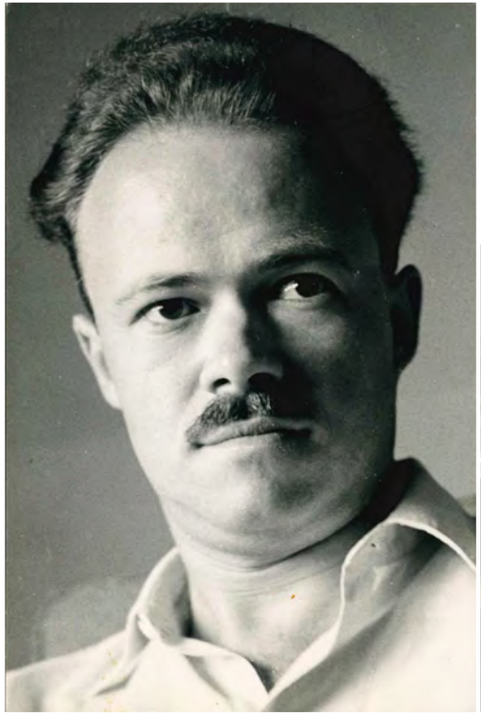
Промоција Зборника у част
проф. др Драгиње Перваз
(2. XII 2014. год.)

Поред учешћа на многобројним пројектима, уз више стотина истакнутих научних радова и неколико десетина монографија, Одсек се може похвалити и бројним награђиваним научним и стручним постигнућима те чланствима у стручним жиријима за доделу важних књижевних награда у нашој земљи.

Посебан научноистраживачки допринос чланова Одсека из области лингвистике потврђен је признањима, као што је трећа награда за постигнуте резултате у периоду 2002–2003. године из области науке о језику и књижевности коју је доделило Министарство науке и заштите животне средине професору Твртку Прћићу. Професор Прћић је и водећи ауторитет у домену лексикографије и англицизама у српском језику. Аутор је неколико истакнутих речника, међу којима су *Транскрипциони речник енглеских личних имена*, *Нови транскрипциони речник енглеских личних имена*, *Речник географских имена*, *Српски речник новијих англицизама*. Рад професорке Тање Милићев и професорке Наташе Милићевић на пољу синтаксе и експерименталне лингвистике укључен је у врхунске резултате постигнуте на Универзитету у Новом Саду 2017. године. Рад професорке Викторије Кромбхолц из области науке о књижевности и књижевне теорије укључен је у врхунске резултате постигнуте на Универзитету у Новом Саду 2023. године. Годишње награде за најбоље младе истраживаче на Филозофском факултету у Новом Саду добили су проф. др Олга Панић Кавгић 2012. године и доц. др Предраг Ковачевић 2023. године.

Одсек се поноси тиме што су међу његовим члановима и добитници бројних награда из области преводилаштва, као што је професор Зоран Пауновић, дописни члан САНУ, продекан за међународну сарадњу и науку Филозофског факултета, аутор, књижевни критичар, члан жирија за доделу НИН-ове награде, и награде „Никола Милошевић“, добитник преводилачке награде УКПС „Милош Ђурић“, Нолитове награде за превођење, награде „Михајло Ђорђевић“, награде Друштва књижевника Војводине и награде „Лаза Костић“. Као његов посебан допринос треба истаћи анотирани превод романа *Уликс* Џејмса Џојса и романе водећег савременог америчког писца Дона Делила. Професорка Владислава Гордић Петковић, ауторка бројних чланака и студија, водећа књижевна критичарка, такође чланица жирија за доделу НИН-ове награде и некадашња координаторка Центра за родне студије Универзитета у Новом Саду, добитница је награде „Лаза Костић“ Новосадског салона књиге и награде Друштва књижевника Војводине за преводе књига Ентонија Берџеса и Ернеста Хемингвеја, као и плакете „Капетан Миша Анастасијевић“ за пројекте преводилаштва, књижевности и културе те награде „Исток – Запад“ за рукопис књиге *Књижевност и свакодневница*. Професорка Ивана Ђурић Пауновић, ауторка и истакнута и награђивана преводитељка савремених англофоних писаца попут Самјуела Бекета, Пола Остера, Сема Шепарда, Џулијана Барнса, Лидије Дејвис, Зејди Смит, добитница је преводилачке награде УКПС „Милош Ђурић“, Нолитове награде за превођење, награде Друштва књижевника Војводине и награде „Гордана Б. Тодоровић“. Члан Одсека за англистику је и Рендал Мејџор, најистакнутији преводилац српске књижевности на енглески језик (између осталих, дела Светислава Басаре, Радована Белог Марковића, Владислава Бајца, Милисава Савића, Душана Ковачевића) и добитник награде ПЕН центра за допринос српској култури.

Веома је важан допринос наших професора у развоју образовања у ширим културним и регионалним оквирима, што потврђују признања других академских и културних институција, као што је Захвалница Филозофског факултета Универзитета у Источном Сарајеву и повеља Пријатељ Филолошког факултета Универзитета у Бањој Луци, додељене професору Предрагу Новакову и награда БЕФЕМ-а (Феминистичког културног центра) професорки Владислави Гордић Петковић за допринос женској књижевности и регионалном повезивању.

Проф. др Александар Нејгебауер

Академик Светозар Кољевић

Проф. др Радмила Шевић и проф. др Владислава Фелбабов

Испраћај у пензију проф. др Радмиле Шевић

Промоција књиге проф. др Ранка Бугарског. С лева: проф. др Твртко Прћић, проф. др Биљана Радић Бојанић, проф. др Ранко Бугарски, проф. др Олга Панић Кавгић и проф. др Душанка Вујовић.

Запослени на Одсеку такође редовно учествују у програмским и академским одборима међународних скупова и школа. Одсек за англистику од 2011. организује међународну конференцију *ELALT: English Language and Anglophone Literatures Today*, на којој је до сада учествовало неколико стотина научника из више од 40 земаља.

За своје садашње и бивше студенте Одсек редовно организује Новосадски лингвистички колоквијум, *NSLingColl*. На овом скупу млади истраживачи, алумнисти англистике који су докторске студије наставили на универзитетима у Европи и Америци, представљају свој рад и новостечена искуства новим генерацијама својих колега.

Професорка Сабина Халупка Решетар, проректорка за међународну сарадњу Универзитета у Новом Саду, покренула је 2020. године Међународну школу психолингвистике, неуролингвистике и клиничке лингвистике, као и Радионицу психолингвистичких, неуролингвистичких и клиничколингвистичких истраживања. Претходна три издања ове школе остварила су запажен успех и дала својеврстан допринос националној и међународној (европској) академској и истраживачкој заједници, повезујући више научних дисциплина, од лингвистике и психологије, преко неуронаука до медицине и логопедије.

Од осталих значајнијих међународних скупова који имају традицију и међународни углед, а чији је домаћин и ко-организатор био Одсек за англистику, треба поменути *Government Phonology Workshop* (1998), *SinFonIJA* (2014) и *IATIS Regional Workshop* (2014). Летња школа генеративне граматике EGG (*Eastern Generative Grammar*) одржана је два пута, 2002. и 2023. године, када су студенти и млади истраживачи из целог света похађали курсеве из различитих области савремене теоријске лингвистике. Овакви скупови, који су намењени студентима и младим истраживачима, представљају изузетну прилику за драгоцене међународне контакте и сусрет са најновијим научним трендовима и сазнањима, те не изненађује препознатљивост нашег Одсека у свету, као ни успеси које наши алумнисти постижу током даљег школовања и каријере.

Међународна сарадња

Поред значајне сарадње са универзитетима, институтима и центрима у земљи, за професионална достигнућа чланова Одсека за англистику у Новом Саду и развој квалитета наставе веома је важна сарадња са другим академским институцијама у свету.

До данас, успешна сарадња остварена је са многим научноистраживачким центрима у Лондону, Халеу, Шефилду, Тромсоу, Лајдену, Ворику, Чикагу, Тилбургу, Регенсбургу, Грацу, Клагенфурту, Сегедину, Будимпешти, Љубљани, Новој Горици, Марибору, Сарајеву, Темишвару, Букурешту, Гдањску, Пловдиву, Загребу, Задру, Ријеци, Осијеку, Мелбурну, Рану и Греноблу.

Захваљујући програмима размене какви су *Erasmus Plus*, CEEPUS и други, Одсек за англистику има врло интензивну међународну сарадњу са сродним одсецима на другим високошколским институцијама. Универзитети из Мађарске, Пољске, Италије, Француске, Шпаније, Португалије, Бугарске, Финске, Велике Британије, Сједињених Америчких Држава и других земаља, места су на која одлазе студенти и професори да би разменили искуства, стекли нова сазнања и тако унапредили рад Одсека. Гостовања предавача с других универзитета такође представљају прилику да се студенти Одсека за англистику упознају с начином рада наших колега у иностранству и стекну представу о властитим знањима и компетенцијама стеченим на Филозофском факултету.

Истакнути алумнисти

Одсек за англистику увек с поносом истиче даље професионалне успехе својих студената, који су

Belgrade
English
Language &
Literature
Studies

најзначајнија потврда нашег рада. И у земљи и у свету бивши студенти Одсека постижу изузетне резултате. У академском свету наши алумнисти се успешно баве истраживачким и образовним радом на више континената. Њихова достигнућа у областима теоријске лингвистике (синтаксе и фонологије), неуролингвистике, психолингвистике и прагматике, примењене лингвистике, као и у областима студија књижевности, књижевне и позоришне теорије чине их истакнутим научницима, наставницима, или перспективним младим истраживачима у светским оквирима. Међу њима су Љиљана Проговац (*Wayne State University*, Сједињене Америчке Државе), Горан Станивуковић (*Saint Mary's University*, Канада), Александра Перовић (*University College London*, Велика Британија), Наташа Кампмарк (*La Trobe University*, Мелбурн, Аустралија), Милија Глуховић (*University of Warwick*, Велика Британија), Оливера Јокић (*City University of New York*, Сједињене Америчке Државе), Драгана Шуркаловић (*Oslo and Akershus University College of Applied Sciences*, Норвешка), Маријана Марељ (*Utrecht University*, Холандија), Ана Боснић (*Utrecht University*, Холандија), Срђан Попов (*University of Groningen*, Холандија), Зорица Пушкар (*Leibniz-Centrum Allgemeine Sprachwissenschaft ZAS*, Немачка), Никола Добрић (*University of Klagenfurt*, Аустрија), Весна Лазовић (Филозофски факултет у Љубљани, Словенија), Ванеса Петрој (*Bryn Mawr College*, Сједињене Америчке Државе) и Маша Бешлин (*University of Maryland*, Сједињене Америчке Државе).

Многи од наших алумниста су успешни у другим професионалним сферама које захтевају креативност, лингвистичка знања и познавање модерних технологија и трендова у културном стваралаштву. Неки од њих, као што су Ивана Ла Терца (*Getty Images*) и Марина Ивановић (*Kolibri Games*), која је доспела на листу *30 испод 30* у Европи магазина Форбс, изузетни су примери таквих професионалних домета.

Семинарска библиотека Одсека за англистику

Семинарска библиотека, основана исте године кад и Одсек, континуирано и компетентно прикупља публикације које се односе на англистичку лингвистику, енглеску и америчку књижевност и културну историју англофоног света. Прва библиотекарка на англистици била је Емилија Трећаков (1955–1987), потом Марија Радоњић (1987–2000), а од 2000. године, бригу о библиотечком фонду преузима виши библиотекар мр Љиљана Матић. Фонд је усаглашен са наставним процесом и настоји да прати савремене токове науке. На крају прве године постојања англистичке семинарске библиотеке, њен монографски фонд се састојао од 742 публикације, а данас броји 21000 јединица. Такође библиотека поседује 110 серијских публикација од којих су 103 на енглеском језику. Основни извор информација је е-каталог који је део COBISS система. Студентима су лако доступне референтне књиге за курсеве на свим нивоима студирања као и велик број речника и приручника.

Проф. др Наташа Милићевић

GOETHE INSTITUT
FRANKFURT
GOETHE INSTITUT
DAAD - LEKTORAT
PERIODIKA
Deutsches Universalwörterbuch
DUDEN
Deutsches Wörterbuch
dtv Grimm
dtv Grimm
dtv Grimm
dtv Grimm

ОДСЕК ЗА ГЕРМАНИСТИКУ

ОДСЕК ЗА ГЕРМАНИСТИКУ

Седамдесета годишњица Филозофског факултета у Новом Саду уједно је седамдесети јубилеј изучавања германистике у високошколским оквирима у Новом Саду. Група за немачки језик припадала је првим студијским групама које су 1954. године чиниле новоосновани Филозофски факултет у Новом Саду, тада још формално у оквиру Универзитета у Београду. Стога је Катедра за немачки језик и књижевност (сада Одсек за германистику), уз Катедру за енглески језик и књижевност (сада Одсек за англистику), најстарија катедра за изучавање неке од страних филологија на Факултету. После реорганизације Факултета 1977. године Катедра за немачки језик и књижевност налазила се под окриљем тада установљеног Института за стране језике и књижевности, којим у више наврата руководе (у улози директора или имају неку другу руководећу функцију) наставници са Катедре за немачки језик и књижевност. Године 1993. Катедра за германистику постаје Одсек за германистику и под тим називом чини и данас једну од 19 саставница Филозофског факултета.

Наша Катедра је у првим годинама била упућена на помоћ Катедре за германистику Филолошког факултета у Београду. Члан Матичне комисије којој су поверени послови у вези с оснивањем двају нових факултета у Новом Саду – Филозофског факултета и Пољопривредног факултета – био је и Миљан Мојашевић, тада у звању доцента, чијим предавањима из немачке књижевности и отпочиње настава на Катедри за немачки језик и књижевност децембра 1954. године. Као хонорарни наставник, проф. др Миљан Мојашевић предавао је на Катедри до 1971. године. Од првих дана велику помоћ је значило и ангажовање Огњана Радовића, такође са београдске Катедре за германистику, који је до 1958. године држао предавања из предмета Немачки језик (морфологија и синтакса). Поред поменутих професора, наставу су држали и др Драгослава Перишић из Историје немачког језика (1959–1961), те проф. др Иван Пудић (1961–1974), затим, проф. др Јован Ђукановић из Синтаксе немачког језика (1971–1972), као и стручне сараднице Божана Милекић и Милка Нешовић (1958–1959).

Запошљавањем др Страхиње Костића, првог наставника који није припадао гостујућем наставном особљу, започиње кадровски развој Катедре у правом смислу речи. Др Страхиња Костић 1956. у редове наставника Филозофског факултета ступа са звањем доцента за немачку књижевност, док се у звање ванредног професора бира 1960. године, а 1965. и у звање редовног професора. До 1960. године, уз професора Костића, на Катедри као сталне сараднице запослене су само др Гертруда Стојан-Јовановић, виша стручна сарад-

ница те Јелисавета Анђелић, лекторка. Од те године, са првом генерацијом дипломираних студената, постаје могућ и избор првих асистената на Катедри: Хелена Војтеховски је изабрана у звање асистенткиње за немачки језик, а Томислав Бекић у звање асистента за немачку књижевност. Наредне године на Катедру долазе и Павица Мразовић (у звању стручне сараднице) и Весна Берић (у звању асистенткиње на предмету Историја немачког језика). Кадровски развој Катедре напредовао је и наредне две деценије, па је 1984. године наставно особље сачињавало 14 наставника и сарадника. На предметима који се тичу изучавања немачког језика ангажовани су: проф. др Павица Мразовић, редовна професорка, проф. др Весна Берић, ванредна професорка, те др Марија Добренов, виша стручна сарадница, мр Олга Бекић, виша стручна сарадница, мр Марина Личен, виша стручна сарадница, Марија Чизмар, виша стручна сарадница, Нада Костић, виша стручна сарадница, Миланко Беквалац, стручни сарадник, Ласло Палоц, асистент приправник и Зоран Великић, асистент приправник. За предмете из домена немачке књижевности задужени су: др Каталин Ковачевић, ванредна професорка, Томислав Бекић, стручни саветник, мр Јулијана Бели-Генц, асистенткиња и Љубица Трифуновић, асистенткиња приправница. Две деценије касније, 2004. године, на Одсеку задужења на језичким предметима имају: проф. др Марина Личен, проф. др Маргита Шнел-Живановић, мр Љубица Трифуновић-Сврдлан, виша лекторка, Миланко Беквалац, виши лектор, Зоран Великић, виши лектор, мр Гордана Ристић, лекторка, Цвијета Шмит, лекторка, Роберт Ковач, лектор и Сања Нинковић, асистенткиња приправница. Истовремено, на предметима из области књижевности ангажовани су: проф. др Јулијана Бели-Генц и асистенти приправници мр Александра Гојков-Рајић, Николина Зобеница, Хелена Бошков и Ђорђе Томић. У последње две деценије (2004–2024) наставно особље је, с једне стране, постало нешто бројније када се јавила потреба за већим бројем сарадника и наставника због преласка на Болоњски систем студирања и реформе високог образовања, а, на другој страни, дошло је и до природне смене генерација. Наставном особљу се 2006. године придружује проф. др Иштван Богнер, који држи наставу на предметима Морфологија немачког језика и Историја немачког језика, односно Историјска граматика немачког језика, све до одласка у пензију 2013. године. У настави су биле ангажоване и др Мануела Алесандра Пођи (од 2009. до 2013, на књижевним и културолошким предметима), као и др Кристина Драговић (од 2010. године до 2015. године, на предметима из контрастивне лингвистике немачког и српског језика те методике наставе). Несметано одвијање наставе помогли су у једном периоду и проф. др Зрињка Гловацки-Бернарди и проф. др Слађан Турковић са Одсека за германистику Филозофског факултета Свеучилишта у Загребу, те проф. др Хелга Тајдге 2008. године у својству гостујућег предавача. Од 1984. године, односно протеклих деценија, на предметима из немачке књижевности сарађивали су још и Савица Тома, Анкица Крстић, Снежана Гвозденац, Јулијана Сокола, Душка Немчев, Елена Стојковска и Наталија Ђерманов, а на предметима из немачког језика једно време предавали су и Мирсад Крвавац, Ана Лончар и Лана Кабић.

На Одсеку за германистику данас ради 18 особа – 1 редовни професор, 5 ванредних професора, 5 доцената, 4 асистента, 1 лектор и 2 сарадника у настави. Наставу на предметима из области немачке књижевности изводе: проф. др Николина Зобеница, проф. др Милица Пасула, доц. др Ивана Пајић, доц. др Ана Митревски, доц. др Ива Симурдић, мср Јована Ранђеловић и мср Ивана Маринков Чолак. Предмети из области немачког језика и методике наставе поверени су проф. др Ани Стипанчевић, проф. др Сањи Нинковић, проф. др Гордани Ристић, проф. др Каталин Озер, доц. др Мирјани Зарифовић Грковић, доц. др Жолту Папишти, Роберту Ковачу, мср Биља-

ни Ковач Бејин, мср Александру Николићу те мср Денешу Кобетичу и Милици Шијаковић.

Катедром, односно Одсеком за германистику, од оснивања до данас руководили су: проф. др Мита Костић (професор историје на Филозофском факултету у Новом Саду и шеф Катедре од 1954. до 1956), проф. др Страхиња Костић (1956–1979), проф. др Павица Мразовић (1979–1981), проф. др Томислав Бекић (1981–1985, 1993–1995, а у периоду 1995–2002 уједно и декан Филозофског факултета), проф. др Каталин Хегедиш-Ковачевић (1985–1987, 1991–1993), проф. др Весна Берић-Ђукић (1987–1991), проф. др Јулијана Бели-Генц (2002–2012), проф. др Николина Зобеница (2012–2015), проф. др Гордана Ристић (2015–2021) и проф. др Каталин Озер (2021–2024).

Успешан рад Одсека омогућава и ненаставно особље Факултета, а пре свега, стручна секретарка Јелена Тривунић-Малешевић и библиотекар Семинара за германистику мр Блажан Стјепановић.

Међународна сарадња и страни лектори

Запослени на Катедри за немачки језик и књижевност, односно доцније на Одсеку за германистику, редовно су се усавршавали, одлазили на научноистраживачке боравке и учествовали у размени особља, успостављајући сарадњу са институтима и одсецима за германистику у иностранству, пре свега на немачком говорном подручју. Важан партнер у овим подухватима до данас је Немачка служба за академску размену (*Deutscher Akademischer Austauschdienst* – DAAD) која од 1955. године упућује стране лекторе за немачки језик на Филозофски факултет у Новом Саду. Поред Немачке академске службе за размену, Одсек за германистику и Филозофски факултет већ дуги низ година успешно сарађују и с Аустријском академском службом за размену (*Österreichischer Akademischer Austauschdienst* – OeAD), која од 2006. године такође омогућава ангажовање страних лектора, док су наши запослени у прошлости били и стипендисти Фондације „Александер фон Хумболт“ (*Alexander von Humboldt-Stiftung*). Фондација за културу Подунавских Швааба покрајине Баден-Виртемберг (*Donauschwäbische Kulturstiftung des Landes Baden-Württemberg*) која се показала као поуздан партнер Одсека за германистику, обезбедила је у више наврата једносеместралне студентске стипендије на Педагошком факултету у Лудвигзбургу, али и финансијски подржала и омогућила учешће студената и наставног особља Одсека за германистику на бројним радионицама и семинарима који су одржани у Мађарској, Румунији, Хрватској, Немачкој и Србији.

Једна од рецентнијих успешних кооперација с партнерским институцијама јесте сарадња са Институтом за немачки језик и немачку књижевност Педагошког факултета у Фрајбургу (*Pädagogische Hochschule Freiburg*). Ова сарадња, реализована у периоду 2008–2013. године уз финансијску подршку Немачке службе за академску размену, омогућила је студијско-истраживачке боравке запослених, гостовање колега из Фрајбурга, спровођење заједничких пројеката као што је пројекат *Гете као књижевни лик* (учеснице у име Одсека: проф. др Јулијана Бели-Генц, проф. др Николина Зобеница и проф. др Милица Пасула), али и боравак на Педагошком факултету у Фрајбургу у трајању од једног семестра за студенте. Такође, врло успешном показала се и сарадња с Институтом за немачки језик и књижевност Педагошког факултета у Лудвигзбургу која је започета 2008. године, у претежно истом формату као и поменута сарадња с Педагошким факултетом у Фрајбургу, а протеклих година та је сарадња остварена делом и у оквиру програма *Erasmus Plus*, али и уз подршку Фондације за културу Подунавских Швааба покрајине Баден-Виртемберг. У прошлој деценији је наш Одсек сарађивао и с Универзитетом у Регензбургу у оквиру пројекта *Историја и језичка садашњост Не-*

Доц. др Ивана Пајић, доц. др Мирјана Зарифовић Грковић, проф. др Ана Стипанчевић, доц. др Ана Митревски и лектор Паул Грубер (2016. год.)

Додела „Гетеове медаље“ проф. др Павици Мразовић у Минхену 1987. год.

Додела медаље Гетеовог института проф. др Павици Мразовић 2002. год.

Проф. др Николина Зобеница и проф. др Ана Стипанчевић

Европски дан језика, лектор Иван Власенко, доц. др Ива Симурдић и доц. др Жолт Папишта.

маца у Војводини – југоисточноевропски немачки језици у градовима Бачке, Баната и Срема (2013–2015, Одсек је представљала проф. др Гордана Ристић), као и са Педагошким факултетом у Вајнгартену.

Одсек за германистику и Филозофски факултет у Новом Саду од 2018. године има споразум о сарадњи са Институтом за германистику Универзитета у Бечу који је у већ неколико наврата омогућио боравак практиканата за немачки језик као страни на Одсеку за германистику.

Програм *Erasmus Plus* од 2015. године, с једне стране, омогућава размену студената, а с друге, гостовање иностраних предавача, односно размену наставног особља с партнерским институтима. С немачког говорног подручја на Одсеку су боравиле, у оквиру овог програма размене, колеге с Педагошког факултета у Лудвигзбургу, Универзитета у Вирцбургу, Универзитета у Тибингену те Универзитета у Халеу. Наставно особље Одсека за германистику Филозофског факултета у Новом Саду боравило је и држало наставу у склопу поменутог програма на Универзитету у Вирцбургу (проф. др Николина Зобеница 2015, проф. др Ана Стипанчевић 2015. и 2017, доц. др Ивана Пајић 2017) и на Педагошком факултету у Лудвигзбургу (проф. др Гордана Ристић и проф. др Каталин Озер: 2017, 2018, 2019, 2020). Резултат сарадње са Педагошким факултетом у Вајнгартену су и боравци проф. др Гордане Ристић у својству гостујућег предавача на овом факултету (2017, 2018, 2019). У јесен 2023. године поново је успостављена сарадња и с Одсеком за германистику Филозофског факултета Универзитета у Сегедину, захваљујући програму CEEPUS, кроз гостовање проф. др Сање Нинковић. Један од последњих примера сарадње је и онај са Универзитетом у Тибингену, односно са Институтом за подунавскошвапску историју и регионалне студије. Ова сарадња се такође огледа у виду заједничких пројеката.

Већ од првих година по оснивању на Катедри, касније Одсеку за германистику, омогућено је да студентима предају и изворни говорници немачког језика те су ангажовани страни лектори, а између 1978. и 1992. године постојала су два лектората – на Катедри је предавао један страни лектор из Савезне Републике Немачке и један из Немачке Демократске Републике. Данас је то и даље случај, односно поред страног лектора из Савезне Републике Немачке, који упућује Немачка служба за академску размену, на Одсеку је од 2006. године (иако, нажалост, уз краће прекиде) ангажован и аустријски лектор, којег обезбеђује Аустријска служба за академску размену. У периоду од 2002. до 2006. у неколико наврата Фондација „Роберт Бош“ (*Robert Bosch Stiftung*) такође је омогућила боравак страног лектора за немачки језик на Филозофском факултету у Новом Саду. Као страни лектори из Савезне Републике Немачке, односно као лектори Немачке службе за академску размену на Катедри су предавали: др Доротеа Кадах (1955–1958), др Биргит Хајнеман (1960–1963), Матијас Брониш (1963–1966), Ханс Јерг фон Јена (1966–1967), др Ингрид Урбан (1968–1975), Јоханес Дал (1976–1980), др Кристијане Тим-Мејбри (1980–1983), Габријела Винков (1983–1986), Ханс-Петер Швандер (1986–1991). Као лектори из Немачке Демократске Републике на Катедри су били ангажовани: Фриц Бирке (1978–1981), др Зиглинде Чихоцки (1981–1984), Сента Штарке (1984–1987), Мартина Елфелд (1987), др Герлинде Хофман (1987–1989) и Хајке Барч (1989–1992). Повремено, у првој деценији Катедре, лектори са београдског Одсека за германистику су такође предавали студентима германистике у Новом Саду: Ханс Ото Брекер (1958–1959), Штефан Дитер (1958–1959) и др Дитер Милер (1959–1960). После краћег прекида, од половине деведесетих година прошлог века, као страни лектори из Савезне Републике Немачке испред Немачке службе за академску размену (као тзв. DAAD-лектори) на Одсеку су били запослени: Штефан Рауер (1997–2002), др Бранка Шалер (2002–2004), Анита Гнад (2004–2005), Јудит Херциг (2005–2008), Клауди-

Љубица Трифуновић Сврдлан,
Миланко Беквалац и Зоран Великић
на усавршавању.

Изложба
"Преводилачки дани"

Посета немачке
амбасадорке Анке
Конрад 26. IV 2024. год.

ја Милер (2008–2012), Шантала Хердел (2012–2014), др Иван Власенко (2015–2020), те Венке Таненберг-Турковић (од 2020. до данас). Такође, из Савезне Републике Немачке, али посредством Фондације „Роберт Бош“, у својству лектора странца боравили су на Одсеку: Тобиас Граф (2002–2003), Фани Франке (2003–2004) и Франциска Милер (2004–2006). Функцију аустријског лектора обављали су др Рајнхард Рајман (2006–2008), Дитмар Унтеркофлер (2008–2015), Паул Грубер (2014–2018), Мари Кнабл (2019–2020), Катја Стипиновић (2020–2022), Керстин Либ (2022–2023) и Кристина Рабусај (2024).

Наставни планови и програми

Будући да се Филозофски факултет све од оснивања Универзитета у Новом Саду до 1960. године налазио под окриљем Универзитета у Београду, и наставни планови су били мање-више идентични са онима на основу којих се изводила настава на Катедри за германистику у Београду. Почетком шездесетих година уведени су нови наставни програми и планови који су временом адаптирани и кориговани. Од самих почетака међу наставним предметима нашли су се они из области немачког језика, немачке књижевности, историје немачког језика, док су пропедеутички предмети као што су, уз неке друге, Увод у науку о језику или Увод у науку о књижевности (данас под нешто модификованим називима) уведени од половине седамдесетих година прошлог века. Тежња ка томе да се формирају, у првом реду, квалитетни кадрови за наставу немачког језика и књижевности у основним и средњим школама, те другим образовним институцијама, али и висококомпетентни познаваоци немачког језика, књижевности и културе који се могу успешно бавити било којим послом који захтева филолошке и интеркултурне компетенције германисте (нпр. превођење или вођење кореспонденције на немачком језику), диктирала је и то да измене програма и планова остану у кораку с променама у школском систему, али и с развојем германистике.

Модерно и интердисциплинарно конципиране магистарске студије које су обухватале два смера (Наука о језику – Немачки језик и Наука о књижевности – Немачка књижевност) основане су 1993. године. Кроз увођење факултативних курсева, између осталог, наставни план и програм од академске 2002/03. године постепено се трансформисао уз настојање да се понуда и садржај курсева приближи савременим европским тенденцијама. Данас, разноврсност и садржаји курсева – како оних у домену обавезних предмета у оквиру којих се студенти подучавају основама германистичке лингвистике и немачке науке о књижевности, тако и пропедеутичких предмета, а посебно, изборних курсева – одражавају различита и вишеслојна интересовања наставног особља, али и модерна стремљења на пољу филолошких наука, културологије и образовања германиста и наставника немачког језика као страног на европском тлу, али и у свету.

Од академске 2006/07, односно 2008/09. године на Одсеку се примењују нови планови и програми, у духу Болоњске реформе. Уведене су основне и мастерске академске студије Немачког језика и књижевности које су 2014. године успешно реакредитоване да би од октобра 2015. ступиле на снагу. Овај план и програм примењиван је све до 2021. године када студије Немачког језика и књижевности – како на нивоу основних академских студија, тако и на нивоу мастерских академских студија – постају интегрални део, односно модул у оквиру кровног студијског програма Језик, књижевност и култура којим су обухваћене све филолошке студије на Филозофском факултету. Као резултат међуодсечке сарадње с Одсеком за англистику и Одсеком за романистику Филозофског факултета, од академске 2015/16. године почиње и реализација мастерских академских студија *Конференцијско, стручно и аудиовизуелно пре-*

вођење и овај програм је такође успешно реакредитован 2021. године. Како би студенти англистике, германистике или романистике могли успешно похађати наставу на овако конципираним мастерским студијама, од академске 2015/16. године у понуди су и практично двопредметне основне академске студије – такође резултат сарадње с поменутим филолошким групама као и с Одсеком за славистику – Енглески језик са другом страном филологијом (Немачки језик). Прошле године и овај програм је успешно реакредитован.

Студенти Одсека за германистику од 2009. године могу да се даље образују у оквиру докторских академских студија Језик и књижевност, бирајући и предмете из области германистике, али су им у овом погледу доступне и докторске академске студије Методика наставе.

Научни рад

Први научни пројекат на Филозофском факултету настао је 1975. године управо на Катедри за немачки језик и књижевност – Немачко-српскохрватска контрастивна граматика. Овај пројекат (на чијем је челу стајала проф. др Павица Мразовић) реализован је у сарадњи с члановима Катедре за германистику у Београду, Загребу и Сарајеву и Институтом за немачки језик у Манхајму. Запослени на Катедри учествовали су у издавачкој делатности Института за стране језике и књижевности (чији је део Катедра за немачки језик и књижевност постала 1977), те објављују своје студије, уџбенике и приручнике. Осамдесетих година чланови Катедре учествовали су и у научноистраживачком пројекту у области истраживања страних књижевности који је финансирао тадашњи СИЗ за научни рад Војводине.

У духу започете традиције на Одсеку се и данас негује богат научни живот о чему сведоче библиографије наставника и сарадника, као и други одељци овог текста – како претходни, тако и они који следе. С обзиром на чињеницу да се германистика у нашој земљи изучава као страна филологија, не изненађује чињеница да се запослени на Одсеку у великој мери баве истраживањима у којима се предмети изучавања осветљавају из контрастивног, компаративног, интеркултурног и интердисциплинарног угла, односно у њиховим изучавањима у фокусу су односи, везе и додири између немачког и других језика, књижевности и култура.

У научном раду на Одсеку из области књижевности се приликом осврта на научну продукцију из протеклих година може уочити да се тежи ка томе да се истраживања прошире на савремену књижевност, као и на области немачке књижевности које су до сада у великој мери биле занемарене. Неке од новина у научној продукцији у протеклој деценији обухватају радове из методике наставе немачке књижевности, пројектне наставе немачке књижевности, интеркултурне књижевности, фантастичне књижевности и књижевности за децу. Још једну новину представљају истраживања о немачком филму, захваљујући којим је научна продукција на Одсеку обогаћена за још један медиј.

Наставно особље редовно излаже резултате својих радова у земљи и у иностранству, али и – како је већ истакнуто – учествује и у разним научноистраживачким пројектима. Поред већ поменутих пројеката, може се још, на пример, истаћи учешће наставника на изради нове немачко-српске контрастивне граматике (проф. др Сања Нинковић), немачко-српског речника колокација (мср Александар Николић), вишејезичног репозиторијума фраземских конструкција (доц. др Жолт Папишта), као и сарадња са когнитивним лингвистима из целог света у оквиру израде књиге *Metaphors of ANGER across languages: Universality and variation* (доц. др Жолт Папишта).

Од скоријих монографија запослених на Одсеку могу се истаћи следећи наслови: *Од историје ка фикцији: роман 'Трећхен' ауторке Рут Берīер*

(проф. др Милица Пасула, 2017), *Дидактика немачке књижевности као стране* (проф. др Николина Зобеница, 2018), *Methodik und Didaktik für Deutsch als Fremdsprache* (проф. др Ана Стипанчевић, 2021), *Иза језика – друштво: О ословљавању контрастивно* (проф. др Каталин Озер, 2023), *Новозаветне паремије у немачком и српском језику* (проф. др Гордана Ристић, 2023).

Одсек је у прошлости организовао научне скупове (1980. године *Скуп југословенских и аустријских германиста*; 1982. године *Симпозијум југословенских германиста поводом стопедесетогодишњице Гетеове смрти*), а 2024. биће домаћин *15. међународне конференције Удружења германиста Југоисточне Европе* (SOEGV), која ће окупити германисте из региона и Европе.

Запослени своје научне компетенције радо и често користе и у циљу организовања и реализације разних ваннаставних активности за студенте или учествују у популаризацији науке тако што се прихватају чланства у жиријима различитих такмичења за средњошколце (проф. др Каталин Озер, доц. др Ана Митревски), менторишу радове студената који желе да се такмиче на студентским конференцијама (доц. др Жолт Папишта) или учествују у преводилачким колонијама намењеним средњошколцима (доц. др Мирјана Зарифовић Грковић, доц. др Ана Митревски, Биљана Ковач Бејин). Поред тога, у два наврата, 2016. и 2017. године, на Одсеку је организован циклус преводилачких радионица (*Преводилачки дани на Филозофском факултету;* организаторка: Јелена Тривунић-Малешевић), у склопу којег су запослени на Одсеку, као и наставници и сарадници с других одсека, осмислили радионице из различитих преводилачких области. Одсек је 2023. године, поводом обележавања *Године Павице Мразовић,* први пут организовао такмичење у рецитовању на немачком језику *DeReWe: Deutschsprachiger Rezitationswettbewerb* (организаторке у име Одсека: доц. др Ива Симурдић, мср Ивана Маринков Чолак), које је окупило скоро 50 ученика средњих школа из целе Србије.

Студенти и ваннаставне активности

Студенти основних академских студија Одсека за германистику највећим су делом током школовања учили немачки као други, а понеки и као први страни језик. Међу уписаним студентима има и оних који су немачки учили изван редовне наставе у оквиру приватних школа, као и оних који су стекли висок ниво познавања језика живећи на немачком говорном подручју. Ређе се уписују студенти са почетним нивоом познавања језика, али се показало да и студенти са нижим степеном познавања језика успевају да достигну висок ниво до краја студија. На мастер академске студије се највећим делом уписују студенти са матичног факултета, али последњих година је забележено да и студенти који су основне академске студије завршили на другим факултетима уписују мастер студије на нашем Одсеку.

Поред могућности одласка на немачко говорно подручје које нуде споразуми са универзитетским мрежама, различити међународни пројекти у којима је Одсек учествовао пружали су прилику студентима да посете високошколске установе у иностранству и да заједно са вршњацима из других земаља продубе знање из различитих области, као и да стекну практична искуства. Из протеклих неколико година може се истаћи педагошко-методички пројекат који се реализовао у сарадњи са Педагошким факултетом у Вајнгартену и Универзитетом у Крагујевцу који је имао за циљ да пружи студентима могућност да се опробају у припреми летње школе немачког језика за ученике основне школе (из редова наставног особља учествовали су: 2016. проф. др Гордана Ристић; 2017–2018. проф. др Ана Стипанчевић; 2019. мср Александар Николић).

После седнице Катедре
(почетком 1990-их)

Предавање аустријског
амбасадора Јоханеса Ајгнера
(28. V 2014. год.)

Проф. др Страхиња Костић
у старој згради Факултета

Сусрет проф. др Сање
Нинковић са професором
Иштваном Богнером 2023.
год. током посете Одсеку за
германистику у Сегедину

Поводом Европског дана језика 2013. године, Зоран Великић одржао је радионицу на тему превођења правних текстова, а поред тога, студенти Одсека могли су похађати и факултативне часове стручног превођења који су реализовани у сарадњи са Миланком Беквалцем. Тема превођења била је и у средишту низа летњих школа које је финансирао DAAD (2017–2021: доц. др Ивана Пајић; 2023: доц. др Ивана Пајић, доц. др Ива Симурдић, мср Биљана Ковач Бејин) у оквиру којих је Одсек сарађивао са Универзитетом у Јени, Универзитетом у Халеу, Универзитетом Црне Горе и Универзитетом у Бањалуци, а из ових летњих школа произашли су објављени преводи књижевних дела на којима су студенти радили уз помоћ наставника и сарадника. У сарадњи са Техничким универзитетом у Берлину, студенти су 2019. године припремили мултимедијалну изложбу у оквиру пројекта *Идентитет и рад: паралелне биографије Србија–Немачка* (доц. др Ивана Пајић и Паул Грубер).

Одсек је учествовао и у вишегодишњем пројекту *Сусрети на Дунаву: Људи – филмови – књижевности* који је финансирала Фондација покрајине Баден-Виртемберг (2019–2022: проф. др Николина Зобеница; 2021–2023: доц. др Ива Симурдић), у оквиру којег су студенти, као учесници семинара о Дунаву, имали прилике да посете Универзитет у Тибингену и Универзитет „Етвеш Лоранд“ у Будимпешти.

Од 2013. године студенти Одсека сваког лета учествују у летњој школи на тему културе и историје Подунавских Шваба у организацији Универзитета „Лучијан Блага“ у Сибињу (Румунија). Студенте су до сада пратили и менторисали проф. др Гордана Ристић, проф. др Милица Пасула, доц. др Ивана Пајић, доц. др Жолт Папишта и Роберт Ковач. Од 2017. до 2019. године студенти Одсека, које је менторисала и пратила проф. др Каталин Озер, имали су прилике да у три наврата учествују на међународном семинару у Сибињу, на тему интеркултурне комуникације, реализованом у сарадњи са колегама из Лудвигзбурга (Педагошки факултет) и Клужа (Универзитет „Бабеш-Бојаи“).

Већ дуги низ година, уз повремене прекиде, запослени на Одсеку воде позоришну секцију која окупља студенте заинтересоване за креативан рад и сценски наступ. Кроз учешће у позоришној секцији, студенти добијају прилику да усаврше своје језичке вештине, стекну искуство у наступању пред публиком, као и да посећују различите радионице и летње школе у Немачкој и у региону (Румунија, Хрватска, Мађарска). Протеклих десет година као водитељи позоришне секције могу се поменути страни лектори (Паул Грубер, Иван Власенко), као и наставници и сарадници на Одсеку (доц. др Ана Митревски, мср Биљана Ковач Бејин).

До сада су студенти уз подршку наставника и сарадника учествовали у превођењу две књиге: 2018. је у издавачкој кући Нојзац објављен превод романа *Геїавац* (*Watschemann*) аустријске списатељице Карин Пешке. Студенти су на преводу радили уз помоћ доц. др Мирјане Зарифовић Грковић, доц. др Ане Митревски и Паула Грубера. У издању Змајевих дечијих игара 2024. године објављена је збирка народних бајки са немачког говорног подручја *У златноме врту*, која садрже преводе бајки студената и коју су уредиле проф. др Николина Зобеница и доц. др Ива Симурдић.

Студенти су самостално штампали интерни информативни лист на немачком (2002–2003), првобитно под насловом *Hier!* а потом *KreAktiv*. Такође је на њихову иницијативу организовано књижевно вече *Реч о їесми* (2010) и *Недеља немачкоī филма* (2013) у сарадњи са Гете Институтом у Београду. Новинарска делатност студената наставила се од 2019. до 2021. године, када је Филозофски факултет издавао студентски часопис *207.de*.

У оквиру предмета Жанрови немачке дечије књижевности (проф. др Николина Зобеница) студенти су припремили сценску адаптацију бајке *Пеїељуїа* на немачком, изведену потом на манифеста-

Предавање амбасадора Аустрије Клеменса Које (23. XI 2011. год.)

Проф. др Томислав Бекић са студентима и сарадницима

цији *Дани немачке дечје књижевности* (2023), на којој су и студенти мастерских студија представили публици ток-шоу, припремљен у оквиру предмета Пројектна настава немачке књижевности (проф. др Николина Зобеница), на тему превођења. Ова манифестација, која је обухватила и пројекције филмова, била је такође хуманитарног карактера.

Поред редовне наставе, наставници и сарадници на Одсеку редовно организују ваннаставне активности, за које се показало да постоји велика заинтересованост код студената. Ове активности се пре свега огледају у виду радионица, од којих се могу истаћи различите преводилачке, позоришно-педагошке, као и књижевне радионице. Док су понекад само запослени водитељи радионица, често се овај вид ваннаставне активности организује уз гостовање професора са других, иностраних универзитета, као и стручњака. Радионица слем поезије *Ausgesprochen unverblümt – Der Frühlings-Slam*, организована 2015., имала је за циљ да помогне студентима да развију своје језичке вештине и да се прихвате изазова јавног наступа (доц. др Ивана Пајић и Паул Грубер).

Поред књижевних радионица које организују сами запослени и које нуде студентима могућност да продубе знање о периодима и писцима обухваћеним у оквиру обавезних предмета (*Мрачна страна романтизма: Е. Т. А. Хофман*, организовале проф. др Милица Пасула, доц. др Ива Симурдић и мср Ивана Маринков Чолак 2022, године, *Сва лица зла: насиље у прози Хајнриха фон Клајста*, организовале проф. др Милица Пасула, доц. др Ана Митревски, доц. др Ива Симурдић и мср Ивана Маринков Чолак 2023. године), Одсек је у више наврата организовао радионице чији су гости били писци са немачког говорног подручја, као што су Клеменс Мајер (2015), Маријане Јунгмајер (2015) и Ивна Жиц (2022).

Одсек је учествовао у обележавању Европске престонице културе 2022. године. Тим поводом је организована и преводилачка радионица за студенте немачког и мађарског језика у сарадњи с издавачком кућом Нојзац (Реља Дражић) и у оквиру пројекта *Река: једна другачија дунавска антологија*. Водитељи радионица су били проф. др Николина Зобеница, Паул Групер, Кристина Оровец и Роланд Орчик, уз подршку Јелене Тривунић-Малешевић. Поред тога, стране лекторке Венке Таненберг-Турковић и Катја Стипиновић организовале су вишедневни фестивал *4Г димензије* у Културној станици Свилара. Фестивал, који је био посвећен немачкој и аустријској (суб)култури, обухватао је радионице, књижевне вечери и концерте, и окупио је студенте германистике из региона.

Доц. др Ива Симурдић
Проф. др Каталин Озер

1804
1/АУР/I
2/АУР/I
3/АУР/I
1/АУР
2/АУР
3/АУР
Kotao istorije
STARI SVET
SVET U PREPADU
Η «ΧΑΡΤΑ» ΤΟΥ ΡΗΙ

ОДСЕК ЗА ИСТОРИЈУ

ОДСЕК ЗА ИСТОРИЈУ

Преузевши на себе задатак да напишемо кратак преглед о постојању Одсека за историју, свесни смо да је посреди изазов који би био лакше изводљив кад бисмо приступили писању једне монографије у коју би стала повест о седамдесет генерација уписаних студената и скоро исто толико дипломираних историчара те њихових предавача, професора, асистената и научних сарадника. Уједно, била би то повест о новосадској историографској школи. Планирамо да овај подухват у перспективи и остваримо, док овом приликом текстом који следи желимо да у име историчара скромно увеличамо јубилеј нашег Факултета.

Када су у лето 1954. године надлежне власти НР Србије започеле процес формирања Филозофског факултета у Новом Саду у саставу Универзитета у Београду, одлучено је да једна од шест наставних група новог факултета буде и Студијска група за историју. Међу члановима матичних комисија, којима је припала дужност да организују рад нове установе и изаберу одговарајући наставни кадар, био је и знаменити историчар, јавни делатник и политичар, професор Филозофског факултета у Београду Васа Чубриловић, који ће се ускоро као хонорарни наставник придружити предавачима групе за историју у Новом Саду (1956). Крајем септембра изабрани су први наставници новосадске Катедре за историју: пензионисани професор Универзитета у Скопљу Мита Костић за редовног професора Националне историје новог века, професор Више педагошке школе у Београду Ђорђе Сп. Радојичић за редовног професора Националне историје средњег века, ванредни професор Универзитета у Скопљу Петар И. Поповић за редовног професора Опште историје новог века и научни сарадник САНУ Милутин Гарашанин за хонорарног ванредног професора Археологије. У прву генерацију уписано је 566 студената (редовних и ванредних), док је Студијска група за историју била најбројнија са 167 студената. У јуну 1958. године Факултет је добио прве дипломце. Тиме је започет дуг низ у који се данас убраја преко две хиљаде дипломираних историчарки и историчара. Поједини су као научни подмладак професионалну каријеру наставили на матичном Одсеку. Међу првим сарадницима који су завршили студије Историје и постали делатници Факултета био је и академик Чедомир Попов (1959).

Група за историју је пратила циљеве и смернице који су у актима истакнути као разлог за оснивање Факултета: растерећење Филозофског факултета у Београду, образовање потребног наставног кадра и уважавање културних традиција вишенационалне АП Војводине. Историографија није била без ко-

рена у Новом Саду, пре свега захваљујући деловању Матице српске, најстарије културне и научне установе код Срба. Раме уз раме са Матицом стајало је дело и научни утицај Илариона Руварца (1832–1905) који је поставио темеље српске критичке историографије. Историјска наука свакако много дугује и Новосађанину, историчару Станоју Станојевићу, оснивачу Историјског друштва у Новом Саду (1927) и уреднику чувеног *Гласника,* као и његовом сугрђанину Васи Стајићу који је написао до данас непревазиђену историју града и његових знаменитих људи.

Током седам деценија постојања, захваљујући претходној традицији и ауторитетима попут Мите Костића, Славка Гавриловића, Чедомира Попова, Душанке Динић-Кнежевић, Петера Рокаија и Богдана Брукнера и њихових ученика, на Одсеку за историју Филозофског Факултета у Новом Саду развиће се плодан научни рад у оквиру којег се изучава прошлост простора Војводине и јужне Панонији од праисторије до савременог доба, односно негује истраживање историје српског народа у Хабзбуршкој монархији и Аустроугарској, историје српско-мађарских односа и народа Средње Европе. То свакако не значи да истраживачки рад овдашњих историчара није дубоко заорао бразде најразличитијих научних тема и постигао запажену рецепцију у међународној историографији.

Први наставни план и програм Студијска групе за историју донет је за академску 1957/58. годину. По њему су студије трајале четири године. Настава је била једнопредметна и обухватала је седам области: Општа историја, Југословенска историја, Помоћне историјске науке, Основе друштвених наука, Живи страни језик, Основе педагошких наука и Предвојничка обука. У предлогу плана за наредну академску годину додати су предмети Археологија и Класични језик. Посматрано у ширем друштвеном контексту, реформе основних и средњих школа, као и промене државних оквира и политичког уређења, диктирале су промене наставног плана и програма студија Историје. Почетком шездесетих година уведена је степенована настава, али је овај систем убрзо напуштен.

Током наредног периода у плану и програму студија Историје искристалисале су се три групе предмета. Прву групу су чинили главни или фундаментални предмети: Историја старог века, Општа историја средњег и новог века, Историја народа Југославије (средњег, новог века и трећи период од 1918. до наших дана). У другу групу су спадали помоћни предмети: Археологија, Помоћне историјске науке, Класични језици (латински и грчки), Страни језик по избору, Географија, Увод у историјске студије и Методика наставе историје. Трећа група је обухватала предмете општег образовања: Основе науке о друштву, Самоуправни социјализам, Политичка економија, Основе педагошких наука, Генетичка и педагошка психологија и Основе народне одбране. Ускоро је Географија била замењена другим предметима. Од 1985. године, завршетак студија Историје подразумевао је писање и одбрану дипломског рада. Први студент који је на овај начин постао дипломирани историчар био је данашњи професор Факултета Бранко Бешлин, одбранивши, под менторством Лазара Ракића, рад *Светозар Милетић и Народна странка у источној кризи* (*1875–1878*). Осавремењивање наставе праћено је увођењем нових предмета попут Архивистике, Музеологије, Марксизма, Социологије, Психологије, док су у оквиру главних предмета били додани специјални курсеви. Од академске 1995. године на Катедри за историју успешно су заживеле и постдипломске студије, чији је руководилац био Петер Рокаи.

Последња у низу реформи универзитетске наставе била је болоњска реформа. Процес уједначавања планова и програма, организације и система наставног рада успешно је реализован академске 2006/07. године захваљујући наставницима Одсека као и залагању историчарке Биљане Шимуновић-Бешлин која је у време реформе обављала дужност продека-

на за наставу. Студије су организоване на три нивоа, основне академске студије, двосеместралне мастер академске студије и трогодишње докторске академске студије.

Предмети су данас груписани сходно савременим научним и методичким смерницама те научним областима којима професионално припадају наставници Одсека: Класичне науке (Историја старог века, Класични језици и култура), Археологија, Медиевистика (Национална историја средњег века, Општа историја средњег века), Историја модерног доба (Национална историја новог века, Општа историја новог века, Рана модерна историја, Историја Средње Европе, Национална историја XX века/ Историја Југославије), Помоћне историјске науке, Увод у историјске науке, Методологија и методички предмети чија реализација обухвата и хоспитовање у новосадским основним и средњим школама. Из ове широке наставне и научне основе у најновијим програмима развијен је низ једносеместралних предмета на сва три нивоа студија. Наставни план и програм Одсека подразумева и академску праксу у другим институцијама која се успешно обавља. Ту су и стручне екскурзије по нашој земљи и иностранству које по одазиву превазилазе оквир Одсека. Њих данас води професор Светозар Бошков.

Одсек за историју је током седам деценија доживео више организационих промена. Филозофски факултет је почевши од 1975. године био обухваћен реформом научноистраживачког рада и универзитетске наставе, током које је уместо тадашњих катедри основано осам института. Један од њих био је и Институт за историју, образован интеграцијом Катедре за историју са Института за изучавање историје Војводине, самосталне научне установе аутономне покрајине чији је оснивач био Факултет (1968). Увођењем нове организације Факултета, Катедра није била угашена већ је постала његова јединица задужена за наставу. Већина сарадника Института је била укључена у извођење наставе. Сарадници новооформљене установе који су се до краја каријере задржали само у научном раду били су Коста Милутиновић, Никола Гавриловић, Јелена Попов, Милан Петров, Звонимир Голубовић, Јагода Војводић и Љубомир Табачки. Институти су 1993. године укинути да би постали катедре. Под старим именом, Катедра за историју је наставила педагошки рад, док је недостатак средстава и некадашњих пројеката ограничавао њену научну делатност. Коначно, од 1995. године Катедра добија име „Одсек за историју“.

Рад групе за историју је био детерминисан кадровским потенцијалима. Историју Старог века и Класичне науке од оснивања Факултета хонорарно је предавао дописни члан САНУ Растислав Марић (1954–1962). Њему се придружио доцент Стеван Јосифовић (1955–1977). Наведене предмете, прошавши сва звања, преузима Ксенија Марицки Гаћански (1967–2004). У међувремену, незаборавна предавања у амфитеатру из историје Старог века, на која су слободно долазили и студенти са других група и Факултета, држао је професор Бранимир Габричевић (1978–1980). Вежбе из класичних језика обављала је мр Даринка Зличић (1978–1990), док се у настави Историје старог века и Класичних језика професорици Марицки придружује Милена Душанић (Милин) која такође остварује сва наставна звања (1977–1996), те у настави Античке историје асистент мр Угљеша Белић (1996–2004). На Класичним језицима вежбе и наставу су држале доценткиње Милена Јовановић (1993–2003) и Ана Елаковић (1997–2005) које су, попут Милене Душанић, каријеру наставиле на Београдском универзитету. Данас, Историју старог века предају редовни професор Иван Јордовић и ванредни професор Светозар Бошков, док Класичне језике и културу држе редовна професорица Ифигенија Радуловић, ванредна професорица Снежана Вукадиновић и доценткиња Александра Смирнов-Бркић.

Проф. др Данило Кецић, проф. др Петер Рокаи, академик Чедомир Попов, проф. др Ранко Кончар и проф. др Александар Касаш.

Студијско путовање у Фиренцу, април 1988. год.

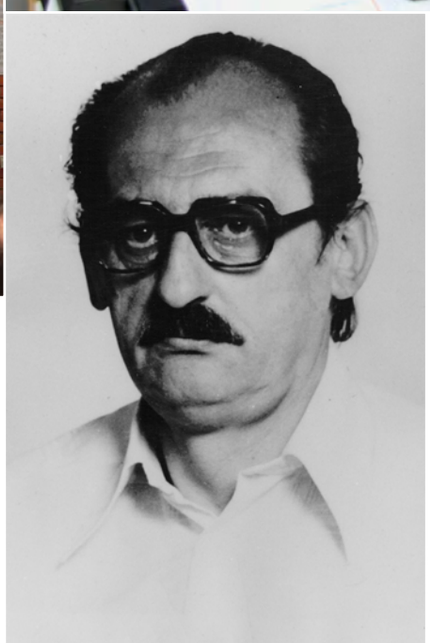

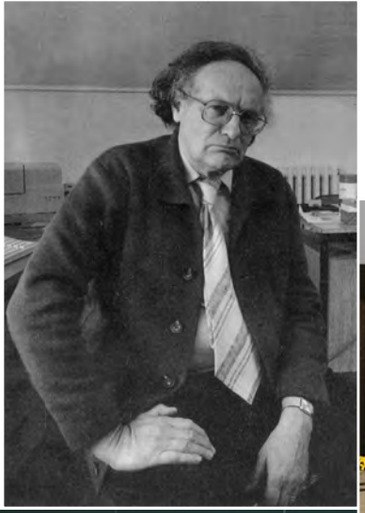
Проф. др Александар Јовановић

Проф. др Александар Форишковић

На Националној историји средњег века од почетка је био наставник Ђорђе Сп. Радојичић, истакнути истраживач наше културне и политичке историје, као и старе српске књижевности. Држао је предавања до одласка у пензију (1954–1968). Наслеђује га Душанка Динић која је на Факултету стекла сва звања (1960–2002). Њен плодан научни рад црпео је своје теме захваљујући врхунском познавању Дубровачког архива. Од првих дана постојања Катедре, Општу историју средњег века као хонорарни професор предавао је академик Иван Божић (1954–1958). Из Дубровника преко Београда и Византолошког института је ускоро у звању доцента на Факултет стигао Бариша Крекић (1956–1971). На овдашњој катедри се задржао до одласка у САД, где је постао професор Калифорнијског универзитета у Лос Анђелесу. У Новом Саду Крекић је оставио дубок траг. Захваљујући својим међународним везама, довео је угледне предаваче, а семинарску библиотеку обогатио фондом савремене светске историографије. Као Крекићева замена, наставу из Опште историје средњег века заједно са Византијом су хонорарно држали по једну годину академици Јованка Калић, Сима Ћирковић и седам година Божидар Ферјанчић. Наставник на предмету затим постаје професор Богумил Храбак који је стигао са Приштинског универзитета (1979–1993). Њему се у статусу асистента придружује Божићев ученик, Петер Рокаи који је на Одсеку прошао сва звања (1979–2013) и на кратко Даница Димитријевић (1971–1979), уједно и асистенткиња на Археологији. Данас на Медиевистици на предметима из Националне историје средњег века, као наследници Душанке Динић Кнежевић раде редовни професор Ненад Лемајић, редовна професорица Снежана Божанић и ванредна професорица Милица Кисић-Божић. Пратећи учитељски дело Петера Рокаија на изучавању српско-угарских средњовековних односа, предмете из Опште историје средњег века, међу којима је и Историја Византије, предају редовни професор Ђура Харди и ванредни професор Борис Стојковски.

Од оснивања Катедре наставу из Опште историје новог века држао је Петар И. Поповић (1954–1969). Определивши се такође за изучавање српско-француских односа, његов наследник био је Чедомир Попов који је на Факултету прошао сва звања (1960–2000). Кратко време наставу је као хонорарни професор држао и академик Радован Самарџић (1969–1970). Поједине курсеве у склопу Опште историје новог века предавали су сарадници Института, касније редовни професор Никола Гаћеша (1968–1975. и 1987–1993), професор Калман Чехак (1979–1990) и професор Миленко Палић (1968–1987), хонорарно и Латинка Перовић, тада научни саветник у Институту за новију историју, и професор Томислав Краљачић, научни саветник Историјског института САНУ. Вежбе на предмету је држао асистент Бранислав Ћурчић (1980–1995). Предавања је потом држао Душко М. Ковачевић који је на Факултету такође стекао сва академска звања (1985–2023). Данас Историју модерног доба, и то предмете из Ране модерне историје предаје редовни професор Бранко Бешлин, групу предмета из Опште историје новог века редовни професор Ђорђе Ђурић, ванредни професор Мирослав Павловић и асистент Вукашин Марић. Док је једно време асистент и наставник на истим предметима био, данас редовни професор Одсека, Момир Самарџић.

Међу првим професорима Филозофског факултета у Новом Саду налазио се и Мита Костић. Он је заслужан за развој курсева из Историје народа Југославије у новом веку, односно Националне историје новог века, посебно теме из историје Срба у Хабзбуршкој монархији. Након Костића, наставу је хонорарно преузео академик Васа Чубриловић (1956–1958). За свог научног наследника Мита Костић је одабрао Славка Гавриловића који је, стекавши сва наставна звања, највећи део богате и дуге каријере провео на Филозофском Факултету (1955–1994) посветивши

Академик Богдан Брукнер

Научна конференција *The Habsburg State-wide and the regions in the Southern Danube basin (16th–20th centuries)* 2019. год.

Проф. др Светозар Бошков, проф. др Иван Јордовић, проф. др Весна Манојловић Николић и проф. др Владимир Михајловић (2012. год.)

Студијско путовање у Италију (Помпеји, 2016. год.)

Потписивање споразума о сарадњи са Институтом за савремену историју - проф. др Иван Јордовић, проф. др Ивана Живанчевић Секеруш, деканица, и др Предраг Ј. Марковић, директор Института.

Међународни научни скуп Балкан и Панонија кроз историју, Нови Сад – Сремска Митровица, 2005. год. Међународни научни скуп Балкан и Панонија кроз историју, Нови Сад – Сремска Митровица, 2005. год.

се истраживању нововековне историје Срба (и њима суседних народа) у Војводини, Славонији и Хрватској, односно Монархији. Наставу на овом предмету су држали асистент и стручни саветник Васо Војводић (1960–1993), у звању ванредног професора Бранислав Вранешевић (1962–1974), редовни професор Лазар Ракић (1974–1990). Затим у настави и потом као истраживач, до преласка на приштински Филозофски факултет, професор Душан Берић (1992–2010). Као хонорарни професор наставу је затим држао Радош Љушић са Филозофског факултета у Београду (1997–1999). Дугогодишњи асистент на предмету био је ученик Славка Гавриловића, мр Мирко Митровић (1974–2007). Једно време асистенти у науци на Историји народа (и народности) Југославије у новом веку су били Тибор Пал и Золтан Ђере.

Нову генерацију истраживача националне историје новог века на Одсеку је повео Дејан Микавица. Стекао је сва наставничка звања и био аутор бројних монографија. Његов рад на Факултету (1994–2022) прекинула је прерана смрт. Данас на Историји модерног доба, на предметима Националне историје новог века (XVI–XIX в.) наставу држе редовни професори Владан Гавриловић и Горан Васин, ванредни професор Ненад Нинковић и асистент Павле Петковић. На Историји модерног доба, држе се и предмети посвећени Историји Средње Европе које предају редовни професор Золтан Ђере и доцент Атила Фајфер. Они такође држе и Историју Мађара на Одсеку за Хунгарологију.

Историју Југославије, као хонорарни професор, предавао је Јован Марјановић (1962–1964). Затим, оставривши сва звања, Јосип Мирнић (1964–1979). Након њега хонорарни предавач постаје научни саветник Института за савремену историју Тодор Стојков (1979–1983), кога наслеђује Данило Кецић који на Институту за историју стиче највиша научна и наставничка звања (1975–1995). У то време одабране курсеве на предмету је држао и Никола Гаћеша. Историју Југославије прадавао је и професор Шандор Месарош, запослен на Институту од 1974. године, до одласка у пензију (1993). На почетку асистент Јосипа Мирнића, Ранко Кончар је на Факултету стекао сва наставна звања (1970–2003). Асистент на предмету је био и Стеван Мачковић (1985–1988). Ранка Кончара је у настави наследио Александар Касаш који на Факултету стиче сва професорска звања (1977–2017). Данас, на Историји модерног доба на групи предмета из Националне историје XX века наставу изводе редовни професори Биљана Шимуновић-Бешлин и Слободан Бјелица, као и доценткиња Паулина Човић.

Археологију је од почетака оснивања Катедре дуги низ година хонорарно предавао академик Милутин Гарашанин (1954–1968). Наслеђује га Богдан Брукнер, прешавши каријеру на Институту од доцента до редовног професора (1968–1996). Као хонорарни наставник, Брукнера наслеђује професор Александар Јовановић са Филозофског факултета у Београду (1996–2009). Вежбе на предмету држале су асистенткиње Ивана Радовановић (до 1984), Ксенија Боројевић (1984–1992) и коначно Весна Манојловић, завршивши рад на Одсеку у звању ванредне професорице (1988–2022). Њој се придружио Владимир Михајловић (2009–2023) који је као ванредни професор каријеру наставио на Филозофском факултету у Београду. Данас, предмете из области Археологије и Музеологије реализују доценткиња Ивана Живаљевић и асистенкиња др Марија Марић.

Развојем и унапређењем студија Методика наставе историје је добијала на значају, посебно од увођења болоњских реформи. Методику су предавали Никола Гаћеша, док су посебан допринос развоју предмета дали Лазар Ракић и његова наследница ванредна професорица Драгица Кољанин, ангажована и на Модерном добу, односно Националној историји XX века (1982–2023). Данас, групу методичких предмета предају доценткиња Паулина Човић и професорица Биљана Шимуновић-Бешлин.

Увод у историјске студије, односно Методологију историјске науке, предавали су Душанка Динић-Кнежевић, затим професор Александар Форишковић (1968–1990) који је на Институту стекао сва звања и уједно био наставник на предмету Историја цивилизације. Методологију су даље предавали Никола Гаћеша, Томислав Краљачић и Ранко Кончар, док су вежбе из овог предмета држали Биљана Шимуновић, Тибор Пал, Драгица Кољанин и Бранко Бешлин. После Ранка Кончара предмете је преузео доцент Тибор Пал (1988–2012). Данас Увод у историјске студије и предмете везане за методологију историјске науке, као и Историју модерног доба, предаје Момир Самарџић.

Катедра Помоћних историјских наука припадала је редом искусним професорима: Ђорђу Сп. Радојичићу, Славку Гавриловићу и хонорарно ангажованом академику Ђури Тошићу. Асистенти на предмету су били Золтан Ђере и Владан Гавриловић. Данас групу ових предмета држи Владан Гавриловић са својим колегама Гораном Васином, Ненадом Нинковићем и Павлом Петковићем. Архивистику и Музеологију су предавали професори Калман Чехак и Золтан Ђере, да би касније ови предмети били припојени Археологији, односно Помоћним историјским наукама.

Први шеф Катедре за историју био је Петар Поповић, који је после интеграције са Институтом обављао функцију директора. Наследио га је Чедомир Попов. Након њих директори Института су били Шандор Месарош, Ранко Кончар (в. д.), Миленко Палић, Калман Чехак и Данило Кецић. За то време шефови Катедре задужени за наставу су били Александар Форишковић, Душанка Динић-Кнежевић и Никола Гаћеша. Када је укинут Институт, Данило Кецић је прешао на дужност шефа катедре, новонасталог Одсека. На тој дужности њега су наследили Ранко Кончар, Ксенија Марицки Гаћански, Дејан Микавица и Иван Јордовић. Данас функцију шефа Одсека обавља Ђура Харди, док је заменик шефа Одсека Ненад Нинковић. Секретари Катедре су бирани из редова најмлађих асистената. Стални статус су имали секретари Института. Након Љубомира Табачког, ову службу је вршила Јелена Колаковић (1983–2017). Њој се након гашења едиције *Војводина у борби* (и Института), на месту секретара Катедре придружио Милан Дрча (1992–2002), који је потом био шеф Студентске службе Факултета и његове издавачке делатности (до 2016). Данас је секретарица Одсека Јелена Тривунић Малешевић.

При Одсеку се налази Семинарска библиотека. Броји преко 28.000 књига из области историје и скоро 9.000 примерака стручних часописа. Укључује вредне легате професора Лазара Ракића и академика Богумила Храбака, фонд књига турске историографије и друго књижно благо. Библиотекар Семинара је Сава Живановић. Организациону јединицу Одсека представља и Центар за историјска истраживања, основан 2015. године, чија је делатност посвећена организовању научних скупова често у сарадњи са другим установама. Центар је публиковао више научних монографија и зборника. Учествује на научним пројектима и у популаризацији историје. Први управник Центра био је Светозар Бошков. На том месту наследио га је Борис Стојковски.

Међу професорима Одсека налазила се цела плејада академика САНУ (и некад покрајинских ВАНУ и АНУК). Издвојићемо имена оних којима је Факултет био матична установа. Међу овом групом славних су Петар И. Поповић, Мита Костић, Ђорђе Сп. Радојичић, Славко Гавриловић, Чедомир Попов, Богдан Брукнер, Богумил Храбак, Јосип Мирнић и Душан Берић (члан АНУ Републике Српске).

Студенти Одсека су остварили запажене научне каријере. Ученик Славка Гавриловића, Јанко Рамач је био дугогодишњи професор на Русинистици нашег Факултета, и шеф Одсека за Русинистику. На Медијским студијама ради двоје историчара професори Владимир Баровић и Смиљана Милинков, која је и шефица Одсека. Медиевиста Павао Живковић је

био професор Филозофском факултету у Сарајеву, данас је редовни професор у Задру. Професор Саша Марковић је предавач и декан Педагошког факултета у Сомбору. На истом факултету придружио му се и професор Михаел Антоловић, продекан за науку и међународну сарадњу. Дарко Гавриловић је професор на Департману за географију Природно-математичког факултета у Новом Саду. Дејана Васић је доцент на Филозофском факултету у Источном Сарајеву и на Филозофском факултету у Београду. Виши научни сарадник Миливоје Бешлин ради на Институту за филозофију и друштвену теорију у Београду. Мирчеа Маран је професор на Високој школи струковних студија за образовање васпитача у Вршцу. Др Данијел Кежић је научни сарадник Института за Југоисточну и Источну Европу Универзитета у Регенсбургу.

У периоду од 1958. до 2023. године по старом закону о Универзитету, на Историји је дипломирало 1.793 студента. На постдипломским студијама Одсека за историју уведеним 1995. године магистарску тезу је до 2016. године одбранило 57 кандидата и стекло титулу *magister scientiarum*. У складу са новим законским прописима, односно након увођења болоњске реформе од 2006/07. године, до данас је основне академске студије Историје успешно привело крају 455 академаца. Истовремено, мастер академске студије је завршило 386 студената стекавши звање мастера историје.

Докторске академске студије је од 2009/10. године завршило 18 докторанта. Са својим постигнућем у болоњском духу се придружују броју од 73 историчара који су, одбранивши своје тезе по старом закону о Универзитету (закључно са 2016. годином), стекли титулу доктора историјских наука. Прва међу овом плејадом повесничара била је Душанка Динић-Кнежевић, која је почетком 1965. године одбранила тезу (потоњу монографију) *Положај жена у Дубровнику и Србији у XIII и XIV* веку коју јој је дао њен ментор Ђорђе Радојичић. Много касније заживеће на Филозофском факултету у Новом Саду женске студије које су до данас као истраживачка дисциплина постигле велики научни успех. Њихова претеча и родоначелница била је, може се рећи, Душанка Динић-Кнежевић.

На Одсеку за историју је још од оснивања велика пажња посвећена развоју научноистраживачке делатности. Новосадски историчари публикују своје радове и књиге у реномираним домаћим и међународним часописима. Одсек се може похвалити својом дугом и богатом издавачком традицијом. Реч је о едицијама *Монографије* (63 књиге), *Грађа за историју Војводине* (17), и волуминозна едиција *Војводина у борби* са више секција (преко 80 наслова). Институт за историју 1971. године покреће часопис *Истраживања*. До данас су објављена 34 броја. Часопис се сврстава међу утицајне међународне историографске часописе које Министарство науке вреднује највишом категоријом. Индексиран је у више научних база, међу којима би требало истаћи *Scopus* и ERIH PLUS.

Научни пројекти, републички, покрајински и међународни, прате рад Одсека на пољу историографије од његових првих дана. Овом приликом навешћемо селективно оне новије, реализоване у последње две деценије. У раздобљу од 2002. до 2005. године чланови Одсека су били ангажовани на републичким пројектима: *Просопографска истраживања српске историје и културе у 19. и 20. веку* (руководилац Ксенија Марицки Гаћански) и *Војводина мултиетнички историјски простор* (руководилац Петер Рокаи). *Извори за историју и културу Војводине* (2005–2010) руководиоци Славко Гавриловић и Дејан Микавица. Пројектом *Војвођански простор у контексту Европске историје*, руководио је Владан Гавриловић (2011–2023). Чланови Одсека данас учествују у реализацији Републичких пројеката Фонда за науку, у оквиру програма *Идеје* и *Призма* (Биљана Шимуновић Бешлин, Бранко Бешлин, Мирослав Павловић и историчарка, истраживач-сарадник

Академик
Чедомир Попов

Потпредседник САНУ, академик Љубомир Максимовић одржао је предавање под насловом *Разумевање Византије кроз време: жива стварност и историјска слика*, 8. III 2023. год.

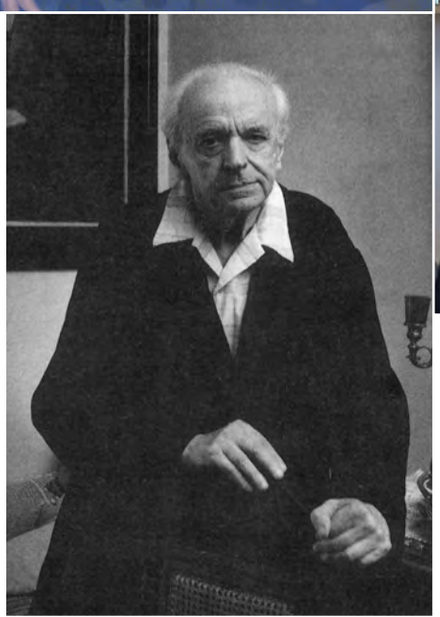

Студијско путовање у Беч, април 1986. год.

Проф. др Волфганг Шмале са Института за историју Универзитета у Бечу у посети Филозофском факултету.

Академик Милутин Гарашанин

Драгана Лазић Стојковић). Чланови Одсека су били ангажовани на преко 20 дугорочних и краткорочних пројеката које је финансирао Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност АПВ. Један од таквих је и актуелни пројекат *Историјски идентитет Срба у Војводини 1690–1990.* којим руководи Горан Васин. На Пројекту АПВ *Прва шанса* ангажовани су данас историчари др Реља Владимир и др Небојша Карталија.

Од међународних постигнућа издвојићемо Пројекат под покровитељством Европске комисије CLIOHRES.net (*Creating links and innovative overviews for a new history research agenda for the citizens of a growing Europe*, 2003–2010) на коме је учествовало 45 европских универзитета. Руководиоци пројекта са Одсека за историју су били Ксенија Марицки Гаћански и, након ње, Золтан Ђере. Током 2009–2011. године Одсек је заједно са Катедром за општу историју Универзитета Коменског у Братислави био носилац билатералног научног пројекта које су финансирали Влада Србије и Влада Словачке (2009–2011). Свакако је вредан помена и недавни пројекат (мај 2023) *History and Memory in African American Studies*, реализован између Филозофског факултета у Новом Саду и Универзитета Индијана у Блумингтону (САД). Његови учесници, студенти и наставници Одсека за англистику и Одсека за историју (Александра Изгарјан, Сабина Халупка Решетар, Ђорђе Ђурић и Мирослав Павловић) боравили су у студијској посети Сједињеним Америчким Државама.

У организацији Одсека за историју одржано је више успешних међународних научних конференција. У том низу издвајамо: *Међународни симпозијум археолога посвећен неолиту и раном бронзаном добу* (1982). Поводом двеста година Француске револуције одржан је скуп *Два века револуције у свету* 1989. Конференција *1100 година досељења Мађара и Војводина* (1996); *Личности војвођанског простора* (Бачка Паланка 2014); *Војвођански простор у контексту европске историје* (2015). У сарадњи са Универзитетом у Грацу 2018. године је одржан симпозијум *На путу ка провинцији: Промена односа између државе и малог животног простора на подручју средњег Подунавља (1718–1918)*. Запажену научну рецепцију имала су и два међународна научна скупа *Сеобе од антике до данас – културолошко-историјски аспект* (2018) и *Сеобе од антике до данас 2, Прометеј 021 – Од агона до прагона* (2022).

Наставници Одсека по позиву или у склопу програма *Erasmus Plus* и CEEPUS држали су предавања на бројним партнерским Универзитетима широм Европе и света. Сарадња је, наравно, обострана. Од педесетих година XX века па до данас скоро сва највећа имена српске и некадашње југословенске историографије су по позиву одржала предавање у оквиру Трибине историчара која делује од 1984. године. Предавачи светског реномеа такође су били гости Одсека. Сарадња Одсека са научним установама је интензивирана и захваљујући потписивању протокола о научној сарадњи са Институтом за савремену историју, два института САНУ, Византолошким и Балканолошким, затим Институтом за новију историју Србије и Историјским институтом (2019–2022).

Током седам деценија постојања Факултета професори и студенти Одсека за историју дали су свој немали допринос у раду његових руководећих тела и допринели његовом свеукупном развитку. Ваља напоменути да су три историчара вршила одговорну службу декана Ђорђе Сп. Радојичић (у два наврата 1956 и 1960–1962), Петар И. Поповић (1957–1960) те Чедомир Попов (1979–1981). Такође, Ђорђе Радојичић, Петар Петровић, затим и други чланови Одсека: Бариша Крекић, Јосип Мирнић, Богдан Брукнер, Милена Душанић Милин, Александар Касаш, Биљана Шимуновић Бешлин (два мандата), Золтан Ђере, били су продекани. Председници Савета факултета били су Чедомир Попов и Бранко Бешлин. Студенти Историје Илија Комненовић, Ружица Славујевић, Игор Новаковић, Реља Жељски, Мирослав Николић, Иван Срдановић, Душан Мишковић, као

Испраћај у пензију
академика Чедомира
Попова, 2000. год.

Испраћај у пензију
академика Чедомира
Попова, 2000. год.

Дружење у природи, мај
1984. год.

Академик
Никола Тасић

и Немања Вујић, садашњи студент продекан, заузимали су овај важан положај представника својих колега у органима установе и учествовали у доношењу важних одлука. Историчарка Снежана Божанић је данас главна уредница часописа за друштвене науке *Годишњака Филозофског факултета у Новом Саду*.

Посебну тему представља сарадња Матице српске и Одсека за историју. Уверени смо да се не би могао замислити рад Рукописног одељења Матице српске, чији су управници били Чедомир Попов, Никола Гаћеша и Бранко Бешлин, а на месту главног уредника Српског биографског речника (СБР) Александар Форишковић, Чедомир Попов и, данас, Бранко Бешлин. Историчарка Александра Новаков је секретар уређивачког одбора, док је Драган Тубић председник Редакционог одбора Речника. Значајан је допринос наставника и сарадника Одсека у оквиру пројекта Српска енциклопедија и научних предавања Матице. Треба констатовати да је Чедомир Попов био председник Матице српске (2008–2012). Потпредседник је био и Бранко Бешлин, док је у исто време, Ђорђе Ђурић обављао дужност генералног секретара. У погледу признања националног значаја, професор Мирослав Павловић је добитник награде Матице српске за историју „Иларион Руварац" за књигу *Смедеревски санџак 1739–1788* (2018).

Понос Одсека за историју су његови студенти и алумнисти, који су се остварили као професори историје, архивисти, музејски радници, стручњаци завода за заштиту споменика културе и руководиоци тих институција који чувају материјалну и духовну културу наше земље. Такође, они су и стваралаци у бројним професијама и друштвеним сферама. Овај списак историчара, као и одабране цртице из седмодеценијске прошлости Одсека за историју само су мали део оног што смо овом приликом хтели рећи. Надамо се да је то довољно да увеличамо јубилеј Факултета.

Проф. др Ђура Харди
Доц. др Паулина Човић

ОДСЕК ЗА КОМПАРАТИВНУ КЊИЖЕВНОСТ

ОДСЕК ЗА КОМПАРАТИВНУ КЊИЖЕВНОСТ

Идеја о оснивању Одсека за компаративну књижевност Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду стара је готово колико и сам Факултет. Њу је у својим првим предавањима из Светске књижевности артикулисао проф. др Војислав Ђурић шездесетих година XX века. Али, разуме се, тада још није било услова да се она и реализује. Требало је да се најпре у потпуности конституишу студије Југословенске књижевности и српскохрватског језика у оквиру којих је предавана и Светска књижевност. Али, идеја је и даље живела, поготово у периоду седамдесетих и осамдесетих година прошлог века када је наставу из предмета Светска књижевност изводио проф. др Сретен Марић. Проф. Марић је уз себе на предмету Светска књижевност имао асистента мр Ђорђија Вуковића, који је рано напустио Нови Сад и отишао у Београд. А онда су на том предмету радила још два асистента, мр Слободан Милетић и мр Перо Мужијевић. Након одласка у пензију проф. др Сретена Марића, настава Светска књижевности је 1974. године поверена проф. др Зорану Константиновићу који је, касније, пружио знатну подршки раду Одсека.

Када је 1981. године предавања из Светске књижевности преузео млади доцент др Миодраг Радовић (1945–2018), идеја о оснивању нове студијске групе за компаративну књижевност почела је да се развија у смеру своје реализације. Деведесетих година XX века, пошто је снажно афирмисао наставу из Светске књижевности, заједно са новопридошлим проф. др Николом Страјнићем (1945–2023), проф. др Миодраг Радовић, тада и директор Института за југословенску књижевност, предузео је конкретне акције у циљу реализације идеје о оснивању студијске групе за компаративну књижевност па је тако израђен и прихваћен наставни план нове студијске групе који је 2000. године, заједно са израђеним наставним програмом, усвојен на седници Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду.

Студије Компаративне књижевности почеле су, дакле, да се континуирано одвијају од 2000. године. Тада је Одсек за компаративну књижевност бројао пет чланова: професори др Миодраг Радовић, др Никола Страјнић, др Бојана Стојановић-Пантовић, доцент др Јован Попов (радио на Одсеку до 2007. године), и асистент мр Владимир Гвозден. Од 2003. са делом радног времена, а од 2007. са пуним радним временом, Одсеку се прикључила професорка др Софија Кошничар, пензионисана 2018. године. Одсеку су се током последњих деценију и по прикључили и др Павле Ботић (сада у звању ред. проф.), др Гордана Покрајац (сада у звању ред. проф.), др Кристина Стевановић (најпре у звању научног сарадника, потом доцента), као и бивши успешни студенти на Одсе-

Дан отворених врата 2015. год. - проф. др Владимир Гвозден и проф. др Стеван Брадић са студентима

Предавање проф. др Давора Дукића са Филозофског факултета у Загребу (24. IV 2014. год.)

Одбрана докторске дисертације кандидаткиње мр Соње Веселиновић пред комисијом у саставу: проф. др Бојана Стојановић-Пантовић, проф. др Зоран Пауновић, проф. др Дубравка Поповић-Срдановић, проф. др Владимир Гвозден и др Светлана Шеатовић-Димитријевић (12. VII 2014. год.)

ку, ванр. проф. др Соња Веселиновић, ванр. проф. др Стеван Брадић, доц. др Маја Медан Орсић и мср Бранислав Живановић. Тренутно је на одсеку ангажована и др Тијана Палковљевић Бугарски, управница Галерије Матице српске, која држи наставу из историје уметности. Наставници и сарадници Одсека наставу држе, поред матичне групе, и на другим студијским групама факултета, као и изборне курсеве из светске књижевности за све студенте факултета. Одсек такође ангажује студенте докторских студија као демонстраторе за поједине курсеве (у периоду од 2017. до 2019. мср Дајана Милованов, мср Јована Костић, мср Катарина Пантовић), а сада је то мср Владимир Папић.

Одсек за компаративну књижевност је место сусрета националне књижевне уметности са другим европским књижевностима, а посебно се негује критичко промишљање књижевности у оквиру ширих друштвених и уметничких пракси и знања (ликовне уметности, филм, социологија, филозофија, студије културе, родне студије). Предавања и вежбе одвијају се по постојећем наставном плану и програму у којем кључно место заузимају предмети из уже научне области Светска и компаративна књижевност са теоријом књижевности, као и низ курсева из националне књижевности, из других области хуманистике, историје уметности, социологије, психологије, педагогије, методике наставе, филозофије, страних језика. Главни циљ програма је да студентима обезбеди компетенције како би се лакше изборили на савременом тржишту рада у различитим областима као што су образовање, култура, медији, издаваштво, маркетинг, предузетништво, трговина. На студијску групу Компаративна књижевност уписује се сваке године 20 студената, а до сада је дипломирало преко 200 и мастерирало око 100 компаратиста. Многи од њих су амбасадори одсека остварени у различитим пољима као писци, просветни радници, културни делатници, стручњаци за маркетинг, преводиоци и пословни људи.

На одсеку предају наставници са богатим међународним искуством, о чему сведоче њихове истраживачке стипендије, предавања по позиву, радионице и гостујуће професуре на многобројним европским и северноамеричким универзитетима (Љубљана, Загреб, Барселона, Хале, Гисен, Ополе, Бамберг, Регензбург, Нанси, Лондон, Грац, Инзбрук, Торонто, Чикаго, Сегедин, Хамбург, Берлин, Вроцлав, Аликанте, Франкфурт, Стокхолм). Одсек такође организује предавања гостујућих професора. Интересовања чланова Одсека су разнолика и обухватају различита историјска раздобља, као и теоријске и методолошке приступе, о чему сведочи низ монографија и радова у престижним домаћим и међународним часописима. Међу монографијама ваља истаћи студије *Песма у прози или прозаида* (2012) Бојане Стојановић Пантовић, *Најстарији дубровачки петраркисти и античко наслеђе* (2012) Гордане Покрајац, *Компаративна књижевност и култура: критички увод* (2019) Владимира Гвоздена, *Преводилачка поетика Ивана В. Лалића* (2012) Соње Веселиновић, *Транстекстуалност у 'Биљешкама једног писца' Сима Матавуља* (2002) Павла Ботића, *Неми говор: режими чулности у модерном европском песништву* (2021) Стевана Брадића, *Понос нације. 175 година Галерије Матице српске* (2022) Тијане Павковљевић Бугарски. Наставници Одсека су објављивали своје радове у угледним домаћим и страним часописима (*World Literature Today, Primerjalna književnost, World Literature Studies, Synthesis Philosophica, Neohelicon*).

Чланови одсека добитници су низа награда за свој научни, стручни и уметнички рад: Бојана Стојановић Пантовић је добитник награде „Милан Богдановић“ (2000), Исидоријана (2000), Златне значке Културно-просветне заједнице Србије (2006), „Чедомир Мирковић“ (2021), „Гордана Тодоровић“ (2005), „Хаџи Драган Тодоровић“ (2011), „Васко Попа“ (2018), „Ђура Јакшић“ (2018), Кондир Косовке девојке (2020); Тијана Палковљевић Бугарски је добитник Медаље културе за очување културног наслеђа коју додељује Културни центар Војводине „Милош

Предавање проф. др Марка Јувана са Филозофског факултета у Љубљани/ЗРЦ САЗУ, "Светска књижевност и периферија", 30. V 2014. год.

Међународна радионица *Да ли је постојала југословенска књижевност?* (26. V 2018. год.)

Проф. др Павле Ботић, проф. др Стеван Брадић, проф. др Софија Кошничар и проф. др Соња Веселиновић

Фестивал науке 2018. год, доц. др Маја Медан Орсић са студентима

Црњански“ (2022) и носилац ордена Витеза уметности и књижевности Министарства културе Француске (2018) и Златног одликовања за заслуге Републике Аустрије (2023); Владимир Гвозден је добитник награде „Лаза Костић“ (2012), награде Друштва књижевника Војводине (2012) и награде Друштва књижевника Војводине за превод године (2005); Соња Веселиновић је добитник награде за најбољег младог истраживача Филозофског факултета у Новом Саду (2012), стипендије „Борислав Пекић“ (2009), награде „Исидора Секулић“ (2014), награде „Биљана Јовановић“ 2021; Стеван Брадић је добитник награде „Васко Попа“ (2022) и Друштва књижевника Војводине (2022); Бранислав Живановић је добитник Бранкове награде (2010) и награде „Новица Тадић“ (2019). Чланови Одсека такође учествују у раду многобројних књижевних жирија („Васко Попа“, „Милан Богдановић“, „Мирослав Антић“, „Десанка Максимовић“, Златни сунцокрет, Бранкове награде Матице српске, Прве књиге Матице српске, награде Млади Дис, награде „Милош Црњански“, награде Дома културе Студентски град итд.) и уредништвима научних, стручних и уметничких часописа (*Зборник Матице српске за славистику, Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду, Књижевна критика, Књижевност, Књижевне новине, Поља, Златна грека, Липар*).

Под руководством проф. др Бојане Стојановић Пантовић, у оквиру фундаменталних истраживања Министарства за науку Републике Србије (2006–2010), реализован је научноистраживачки пројекат *Теоријско-историјски преглед компаратистичке терминологије код Срба*, у којем су учествовали и истраживачи са других одсека Филозофског факултета у Новом Саду и Филолошког факултета у Београду. Пројекат је резултирао публикацијом *Прегледни речник компаратистичке терминологије у књижевности и култури* (2011). Поједини чланови Одсека били су ангажовани на републичком пројекту под руководством проф. др Светлане Томин *Аспекти идентитета и њихово обликовање у српској књижевности* (2011–2020). Одсек је такође сарађивао на међународном пројекту *Media and Memory* у организацији DAAD-а од 2010. до 2013. године, као и на пројекту *East Looks West* Универзитета у Лондону. Одсек је 2018. године (у сарадњи са Универзитетом у Нотингему и Универзитетом у Београду) организовао међународну радионицу *Да ли је постојала југословенска књижевност?* на темељу које је 2019. објављен зборник *Југословенска књижевност: прошлост, садашњост и будућност једног спорног појма*. Остварен је и билатерални пројекат са Републиком Словенијом *Студентски покрети у словеначкој и српској књижевности: авангардне теорије и праксе* (руководилац српског тима је проф. др Бојана Стојановић Пантовић), а зборник радова је у припреми.

Посвећен интернационалној димензији образовања и науке, Одсек за компаративну књижевност тренутно реализује мобилност студената, особља и ваннаставног особља, на програмима *Erasmus Plus* и CEEPUS (од 2016. остварено је око 20 студентских и 5 наставних размена преко поменутих мрежа). Мобилност на темељу различитих програма се одвијала на универзитетима у Грацу, Халеу, Болоњи, Бамбергу, Хаену, Аликантеу, Мадриду, Бордоу, Кракову, Познању, Гдањску, Ополу, Бечу, Загребу, Љубљани, Прагу итд. Током боравка на страним универзитетима студенти су имали прилику да се, поред усавршавања знања страног језика, упознају са рецентном литературом и битним темама и проблемима савремене науке о књижевности. Одсек негује европску димензију образовања и припрема студенте за савремене педагошке, научне и уметничке праксе, чиме ствара предуслов за будућу изградњу међународних модела. Одсек такође прима међународне студенте са других универзитета (Пољска, Мађарска, Немачка, САД), чиме настава на појединим предметима добија интернационалну димензију и развија дијалог између различитих приступа књижевности и култури.

Проф. др Владимир Гвозден
Проф. др Бојана Стојановић Пантовић

Проф. др Миодраг Радовић

Проф. др Љиљана Матић, проф. др Миодраг Радовић и проф. др Јелена Новаковић

Промоција књиге *Hundert Gramm Seele / Десет дека душе* проф. др Роберта Ходела са Института за славистику Универзитета у Хамбургу (19. IV 2012. год.)

Проф. др Никола Стајнић

Проф. др Софија Кошничар
и проф. др Душан Берић

Kada su nacisti došli po komuniste,
ćutao sam, jer nisam bio komunista.
Kada su zatvorili socijaliste,
ćutao sam, jer nisam bio socijalista.
Kada su došli po sindikalce,
Kada su došli po Jevreje,
Kada su došli po mene

ОДСЕК ЗА МЕДИЈСКЕ СТУДИЈЕ

ОДСЕК ЗА МЕДИЈСКЕ СТУДИЈЕ

Ко?

Одсек за медијске студије основан је 2004. године како би обезбедио квалитетно школовање новинара и медијских професионалаца на универзитетском нивоу. На Одсеку се настава изводи на три акредитована студијска програма: основне академске студије (ОАС) Журналистика (осам семестара; звање „дипломирани новинар“) од 2004, основне академске студије (ОАС) Комуникологија и односи са јавношћу (осам семестара; звање „дипломирани комуниколог“) од 2020. и мастер академске студије (МАС) Комуникологија (два семестра; звање „мастер комуникологије“) од 2010. године.

Одсек окупља високостручан наставни и научни кадар са богатим професионалним искуством у новинарству, медијској продукцији, комуникацијама, односима с јавношћу и информационим технологијама. Наставници и сарадници су аутори многобројних књига, уџбеника и научних радова, као и добитници многобројних признања за свој стручни рад.

На Одсеку је 2024. било ангажовано 16 наставника и сарадника, као и стручни секретар, библиотекар и технички сарадник – монтажер.

Редовни професори:
- др Дејан Пралица
- др Владимир Баровић

Ванредни професори:
- др Јелена Клеут
- др Золтан Гелер
- др Динко Грухоњић
- др Смиљана Милинков

Доценти:
- др Бранкица Драшковић
- др Стефан Јањић

Асистенти:
- др Златомир Гајић
- др Вукашин Живаљевић

– др Драгана Милин
– мср Драгана Продановић
– мср Норберт Шинковић
– мср Сања Кљајић
– мср Стефани Шованец
– мср Ксенија Павков.

Стручна секретарка Одсека:
– мср Ивана Симовљевић Јокић

Библиотекарка:
– мр Милица Брацић

Технички сарадник – монтажер:
– Јарослав Ковач.

У реализацији наставе учествују и гостујући наставници са других факултета: проф. др Дубравка Лазић, проф. др Дејана Прњат и проф. мр Драган Живанчевић (Академија уметности у Новом Саду), проф. др Горан Милошевић (Правни факултет у Новом Саду). Уз садашње наставнике и сараднике, колегинице и колеге које су оставиле траг у досадашњем раду Одсека су, поред осталих: проф. др Вера Васић (координаторка Одсека у оснивању), проф. др Дубравка Валић Недељковић (прва шефица Одсека), проф. др Мирко Милетић, као и дугогодишњи новинари Јан Бриза (наставник вештина), Димитрије Боаров (наставник вештина) и Марина Фратуцан (стручна сарадница). Као гостујући професори предавали су и проф. др Раде Вељановски (Факултет политичких наука у Београду), проф. др Зоран Јевтовић (Филозофски факултет у Нишу), проф. др Тена Перишин (Факултет политичких наука у Загребу) и проф. др Марко Милосављевић (Факултет друштвених наука у Љубљани).

Шта?

У наставном плану основних академских студија Журналистике заступљени су предмети струке, матерњи језик и језик средине, страни језици и општеобразовни предмети. Настава је организована у облику предавања, вежби, новинарских радионица које се одржавају на Факултету, као и новинарске праксе коју студенти похађају у штампаним и електронским медијима у Новом Саду и Војводини а са којима постоји потписан протокол о сарадњи. Предмети струке усмерени су на оспособљавање студената за рад у медијима, овладавање новинарским жанровима, комуникативним стратегијама и техникама новинарства и на формирање одговорног става према позиву новинара у савременом плуралистичком, мултиетничком и мултикултурном друштву. Студентима се пружа могућност и да четворосеместралну наставу матерњег језика, као и један део општеобразовних предмета прате и на мађарском, словачком, румунском или русинском језику. Настава из два страна језика усмерена је не само на даље развијање језичких вештина, већ и на постизање комуникативне компетенције у складу са Европским оквиром за учење страних језика и упознавање са културама датих језичких заједница. Поред обавезних предмета у студијском програму, заступљени су и изборни предмети који омогућују студентима да усвоје знања из разних области, односно да овладају вештинама потребним за рад у медијима.

Од 2020. године нови акредитовани програм основних академских студија Комуникологија и односи са јавношћу намењен је образовању компетентних професионалних комуникатора који поседују знања за бављење различитим пословима у медијским и комуникационим делатностима. Програм је конципиран тако да студенти стичу звање „дипломирани комуниколог“, а са њиме и знања која су им потребна за рад у сфери стратешког комуницирања, односа са јавношћу, маркетинга, анализе медијских садржаја, и другим пословима управљања, обраде и дистрибуције информација у јавној комуникацији. И у овом студијском програму предвиђена је обавезна стручна пракса коју студенти похађају у институцијама и организацијама широм Војводине са којима је потписан протокол о сарадњи.

Мастер академске студије Комуникологије првенствено студентима новинарства и комуникологије, али и студентима других друштвено-хуманистичких области, нуде могућност додатног усавршавања научноистраживачког рада из области комуникологије и (нових) медија, проширивања знања из области теоријских и научностручних предмета, стечена на основним студијама, те омогућавају даље стручно и теоријско усавршавања на докторским студијама.

На Интердисциплинарним докторским академским студијама из поља друштвено-хуманистичких наука на Факултету наставници Одсека за медијске студије изводе предмете из новинарско-комуниколошких научних области.

Где и како?

Одсек поседује савремену радијску режију и радијски студио, телевизијски студио (који по потреби може да се трансформише у учионицу), јединице за дигиталну телевизијску и радијску монтажу, учионице са рачунарима, као и семинарску библиотеку са преко 3.000 публикација на српском и страним језицима. У оквиру Одсека постоји и Медијски центар који се бави израдом стручних и научних анализа, медијском продукцијом (израдом промотивних и документарних филмова), као и професионалном сарадњом са медијима и одговарајућим институцијама.

Велики број студената Журналистике и Комуникологије добитници су награда на домаћим и међународним фестивалима за своје медијске прилоге и научно-стручне радове. Многи дипломирани студенти су афирмисани новинари и стручњаци за односе са јавношћу у медијским и другим институцијама широм Војводине, Србије, као и у иностранству.

Научна истраживања су саставна и витална активност Одсека. Истраживачки портфолио комбинује различите тачке гледишта у распону од медијске и новинарске праксе, политичке комуникације, културног идентитета и помирења, али и истраживања публике и нових технологија. Истраживања су вођена двоструким циљем: да буду друштвено релевантна, а да истовремено генеришу и тестирају медијске и комуниколошке теорије. Сходно томе, Одсек спроводи истраживања у оквиру три главна кластера: комуникација у медијској и новинарској пракси – фокус ове групе истраживачких пројеката је на комуникацијским процесима и медијској пракси обликовања политичких, друштвених и културних вредности у друштву; мултикултурална и интеркултурална комуникација –истраживања у овој области баве се праксама комуникације националних и етничких мањина, родом и медијима, сукобима и помирењем на простору бивше Југославије, као и популарном културом; публика, медији и технологије – специфичне области истраживања укључују анализе рецепције информативних садржаја и популарне културе, разумевање улоге медија и новинара, као и праксе дељења и коментарисања садржаја на друштвеним мрежама.

Од 2005. до 2009. године Одсек је реализовао пројекат *Место и значај медијских студија за међурегионалну сарадњу* (финансијер: Покрајински секретаријат за науку). Од 2009. Одсек организује међународну научну конференцију *Мостови медијског образовања,* а од 2014. до 2019. и међународну научну конференцију *Улога медија у нормализацији односа на Западном Балкану.* На тим конференцијама своје научне радове представљају стручњаци, истраживачи, представници академске заједнице и студенти мастер и докторских студија из области медијског образовања и медија из земље и иностранства. Од 2010. до 2013. године Одсек је у оквиру *Регионалног програма промоције истраживања на Западном Балкану* реализовао три истраживања, међу њима и регионални истраживачки пројекат *Европа, овде и тамо: Анализа дискурса европеизације у медијима Западног Балкана* (2012–2013). Од 2010. Одсек реализује и пројекат *Дигиталне медијске технологије и друштвено-образовне промене* (финансијер: Министарство науке Републике Србије).

Проф. емер. Свенка Савић
и проф. др Дубравка Валић
Недељковић

Дан Одсека 2008. год. (слева: Мирко
Милетић, проф. др Дубравка Валић
Недељковић, Јан Бриза, Димитрије Боаров
и проф. др Вера Васић)

Јарослав Ковач, Драгана
Продановић и Ивана
Симовљевић Јокић

С ким?

Одсек негује вишегодишњу сарадњу са сродним одсецима универзитета у Београду, Нишу Загребу (Хрватска), Кортрејку (Белгија), Љубљани (Словенија), Подгорици (Црна Гора), Сарајеву (Босна и Херцеговина), Сегедину (Мађарска), Скопљу (Северна Македонија), Солуну (Грчка), Темишвару (Румунија), Скадру (Албанија) и Тенесију (Сједињене Америчке Државе). У оквиру међународне размене наставника и студената (*Erasmus Plus* и CEEPUS) колегинице и колеге бораве и на сродним факултетима и одсецима у Брну (Чешка), Ковиљи (Португал), Грацу (Аустрија), Болоњи и Пескари (Италија), Хаену (Шпанија), Лилу (Француска), Кракову (Пољска), Бамбергу (Немачка), Нијмејгену (Холандија), Загребу и Задру (Хрватска), Тузли (Босна и Херцеговина) и Трнави (Словачка).

Зашто?

Одсек за медијске студије има дугогодишњи партнерски однос са новинарским одсеком Универзитета Ховест из Котрејка у Белгији, започету још 2016. године. Од тада студенти завршне године студија новинарства Ховест универзитета посећују Филозофски факултет, упознају се са студентима Одсека за медијске студије и сваке године, током њиховог боравка у Новом Саду, реализује се радионица у оквиру које заједно стварају медијске садржаје. Захваљујући овој сарадњи, сваке академске године у оквиру *Erasmus Plus* програма студенти Одсека за медијске студије имају прилику да конкуришу за одлазак на једносеместралну размену и студирање на Универзитету Ховест. Десетак студената Одсека за медијске студије до сада је боравило у Кортрејку, имало прилику да учи заједно са белгијским колегама и сви су се вратили са позитивним искуствима. У оквиру *Erasmus Plus* програма за академско особље више запослених на Универзитету Ховест посетило је током претходних година Филозофски факултет и одржало серије предавања студентима новинарства. Истовремено, више запослених на Одсеку за медијске студије боравило је у Кортрејку и имало прилику да предаје студентима Универзитета Ховест.

Одсек за медијске студије од 2018. има веома добру сарадњу са партнерском невладином организацијом *Партнери за демократске промене* из Београда, чији је фокус усмерен на заштиту владавине права. Од тада око 50 студената било је укључено у пројекте који су се бавили заштитом права на приватност и претпоставку невиности, и увидом у рад правосудних органа са посебном пажњом усмереном на њихову примену у медијима. У неколико циклуса студенти су имали могућност да заједно са колегама са универзитета у Нишу и Београду похађају јесење школе одржане на различитим локацијама широм Србије, где су добили прилику да се сретну са професионалцима из медија и невладиног сектора, посвећеним заштити јавног интереса. Поред упознавања и дружења са колегама са других универзитета, студенти су на овим обукама стекли знања и вештине за извештавање о изазовима у домену транспарентности, отворености, одговорности и борбе против корупције, што су веома важни аспекти новинарског посла.

У оквиру програма *Универзитетско партнерство* Амбасаде САД-а у Србији развијени су програми сарадње са Универзитетом у Тенесију и са Универзитетом савезне државе Вашингтон. Оба програма подразумевају интензивну сарадњу на школовању будућих новинара. Програм са Тенесијем трајао је две године (2020–2021), током којих је организован једносеместрални онлајн курс Медији и демократија, као и посета новосадских студената Ноксвилу. Од Универзитета у Тенесију добијена је донација у виду четири комплета за мобилно новинарство, а Амбасада САД-а у Београду финансирала је опремање савременог ТВ студија на Факултету. Са Универзитетом савезне државе Вашингтон сарадња је почела 2022. у виду онлајн курса за студенте из САД-а и Србије, менторске сесије за истраживаче и кратки програм обуке студената и младих новинара из Србије.

Уручење новинарске награде „Иван Марковић“ проф. др Владимиру Баровићу (25. I 2016. год.)

Међународна конференција Мостови медијског образовања, 27. V 2016. год.

Промоција студентског часописа КОД 04 2006. год. (У првом плану: проф. емер. Марија Клеут и проф. др Вера Васић, у другом плану проф. др Љиљана Суботић и проф. др Дубравка Валић Недељковић.)

Одсек за медијске студије је, уз подршку Амбасаде Холандије, покренуо пројекат *Медији 2040: Оснаживање младих заговарача за слободу медија на Западном Балкану*. Ово партнерство има за циљ повезивање наставника и студената шест високошколских установа у земљама региона.

Специфичност Одсека јесте и *Међународни фестивал студената новинарства 'On the Record'*, који се одржава од 2012. Циљ овог јединственог фестивала јесте промовисање унапређења квалитетног практичног рада са студентима на факултетима новинарства, размене искустава и развијање интеркултурног дијалога у земљама региона. Међународни стручни жири, који чине еминентни новинари из земаља региона, самостално одлучује о добитницима награда Фестивала.

У протеклој деценији на фестивалу је учествовало више стотина студената са 16 универзитета из Хрватске, Мађарске, Румуније, Грчке, Албаније, Словеније, Босне и Херцеговине, Македоније и Србије. Подршку фестивалу дали су медијски професионалци и теоретичари медија који су у разговорима са студентима током фестивала отварали важна питања и проблеме из медијске сфере.

Магазин *КОД 04* покренут је 2006. године с идејом да пружи простор студентима Журналистике за усавршавање у области штампаног новинарства. До данас је објављено 15 бројева, а сваки од њих развијан је кроз четворомесечне радионице студената друге године на предмету Новинарство у штампаним медијима. Већини студената ово је прва прилика да своје радове заиста објаве, па се у чланцима, интервјуима и рецензијама из *КОД*-а између редова могу прочитати и белешке о првим налетима новинарског ентузијазма, првим професионалним недоумицама и првим успесима. Магазин покрива широк тематски спектар, с фокусом на питања које се тичу медија, младих, дигиталних технологија и уметности.

Универзитетски одјек је портал који су покренули студенти и студенткиње Одсека за медијске студије. Настао је 2011. у оквиру пројекта Амбасаде САД-а у Србији који је имао за циљ да велико искуство у оснивању и вођењу студентских медија у тој земљи пренесе и на студенте три државна факултета на којима се студира новинарство у Србији. *Универзитетски одјек* воде и уређују сами студенти и студенткиње укључујући нове генерације, а уредничке позиције заузимају студенткиње и студенти завршних година који се истакну у сарадњи са порталом на претходним годинама студија.

Са оснивањем студијског програма Комуникологија и односи са јавношћу, настао је и тим за односе с јавношћу који свакодневно ради на налозима Одсека на друштвеним мрежама (*Facebook*, *Instagram*, *TikTok*). На мрежама се представљају алумнисти, искуства студената из иностранства, као и многобројне активности Одсека. Тим за односе с јавношћу је 2023. организовао хуманитарни базар књига.

Године 2019. Одсек је у сарадњи са *Фондацијом Хајнс Зајдел*, Мисијом ОЕБС-а у Србији и Амбасадом САД-а организовао и међународну *Летњу школу новинарства Нове технологије и нове одговорности* на којој су учествовали предавачи и медијски професионалци, као и 30 студената из 10 земаља Западног Балкана. Сарадња са *Фондацијом Ханс Зајдел* настављена је и у наредном периоду организовањем онлајн обука за студенте из Србије, Хрватске и Босне и Херцеговине. Ови кратки курсеви били су усмерени ка развоју вештина за рад у дигиталном окружењу.

Већ 20 година

На програме Одсека за медијске студије од 2004. било је уписано око 1.500 студената, од којих је већина успешно завршила студије и данас часно бране новинарску професију. У лето 2024. и први студенти Комуникологије и односа са јавношћу добиће дипломе основних студија и дати допринос савременом свету комуникација.

Проф. др Смиљана Милинков
Проф. др Јелена Клеут
Проф. др Дејан Пралица

Др Вукашин Живаљевић и Јарослав Ковач

Пријем бруцоша 2004. год.

Вежбе из предмета Извештавање у кризним ситуацијама.

Прослава 10 година Одсека – хор студената, 2014. год.

Међународни пројекат Регионални
програм промоције истраживања на
Западном Балкану (RRPP), 25. XI 2016. год.

Димитрије Боаров и проф.
емер. Марија Клеут

ОДСЕК ЗА ПЕДАГОГИЈУ

ОДСЕК ЗА ПЕДАГОГИЈУ

Од самих почетака развоја Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду педагогија као наставна дисциплина заузима веома важно место. Основно педагошко образовање студенти су почели да стичу академске 1956/57. године. Пошто тада још није постојала Катедра за педагогију, наставници који су предавали педагогију били су у саставу Катедре за историју, као и сви други наставници општих предмета на Филозофском факултету. Доцент Филозофског факултета у Београду др Тихомир Продановић академске 1956/57. године започиње са наставом из Основа педагошких наука и у току свог седмогодишњег рада додатно развија читав систем педагошко-психолошког образовања студената. Сложеност наставног рада захтева интензивнији непосредан рад са студентима, па се од 1958. године у васпитно-образовни рад укључује и асистент Боривој Самоловчев.

Академске 1961/62. године започиње целовитија реформа образовања на универзитету, у оквиру које се уводи степенована настава на свим студијским групама Филозофског факултета. Као битан задатак иновирања планова и програма поставља се темељније педагошко припремање студената, што је у пракси значило да се педагошке студијске дисциплине уводе у програме и на првом и на другом степену студија. У складу са тим јавља се потреба за повећањем броја наставника и сарадника, тако да је 1962. године др Радослав Чурић изабран за вишег предавача, а Славко Кркљуш за асистента. Тиме се стичу услови за формирање нове организационе јединице – Семинара за педагошке науке – који је основан 1963. године. Ова организациона јединица је имала задатак да организује, руководи, унапређује и усмерава наставу и друге васпитно-образовне облике педагошког образовања студената, да организује практичне вежбе, са циљем непосредног увођења будућих професора у наставни рад у одабраним средњим и основним (огледним) школама, да организује менторски рад и да врши избор руководилаца у школама. Самосталност у планирању и у организацији рада у оквиру Семинара омогућила је запосленим наставницима да обим делатности прошире, да се у њихов рад укључи и научноистраживачка делатност.

Овакав развој довео је до тога да се 1965. године званично конституише Катедра за педагогију, тачније – 29. октобра 1965. године одржана је прва званична седница Катедре. У то време, поред педагошко-психолошког образовања студената Филозофског факултета, сарадници Катедре за педагогију укључују се у једногодишње научноистраживачке пројекте које је финанси-

рало Министарство за науку. Истовремено, Завод за универзитетску наставу Новосадског Универзитета именовао је Катедру за педагогију као реализатора курсева за педагошко-психолошко образовање асистената и наставника Универзитета у Новом Саду. Наставни кадар за ове курсеве су чинили истакнути професори педагогије и психологије и са Филозофског факултета у Београду и Загребу. Ови курсеви су били међу првима те врсте у земљи, самим тим представљају зачетке високошколске дидактике и у пракси и у теорији.

На новоосновану Катедру за педагогију ускоро долази проф. др Радомир Макарић. Полазећи од компаративне анализе постојећих планова и програма студија Педагогије на другим факултетима у земљи и иностранству, у исто време почињу припреме за настанак студија педагошких наука. Овај процес се посебно интензивира у периоду од 1970. до 1972. године када професори др Радомир Макарић, др Радослав Чурић и др Славко Кркљуш студиозно раде на креирању концепције Студијске групе за педагогију. Коначно, 1972. године усвојен је нацрт плана и програма за студије педагошких наука. Донета је одлука да ова студијска група започне са радом академске 1972/73. године када је и уписана прва генерација студената, и то на смеровима школске и предшколске педагогије. Истовремено, интензивно се ради и на формирању језгра наставног кадра којим би се обезбедила настава.

Интегрисањем научноистраживачког, наставног и практичног рада, а сходно одређеним законским изменама које су иначе подразумевале и реорганизацију Филозофског факултета, 1976. године Катедра за педагогију прераста у Институт за педагогију, у оквиру којег су се, поред студија Педагогије, 80-их година прошлог века развиле и студијске групе за румунски језик, русински језик и психологију. Број запослених се повећава. Интензивира се научноистраживачки рад, научни пројекти се планирају и остварују у петогодишњим циклусима; скоро сви запослени учествују у њима. Сваке четврте године иновира се наставни план и програм. Институт поред тога организује и дидактичко-андрагошко и психолошко усавршавање наставника на Универзитету. Од академске 1990/91. године Институт за педагогију се трансформише у Одсек за педагогију и у том статусу остаје до данас.

Процес развоја студија Педагогије праћен је и развојем семинарске библиотеке која је основана 1972. године и која располаже огромним фондом књига и периодике (око 14.000 књига и око 15.000 примерака часописа). У просторији семинарске библиотеке налазе се читаонички примерци најкоришћенијих публикација и дипломски радови, док је целокупан фонд смештен у просторијама библиотечког магацина. Поред редовног фонда Библиотека има и две поклон-библиотеке. То су библиотеке проф. др Радомира Макарића и проф. др Љубице Аџиган. Библиотекари који су до сада радили у семинарској библиотеци Катедре за педагогију су: Мирослав Ђорђевић, Радован Грандић, Живка Завоћа, Оливера Гајић. Од 1987. године у семинарској библиотеци ради Снежана Ритер.

Како је текао процес развоја Одсека за педагогију, тако се јављала и потреба за кадровским оснаживањем, како професорима, тако и асистентима, што је као резултат имало стварање читаве плејаде врсних стручњака који су дали огроман допринос развоју Одсека за педагогију. Већина њих је читав радни век провела на Филозофском факултету. Многи су постали доајени педагогије, не само у нашој земљи, већ и шире. Неки од наших професора добили су почасна звања – професорка Милка Ољача и професор Емил Каменов били су редовни чланови Српске академије образовања, а професорка Милка Ољача је 2015. године добила посебно признање од Универзитета у Новом Саду и постала први професор емеритус са Одсека за педагогију.

Директори Института за педагогију били су: проф. др Радослав Чурић, проф. др Радомир Мака-

рић, проф. др Михаило Палов, проф. Др Љубица Ациган и проф. др Славко Кркљуш.

Шефови Катедре за педагогију, а од 1990/91. године шефови Одсека за педагогију, били су: проф. др Радослав Чурић, проф. др Радомир Макарић, проф. др Михаило Палов, проф. др Славко Кркљуш, проф. др Раде Родић, проф. др Радмило Достанић, проф. др Радован Грандић, проф. др Мара Ђукић, доц. др Милица Андевски, проф. др Светлана Костовић, проф. др Јована Милутиновић и проф. др Слађана Зуковић.

Стручни секретари Одсека за педагогију су током протеклог времена биле: Зорица Антић, Љиљана Комазец-Сауер и Јасна Милошевић.

Кадровски развој

Оснивачи студијске групе за педагогију и њени први професори – др Радомир Макарић, др Радослав Чурић и др Славко Кркљуш – од самог оснивања Катедре академске 1972/73. године, настојали су да уз интензиван рад на креирању савремене концепције студија за образовање педагога, новоосновану Катедру што пре кадровски ојачају. Већ 1973. године др Михаило Палов је изабран за ванредног професора и Милка Ољача за асистента приправника. Године 1974. мр Емил Каменов је биран у звање вишег стручног сарадника, Љубица Ациган и Исидор Граорац за асистенте приправнике, а др Мирослав Радовановић, редовни професор Медицинског факултета, за хонорарног наставника Школске хигијене. Наредне године мр Слободан Василев је изабран за вишег стручног сарадника, а 1976. године Мара Ђукић за асистента приправника. Премда је за релативно кратко време број наставника и сарадника стално запослених на Катедри знатно увећан, након што је изведена прва генерација студената Педагогије, на њу су почели пристизати и дипломирани студенти и докторанди, школовани на Филозофском факултету у Новом Саду. Из првих генерација дипломираних студената Педагогије већ крајем 1978. године у звање асистента приправника изабран је прво Радован Грандић, а потом и Светлана Костовић, Маријана Косановић и Зорослав Спевак.

Неколико година касније, 1985. године, Катедра је кадровски оснажена доласком још четири асистента приправника: Јадранке Никић, Јелене Ђерманов, Милице Андевски и Светозара Дунђерског. У том периоду на Катедру долазе и професори, већ афирмисани научници и стручњаци: др Светислав Стојаков, др Стипан Јукић, др Раде Родић, др Радмило Достанић и др Вељко Банђур. У наредним годинама, током треће деценије рада, Катедра се даље оснажује својим подмлатком. Године 1995. у звање асистената приправника изабране су Оливера Гајић и Споменка Будић, а 1996. године на Одсек долази др Гроздanка Гојков у звању доцента. Две године касније (1998) у звање асистента приправника изабране су Оливера Кнежевић-Флорић и Јасмина Клеменовић, а 2001. године још три асистента приправника: Звездана Стошљевић, Јована Милутиновић и Слађана Зуковић.

Услед иновирања концепције студија Педагогије (основне, мастер и докторске студије), ширења обима наставе и научноистраживачког рада, као и кадровских флуктуација (напредовања у звању и одласка наставника у пензију), Одсек за педагогију наставља да се и даље континуирано оснажује новим сарадницима. У звање сарадника у настави 2008. године изабране су Биљана Лунгулов, Милена Летић Лунгулов, Тамара Боровица, Луција Андре и Оливера Каменарац, а у звање асистента Станислава Марић Јуришин 2010. године и Стефан Нинковић 2011. године. Друге деценије овог века Одсек се, као и у претходном периоду, кадровски оснажује млађим кадровима, односно сарадницима: Борка Малчић и Наташа Танчић (2015. године), Сенка Слијепчевић (2016. године), Александра Павловић (2019. године), Јована Турудић и Симона Бекић (2022. године), и Тамара Драгојевић (2023. године).

Стручна екскурзија у Праг, 2018. год.

Фестивал науке 2017. год.

Округли сто „Могућности унапређења праксе студената педагогије“ (2019. год.)

Међународна конференција о савременим достигнућима у науци и технологији COAST 2024.

Током пола века трајања новосадска Катедра за педагогију, а потом Одсек, у релативно кратком времену према универзитетским мерилима, афирмисана је као препознатљив центар за школовање стручног и научног профила педагога. Допринос тој афирмацији и развоју су, поред већ поменутих наставника и сарадника, дали многи професори и сарадници, ангажовани у раду до половине радног времена. Међу професорима који су својим додатним ангажовањем обележили рад Одсека позната су имена наше науке: др Тихомир Продановић, мр Боривој Самоловчев, др Јован Ђорђевић, др Драгутин Лековић, др Бранко Ракић, др Љубо Каурин, др Лајош Тот, др Василије Дамјановић, др Вујо Кнежевић, др Љубомир Коцић, др Живан Ристић, др Душан Савићевић, др Снежана Медић.

Одсек за педагогију броји 18 чланова (наставника и асистената): проф. др Милица Андевски, проф. др Јелена Ђерманов, проф. др Оливера Гајић, проф. др Јасмина Клеменовић, проф. др Оливера Кнежевић-Флорић, проф. др Јована Милутиновић, проф. др Слађана Зуковић, проф. др Биљана Лунгулов, проф. др Милена Летић Лунгулов, проф. др Станислава Марић Јуришин, доц. др Борка Малчић, доц. др Стефан Нинковић, доц. др Наташа Танчић, др Сенка Слијепчевић, мср Симона Бекић, мср Тамара Драгојевић, мср Александра Павловић и мср Јована Турудић. Секретар Одсека је Јасна Милошевић.

Концепција и реализација наставе

Наставни план и програм студија Педагогије, по којем је уписана прва генерација студената Педагогије, усвојен је академске 1972/73. године. Овај први наставни план и програм био је више пута иновиран и допуњаван: 1980, 1984, 1988, 1993. и 1996. године. Најзначајније измене и допуне односиле су се на интегрисање предшколског и школског смера, као и на увођење андрагогије као нове наставне дисциплине академске 1981/82. године. Наставни план и програм последипломских студија Педагогије усвојен је академске 1993/94. године.

Наредне две деценије представљале су период динамичног развоја и напретка у бројним аспектима научног и наставног рада Одсека, а посебно у погледу дизајнирања и иновирања курикулума, организације и реализације наставе, проширивања делатности и сарадње са релевантним институцијама, као и унапређења општих услова студирања. С тим у вези, Одсек, као истраживачки, научни и наставни центар који се првенствено бави проучавањем васпитно-образовне теорије и праксе, посебан акценат ставља на унапређење образовне димензије, односно на креирање и организацију студијских програма на свим нивоима студија у складу са актуелним друштвеним потребама и глобалним развојним процесима.

До 2006. године настава на Одсеку за педагогију реализована је по студијском плану и програму из 1996. године, који је и тада обухватао модернизоване садржаје и наставне предмете и на тај начин представљао корак ка приближавању европској димензији високог образовања. Међутим, након што је Република Србија постала једна од земаља потписница Болоњске декларације 2003. године, и на основу тога донела Закон о високом образовању 2005. године, имплементација и реализација студија у складу са Болоњским процесом започела је 2006. године на свим универзитетима у Србији. Тако је од академске 2006/07. на Одсеку почео да се примењује курикулум који је био специфичан по својој иновативности, али и својеврсној улози која се односила на премошћавање разлика између дотадашњих додипломских и постдипломских студијских програма и имплементације нових курикулума креираних у складу са принципима Болоњске декларације. Генерација студената, која је уписала студије Педагогије по овом плану и програму, стекла је значајне увиде у циљеве и задатке реформе високог образовања, искусила студирање у складу са европским трен-

50 година образовања педагога – *Педаїоїија: јуче, данас, сутра* (26. V 2023. год.)

Изложба *Иїрачка мої деїињсїва – їрозор у свеї одраслих* (4. V 2014. год.)

довима и добила корпус знања и компетенција неопходних за живот и професионални рад. Циљ тако конципираних студија односио се на целовито образовање студената за сва радна места у просвети и другим друштвеним делатностима у којима раде педагози, као и на њихово оспособљавање за истраживачки рад у различитим областима васпитања и образовања деце, младих и одраслих. У оквиру овог студијског програма изучавали су се садржаји у вези са теоријом васпитања и општим педагошким питањима, историјском перспективом развоја педагошких идеја, дидактичко методичким питањима наставе, кључним педагошким дисциплинама (предшколска, школска, породична педагогија и др.), методологијом истраживања, као и филозофском, социолошком, психолошком и антрополошком проблематиком васпитања и образовања. Додатно су развијени предмети који су се односили на практично оспособљавање студената за педагошки рад у различитим доменима.

Академске 2007/08. године на Одсеку за педагогију почињу да се реализују нови, акредитовани студијски програми на свим нивоима студија, који су у потпуности усаглашени са принципима Болоњске декларације. Овим програмима, наставне активности на Одсеку конципиране су тако да представљају својеврсни простор за међусобну сарадњу и педагошку комуникацију, реализацију задатака и активности, интерактивну обраду садржаја, критичку анализу, дискусију, размену искуства и знања, јавно презентовање, као и тимске и групне пројекте, у складу са визијом универзитета као динамичне заједнице студената и наставника.

Реакредитација студијских програма свих нивоа академских студија Педагогије спроведена је током 2014. године, док је њихова реализација почела у академској 2015/16. години. Реакредитовани програми су, већ од почетних година студија, допуњени праксом, посетама релевантним институцијама, бројним изборним предметима и другим значајним садржајима. С тим у вези, циљеви су били и остали усмерени на стицање компетенција које су друштвено оправдане, корисне и потребне савременој васпитно-образовној стварности. Ови студијски програми припремали су студенте да професионално, стручно и креативно приступају реализацији педагошких послова, као и да успешно испуњавају комплексне улоге и функције које подразумева природа посла стручних сарадника у васпитно-образовним институцијама. Такође, сврха студијских програма односила се и на оспособљавање студената за самосталну професионалну делатност педагога, али и за последипломско образовање, за дизајнирање, процењивање и унапређивање институционалног и ванинституционалног васпитања и образовања у променљивом друштвеном контексту, те за научно-истраживачки рад у различитим васпитно-образовним организацијама.

Последња реакредитација и провера квалитета студијских програма спроведена је током 2021. године, те се од академске 2022/23. године на Одсеку за педагогију реализују реакредитовани студијски програми на свим нивоима студија. Унапређени су и осавремењени садржаји курикулума, повећана је укупна изборност предмета, уведени су нови обавезни и изборни предмети. У односу на претходни циклус акредитације, саставни део курикулума студијског програма основних академских студија Педагогије чине предмети с методичком оријентацијом за професију педагога у институцијама социјалне заштите, неформалног и информалног образовања. Реакредитовани студијски програм мастер академских студија Педагогије карактерише разноврсност изборних предмета и покривеност свих релевантних педагошких дисциплина и области. Квалитет студијских програма основних и мастер академских студија Педагогије унапређен је давањем већег значаја стручној пракси. У односу на претходни циклус акредитације, извршена је значајна измена која се односи на увођење обавезне стручне праксе у окви-

Проф. др Бранко Ракић са студентима

Одсек за педагогију, заједничка вечера, 23. XII 2003. год.

Проф. др Раде Родић, проф. др Радмило Достанић и проф. др Радован Грандић

Стоји: проф. др Оливера Кнежевић Флорић; седе: проф. др Светлана Костовић, проф. др Оливера Гајић и проф. др Милка Ољача.

ру студијског програма основних, односно стручно-педагошке праксе у оквиру студијског програма мастер академских студија Педагогије. Високе истраживачке и професионалне компетенције наставника омогућиле су да реакредитовани студијски програм докторских академских студија Педагогије карактерише повећана укупна изборност предмета, која студентима докторских студија пружа веће могућности профилисања за одређену област педагошке науке и делатности.

Сваки циклус (ре)акредитације студијских програма основних, мастер и докторских академских студија Педагогије резултирао је ревидирањем постојећих курикулума и увођењем нових наставних предмета који су усклађени са савременим достигнућима у друштвено-хуманистичким наукама, као и са актуелним изазовима и резултатима у педагошкој пракси. Програми су конципирани тако да студентима нуде могућности стицања знања и развоја општих и подручно специфичних компетенција и тиме постављају темеље за развој стручњака који су оспособљени за професионални рад. С тим у вези, студије Педагогије организују се са сврхом да припреме студенте за компетентно и самостално спровођење педагошке праксе и научноистраживачког рада у различитим васпитно-образовним организацијама, од предшколских, преко основношколских, средњошколских и високошколских установа до установа културе, социјалних установа и институција информалног образовања.

Поред основних, мастер и докторских студија Педагогије, при Одсеку за педагогију реализују се и мастер студије *Лидерства у образовању* и докторске студије *Методике наставе друштвено хуманистичких предмета*. Мастер програм *Лидерство у образовању* конципиран је тако да кроз обавезне, изборне предмете и праксу омогућава студентима разумевање и сагледавање значаја квалитетног педагошког лидерства и развијање способности за унапређивање васпитно-образовног процеса у институцији у целини у складу са савременим поимањем квалитета. Студијски програм докторских студија Методике наставе друштвено-хуманистичких предмета интегрише и обједињује различите научне области и дисциплине, са посебним акцентом на педагошко-психолошке, стручне и дидактичко-методичке области. Конципиран је тако да омогућава студентима развој и примену интердсциплинарних знања и компетенција за реализацију наставног процеса у савременим условима.

Значајно је истаћи да су сви поменути студијски програми усаглашени са програмима који се реализују на реномираним универзитетима у региону, као и у земљама Европске уније. На овај начин се студентима пружају могућности за мобилност и стицање образовног искуства на другим универзитетима, као и за стицање међународно признатих квалификација и диплома.

Научни рад и међународна сарадња

Чланови Одсека за педагогију баве се научноистраживачком делатношћу од њеног оснивања. То су чинили тимски у оквиру Одсека за педагогију, али и у сарадњи са колегама са других одсека Филозофског факултета и других факултета Универзитета у Новом Саду. Тако су реализовани бројни покрајински, републички и билетерални (међународни) пројекти, као и пројекти у оквиру *Erasmus Plus* програма који, иако нису усмерени ка науци, доприносе развоју програмских садржаја на Одсеку за педагогију. Неки од реализованих пројеката су:

- *Европске димензије промена образовног система у Србији* (2006–2010), финансиран од стране Министарства за науку, технологију и развој Републике Србије;
- *Инклузивно образовање: од педагошке концепције до праксе* (2011), финансиран од стране

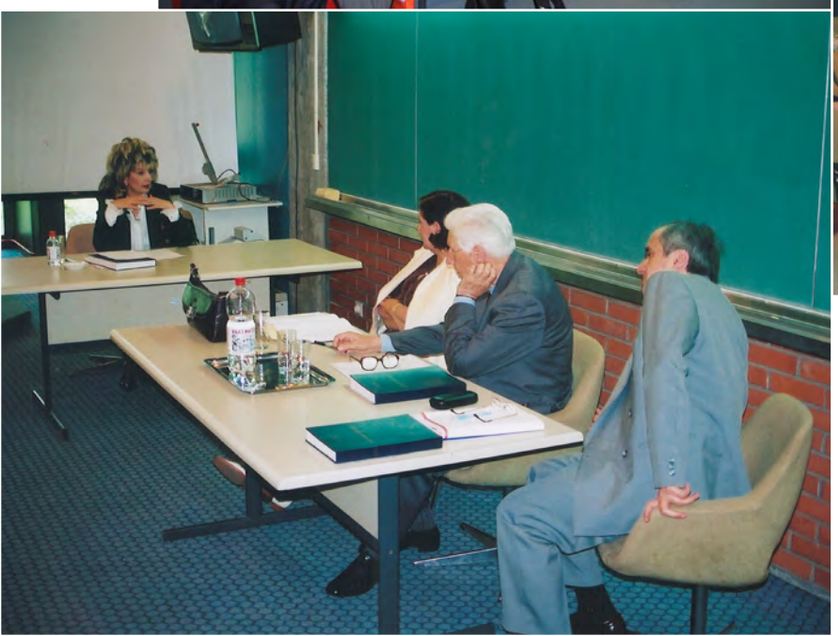
Проф. др
Славко Кркљуш

Секретаријата за науку и технолошки развој АП Војводине;

- *Педагошки плурализам као основа стратегије образовања* (2011–2014), финансиран од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије;
- *Квалитет образовног система Србије у европској перспективи* (2011–2014), финансиран од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије;
- TEMPUS пројекат *Мастер програм лидерство у образовању* (EdLead; 2013–2017);
- *Erasmus Plus* пројекат *Професионални развој наставника струковних студија у Русији и Србији у складу са европским праксама* (Pro-Vet; 2018–2022).

Резултати ових пројеката објављивани су у монографијама, зборницима радова и престижним домаћим и међународним научним часописима. Излагања њихових носилаца била су запажена на бројним научним конференцијама у земљи и иностранству. Посматрајући период од 2010. године до данас, чланови Одсека за педагогију публиковали су преко 80 радова који су индексирани у репозиторијуму *Web of Science*. Према подацима индексне базе *Scopus*, у истом периоду, научне публикације чланова Одсека збирно су цитиране више од 200 пута. У реализацију ових научних пројеката Одсек је укључивао и студенте докторских студија, ангажоване склапањем уговора са Министарством просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије. На овај начин се подстиче развој научног подмлатка, као и ангажовање младих научника у научноистраживачким активностима Одсека за педагогију.

Одсек за педагогију остварује научноистраживачку делатност и кроз организовање научних скупова националног и међународног карактера. Последњи такав скуп, тј. међународна научна конференција под називом *Педагогија – јуче, данас, сутра*, организована је у мају 2023. године, поводом прославе јубилеја *50 година образовања педагога на Филозофском факултету у Новом Саду*. Ова конференција омогућила је размену научних искустава и упознавање са радом других научноистраживачких институција и појединаца, што је значајно допринело умрежавању и размењивању идеја колега из региона.

Одсек за педагогију је током протеклих деценија имао веома развијену и плодну међународну сарадњу. Наставници и сарадници често су посећивали универзитете широм Европе са којима је била успостављена размена и сарадња. Посебно је била плодна сарадња до почетка 90-их година са универзитетима у Печују, Сегедину, Нирнберг-Ерлангену, Марбургу, Халеу, Регенсбургу, Пловдиву, Кракову, Братислави, Прагу и др.

Прихватањем одредби Болоњске декларације, могућности сарадње са европским универзитетима додатно се проширују и интензивирају. Захваљујући програмима размене *Campus Europae*, *Join-EU-See,* CEEPUS и *Erasmus Plus*, наставницима Одсека, као и студентима педагогије, омогућена је мобилност и одлазак на универзитете у Хрватску, Пољску, Кипар, Шпанију, Чешку, Словачку, Румунију, Мађарску, Црну Гору, Финску, Бугарску, Македонију, Италију, Словенију. Такође, у оквиру међународне сарадње било је и узвратних посета наставника и студената из Мађарске, Пољске, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Аустрије, Шпаније.

Поједини наставници Одсека учествовали су и били руководиоци *Erasmus Plus* пројеката у оквиру којих су посетили земље и универзитете широм Европе (нпр. Финску, Шведску, Холандију, Велику Британију, Русију, Словенију, Мађарску, Данску, Италију, Албанију). Осим тога, наставници и сарадници Одсека за педагогију учествовали су на бројним међународним научним скуповима у земљи и иностранству, где су имали прилике да успоставе сарадњу и размене искуства са колегама.

Одсек данас

На Одсеку за педагогију до јануара 2024. године основне академске студије завршило је 1.469 студената. Магистарске радове одбранило је 32 студента. Прва генерација студената на мастер академске студије уписана је 2006. године, а до сада је овај ниво студија завршило 570 студената. Од оснивања Одсека до данас докторску дисертацију укупно је одбранило 47 кандидата.

Данас основна делатност наставника, асистената и сарадника Одсека за педагогију обухвата: а) наставу са студентима која се састоји од предавања и вежби, а обухвата непосредни васпитно-образовни рад и педагошко, дидактичко-методичко образовање студената; б) научноистраживачки рад; и в) учешће у реализацији програма за ширу друштвену заједницу.

Одсек тренутно реализује наставу на три нивоа студија. Основне академске студије Педагогије образују студенте за обављање стручних послова у области образовања и васпитања, а курикулум је конципиран са циљем да оспособи студенте за рад у различитим институцијама васпитно-образовног рада, установама за образовање и бригу о младима и старима, установама и центрима социјалне заштите, установама које се баве информалним и неформалним образовањем, културним институцијама, ученичким домовима, различитим медијима, службама запошљавања, као и у приватном сектору. Мастер академске студије Педагогије припремају студенте за самосталну професионалну делатност и научноистраживачки рад, а курикулум је конципиран са циљем да оспособи студенте за компетентно организовање, реализовање и евалуирање педагошког рада у различитим секторима. Трећи ниво студија су докторске студије Педагогије које оспособљавају студенте за самостално вођење научно релевантних истраживања и развој нових технологија и поступака који доприносе општем развоју научних дисциплина, система образовања и друштва у целини. Осим докторских студија Педагогије, реализује се и програм докторских студија Методика наставе које развијају и повезују различите научне дисциплине ради примене интердисциплинарних знања и компетенција неопходних за савремену наставу.

Наставни планови и програми свих нивоа студија на Одсеку за педагогију иновирани су у акредитацији која је почела са применом 2021.године. Осим наставе на матичном одсеку, наставници и асистенти Одсека, кроз диференциране планове и програме педагошког образовања, држе курсеве студентима различитих наставничких смерова на Филозофском факултету. Поред бројних педагошких предмета које студенти са других студијских група могу да похађају као изборне предмете, Интерактивна педагогија и Дидактика реализују се као обавезни предмети на већини студијских програма. Такође, наставници Одсека за педагогију су и реализатори активности у оквиру факултетског Центра за усавршавање наставника и образовање током читавог живота кроз кратки програм *Лидерство у образовању* и *Програм за стицање педагошко, психолошких и методичких компетенција*.

Поред наставне делатности Одсек за педагогију негује традицију издавачке делатности, која траје од 1985. године када је покренут часопис *Зборник Одсека за педагогију*. Овај часопис се налази на Листи категорисаних научних часописа у Србији (категорија националног часописа – М53). Објављује радове педагошке тематике са циљем да се мултидисциплинарној читалачкој публици, на домаћем и међународном нивоу омогући приступ истраживањима актуелних питања у области образовања и васпитања. Од 2016. године часопис излази једном годишње, електронски и доступан је у режиму отвореног приступа на следећем линку: http://zop.ff.uns.ac.rs/index.php. Осим овог научног часописа, Одсек за Педагогију је од 2017. године са Педагошким друштвом Војводине суиздавач и научног часописа *Педагошка стварност* који се бави школским и културно-про-

светним питањима из домена педагогије, психологије, дидактичко-методичке и наставне праксе, са традицијом излажења дугом скоро 60 година. На листи категорисаних научних часописа у Србији (категорија националног часописа од посебног интереса за науку М52). *Педагошка стварност* излази два пута годишње, у штампаном издању као и у режиму отвореног приступа на следећем линку: https://pedagoskastvarnost.ff.uns.ac.rs/index.php/ps/index. *Зборник Одсека за педагогију* и *Педагошка стварност* су индексирани у EBSCO и *Google Scholar* базама, а циљ у будућности је да, поред задовољавања интересовања стручне јавности и ширег круга читалаца, часописи постану део ERIH PLUS европске листе часописа за друштвене и хуманистичке науке.

Саставни део Одсека за педагогију чини и Педагошки центар – ПЕЦ који реализује бројне активности попут: организовања и извођења наставе из одговарајућих педагошких области; саветодавно-педагошког рада са студентима; научног истраживања, научне и стручне сарадње са релевантним организацијама у земљи и иностранству; организовања научних и стручних скупова, конференција и екскурзија, као и извођења семинара и обука за стручне сараднике, наставнике и студенте. Посебан фокус се ставља на умреженост са педагозима практичарима, о чему сведоче успешно реализовани стручни скупови: *Изазови професионалног идентитета педагога у савременом друштвеном контексту* (2021. године); *Позиционирање педагога у савременом васпитно-образовном контексту* (2023. године); *Улога педагога у превенцији насиља у систему образовања и васпитања* (2024. године). Поред наведеног, Педагошки центар се тренутно активно бави промоцијом педагошке струке и студија Педагогије путем друштвених мрежа, кроз организацију тематских трибина, снимање кратких видеа и одржавање радионица намењених средњошколцима (http://pec.ff.uns.ac.rs/).

Осим Педагошког центра, наставници Одсека за педагогију су, заједно са колегама са Одсека за Психологију, основали 2015. године Центар за подршку студентима, са основном сврхом увођења програма педагошке и психолошке подршке усмерене на очување менталног здравља студената, као и унапређења вештина учења студената на свим нивоима студија. Центар реализује различите програме педагошког и психолошког саветовања, предавања, трибине, радионице и пројектне активности (на локалном и међународном нивоу) са сврхом пружања подршке и оснаживања студената за суочавање са евентуалним тешкоћама током студија, у чему посебно место имају студенти са инвалидитетом. Тематске области су: учење учења; припрема различитих формата материјала за учење; вештине комуникације и вештине презентације, лични и професионални развој студената итд. Посебан аспект рада Центра за подршку студентима односи се на едукацију, припрему и усавршавање студената волонтера за вођење педагошких радионица, педагошког саветовања, пружања вршњачке подршке (вршњачког менторства) и евалуацију реализованих активности, а разрађена је и легислатива која се односи на начин вредновања оваквог ваннаставног ангажовања студената укључених у рад Центра.

Све изнете активности Одсека за Педагогију осликавају различите аспекте научноистраживачког и наставног рада које су усаглашене са актуелним друштвеним, социјалним и образовним контекстом, као и са глобалним тенденцијама. У том духу, Одсек за педагогију ће наставити да представља место на коме се прикупља, анализира и креира корпус релевантних научних знања, стручних анализа и њихових практичних импликација. Као и до сада, функција наведених активности и у будућности ће бити усмерена првенствено на адекватно образовање студената за њихово етичко и одговорно обављање професије педагога.

Проф. др Слађана Зуковић

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ FILOZOFSKI FAKULTET UNIVERZITET U NOVOM SADU FILOZOFSKI
FAKULTET SVEUČILIŠTE U NOVOM SADU ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТ ВО НОВИ
UNIVERZA V NOVEM SADU ノビサド大学 哲学部 FACULDADE DE FILOSOFIA UNIVERSIDADE DE
VIBHAG NOVI OF PHILOSOPHY UNIVERSITY OF NOVI S
УНИВЕРЗИТЕТ У НОВИМ САДУ
UNIVERSITAS STUDIORUM NEOSADIENSIS
65

ОДСЕК ЗА ПСИХОЛОГИЈУ

ОДСЕК ЗА ПСИХОЛОГИЈУ

Одсек за психологију, један од 19 Одсека на Филозофском факултету у Новом Саду, основан је пре више од 40 година на предлог тадашњег Института за педагогију, Већа и Савета Филозофског факултета. Пре формалног оснивања Одсека поједини психолошки предмети (Генетичка и педагошка психологија, Општа психологија, Развојна психологија) били су саставни део курикулума других катедри на факултету. Важну улогу у припремама за формирање Одсека за психологију имали су др Нила Капор-Стануловић, др Лајош Генц, мр Снежана Миленковић и асистент-приправница Ева Варга. Првих девет година Одсек се развијао у оквиру Института за педагогију, након чега постаје засебна организациона јединица. Прва генерација студената Психологије, њих 50, уписана је академске 1982/83. године. Од прве уписане генерације до данас интересовање средњошколаца за упис на Психологију не смањује се, о чему сведочи и податак да је број оних који полажу пријемни испит за три до четири пута већи од броја предвиђених уписних места.

Чланови Одсека

Одсек за психологију у овом тренутку има 35 запослених наставника и сарадника, што омогућава извођење наставе сопственим ресурсима на сва три нивоа матичних студија, као и наставе из психолошких предмета на другим студијским групама на Филозофском факултету. Међу запосленим наставницима и сарадницима је 11 редовних професора/професорки (проф. др Снежана Смедеревац, проф. др Иван Јерковић, проф. др Марија Зотовић, проф. др Сунчица Здравковић, проф. др Весна Гаврилов-Јерковић, проф. др Душанка Митровић, проф. др Зденка Нововић, проф. др Љиљана Михић, проф. др Јелица Петровић, проф. др Јелена Шакотић-Курбалија и проф. др Јасмина Коцопељић), 11 ванредних професора/професорки (проф. др Петар Чоловић, проф. др Владимир Михић, проф. др Ивана Михић, проф. др Борис Попов, проф. др Бојан Јаничић, проф. др Бојана Динић, проф. др Дејан Пајић, проф. др Тања Јевремов, проф. др Ана Генц, проф. др Јасмина Пекић и проф. др Снежана Товиловић), 7 доцената/доценткиња (доц. др Александра Трогрлић, доц. др Јелена Матановић, доц. др Ивана Јаковљев, доц. др Бојана Бодоржа, доц. др Илија Миловановић, доц. др Милан Ољача и доц. др Селка Садиковић), 5 асистенткиња (маст. психол. Драгана Јелић, маст. психол. Марија Воларов, маст. психол. Катарина Машић, маст. психол. Катари-

на Остојић и маст. психол. Луна Радевић), 6 истраживача/истраживачица (виша научна сарадница др Милица Лазић, истраживач-сарадник Радомир Белопавловић, истраживач-сарадница Војана Обрадовић, истраживач-сарадница Марија Бојанић, истраживач-приправница Мина Велимировић и истраживач-приправница Наташа Михаиловић), а међу ненаставним особљем, Одсек за психологију чине и Биљана Лорбек, библиотекар Семинарске библиотеке Одсека за психологију и Јасна Милошевић, секретар Одсека за психологију.

Студијски програми

Студијски програм Психологије реализује се на три нивоа студија:

Основне академске студије (ОАС) изводе се током четири академске године (8 семестара). Укупан број ЕСПБ бодова које студент треба да оствари да би завршио овај степен студија је 240. Прве три године студија (180 ЕСПБ) заједничке су за све студенте уписане на студијски програм. Четврта година студија (60 ЕСПБ) одвија се кроз четири модула: модул Примењених психолошких истраживања (бивши модул Опште психологије), модул Клиничке психологије, модул Индустријско-организацијске психологије и модул Развојно-педагошке психологије. За сваки модул прописани су обавезни и изборни курсеви, као и стручна пракса и завршни рад у 8. семестру. Изборни курсеви на свим модулима су исти, односно, сви предмети са модула су изборни за друге модуле. Студент који заврши овај студијски програм стиче звање „дипломирани психолог".

Мастер академске студије (МАС) изводе се током једне академске године (2 семестра). Укупан број ЕСПБ бодова које студент треба да оствари је 60. Студент који заврши овај студијски програм стиче звање „мастер психолог". Упис кандидата врши се на основу конкурса који расписује Универзитет у Новом Саду а спроводи Одсек за психологију Филозофског факултета. Да би кандидат конкурисао за упис на прву годину мастер академских студија, треба да има завршене основне академске студије Психологије обима 240 ЕСПБ бодова по акредитованом студијском програму. МАС Психологије организоване су кроз четири модула: модул Примењених психолошких истраживања (бивши модул Опште психологије), модул Клиничке психологије, модул Индустријско-организационе психологије и модул Развојно-педагошке психологије. Сваки модул садржи две групе предмета. Прва група су обавезни предмети, у оквиру којих се проучавају области темељне за разумевање основних теоријских претпоставки и система знања на којима се заснивају различите области психологије. Друга група предмета су изборни предмети, конципирани тако да обезбеђују даљу и додатну специјализацију за неку ужу стручну област психологије. Настава се изводи у првом семестру, а други семестар је предвиђен за обављање стручне праксе и израду мастерског рада. Одбрањени мастерски радови доступни су у отвореном репозиторијуму завршних радова Филозофског факултета – Ремастер: http://remaster.ff.uns.ac.rs/.

Докторске академске студије (ДАС) изводе се током три академске године (6 семестара). Укупан број ЕСПБ бодова које докторанд треба да оствари да би завршио овај степен студија је 180. План докторских студија обухвата обавезне и изборне предмете који се одржавају током прва четири семестра. Обавезни курсеви укључују базичне концептуално-теоријске основе, савремене методолошке приступе и актуелне аналитичке поступке. Оваква структура студијског програма обезбеђује могућност усмеравања докторанада у правцу ширих области психологије уз поштовање принципа да кандидат може добрим делом да креира програм према сопственим афинитетима. Осим похађања наставе и полагања испита из одабраних предмета, докторанди од почетка студија приступају и другим активностима. У оквиру док-

торских практикума током првог и другог семестра, докторанди су ангажовани у научноистраживачким активностима које се спроводе у оквиру пројеката Одсека и у наставним активностима. Докторски практикум у трећем семестру предвиђа самостални истраживачки рад и његову презентацију на научно-стручном скупу, а у четвртом семестру докторанд има обавезу израде нацрта истраживања докторске дисертације који брани пред комисијом. Током петог семестра докторанд треба да објави самостални истраживачки рад у неком од часописа са листе ресорног министарства. За шести семестар предвиђена је израда и одбрана докторске дисертације.

Студенти

Данас Одсек за психологију броји преко 600 уписаних студената на сва три нивоа студија, и то 421 студент на Основним академским студијама, 174 студента на мастер академским студијама и 36 студената на Докторским студијама Психологије.

Од увођења Болоњске декларације ОАС Психологију завршило је 903 студента, 783 студента је мастерирало, а 40 студената је стекло академски назив доктора наука. Укупно, од оснивања Одсека 1.371 студент је дипломирао на ОАС Психологије. Дипломирани и мастер психолози и психолошкиње своје место налазе у психолошко-педагошким службама школа и вртића, на клиникама и у болницама, у центрима за социјални рад, у маркетиншким службама и разним секторима менаџмента привредних организација, у војсци и полицији, геронтолошким центрима, у домовима за децу без родитељског старања, у истраживачким институцијама, као и у разним областима јавних служби. У општој друштвеној кризи која има за последицу разне негативне појаве у друштву, као што су драстичан пораст наркоманије и алкохолизма, антисоцијалног понашања, развода бракова, васпитно запуштене и злостављане деце и свеопшти пораст нивоа стреса којем су људи изложени у кризним ситуацијама, дипломирани психолози представљају значајан стуб потпоре друштву, примењујући своја знања и компетенције стечене током студија.

Као некадашњи студенти докторских студија, чланови Одсека били су најбољи млади истраживачи на Филозофском факултету (проф. др Вељко Јовановић, проф. др Бојана Динић, доц. др Селка Садиковић, асист. маст. психол. Марија Воларов). Студенти Одсека (асист. маст. психол. Луна Радевић, Марко Милошевић, Емилија Дробњаковић, Марија Цмиљановић, Филип Ненадић, Јелена Крсман, Маја Андрић, Јована Зарић) награђивани су за најбоље радове на националним и међународним скуповима, под менторством чланова Одсека, као и за најбоље студентске радове на Универзитету у Новом Саду, такође под менторством чланова Одсека (Марко Милошевић, Ребека Планчак, Мина Велимировић, Марина Тот, Марија Бојанић, Мирослав Милосављевић, Јована Мандарић, Јелена Милошевић, Драгана Недељковић, Драгана Симић, Тијана Тачић). Такође, мастерски радови студената и студенткиња Јелене Радановић, Милана Јорданова, Емилије Дробњаковић и Иве Конц изабрани су за најбоље мастерске радове у области психологије од стране Фондације „Катарина Марић“.

Од 2001. активан је Клуб студената Психологије „ТраНСфер“. Ангажовањем у оквиру овог клуба студенти се залажу за побољшање услова студирања и раде на повезивању са друштвеном заједницом ради решавања актуелних друштвених проблема. Више детаља може се наћи на: https://ksptransfer.wixsite.com/ksptransfer.

Научноистраживачки пројекти

Поред наставног рада наставници и сарадници Одсека за психологију стекли су препознатљивост и у свом научном доприносу, бавећи се темама

Проф. др Марија Зотовић Костић уручује Награду за животно дело Друштва психолога Србије проф. др Нили Капор Стануловић (29. V 2024. год.)

Обележавање 20 година Одсека за психологију

Фестивал менталног здравља (2019. год.)

Проф. др Дејан Пајић, проф. др Тања Јевремов, проф. др Биљана Шимуновић Бешлин, проф. др Биљана Лунгулов и проф. др Бојана Динић

као што су: индивидуалне разлике, когнитивне способности, базични психолошки процеси, ментално здравље, субјективно благостање, психопатологија, психодијагностика, резилијентност, стрес и радно окружење, егзистенцијална несигурност, вредности и ставови, идентитет, инклузија, рани развој и развојне кризе, партнерски односи, здравствено понашање, насиље и однос наследних и срединских чинилаца у објашњавању различитих психолошких феномена. Као што се може видети на основу разноликости тема, научна истраживања на Одсеку за психологију покривају лепезу од базичних до примењених истраживања у области друштвених наука, са тенденцијом повећања интердисциплинарности. Научну афирмацију чланова Одсека за психологију потврђују руковођења и учешћа у бројним научноистраживачким пројектима финансираним од стране тадашњег Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Фонда за науку Републике Србије, Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност (бивши Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој АП Војводине), као и пројектима финансираним од стране Европске комисије за COV2SOUL (Национално истраживање душевног здравља у вези са пандемијом COVID-19).

Тренутно се на Одсеку одвијају или су недавно завршени следећи национални пројекти: GENIUS (*Genetic and Environmental Influences on Psychological Adaptation of Children and Adults*), руководитељка: проф. др Снежана Смедеревац; IDIOMATIC (*Identity Orientation and Mental Health in Adolescence*), руководилац: проф. др Вељко Јовановић; COV2SOUL (Национално истраживање душевног здравља у вези са пандемијом COVID-19), руководитељка: проф. др Нађа П. Марић са Медицинског факултета Универзитета у Београду.

Пре конституисања Фонда за науку, које актуелно финансира националне научноистраживачке пројекте, на Одсеку је реализовано и 7 дугорочних пројеката под покровитељством тадашњег Министарства просвете, науке и технолошког развоја, у којима су чланови Одсека били руководиоци и истраживачи: *Ефекти егзистенцијалне несигурности на појединца и породицу у Србији*, руководитељка: проф. др Марија Зотовић-Костић и *Наследни, средински и психолошки чиниоци менталног здравља*, руководитељка: проф. др Снежана Смедеревац; као и пројекти у којима су чланови Одсека били истраживачи: *Могућности побољшања интелектуалних, моторичких и кардио-респираторних способности деце помоћу кинезиолошких активности*, руководилац: проф. др Густав Бала са Факултета спорта и физичког васпитања Универзитета у Новом Саду; *Развој робота као средства за превазилажење тешкоћа у развоју деце*, руководилац: проф. др Бранислав Боровац са Факултета техничких наука Универзитета у Новом Саду; *Фундаментални когнитивни процеси и функције*, руководилац: проф. др Александар Костић са Филозофског факултета Универзитета у Београду; *Фундаментални когнитивни процеси и функције*, руководилац: проф. др Слободан Марковић са Филозофског факултета Универзитета у Београду; и *Дигитални медији и друштвено-образовне промене*, руководитељка: проф. др Дубравка Валић са Одсека за медијске студије Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду.

У континуитету се на Одсеку за психологију реализују и истраживања под покровитељством Покрајинског секретаријата за високо образовање и научностраживачку делатност. Тренутно, актуелни дугорочни пројекат је *Стари у Војводини – чиниоци успешног старења*, руководитељка: проф. др Јелица Петровић. Претходни дугорочни пројекти на којима су чланови Одсека били руководиоци и истраживачи су: *Прилагођавање психодијагностичких инструмената културалним и етичким специфичностима популације Војводине*, руководилац: проф. др Миклош Биро; *Насиље у савременом друштву – диспозициони и контекстуални чиниоци*, руководи-

тељка: проф. др Снежана Смедеревац; *Вредности, ставови, и улоге: трансгенерацијска перспектива*, руководилац: проф. др Иван Јерковић; а дугорочни пројекат на којем су чланови Одсека били истраживачи је *Мерно-аквизициони системи у когнитивним неуронаукама*, руководилац: проф. др Платон Совиљ са Факултета техничких наука Универзитета у Новом Саду.

Поред дугорочних пројеката, чланови Одсека су учествовали и у краткорочним покрајинским пројектима. Недавно завршени краткорочни пројекти на којима су чланови Одсека и сарадници били руководиоци и истраживачи су: *(Не)поверење у вакцине против COVID-19 код адолесцената: детерминанте и импликације за јавно здравље*, руководитељка: виша научна сарадница др Милица Лазић; *Социопсихолошки чиниоци ризичне употребе друштвених мрежа код адолесцената у Војводини*, руководитељка проф. др Бојана Динић; и *Унапређење процеса психолошке процене на основношколском узрасту*, руководитељка: проф. др Снежана Смедеревац; као и пројекат на којем су чланови Одсека били истраживачи: *Истраживања запошљивости студената Универзитета у Новом Саду – трендови, шансе, баријере и потребе*, руководилац: проф. др Радован Пејановић са Пољопривредног факултета Универзитета у Новом Саду.

Садржаји наведених пројеката су у складу са актуелним друштвеним изазовима са којима се суочава становништво Војводине и Републике Србије, рефлектујући настојања чланова Одсека за психологију да својим истраживачким напорима допринесу и њиховом разрешењу. То је пример добре истраживачке праксе која се већ дуго година негује на Одсеку. Новији примери добре истраживачке праксе огледају се и у сарадњи наставника и сарадника Одсека са организацијама цивилног друштва (нпр. Канцеларија за младе града Новог Сада, организација Зелени Сад) адресирајући проблеме као што су вршњачко насиље и подизање свести грађана о климатским променама.

Чланови Одсека за психологију активно учествују на више међународних пројеката финансираних од стране Европске комисије. То су *Erasmus Plus* пројекти попут *Enhancement of the Research Potential Contributing to Rurther Growth of the Western Balkan Region*, *Enhancing and Validating Service Related Competences in Versatile Learning Environments in Western Balkan Universities*, *Artificial Intelligence and Sustainable Education Tools for the Prevention of Teenage Psychological Disorders* и *School-to-Work Transition for Higher Education Students with Disabilities in Serbia, Montenegro and Bosnia & Herzegovina*, а такође су били руководиоци ове врсте пројеката, попут пројекта *Boosting Engagement of Serbian Universities in Open Science*, руководитељка: проф. др Снежана Смедеревац.

Значајно учешће чланови Одсека за психологију имају и у оквиру више *Horizon 2020* и TEMPUS пројеката. У оквиру *Horizon 2020* пројеката, то су: *Embedding RRI in Western Balkan Countries: Enhancement of Self-Sustaining R&I Ecosystems*, *Culture and RISk Management in Man-Made and Natural Disasters*, и *Citizen Interaction Technologies Yield Community Policing*. Међу TEMPUS пројектима су: *Conducting Graduate Surveys and Improving Alumni Services for Enhanced Strategic Management* (CONGRAD), *Visuality & Mathematics: Experimental Education of Mathematics Through Visual Arts, Sciences and Playfull Activities* (VisMATH), *Strengthening Higher Education for Social Policy Making and Social Services Delivery* – SHESPSS, *Campus Europe* и *Modernizing Teacher Education in the European Perspective* (MOTED).

Интернационално умрежавање чланова Одсека за психологију остварује се и путем COST *actions* програма који омогућују размену идеја и организовање тренинга/едукација усмерених на актуелне теме као што су: вршњачко насиље и миграције, LGBT+

и друштвене (не)једнакости, оснаживање цивилног сектора у сусрету са нелибералним дигиталним медијима, као и хармонизација дефиниција здравствених окупационих ризика. Додатни вид умрежавања, могућности за размену студената и особља остварује се и преко учешћа у *Erasmus Plus* и CEEPUS програмима. На пример, тренутно је актуелан CEEPUS *Neuroshare* програм, под координацијом проф. др Сунчице Здравковић, са циљем унапређења експертизе и метода у области бихејвиоралних неуронаука. Научно умрежавање остварује се и ван званичних програма финансираних од стране Европске комисије (нпр. *International Situations Project, Discourse in Psychosis*), а у циљу припрема за пријаву за будуће националне и/или интернационалне пројектне позиве.

Коначно, чланови и сарадници Одсека за психологију су за свој научни допринос препознати не само на институционалном, него и на националном и интернационалном нивоу. Др Лајош Генц, редовни професор у пензији, изабран је 2013. године за редовног члана Војвођанске академије науке и уметности. Исте године му је Мађарска академија наука доделила награду за животно дело „Арањ Јанош". Од када је почела додела награде за врхунски научни допринос Филозофског факултета, бројни чланови и сарадници Одсека били су њени добитници (проф. др Љиљана Михић, проф. др Бојана Динић, проф. др Зденка Нововић, проф. др Снежана Смедеревац, доц. др Бојана Бодрожа, доц. др Милан Оља ча, доц. др Селка Садиковић, научна саветница др Милица Лазић, истраживач-сарадник маст. психол. Радомир Белопавловић). Проф. др Вељко Јовановић и проф. др Бојана Динић су добитници признања за научну изврсност за друштвено-хуманистичке науке коју додељује Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност. Проф. др Вељко Јовановић је међу 2% најцитиранијих научника у свету према ранг листи коју објављује Станфорд универзитет. Проф. др Бојана Динић је добитница награде за истраживача на почетку каријере коју додељује Интернационално друштво за истраживање индивидуалних разлика (ISSID), као и први добитник награде Почасно предавање „Ненад Хавелка" за изузетно постигнуће у раној фази научне каријере коју додељује Програмски одбор међународног научног скупа *Емпиријска истраживања у психологији*.

Етичка комисија за психолошка истраживања

Етичка комисија формирана је на Одсеку за психологију 2010. године и бави се проценом етичких аспеката истраживања која се организују у оквиру Одсека, а у складу са међународним стандардима за психологе. Од момента конституисања Етичка комисија функционише као продужени орган Етичког одбора Друштва психолога Србије (ДПС-а). Председник Комисије је истовремено и члан Етичког одбора ДПС-а. Задатак Комисије је да процењује усклађеност предлога истраживања са етичким принципима који подразумевају добровољност учешћа, приватност података, забрану истраживања која могу да нанесу штету учесницима, процену користи које доноси научно сазнање у односу на потенцијални ризик који неко истраживање може да има, а у циљу очувања добробити испитаника. У складу са овим принципима осмишљене су детаљне процедуре које од истраживача захтевају да опише план прикупљања, употребе и заштите података, да процени потенцијални ризик по психофизичко здравље испитаника, те детаљне кораке које ће предузети у случају да дође до предвиђених ризика. Додатно, истраживачи прилажу и формулар валидне сагласности, као и план давања повратне информације након истраживања (тзв. дебрифинг). На овај начин се обезбеђује да су испитаници третирани

Дан близанаца
2014. год.

Проф. др Тамара Џамоња Илић, проф. др Владета Јеротић и проф. др Снежана Миленковић

Академик Снежана Смедеревац

Дан сећања на проф. др Веру Смиљанић - проф. др Иван Јерковић, проф. др Марија Зотовић-Костић, проф. др Урош Младеновић и проф. емер. Свенка Савић, 23. II 2023. год.

у складу са свим етичким нормама Декларације из Хелсинкија везаним за људске испитанике.

Центар за примењену психологију

Као резултат вишедеценијског научноистраживачког рада, Одсек за психологију основао је Центар за примењену психологију. Центар је формиран са циљем реализације примењених пројеката и програма у сарадњи са сарадницима из праксе. У оквиру Центра чланови Одсека за психологију имају прилике да реализују едукације за стручњаке из различитих области, баве се примењеним истраживањима или применом конкретних програма за различите кориснике. Актуелно се у оквиру Центра реализује припремна настава за будуће студенте Психологије. У оквиру Центра реализоване су различите једнодневне и вишедневне едукације за стручне сараднике, васпитаче, медицинске сестре васпитаче, као и саветовања из различитих области подршке раном развоју и квалитетнијој бризи о деци у образовним и установама социјалне заштите (проф. др Ивана Михић).

Лабораторија за експерименталну психологију

Лабораторија за експерименталну психологију (ЛЕП) Одсека за психологију основана је 1995. године. Од 2009. године, захваљујући финансирању TEMPUS пројекта *Improvement and Restructuring of the Psychology Curriculum according to the Bologna Declaration*, добила је и адекватан простор у приземљу факултета. Ова промена обухваћена је акредитацијом из 2008. године. Активности у ЛЕП-у, пре свега, укључују основно образовање студената Психологије и подржавају практичну наставу за 10 курсева на сва 3 нивоа студија. Такође, ЛЕП је основно место на коме сарадници ЛЕП-а врше истраживања потребна за њихове докторске и завршне радове. На крају, наставници са Одсека за психологију у оквиру ЛЕП-а изводе истраживања за своје научне радове и публикације. Сарадници ЛЕП-а, који су током својих основних, мастер и докторских студија прошли тренинг у лабораторији, сада предају на угледним домаћим и страним факултетима, а велики број њих има и престижне послове у индустрији. Захваљујући својим пројектима, ЛЕП је био прва институција у земљи која је имала и уређај за праћење очних покрета. У научном смислу, ЛЕП се бави когнитивним функционисањем, визуелном перцепцијом и визуелном когницијом: бојом, илузијама, светлином, визуелном претрагом и пажњом, опажањем лица, као и односом језика и перцепције у феноменима попут категоричке перцепције боја. Више о раду ЛЕП-а може се видети на: http://lepns.ff.uns.ac.rs.

Часопис Примењена психологија

Први број часописа *Примењена психологија* у издању Одсека изашао је 2008. године. Часопис излази четири пута годишње, при чему је једно издање специјални број посвећен одређеној релевантној научној или стручној теми који уређује гост уредник. У часопису се објављују оригинални истраживачки радови, прегледни радови, мета-анализе и репликациона истраживања. Додатно, *Примењена психологија* објављује и интердисциплинарна истраживања повезујући сазнања психологије са другим областима као што су политичке науке, медицина, бихејвиорална генетика, педагогија и сл. Током година, главне уреднице часописа биле су проф. др Јасмина Коцопељић, проф. др Љиљана Михић, проф. др Јасмина Пекић, проф. др Снежана Смедеревац, а садашњи уредник је проф. др Петар Чоловић. Континуираним залагањем уредништва повећао се научни утицај и видљивост часописа. Према класификацији

домаћих научних часописа, коју је сачињавало тадашње Министарство просвете, науке и технолошког развоја, часопис је од 2015. до 2021. био рангиран као М24 часопис, тј. као национални часопис од међународног значаја. За период од 2022. до 2023., надлежно Министарство је часопис рангирало као међународни часопис М23 категорије, тј. као међународни часопис. Часопис је индексиран у следећим базама: DOI систем, EBSCO *Publishing, Inc., Emerging Sources Citation Index*, DOAJ, ERIH PLUS и *Web of Science*. Према *Journal Citations Reports* за 2023. годину, *Примењена психологија* је по први пут добила импакт фактор од 0,4. Више о часопису може се наћи на: https://primenjena.psihologija.ff.uns.ac.rs/.

Научно-стручни скуп Одсека за психологију

Са организацијом научно-стручних скупова Одсек за психологију започео је још почетком деведесетих година. Током првих година мењале су се концепције у трагању за најбољим начином организовања, да би од 2002. године научно-стручни скуп Одсека добио садашњу концепцију, почевши да се одржава сваке друге године. До 2005. скуп је носио назив *Личност у вишекултурном друштву*, затим је 2007. и 2009. године одржан под називом *Психологија и друштво*, а садашњи назив *Савремени трендови у психологији* носи од 2011. године. Од 2013. године током конференција се паралелно одржава и *ТраНСферов подскуп* тј. научна конференција коју Клуб студената Психологије „ТраНСфер“ организује у сарадњи са Одсеком за психологију. Од 2017. године скуп прераста у међународни научно-стручни скуп. Године 2023. одржан је 10. јубиларни скуп. На овом, последњем, скупу одржана су 4 пленарна предавања, 4 радионице, 1 панел-дискусија, 12 симпозијума по позиву и 12 усмених секција. Укупно је учествовало 338 аутора из 19 земаља. Више информација може се наћи на: http://stup.ff.uns.ac.rs/.

Допринос широј друштвеној и академској заједници

Чланови и сарадници Одсека за психологију континуирано дају допринос решавању актуелних друштвених тема, раде на повећању видљивости психологије као професије и унапређењу њене законске регулативе, као и побољшању научне регулативе.

Чланови Одсека за психологију често имају експертску улогу у оквиру пројеката чији су иницијатори различите институције које се баве унапређењем здравља и благостања становника Републике Србије и шире. На пример, др Нила Капор-Стануловић, редовна професорка у пензији, добитница је Интернационалне награде за хуманост (1998–1999), коју додељује Америчко друштво психолога, за њено ангажовање на побољшању благостања деце и одраслих погођених ратним збивањима током распада Југославије. Такође, током година рада на нашем Одсеку др Капор-Стануловић је била запажена као консултант при реализацији бројних UNICEF-ових психосоцијалних програма усмерених на рехабилитацију деце трауматизоване ратовима. Др Снежана Миленковић, редовна професорка у пензији, била је оснивач и дугогодишња председница Савеза друштава психотерапеута Југославије (Србије). Истовремено је и чланица Европске асоцијације за психотерапију. Проф. др Марија Зотовић-Костић је била члан експертске групе у оквиру пројекта *Здравствено васпитање о репродуктивном здрављу* Института за јавно здравље Војводине, и имала је експертску улогу у изградњи стандарда постигнућа за општеобразовне предмете у оквиру пројекта за унапређење квалитета образовања кроз увођење завршних испита на крају средњег образовања. Чланови Одсека се редовно укључују или ко-планирају различите кампање попут подстицања активизма против насиља према женама или подизању свести о важности

очувања менталног здравља као важног људског капитала (проф. др Зотовић-Костић, проф. др Гаврилов-Јерковић, проф. др Љ. Михић, проф. др И. Михић, проф. др Товиловић, проф. др Динић, доц. др Бодрожа, проф. др Генц, проф. др Шакотић-Курбалија, проф. др Јовановић, виша научна сарадница др Лазић).

Од оснивања факултетског Центра за подршку студентима 2015. године, чланови и сарадници Одсека за психологију учествују у његовом раду, било у саветодавној функцији било као реализатори програма усмерених на очување менталног здравља студената. Проф. др Гаврилов-Јерковић, проф. др Зотовић-Костић, проф. др Шакотић-Курбалија, проф. др Генц, проф. др Љ. Михић, проф. др Нововић, проф. др Товиловић, виша научна сарадница др Лазић, истраживач-приправник маст. психол. Белопавловић и др Петровић (сарадница Филозофског факултета ангажована преко пројекта *Прва шанса*) учествовали су у раду Центра. На пример, 2018. године реализован је програм самопомоћи под називом *Утицај тренинга пажње и когнитивне контроле на редукцију депресивних симптома*, под руководством др Петровић, а под менторством проф. др Нововић. Почетком 2019. године реализован је осмонедељни *Тренинг вештина емоционалне регулације* за студенте Универзитета у Новом Саду, у чијој реализацији су учествовале проф. др Љ. Михић, проф. др Товиловић и др Петровић. У Центру се обезбеђује и индивидуални саветодавни рад, под менторством, при чему су најчешће теме рада студирање, партнерски односи и друштвени живот студената и студенткиња. Сем ангажовања у Центру за подршку студентима, чланови Одсека су активни у још два факултетска центра, у Центру изузетних вредности за бихејвиорална истраживања у психологији (тзв. СТАР Центар, више на: https://star.ff.uns.ac.rs) и у Центру за предузетништво.

Чланови и сарадници Одсека за психологију су и активни чланови Друштва психолога Србије (ДПС-а), добровољног, стручног и научног удружења психолога Републике Србије. Поједини чланови Одсека били су на председавајућим функцијама у ДПС-у (проф. Јерковић, проф. Зотовић-Костић), други су дали вредан допринос учествујући у раду различитих тела ДПС-а и Европске федерације психолошких асоцијација – ЕФПА (нпр. проф. др Гаврилов-Јерковић, проф. др Смедеревац, проф. др Љ. Михић, проф. др В. Михић, доц. др Бодрожа, проф. др Динић, доц. др Садиковић, виша научна сарадница др Лазић).

Ангажовања чланова и сарадника Одсека у раду ДПС-а је један вид нашег професионалног доприноса психолошкој струци. Други, подједнако важан допринос је израда стандардизованих, психометријски ваљаних мерних инструмената који су постали неизоставни део рада психолога у здравственој заштити, социјалној заштити, школском систему, казнено-поправним институцијама и осталим областима у којима је важна адекватна психолошка процена. Почевши од пионирског рада др Миклоша Бироа, редовног професора у пензији, раних 80-их година 20. века, када су урађене и прве стандардизације инструмента за процену психопатологије и интелигенције, чланови Одсека за психологију наставили су ову традицију, што је резултирало бројним психолошким тестовима попут оних за процену личности одраслих и деце, процену депресивности и анксиозности одраслих, процену психопатологије адолесцената, спремности деце за полазак у школу, опште информисаности итд. (проф. др Нововић, проф. др Љ. Михић, проф. др Гаврилов-Јерковић, проф. др Товиловић, проф. др Смедеревац, проф. др Митровић, проф. др Чоловић, проф. др Јаничић, проф. др Динић, проф. др Јовановић, проф. др Коцопељић, проф. др Пајић).

Поред бављења научним истраживањима, допринос науци на Одсеку за психологију реализује се и кроз активности појединих чланова који својим радом подстичу демократизацију науке, на при-

Проф. др Урош Младеновић, проф. др Јасмина Коцопељић и проф. др Лајош Генц

X Конгрес психолога Југославије (1997. год.)

У првом плану: проф. др Тања Јевремов, проф. др Јасмина Пекић, проф. др Јасмина Коцопељић; иза: проф. др Петар Чоловић и проф. др Дејан Пајић.

Темпус пројекат *Modernising Teacher Education in a European Perspective*, 2010. год.

мер кроз укључивање грађана у научни процес, популаризацију отвореног научног приступа и израду регулативе која подржава овакав приступ, разрешење кризе репликабилности у науци, као и обезбеђивање квалитета научноистраживачког рада учествујући у раду саветодавних тела при Министарству просвете, науке и технолошког развоја (проф. др Смедеревац, проф. др Пајић, проф. др Чоловић, проф. др Динић, доц. др. Миловановић, доц. др Садиковић, доц. др Ољача, проф. др Митровић, доц. др Бодрожа, истраживач-сарадник маст. психол. Белопавловић). Чланови Одсека су аутори првог водича за отворену науку, *Отворена наука – пракса и перспективе* (https://psihologija.ff.uns.ac.rs/viz/BEOPEN%20-%20Otvorena%20nauka.pdf) и првог *Водича за грађанску науку* (https://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2022/978-86-6065-723-9) у Србији. Додатно, актуелни и бивши чланови Одсека допринели су развоју Националног цитатног индекса (проф. др Шипка, проф. др Пајић).

Значајни алумнисти

С поносом можемо да кажемо да су бројни наши алумнисти остварили успешне каријере на иностраним универзитетима: др Филип Ненадић, *University of Alberta* (Канада); др Станислава Антонијевић-Елиот, *University of Galway* (Ирска); др Јасмина Стеванов, *University of Cambridge* (Велика Британија); др Мирјана Божић, *University of Cambridge* (Велика Британија); др Божана Мајнхарт-Иљац, *Catholic University of Applied Sciences* (Берлин, Немачка); др Ирена Бошковић, *Erasmus Universiteit Rotterdam* (Ротердам, Холандија); др Немања Ваци, *University of Sheffield* (Велика Британија); др Маја Мишковић, *Concordia University* (Чикаго, Сједињене Америчке Државе); др Марјена Поповић, *Brandies University* (Сједињене Америчке Државе); др Вања Радосављевић, *Rennes School of Business* (Француска); др Срђан Медиморец, *Teesside University* (Велика Британија); др Горан Лазендић, *University of Sydney* (Сједињене Америчке Државе). Наш алумниста, и извесно време члан нашег Одсека, проф. др Петар Милин, *University of Birmingham* (Велика Британија), добитник је веома престижног признања које додељује *Alan Turing Institute* за његов научни допринос истраживању језика.

Проф. др Љиљана Михић
Проф. др Бојана Динић

ОДСЕК ЗА РОМАНИСТИКУ

ОДСЕК ЗА РОМАНИСТИКУ

Катедра за француски језик и књижевност, која ће касније прерасти у Одсек за романистику, основана је седам година након оснивања Филозофског факултета у Новом Саду. Тада се седиште високошколске установе налазило у центру града и у том лепом здању уписане су прве генерације студената на групу за француски језик и књижевност. Од те давне 1961. године Катедра за француски језик и књижевност непрекидно се развијала и ширила. Године 1977., заједно са другим језичким катедрама на Факултету (за енглески, за немачки и за руски језик и књижевност) и уз Фонетску (касније Језичку) лабораторију, Катедра за француски језик и књижевност постала је саставни део Института за стране језике и књижевности. Све ове катедре су се трансформисале у одсеке 1993. године, што је чинило нову етапу њиховог развоја. За Катедру за француски језик и књижевност то је значило да се неће задржати само на студијама франкороманистике, већ да ће их обогатити увођењем проучавања других романских језика.

У оквиру првог студијског програма на Катедри, Француски језик и књижевност, међу обавезним налазио се предмет Латински језик, као основа за учење романских језика, а током времена на Катедри су се формирала чак три лектората за изучавање романских језика. Најпре је то био Лекторат за румунски језик, који се нешто касније издвојио у посебну катедру (1974) која ће потом прерасти у Одсек за румунистику. Пет година касније основан је и Лекторат за италијански језик (1979), који је омогућио да се италијански учи као изборни језик, не само у оквиру студија француског језика него и на другим студијским групама на Факултету. Од академске 1993/1994. године италијански језик постао је обавезан предмет за све студенте Француског језика и књижевности, а Катедра за француски језик и књижевност постала је Одсек за романистику. У том тренутку Катедра је у свом саставу имала само Лекторат за италијански језик. Захваљујући напорима професора Милорада Арсенијевића, биће оформљен и Лекторат за шпански језик 1997. године. Шпански језик тада се уводи као изборни предмет на свим студијским групама, а са наредном акредитацијом студијских програма постаће обавезан изборни предмет – заједно са италијанским – на програму за студенте француског, те је и назив студијског програма усклађен са изменама. Нови програм Француски језик и књижевност са другим романским језиком и културом – италијански или шпански, претрпео је знатне измене, јер је осим франкороманистике укључивао и низ обавезних изборних предмета из италијанистике или хиспанистике. На тај начин студенти су добили могућност

Свечано отварање Франкофоног центра Универзитета у Новом Саду и међународног научног скупа *Француске студије данас* (4. XI 2016. год.)

Научни скуп *Француске студије данас* (6-7. XI 2009. год.), проф. др Данијел-Анри Пажо са Универзитета у Паризу III Сорбона и проф. др Павле Секеруш

Проф. др Тамара Валчић Булић, проф. др Павле Секеруш и проф. др Миодраг Радовић

Дан отворених врата 2015. год.

Посета Универзитету у Бордоу (2017. год.)

усавршавања два романска језика, књижевности и културе, односно једно широко романистичко образовање и стицање низа компетенција које су им пружале одређене предности при запошљавању или пак даљем усавршавању из области романистике.

Како се Одсек развијао, расли су и лекторати у кадровском смислу. Лекторат за италијански језик и Лекторат за шпански језик издвојили су се јуна 2022. године у засебну организациону јединицу Одсек за италијанске и ибероамеричке студије, на којем се отада нуде два одвојена студијска програма – за италијански, односно за шпански језик, књижевност и културу, док се студије француског језика и књижевности, које су до тада подразумевале паралелно учење француског уз још један романски језик, књижевност и културу, нису промениле ни структурно, ни суштински, чувајући сву своју комплексност.

На основу свих ових чињеница, јасно је да је Катедра за француски језик и књижевност – касније Одсек за романистику – поставила темеље студија различитих романских језикâ, књижевности и културâ на Филозофском факултету у Новом Саду, пружајући кадровску и сваку другу основу за успешан даљи рад и самосталан развој новонасталих организационих јединица, које, свака за себе, настављају да пружају засебне студијске програме одређеног романског језика књижевности и културе, или пак два романска језика као што је случај са самим Одсеком за романистику. Након последње акредитације студијских програма 2021. године (када су програми уједињени у један заједнички језички програм под називом „Језик, књижевност и култура“ са својим бројним модулима), Одсек за романистику је послужио као структурни модел Одсеку за румунистику који је на сличан начин осмислио свој студијски програм са два обавезна романска језика.

Студије два романска језика (од којих је један обавезно француски), какве је осмислио Одсек за романистику, а које трају и данас, јединствене су и препознатљиве у оквиру целокупног високошколског система у Србији, и као такве у најширој мери оправдавају излазни профил филолога-романисте након свршених студија, а младим дипломцима нуде знатно веће могућности за професионални рад и напредак. Управо такав концепт студија убрзо је постао покретач нових тенденција у осмишљавању студијских програма на Факултету, почев од двопредметних студија на Одсеку за англистику, па до учења другог романског језика, књижевности и културе на Одсеку за румунистику, како на основним, тако и на мастерским академским студијама.

Кадровски развој

Од настанка Катедре за француски језик и књижевност 1961. године, због недостатка кадра, радили су професори и сарадници београдског Филолошког факултета који данас важе за чувена имена франкоромантистике. Међу њима били су лингвиста Владо Драшковић, професор и уједно први шеф новосадске катедре, Никола Банашевић, професор француске књижевности, као и лектори Едуар Беглен, Андре Лескаје и, касније, Мишел Обен. Да се ангажује сопствени кадар, није одмах било ни могуће – будући да су спољашњи фактори утицали на одлуке Универзитета и просветних власти обуставивши упис студената на Катедру за француски језик и књижевност већ следеће 1962/63. Управа Факултета одобрила је да Катедра настави своју делатност и да првој генерацији уписаних студената омогући завршетак студија. То је, разуме се, оставило одређене последице на развој Катедре. Упис је поново одобрен академске 1966/67. године, али је већ у априлу 1967. Републички савет за образовање захтевао обуставу уписа на групу за француски језик и књижевност. Катедра је и овог пута добила одобрење Факултета да уписаним студентима омогући даље студирање, али није уписивала нове генерације све до 1972. године, када је Скупштина САПВ одобрила да се у Статут Филозофског факултета унесе име Катедре за француски

Проф. др Племенка Влаховић, проф. др Владислава Фелбабов и проф. др Душанка Точанац

Предавање амбасадорке Француске, Кристин Моро (12. V 2015. год.)

језик и књижевност. Тако је, након безмало читаве деценије несигурности, такорећи стагнације, започео несметан и континуиран развој Катедре и њен напредак у сваком смислу.

Прве академске године на групу за француски језик и књижевност уписано је 15 студената. Следећа новоуписана генерација академске 1966/67. године бројала је 22 студента, и од 1972. године бележи се пораст уписаних студената: академске 1989/90. на прву годину студија уписано је 30, академске 1993/94. године 61 студент, а 1994/95. 58 буџетских и 5 самофинансирајућих студената. У периоду од 1961. до 1995. године дипломирало је 146 студената и отада тај број расте. Магистарске студије уведене су академске 1993/94. године, а за њима и докторске студије. Број уписаних студената на прву годину отада варира, а последњих деценија дели судбину других одсека и бележи мање или више константан негативан тренд интересовања за хуманистику. С тим у вези, Катедра је ишла ка осмишљавању програма и кадровског појачања у правцу обезбеђивања ширег романистичког образовања студената, као и давања бројних компетенција, у циљу припремања будућих дипломаца за потребе тржишта, које се такође перманентно мења.

Када је реч о кадровском развоју, први стални наставник новосадске Катедре, и њен стожер, запослен од самог њеног оснивања, био је Милош Јовановић, професор француске књижевности. Прве генерације студената памте га по одмереном наступу и изузетној ерудицији, коју је овај француски ђак уткао у свој богат преводилачки и научни рад. Сарађивао је са најстаријом културном институцијом у Срба Матицом српском, у којој је био руководилац Научног одељења и уредник *Научног зборника Матице српске*. Неуморни научни радник и културни прегалац професор Јовановић је био изабран за шефа Катедре за француски језик и књижевност, у чијој функцији ће остати до одласка у пензију 1979. године. У то време наставу француске књижевности држали су професори београдског Филолошког факултета Слободан Витановић и Радивоје Константиновић, а наставу француског језика изводили су Марко Папић, Нада Петровић и други, такође из Београда. Свој допринос дали су и Надежда Винавер, Јованка Чемерикић, као и други предавачи, а њима су се повремено придруживали и гостујући професори попут Мухамеда Незировића из Сарајева и Ристе Лаиновића из Ниша. Тек од 1974. године почеће да се запошљава стални кадар, што ће представљати стабилну основу за будући развој новосадске Катедре.

Од оснивања па надаље стални предавач, уз Милоша Јовановића, била је и Живка Михаиловић, стручни сарадник за француски језик, запослена на Факултету од 1963. до 1969. године. Потом су се на Катедри запослили редом: Мадлен Стеванов (1969. као стручни сарадник), Љиљана Матић (1974. као асистент), Лиа Магду (1974. као лектор за румунски језик), Драгана Кнежевић (1976. као виши стручни сарадник), Милорад Арсенијевић (1978. као библиотекар у Семинару за француски језик и књижевност), Племенка Влаховић (1979. као стручни сарадник), Душанка Точанац (1979. као стручни сарадник), Ненад Крстић (1979. као асистент-приправник), Изабела Константиновић (1980. као стручни сарадник). Године 1981. запошљавају се Живојин Живојновић (као доцент), Милорад Арсенијевић (као стручни сарадник) и Владан Живковић (као библиотекар Семинарске библиотеке). Касније су се на Катедри запослили некадашњи студенти раније генерације професора: Снежана Гудурић, Ана Топољски, Павле Секеруш, Миланка Леви, Љубица Влаховић, Ивана Вилић, Нада Граовац. На Одсеку за романистику запослили су се и: Тамара Валчић Булић, Драгана Дробњак, Диана Поповић, Татјана Ђурин, Наташа Радусин-Бардић, Ружица Седер, Наташа Поповић, Вања Манић-Матић, Илија Чанак (библиотекар), Кристијан Екер, Небојша Влашкалић, као и други професори и сарадници, чији

се рад везује за лекторате који ће се издвојити из језгра Одсека.

Немерљив допринос раду Катедре за француски језик и књижевност од њеног оснивања до данас дали су и бројни страни лектори француског језика. Први међу њима био је Жан Кудела, а касније долазе редом: Роже Лудвиг, Жизел Уиве, Силви Ле Фошер, Франсоаз Фонтан, Жан-Пол Мартен, Габријел Бити, потом Клодин Мишић, Мари Вал Летурно Ђурчић, Флоријан Фере, Карол Бечановић, Симон Шонброт, Инес Радовановић Кербуа. Уз њих, као плод сарадње са Француским институтом у Србији и Франкофоном универзитетском агенцијом за Централну и Источну Европу, сваке године долази и одређени број стажиста за француски језик, који као изворни говорници доприносе квалитетном раду са студентима.

Катедра је кадровски постепено јачала, али њени чланови нису били нужно франкороманисти. Бројни професори, сарадници и лектори, који су оставили трага у историји Катедре, заправо су имали друго романистичко образовање. Наведимо само неке од њих: први лектор за румунски језик, по оснивању Лектората за румунски језик, била је Лиа Магду, која ће касније напредовати у наставничким звањима. Међу првим страним лекторима за италијански језик, који су дошли по оснивању Лектората за италијански језик, били су Луиђи дела Гата, Елида Рикобон, Алесандра Талијани, Ђовани Бини, Ђузепина Паолони и други. Први страни лектор за шпански језик била је Марија дел Мар Кампос, а за њом су дошли Антонио Гавирија Стјуарт, Алехандро дел Кастиљо, Лорето Гарсија Пардо, Роман Марија Наваро Хинер, Наталија Санчес Радуловић и други, а значајан кадровски помак уследио је доласком Ксеније Шуловић 2004. године на место лектора за шпански језик и њеним напредовањем у наставничка звања. Стабилан број чланова Одсека који нису франкороманисти омогућио је да се на студијском програму за француски (Француски језик и књижевност са другим романским језиком и културом – италијански или шпански) изводи обавезна изборна настава из италијанистике и хиспанистике, будући да су лектори и наставници током времена постали довољно бројни да изводе наставу на том програму, а уједно и да преко Центра за језике држе наставу страног језика као изборног студентима других студијских група на Факултету.

Данас Одсек за романистику броји укупно 15 чланова и сви су по образовању франкороманисти, изузев доцента Кристијана Екера, италијанисте, запосленог на Одсеку од 2007. године.

Након првих шефова Катедре, професора Влада Драшковића и Милоша Јовановића, Катедром су руководили редом: проф. др Драгиња Перваз (као директор Института за језике и књижевности, у периоду од 1979–1981), проф. др Живојин Живојновић (1981–1983), проф. др Душанка Точанац (1983–1987), проф. др Изабела Константиновић (1987–1991) и проф. др Племенка Влаховић (1991–1995), за чијег мандата је дошло до формирања Одсека за романистику, те је уједно била и први његов шеф, а потом су Одсеком руководили: проф. др Душанка Точанац (1995–1999 и 1999–2002), проф. др Снежана Гудурић (2002–2004, 2009–2012 и 2012–2015), проф. др Павле Секеруш (2004–2006), проф. др Ненад Крстић (2006–2009), проф. др Тамара Валчић Булић (2015–2018 и 2018–2021) и проф. др Диана Поповић (2021–2024).

Успеси и награде

За посебне успехе у научно-образовном раду Одсек за романистику је 2008. године овенчан престижном наградом Златне франкороманистике из Фонда Маргерите Арнаутовић. Одсек дуги низ година успешно сарађује са установама културе, те импонује што је у години културе 2022. године добио Захвалницу Спомен-збирке Павла Бељанског за посебне заслуге у области културне сарадње са том ин-

ституцијом, која је додељена поводом обележавања 130 година од рођења Павла Бељанског. Исте године Одсек је добио и Захвалницу Филолошког факултета Универзитета у Београду, за заслуге за развој хиспанистике на новосадском Универзитету.

Поједини чланови Одсека награђивани су високим признањима за свој прегалачки рад. Награду „Павле Ивић“ добила је проф. др Снежана Гудурић (заједно са проф. др Драгољубом Петровићем), 2010. године, као и награду „Златна франкороманистика“ из Фонда Маргерите Арнаутовић 2021. године. У области превођења, којим се успешно бави велики број чланова Одсека из године у годину објављујући књижевне преводе код угледних издавача, престижну награду „Бранко Јелић“ за најбољи превод са француског језика добили су професор превођења др Татјана Ђурин 2014. године (у категорији Прва огледања) и библиотекар Илија Чанак 2022. године (у категорији Открића). Татјана Ђурин добитница је и истакнуте књижевнопреводилачке награде „Милош Н. Ђурић“ 2016. године.

Студенти такође бележе успехе. Са својом позоришном трупом *JeuNS*, којом је руководила Тамара Валчић Булић, тадашњи асистент на Одсеку за романистику, студенти су са жаром учествовали у извођењу представа на француском језику. На позоришним фестивалима у Француској добили су два признања, награду за најбољу женску улогу (Париз, 2007) и специјалну награду жирија за најбоље извођење (Кабур, 2008. године).

Студије и студенти

У XXI веку Одсек за романистику ради по студијским програмима основних, мастерских и докторских академских студија. Непрестано се иновирају и модернизују у складу са европским тенденцијама и принципима високошколског образовања које је трасирао Болоњски процес, а у складу са препорукама Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије. Курсеви су постали бројнији, распоређени у изборне блокове. Након програма основних академских студија који је акредитован 2008. године, а чији је назив био Француски језик и књижевност са другим романским језиком и културом – који је успешно реакредитован 2014. године, уз извесне измене у програму – на Факултету је 2021. године акредитован јединствен студијски програм, Језик, књижевност и култура, који укључује бројне модуле, те се студенти Одсека за романистику, почев од академске 2022/23. године, уписују на модул Француски језик и књижевност са другим романским језиком и културом. На овом модулу предмети су једносеместрални, распоређени у обавезне и изборне блокове, при чему је изборност делимично ограничена, како би се одржао романистички карактер студија, али у исто време и задржала заједничка структура свих модула на програму.

Поред студија на матичној групи, наставници и сарадници Одсека за романистику учествују и у реализацији других студијских програма у сарадњи са осталим одсецима на Факултету, и то у оквиру акредитованог програма основних академских студија Енглески језик и књижевност са другом страном филологијом (који је уведен академске 2018/19. године), као и у оквиру програма мастерских академских студија Конференцијско, стручно и аудиовизуелно превођење, акредитованом 2015. године, који се такође реализује у сарадњи са колегама са других језичких одсека. Поред тога, наставници и сарадници Одсека за романистику, у оквиру активности Центра за језике Филозофског факултета, обезбеђују и наставу француског језика студентима других одсека на Факултету (Страни језик – предмет по избору).

Студије Француског језика и књижевности са другим романским језиком и културом осмишљене су тако да на целовит и продубљен начин оспособљавају студенте за широк дијапазон делатности у институцијама културе, у издавачкој делатности, за рад у медијима, у привреди, у ИТ сектору, као и

"Шпанско вече"
(2001. год.)

Отварање изложбе
књига - поклон
амбасаде Италије
(2002. год)

Катедарски ручак поводом одласка у
пензију проф. др Душанке Точанац и
проф. др Изабеле Константиновић

за рад у преводилаштву, али исто тако и за даље усавршавање у правцу стицања компетенција неопходних за обављање просветне делатности. На мастерским академским студијама, које су од 2021. године такође конципиране као модули у оквиру јединственог студијског програма Језик, књижевност и култура, те носе исте називе као модули на основним студијама, у модулу за студенте Одсека за романистику у понуди је низ изборних предмета из области три романска језика, књижевности и културе. Захваљујући њима студенти имају могућност да стекну додатне компетенције у областима романистике које их посебно интересују. Студенти имају могућност да се даље образују у оквиру докторских академских студија Језик и књижевност и Методика наставе, на којима се такође нуде предмети из области романистике.

Поред студија, у оквиру којих имају предвиђену обавезну стручну праксу у различитим предузећима и наставну праксу у школама, као и поред волонтерског рада у оквиру одржавања конференција и других активности које се организују на Факултету, студенти Одсека за романистику радо и активно учествују у бројним ваннаставним активностима у којима могу да искажу своје таленте. У сарадњи са лекторкама француског језика Клодин Мишић и Мари Вал Летурно Ђурчић, академске 2002/03. године студенти су покренули свој лист под називом *Novosadski Pot-Pourri : journal des étudiants de français*, који је излазио једном годишње и који је доживео четири издања. Такође, уз свесрдну помоћ поменутих лекторки студенти су оформили и драмско-музичку трупу *JeuNS* (*Jeunes de Novi Sad*, у значењу „Новосадски млади“), са којом су наступали на разним фестивалима организованим у Новом Саду и у Сегедину. Трупа се нешто касније поделила на истоимену музичку групу (која је уз извесне измене постала професионални бенд), и на драмску трупу чије руковођење је преузела Тамара Валчић Булић 2006. године. Све до 2013. године студентске представе бележиле су сјајне и увек запажене наступе, како у Новосадском позоришту, Позоришту младих, СКЦ у Београду, тако и на фестивалима изван земље, у Француској (у Лиону, Паризу, Кабуру, Арасу) и у региону (у Сегедину, Темишвару, Загребу, Сарајеву, Мостару), у појединим местима и више пута.

Студенти се последњих година укључују и у најразличитије видове сарадње са институцијама културе. Учествовали су у стручном вођењу ликовних изложби на француском језику, постављених у Галерији Матице српске и у Спомен-збирци Павла Бељанског у Новом Саду 2022. године, као и у другим пројектима којима су се промовисали различити мултикултурни садржаји у Новом Саду, и у активностима у марту 2022. у којем се из године у годину, сада већ традиционално, обележава Месец франкофоније, као и Молијерови дани. Подстакнути тим активностима, студенти су 2023. године осмислили и у сопственој продукцији снимили краткометражни филм посвећен франкофонији. Исте године, под менторством професора превођења Татјане Ђурин, превели су и објавили књигу француских бајки која је промовисана на Београдском сајму књига. Студенти сваке године учествују и у низу активности такмичарског карактера којима се промовише франкофонија, као што су писање диктата, конкурси за најбољи превод, музичко такмичење за најбољу изведбу франкофоне песме, такмичење за најбољи слоган, за најбољи калиграм и тако даље, а посебно се издваја њихово учешће у избору за Награду Гонкур студената Србије, која је у Србији установљена 2013. године, у којем заједно са студентима других катедара и одсека за француски језик и књижевност, а у организацији Француског института и Француске амбасаде, новосадски студенти, под менторством професора француске књижевности Тамаре Валчић Булић, бирају најбољи роман франкофоног аутора. Студенти узимају учешћа и у активностима које су у организацији Франкофоне универзитетске агенције за Централну и Источну Европу, као што

Ручак француске
катедре (1996. год.)

Излет на Палић
Катедре за француски
(31. V 1998. год.)

Апсолвентско вече
2000. год.

су преводилачки стажеви (*Stages de traduction langue nationale-langue française à distance en partenariat avec la RFI Roumanie*), франкофони фестивали (*Festival des étudiants francophones d'Europe centrale et orientale*) и друго.

Научноистраживачки рад

Током свог постојања Одсек је био носилац неколико значајних пројеката. Многи од радова или монографских публикација, докторских или магистарских теза чланова Катедре, односно Одсека, произашли су из истраживања у оквиру ових пројеката. Координатор факултетског пројекта *Језици и културе у времену и простору*, који је трајао у периоду 2011–2019. године, а који је финансирало Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, била је проф. др Снежана Гудурић са Одсека за романистику. На пројекту је било укључено 43 учесника са Филозофског факултета у Новом Саду, од којих је 9 учесника било са Одсека за романистику а 14 са других универзитета у Србији и Румунији. У оквиру пројекта једном годишње су се организовале истоимене научне конференције на Факултету (укупно 9 за време трајања пројекта), које су окупиле значајан број истраживача из Србије и Југоисточне Европе. О значају и препознатљивости тих конференција говори и податак да су оне наставиле да се организују и након завршетка пројекта, сваке друге године (организоване су 2021. и 2023. године, а наредна се планира 2026. године), и то са изузетним одзивом учесника (на конференцији из 2023. године, која је имала хибридни карактер, изложено је преко 180 радова уз учешће више од 240 истраживача из 10 земаља). До сада је објављено 14 томова зборника радова проистеклих са конференција организованих у току трајања пројекта и три тома зборника радова са скупа одржаног 2021. године, и сви имају високу категоризацију.

Последњих седамнаест година, наизменично са другим катедрама и одсецима за француски језик и књижевност на универзитетима у Србији, Одсек за романистику Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду учествује у организацији научних скупова под називом *Француске студије данас*, а 2019. године Одсек је први пут организовао и научни скуп *Романске студије некад и сад*, који је окупио значајан број филолога франкороманиста, италијаниста и хиспаниста.

Гостовања наших професора у Француској и француских професора код нас, на разним симпозијумима и другим научним скуповима, као и повремена размена предавача, сведочи о сталној интеракцији у француско-српским односима уз подршку Француског института у Србији.

Међународна сарадња

Од самог почетка новог програма Европске комисије *Erasmus Plus*, Одсек за романистику веома успешно остварује међународну сарадњу у области образовања са многим универзитетима у Француској (Париз, Поатје, Бордо, Ница, Монпеље, Лил, Стразбур, Тур), Италији (Рим, Пиза, Болоња, Торино) и Шпанији (Мадрид, Алмерија, Гранада, Хаен, Валенсија). У оквиру овог програма, размена студената, наставног и ненаставног особља је од вишеструког значаја у погледу стицања нових искустава и заокруживања досадашњих, као и у погледу наставка сарадње која би у будућности требало да отвори многа врата будућим стажирањима студената и усавршавању професора романиста, не само из Србије него и шире. Један од значајнијих пројеката којим је крунисана сарадња на међународном нивоу била је и Међународна летња школа европског мултилингвизма за студенте из Србије и региона, коју су организовали заједно Коимбра група и Филозофски факултет у Новом Саду 2018. године. Године 2022. покренут је и међународни пројекат *ESBALK*

Проф. др Снежана Гудурић, Ана Топољски, проф. др Љиљана Матић, проф. др Ненад Крстић и Владан Живковић

Проф. др Тамара Валчић-Булић, проф. др Татјана Ђурин и проф. др Диана Поповић

Седница Одсека 2011. год.

– *Tourisme, culture et enseignement du FLE en contexte universitaire (Macédoine du Nord, Monténégro, Serbie et France)*, који је усмерен ка повезивању туризма, културе и универзитетске наставе француског језика као страног језика и који повезује колеге из Србије са колегама из региона и Француске. Такође, у току академске 2022/23. године покренут је и пројекат промоције учења француског језика на предуниверзитетском нивоу под називом *FLEURS*, захваљујући којем је, уз подршку Франкофоне универзитетске агенције за Централну и Источну Европу и уз подршку Француског института у Србији, организована факултативна настава француског језика за ученике нижих разреда у две основне школе у Новом Саду. Ову наставу изводили су студенти Одсека за романистику под менторством наставника задужених за предмет Методика наставе француског језика, Вање Манић-Матић и Наташе Радусин-Бардић.

Поред универзитетске сарадње у области образовања, Одсек остварује и добру сарадњу са Француским институтом у Београду и подружницом у Новом Саду, са амбасадом Француске и амбасадама других франкофоних држава, као и са Франкофоном универзитетском агенцијом за Централну и Источну Европу и Универзитетским франкофоним центром у Новом Саду, основаним 2016. године на Филозофском факултету.

Библиотека

Семинар за француски језик и књижевност основан је када и Катедра, 1961. године, и заједно са њом ће расти у правцу романистике, те постати Семинарска библиотека Одсека за романистику. У старој згради Факултета, библиотека је била заједничка, а са пресељењем у нову зграду, академске 1979/1980. године, настају семинарске библиотеке. Семинар за француски језик најпре је делио исти простор са Семинаром за енглески језик и књижевност, да би се маја 1996. године, просторно издвојио.

У старој згради библиотекари за књиге на француском језику биле су Емилија Трећаков (запослена на Факултету у периоду од 1957. до 1987. године), англиста по образовању, и Даринка Фишер (1968–1977), а од 1978. године запослење добијају дипломирани романисти: Милорад Арсенијевић (1978–1981), Владан Живковић (1981–2018) и Илија Чанак, који од 2018. године успешно води библиотеку и приређује запажене изложбе књига којима се обележавају важни датуми из области романистике.

У пријатном амбијенту библиотеке са мноштвом приручне литературе на француском, италијанском и шпанском језику, студенти могу да добију помоћ било да им је потребан речник (једнојезични, двојезични), одредница из лексикона или енциклопедије, чланак професора или тематски часопис о писцу чија дела проучавају. Поред приручног фонда којим библиотека располаже, корисници могу да поруче књиге и часописе из богатог магацинског фонда који броји више од 15.000 наслова.

Од 2007. године публикације у библиотеци обрађују се у електронском кооперативном библиотечко-информационом систему COBISS, што омогућава претраживање књижног фонда путем интернета, који је доступан корисницима и у самој библиотеци, наравно само за студијске потребе. Уколико библиотека неки материјал не поседује у папирном облику, на располагању је неисцрпна база података на 4+2 корисничка лаптопа (поклон Франкофоне универзитетске агенције за Централну и Источну Европу поводом оснивања Универзитетског франкофоног центра у Новом Саду) на посебно издвојеним столовима. Поред поменутог компјутерског кутка, ту је и двадесет места за учење која понекад служе и као помоћна учионица.

Проф. др Диана Поповић

ОДСЕК ЗА РУМУНИСТИКУ

ОДСЕК ЗА РУМУНИСТИКУ

Оснивањем културних институција и школа за образовање на језицима националних заједница у АР Војводини створени су услови за хармоничан и свестран развој мултиетничког и мултиконфесионалног друштва у целини, као и за неговање, унапређивање и равноправно развијање свих етничких, националних, верских и других заједница које у овој средини живе.

У АП Војводини постоје пет службених језика (српски, мађарски, словачки, румунски и русински), као и школе на матерњем језику, од предшколског до високог образовања. Филозофски факултет у Новом Саду обезбеђује високо образовање на матерњем језику за четири етничке заједнице, у које спадају и Румуни. Поред Одсека за румунски језик и књижевност, настава на румунском језику као матерњем одржава се још у Вршцу (Струковне студије за васпитаче) и Београду (Учитељски факултет, одељење са филијалом у Вршцу; Филолошки факултет у Београду – Студијска група Румунски као страни при Романистици).

Зачетком оснивања Студијске групе за румунски језик и књижевност сматра се оснивање Лектората за румунски језик 1. новембра 1974. године. За лектора је изабрана професорка Лиа Магду. Будући да румунски припада групи романских језика, Лекторат је у почетку радио при Катедри за француски језик и књижевност, а касније у оквиру Института за стране језике. До октобра 1975. године румунски језик је изучаван факултативно, потом као изборни предмет за студенте свих наставних група. Априла 1979. године Лекторат прелази у састав Института за педагогију, а пред крај 1979. године почеле су припреме за оснивање Студијске групе за румунски језик и књижевност.

Уз помоћ сарадника Института за стране језике и књижевности, Института за јужнословенске језике, а посебно ангажовањем директора Института за педагогију, проф. др Михаила Палова, лектора Лие Магду и проф. др Раду Флоре са Филолошког факултета у Београду (Румунска књижевност), сачињен је план и програм, који је потом усвојен на Наставно-научном већу и Савету Филозофског факултета. На тај начин академске 1981/82. године уписана је прва генерација студената.

Главна мисија Катедре за румунски језик и књижевност, а потом и Одсека за румунистику, има за циљ формирање високостручних кадрова за извођење наставе из румунског језика и књижевности у основним и средњим школама и гимназијама, као и формирање стручних кадрова: новинара, пре-

водиоца, библиотекара, лектора у медијским и издавачким кућама и институцијама културе.

У почетку функционисања Катедре студенти су се опредељивали за паралелно студирање Румунског језика и књижевности и Српскохрватског језика и југословенске књижевности или Румунског језика и књижевности и Француског језика и књижевности. Као група са два профила, Катедра је радила све до 1988. године. Будући да је студирање по овом плану и програму за студенте било веома напорно, 1988. године почело је студирање са само једним усмерењем: Румунски језик и књижевност.

Од академске 2002/03. године Катедра за румунски језик и књижевност постаје Одсек за румунистику, а настава од академске 2003/04. године одвија се у складу са нормама Болоњске декларације.

Кадровски развој

Проблем са којим се Катедра суочила од самог почетка било је обезбеђивање наставног кадра. У периоду од 1974. до 1981. године, када је радио Лекторат, било је отворено једно радно место лектора на које је била изабрана др Лиа Магду. Оснивањем Катедре за румунски језик и књижевност, академске 1981/82. године проф. др Лиа Магду била је постављена за шефа Катедре. Запослене су две асистенткиње Маријана Дан (1981–1988, проф. др од 2010, редовни професор на Филолошком факултету у Београду) и Офелија Меза (1981–2018, шеф Одсека за румунистику 2007–2012, редовни професор од 2009), као и наставници са 1/3 радног времена: проф. др Раду Флора, проф. др Траило Спариосу, проф. др Јон Дежан, Емил Филип (асистент) и страни лектор, проф. др Јон Деаконеску. Деведесетих година запошљавани су и други кадрови, страни лектор, проф. др Валентин Молдован (1991–1994), академске 1992/93. године др Марина Пуја-Бадеску (шеф Катедре за румунски језик и књижевност, а потом и Одсека за румунистику од 1994. до 2007, редовни професор од 2006. године), Родика Урсулеску-Миличић, асистент-приправник (1993–2021, заменик шефа Одсека 1995–2012, магистар од 2009, од 2013. године – у звању Виши наставник вештина), ванр. проф. др Штефан Н. Попа (1994–1999) и страни лектор Лучијан Павел (1994–2008). Касније се запошљавају Лаура Спариосу, асистент-приправник (2002/03, шеф Одсека за румунистику 2012–2019, редовни професор од 2017), Вирђинија Поповић (р. Гуцу), асистент-приправник (2003/04, заменик шефа Одсека за румунистику 2021–2023, редовни професор од 2022) и наставници са 1/3 радног времена: доц. др Романца Јовановић (2001–2007), мр Мирђа Маран (2001–2007), Анишоара Царан, студенткиња на магистарским студијама (2001–2005). Страни лектори за румунски језик: проф. др Кармен Ћерасела Дарабуш (2008–2011), ванр. проф. др Данијел Сорин Винтила (2011–2023). Нове снаге на Одсеку за румунистику су: Ивана Иванић (р. Јањић) (2012/13, шеф Одсека за румунистику 2019–2023, ванредни професор од 2023), Ема Дурић, студенткиња на мастер студијама (сарадник у настави, од фебруара 2022), и докторанди Маринике Мозор (асистент од академске 2023/24) и Ђура Миочиновић (асистент од академске 2023/24).

Концепција и реализација наставе

Први предлози наставног плана и програма били су упућени Филозофском факултету у јесен 1981. године. Као што смо већ навели, у оквиру групе постојала су два усмерења: Румунски језик и књижевност са Српскохрватским језиком и југословенском књижевношћу и Румунски језик и књижевност са Француским језиком и књижевношћу. Преласком на наставни план са једним усмерењем, поред општих предмета, студенти слушају и предмете уже струке на матерњем (румунском) језику: Савремени румун-

ски језик, Историја румунског језика са дијалектологијом, Историја румунске књижевности са народном књижевношћу, Теорија књижевности, Југословенско-румунске и књижевне везе.

Деведесетих година на Филозофском факултету у Новом Саду постоји повећано интересовање за изучавање румунског језика код студената који нису румунске националности. Наставно-научно веће Филозофског факултета 1995. године одобрило је одржавање наставе уписаним студентима на Катедри за румунски језик и књижевност који нису говорници румунског језика, као експерименталној групи до 2003/04. године.

Од академске 2003/04 настава на Одсеку за румунистику одвија се у складу са нормама Болоњске декларације. Реализација наставног плана и програма осмишљена је тако да се прве две године слушају општи предмети, а од треће године студенти се опредељују за један од следећих смерова: педагошко усмерење, преводилачко усмерење, журналистика, библиотекарство, филолошко или књижевно усмерење.

Реформа образовања, која је почела код нас 2001/02. године, претпоставља нове планове и програме. По новом плану и програму су већ академске 2003/04. године уписани студенти. Ова чињеница је за Одсек била веома повољна, у првом реду зато што се број студената прве године студија дуплирао са петнаест на тридесет. Студентима се пружа могућност бирања смерова после завршетка четвртог семестра. Наиме, могу изабрати један од шест смерова који им пружају могућност да озбиљније студирају оно за шта имају више афинитета: педагошки смер, преводилаштво, журналистика, библиотекарство, филологија, књижевност. Такође, почевши од ове академске године имамо и нов систем оцењивања који је прихваћен декларацијама из Лисабона и Болоње.

Одсек за румунистику данас

Почев од академске 2002/03. године Катедра за румунски језик и књижевност се трансформише у Одсек за румунистику са два студијска програма: Катедра за румунски језик и књижевност – као матерњи и Лекторат за румунски језик као страни. Од академске 2005/06. године Лекторат добија нови назив: Румунски језик и књижевност – као нематерњи, а настава се одвија у складу са новим плановима и програмима. Већ у фебруару 2007. године гаси се овај студијски програм. Акредитован је нови план и програм 2008. године са само једним студијским програмом Румунски језик и књижевност – као матерњи, са могућношћу да уписујемо и студенте који нису говорници румунског језика.

Од 2015. године радило се по новом плану и програму, а добијањем акта о његовој акредитацији 2021/22. године, враћен је концепт двоструке специјализације. Тренутно се румунски језик и књижевност изучава паралелно са италијанским тј. шпанским језиком.

Научни рад

Катедра за румунски језик и књижевност, односно Одсек за румунистику, учествује у бројним истраживачким пројектима које финансира Покрајински секретаријат за истраживање и науку у оквиру АП Војводине и Министарства просвете Републике Србије. Наставници запослени на нашем Одсеку укључени су у различите националне и међународне пројекте. Навешћемо само неколико пројеката које су иницирали и реализовали чланови Одсека за румунистику:

– *Изучавање језика, књижевности и културе националних мањина у Републици Србији,* 1991–1993, републички пројекат;

Проф. др
Лиа Магду

Оана Кристина Попа,
амбасадорка Румуније, у
посети Факултету (21. III
2018. год.)

Професори румунског
језика и књижевности из
Београда и Новог Сада у
посети Амбасади Румуније
у Београду

У првом реду: Ружица
Рошу, проф. др Лиа
Магду и проф. др
Марина Пуја-Бадеску,
Нови Сад 2009. год.

– *Истраживање савременог румунског језика и српско-румунске двојезичности;* 1993–1996, републички пројекат;
– *Изучавање језика, књижевности и културе националних мањина у Републици Србији*, 1996–2000, републички пројекат;
– *Културни и језички обрасци мањинских националних заједница*, 2001–2005, републички пројекат;
– *Проучавање румунског језика, књижевности и културе у Војводини*, 2004, покрајински пројекат;
– *Типолошки статус и компаративне основе и токови мањинских књижевности у панонском простору*, 2006–2010, републички пројекат;
– *Cultura populară și istoria culturii scrise a românilor din Banatul Sârbesc*, Румунска академија наука, Румунско друштво за етнографију и фолклор Војводине, 2004–2006, покрајински пројекат;
– *Утицај банатског наречја на румунски књижевни језик у Војводини*, 2006–2010, републички пројекат;
– *Идентитет језика и језичко планирање у енвиролингвистичком простору Војводине*, 2005–2010, републички пројекат;
– *Дигиталне медијске технологије и друштвено-образовне промене*, 2011–2017, републички пројекат;
– *Qualitiy in Research*, лидер радне групе: Лаура Спариосу, 2012–2013, TEMPUS пројекат;
– *Језик и књижевност Румуна и Мађара у Војводини данас*, 2017, покрајински пројекат;
– *Језик и књижевност – основа очувања идентитета Румуна и Мађара у Војводини*, 2018, покрајински пројекат;
– *Заштита и очување нематеријалног културног наслеђа Румуна у Војводини*, 2021, покрајински пројекат;
– *Примена савремених технологија у настави румунског језика и књижевности у Војводини у дигиталној ери*, 2020, републички пројекат;
– *Језици и култура у времену и простору*, 2011–2020, републички пројекат;
– *Проучавање румунског језика у Војводини у контексту ширих европских филолошких истраживања*, 2019, покрајински пројекат;
– *Мањински језици и књижевности у Војводини*, 2021–2024, покрајински пројекат;
– *Потешкоће у превођењу методичко-педагошке терминологије из српског на румунски језик*, 2023–2024, покрајински пројекат;
– *Promovarea valorilor cultural-identitare românești în Republica Moldova și Serbia*, Одељење за међународну сарадњу Румуна у расејању, Универзитет *Dunărea de Jos* из Галација, 2016;
– *Participanți la TRANSINTELL 21-AUF*, Agenția Universitară a Francofoniei (IFA), 2019;
– *Profesorii universitari, angajați la Departament participă la proiectele, Enciclopedia Banatului,* (2018) și *Lexiconul lingviștilor români din Banat*, Academia Română, Filiala Timișoara și Institutul de Cercetarea Banatului *Titu Maiorescu*, 2020;
– *Participanți la proiectul CELA – Emerging Literary Artist*, Programul Europa Creativă al Uniunii Europene și Dutch Foundation for Literature, 2019–2023;
– *Departamentul de Limba și Literatura Română este participant în PARTENERIATUL STRATEGIC PENTRU EDUCAȚIE DIGITALĂ ERASMUS+*, Quality in Language Learning, Programul Erasmus+ al Uniunii Europene, 2022.

Међународна сарадња

Катедра за румунски језик и књижевност, а данас Одсек за румунистику, од свог оснивања је имао веома добру међународну сарадњу са Универзитетима и другим институцијама из Румуније. Од 1994. године остварио је сарадњу са Универзитетом из Букурешта, Западним Универзитетом из Темишвара, Политехником из Темишвара, Универзитетом „Babeș-Bolyai“ из Клужа, са Универзитетом „Ovidius“ из Констанце, Катедром за руску и словенску филологију Факултета за стране језике и књижевности – Универзитета у Букурешту, са Универзитетским центром из Баја Маре, Катедром за румунски језик за стране студенте „Alexandru Ioan Cuza“ из Јашија, са Универзитетом „Dunărea de Jos“ из Галација, Универзитетом „Eftimie Murgu“ из Решице, са универзитетима из Арада: „Aurel Vlaicu“ и „Vasile Goldiș“. Наш Универзитет, а посебно Филозофски факултет и Одсек за румунистику, има сарадњу и са Румунском академијом наука, Министарством просвете Румуније, Румунском културном фондацијом (Румунски културни институт), Институтом за историју и теорију књижевности „George Călinescu“, Румунском академијом (Институт за банатске студије „Titu Maiorescu“), итд.

Одсек за румунистику је у неколико наврата био домаћин уваженим професорима из Румуније који су имали предавања на румунском језику на нашем Одсеку, а на француском језику на Одсеку за романистику. Поменућемо професоре са Универзитета у Букурешту, као што су Еуђен Симион и Силвиу Анђелеску. На иницијативу Катедре за румунски језик и књижевност, у фебруару 2000. године је организована посета делегације Румунске академије наука, на челу са председником Академије Еуђеном Симионом. Уважена делегација била је гост Универзитета у Новом Саду, САНУ-огранка у Новом Саду, Извршног већа Војводине и Матице српске, где је одржан међународни књижевни скуп поводом 150. годишњице рођења највећег румунског песника Михаја Еминескуа.

У организацији Румунске културне фондације професори са наше Катедре (четворо професора и асистената) били су у Букурешту на усавршавању, од 4. до 14. августа 1999. године. Ова Фондација даје стипендије за летње курсеве студентима румунског језика и књижевности, почев од 1994. године.

После потписивања Споразума о сарадњи са Универзитетом из Букурешта, наши студенти су добијали по три стипендије за летње курсеве које овај Универзитет организује, првенствено у Синаји и Предеалу. Иначе, од стране Министарства просвете Румуније наши студенти добијају сваке године још пет стипендија за летње курсеве, организоване у другим универзитетским центрима (Констанца, Јаши, Крајова, Баја Маре).

Група студената и професора са Катедре за румунски језик и књижевност са Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду и са Катедре за румунски језик и књижевност са Филолошког факултета Универзитета у Београду боравила је од 14. маја 2001. године до 28. маја 2001. године у Букурешту, на основу Програма сарадње у области образовања, науке и културе између Савезне владе Републике Југославије и Владе Румуније. (Студенти из Румуније су боравили у Новом Саду фебруара 1999. године). Студенти су присуствовали предавањима из области румунског језика и књижевности на Филолошком факултету и на Факултету за стране језике и књижевности Универзитета у Букурешту.

Од деведесетих година почиње интензивнија сарадња са румунским универзитетима, а од увођења програма мобилности *Erasmus Plus* студенте Одсека наш Одсек упућује у универзитетске институције из целе Румуније са којима је Универзитет, односно Филозофски факултет у Новом Саду, потписао протокол о сарадњи (Универзитет „Alexandru I. Cuza“ из Јашија, Западни универзитет у Темишвару, Универзитет у Алба Јулији „1. Decembrie“, Универзитет у

граду Орадеа). Истовремено, на Филозофски факултет и на Одсек за румунистику долазе студенти сва три нивоа: основних, мастер и докторских студија, избором предмета на румунском језику, које предају професори универзитета, запослени на Одсеку за румунистику.

Поред рада у оквиру студијског програма на Одсеку за румунистку, наставници имају одређену педагошку активност и у оквиру програма Културологија и Комуникологија и у раду са студентима других одсека (пријављени студенти на изборним предметима Румунистике). Наши професори држе предавања румунског језика у Центру за језике Филозофског факултета. Одсек организује и провере знања румунског језика на свим нивоима.

Чланови Одсека за румунистику учествују на међународним симпозијумима, конференцијама и конгресима организованим у земљи и иностранству, у Румунији и другим европским земљама, а румунске колеге учествују на научним догађајима који се организују на нашем факултету и у целој Србији. Професори Одсека су чланови многобројних научних већа, укључени су као организатори, рецензенти или уредници у изради и објављивању разних зборника са међународних конференција и симпозијума у Румунији.

Реномирани професори из Румуније су у саставу научних савета часописа и зборника Филозофског факултета, укључујући публикације Катедре (*FiloROM* 2019–2022, *Interkult* 2017 и 2022, *Communication, Culture, Creation: New Scientific Paradigms* (2015), *Studii interculturale româno-maghiare* I și II (2015, 2020, 2021). Изазови наставника са Одсека за румунистику Филозофског факултета у Новом Саду обухватају и студије румунске и компаративне књижевности, румунске и упоредне језике, културолошке и методичко-педагошке студије, упоредну лингвистику, ономастику, етнологију и народну књижевност, а постоји и континуирана активност из области превођења.

Наставници, запослени на Одсеку за румунистику, чланови су специјализованих комисија, као што је комисија за писање и оцењивање тестова за такмичења из румунског језика за ученике основних школа (2002/03); чланови комисија за полагање испита за сертификате, за обављање делатности (добијање лиценце) за наставнике, васпитаче и специјалистичке сараднике (организатор: Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице, од 2001); чланови Комисије и аутори за писање Планова и програма и основних стандарда компетенција предмета Румунски језик – за основне и средње школе (Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, од децембра 2000); аутори програма обуке (за наставнике који предају на румунском) *Учвршћивање језичких вештина наставника који предају на језицима националних мањина*, у организацији Педагошког завода Војводине и Завода за унапређење просвете и наставе Војводине. Програм обуке се реализује уз подршку стручњака Министарства просвете и Центра за интерактивну педагогију из Београда (2001); чланови комисије за проверу веродостојности докумената Скупштине АП Војводине (од 2001); рецензенти међународног пројекта: *Elemete de antropologie culturală în literatura de Limba Română din Serbia, A.C.C.Ş. Ksero – România* и НИУ – Панчево, Нови Сад – Баја Маре (2009–2011), рецензенти билатералног пројекта *Лингвистички пејзаж културног региона Банат у дијахронији и синхронији* (2020–2021) са Балканолошког института Српске академије наука и уметности; рецензенти зборника са међународне конференције *Језик, књижевност и румунска култура – провокације и перспективе* (Филолошки факултет, Београд, 2023), референти/ евалуатори у следећим издавачким кућама: Издавачка кућа *Libertatea* из Панчева, Завод за културу Румуна Војводине из Зрењанина (од 2014), Завод за издавање уџбеника из Новог Сада, екстерни оцењивачи Издавачке куће *David Press Print* из Темишвара (од

Проф. др Ивана Иванић,
проф. др Лаура Спариосу и
проф. др Вирђинија Поповић

Уручење „Доситејеве повеље“
проф. др Ивани Иванић,
Београд, 2022. год.

Дан отворених врата
2022. год.

Проф. др Офелија Меза
и проф. др Љиљана
Суботић

2017). Такође, поједини професори Одсека су евалуатори и спољни експерти у погледу квалитета студијских програма на Универзитету „1. Decembrie“ у Алба Јулији, чланови су разних друштава, удружења и истраживачких група: Западни универзитет „Vasile Goldiș“, филијала у Араду, у оквиру Румунске академије, чланови Румунског удружења за историју штампе Румуније, чланови удружења Румуније *Carmina Balcanica*, чланови Удружења за историју Балкана.

Библиотека семинара за румунски језик и књижевност

Библиотека је од самог почетка тежила ка пажљивом формирању колекција у складу са токовима у образовању и са потребама својих корисника. Књижни фонд се попуњавао свим видовима набавке. На почетку разменом публикација, а затим донацијама институција и појединаца и куповином. Највећи број публикација Библиотеци су поклонили Централна универзитетска библиотека „Карол I“ у Букурешту, Централна универзитетска библиотека „Еуђен Тодоран“ у Темишвару и Амбасада Румуније у Београду. Библиотека негује сарадњу са значајним универзитетским и високошколским библиотекама, научним и образовним институцијама и установама културе у нашој земљи и Румунији.

Фонд у себи садржи врло значајне наслове из старе румунске књижевности, монографије и библиографије. Библиотека тренутно има преко 8.000 монографских публикација, 104 наслова периодичних публикација и скромну колекцију некњижне грађе (аудио снимци, филмови, атласи). У приручном фонду налази се око 300 књига најважнијих за наставу (енциклопедије, речници, лексикони, основни уџбеници и приручници, научне монографије), докторске дисертације, магистарски и мастер радови, као и део колекције стручних и књижевних часописа на румунском језику. Саставни део фонда је и део личних библиотека професорке др Лие Магду и библиотекарке Матице српске Корнелије Олар.

Семинарска библиотека Одсека за румунистику почела је да се формира и развија са оснивањем Лектората, касније Катедре, захваљујући ондашњем Споразуму о реципроцитету и међународној културној сарадњи са Универзитетском централном библиотеком у Букурешту (*Biblioteca Centrală Universitară din București*). Књиге које су се налазиле у Лекторату за румунски језик и касније на Катедри, евидентиране су од 1983. године, а 1986. године Факултет запошљава демонстратора и првог библиотекара ове библиотеке. Од 1986–2004. године у библиотеци је радила Виолета Ракић (р. Чешљар). У шестомесечном периоду од 2004. до 2005. године библиотечку дужност је обављала Мира Вукић. Од децембра 2005. године библиотекарка је Анда Алмажан.

Студенти

Упис прве генерације студената извршен је у јесен 1981. године. На почетку је показано велико интересовање за ове студије. Тада је уписано 17 студената, а 1983. године 22 студента. Био је то почетак који је обећавао, али су ствари убрзо кренуле у негативном правцу. По нашем мишљењу, програм који је био преоптерећен, обесхрабрио је студенте. Они су били приморани да улажу додатне напоре јер су на крају студија стицали диплому из два језика. Истовремено, у редовима румунске мањине у Војводини, дешавале су се ствари које су такође утицале на смањење броја студената, заинтересованих за ову језичку групу. Последњих деценија је смањен број ученика у основним и средњим школама са наставом на румунском језику. Због свега овога запослени на нашој катедри су одлучили да иницирају оснивање лектората за оне студенте који би учили румунски језик као страни. Уписом ових студената број се током последњих година повећавао.

Мр Родика Урсулеску Миличић

Амбасадорка Румуније Силвија Давидоју уручује донирану опрему Одсеку за румунистику (16. XI 2021. год.)

Стоје: проф. др Вирђинија Поповић и проф. др Лаура Спариосу, седе: проф. др Марина Пуја Бадеску и проф. др Михај Спариосу (2017. год.)

Нику Чобану, Флорин Урсулеску и проф. др Лиа Магду, Libertatea, седница часописа “Lumina” (Нови Сад, 1996. год.)

Амбасадорка Румуније Силвија Давидоју и деканица Ивана Живанчевић Секеруш потписују уговор о донацији опреме Одсеку за румунистику (16. XI 2021. год.)

Чланови Одсека са амбасадорком Румуније, Оаном Кристином Попа (2011. год.)

Када је реч о могућностима за запошљавање наших дипломираних студената, можемо констатовати да су сви који су дипломирали код нас запослени и то, као професори румунског језика, латинског, шпанског и италијанског језика, новинари, преводиоци, кадрови у институцијама на румунском језику. Јачање трговинских односа са суседном Румунијом претпоставља могућност запошљавања наших студената на пословима преводилаца и кореспондената итд. Због тога сматрамо да ће и будући студенти румунског језика и књижевности са Филозофског факултета у Новом Саду моћи након завршетка студија да нађу себи место под сунцем.

Одсек за румунистику са Филозофског факултета у Новом Саду храбро је закорачио у XXI век, у нади и са жељом за афирмацијом румунског језика, језика на којем је написана једна битна страница европске културе, као и са жељом да се очува традиција овог језика, књижевности и културе на овим просторима.

Проф. др Марина Пуја-Бадеску

Дани Румуније - 40 година Одсека за румунистику (13. XII 2021. год.)

ОДСЕК ЗА РУСИНИСТИКУ

ОДСЕК ЗА РУСИНИСТИКУ

Русинистика је на Филозофски факултет ушла двадесетак година након његовог оснивања, тек након институционалног јачања русинске заједнице у области медија и образовања, те оснивања гимназије на русинском наставном језику, до данас једине на свету. Овакав развој русинске просвете и културе отворио је у другој половини XX века питање потребе високо образованог кадра.

Данас са поносом можемо рећи да русинистика као универзитетска дисциплина постоји на Филозофском факултету у Новом Саду већ више од 50 година, тачније од 1. децембра 1972. године, када је у звање лектора за русински језик изабран Јулијан Рамач. Поред Јулијана Рамача, значајну улогу у постављању темеља за настајање данашњег Одсека за русинистику имао је Јулијан Тамаш, који је 1. децембра 1975. године изабран за асистента приправника за русинску књижевност. Русинистика је тада била везана за Катедру за руски језик и књижевност. Русински језик, односно Русинску књижевност, студенти су до 1975. године слушали као факултативни предмет у оквиру предмета Русински језик, у току 4 семестра, а након 1975. године и као изборни предмет (такође 4 семестра). Настава из овог предмета одвијала се у оквиру Лектората за русински језик и књижевност који је 1979. године прешао у састав Института за педагогију. Исте године отпочеле су припреме за оснивање Студијске групе за русински језик и књижевност, која је при Институту за педагогију основана 13. априла 1981. године. За њеног шефа изабран је мр Јулијан Тамаш.

Први студенти ове студијске групе уписани су академске 1981/82. године. Одбрана доктората из области књижевних наука (*Књижевност југословенских Русина, историја и статус*) 1982. године и избор Јулијана Тамаша у звање доцента за русинску књижевност били су кључни моменти за оснивање Катедре за русински језик и књижевност и формирање студијске групе Русински језик и књижевност (1983), на којој је настава трајала четири године. Настава је у то време била двопредметна, што значи да су студенти паралелно студирали Русински језик и књижевност и Српски језик и књижевност, а са завршетком студија стицали су звање „професор русинског језика и књижевности“ тј. „професор српског језика и књижевности у школама са русинским наставним језиком“. Студенти прве уписане генерације, као могућност паралелне струке, имали су могућност да упишу и Руски језик и књижевност.

У тим првим годинама на Катедри су били запослени: Јулијан Тамаш, данас редовни професор за предмете Русинска књижевност и Украјинска књижевност са општом књижевношћу (у пензији), Јулијан Рамач, редовни про-

фесор за предмете Русински језик и Украјински језик (у пензији), Јанко Рамач за предмет Историја Русина, Михајло Фејса, данас редовни професор за ужу научну област Русинистика, и Ксенија Сегеди, виши лектор за русински језик (у пензији). Спољашњи сарадник био је Јаков Кишјухас, тада доцент за предмет Методика наставе русинског језика и књижевности (у пензији) и Људмила Поповић, сада редовни професор за ужу научну област Украјински језик и књижевност. Такође, једно време је као асистент приправник био ангажован и рано преминули мр Владимир Гарјански.

Јулијан Рамач је на пољу русинске лексикологије остварио веома значајне резултате. Главни је уредник двотомног српско-русинског речника (*Сербско-руски словнїк*, I том 1995; II том 1997), уредник русинско-српског речника *Руско-сербски словнїк* (2010) и двотомног речника *Словнїк рускоґо народноґо язика* (2017). Аутор је граматике русинског језика: *Ґраматика рускоґо язика за I,II,III и IV класу ґимназиї* (2002), која је осмишљена тако да се користи и као уџбеник за студенте.

Јулијан Тамаш аутор је монографија које и данас представљају основну литературу у оквиру изучавања русинске књижевности. Неке од њих су: *История рускей литературы* (1997), *Гавриїл Костельник медзи доктрину и природу* (1986), *Українска литература медзи Востоком и Заходом* (1995), *Veličina malih – poetika regionalnih i malih književnih tradicija* (2008). Осим у области науке о књижевности, значајан је допринос Јулијана Тамаша и у самој књижевности, јер и данас објављује поезију, прозу, романе и есеје.

Иностран члан Националне академије наука Украјине (НАНУ) постао је 1997, а редовни члан Војвођанске академије наука и уметности (ВАНУ) 2004. године.

Јанко Рамач је од почетка свог радног века на Филозофском факултету предавао је историју Русина и фолклористику. Аутор је монографија *Привредни и културни живот Руснацох у Южней Уґорскей (1745–1848)* (1990), *Кратка история Руснацох* (1993), *Руснаци у Южней Уґорскей: (1745–1918)* (2007), *На крижней драґи* (2016). Заједно са својим братом Михалом превео је Библију – Стари и Нови завет са грчког изворника на русински језик (2019). За превод Библије додељен му је Орден Витеза св. Папе Силвестера коју је издао папа Фрањо XVI. Трагично је преминуо 2022. године.

Михајло Фејса је дипломирани англиста, а своју академску каријеру градио је на даљем развоју русинистике. Данас је редовни професор (од 2015) за ужу научну област Русинистика. Проф. Фејса је аутор монографија *Анґлийски елементи у руским язику* (1990), *Време и вид у русинском и енґлеском језику* (2005), *Функционованє конструкциї/форми Бѳ у преношеню часо-видових одношеньох у приповедкох Гавриїла Костельника* (2009). Аутор је речника компјутерске терминологије (*Словнїк компютерскей терминолоґиї*, 2020). Коаутор је издања *Правописни словнїк рускоґо язика* (2017), *Правопис рускоґо язика* (2019), *Правопис рускоґо язика з правописним словнїком* (2021), *Анґлийско-руски словнїк* (2022).

Ксенија Сегеди је на Филозофском факултету као асистент приправник почела да ради 1981, затим 1985. као асистент, а од 1997. године као лектор за русински језик, а од 2005. године до одласка у пензију, 2018. године, била је у звању вишег лектора за русински језик. Од почетка је била ангажована на скоро свим језичким курсевима за студенте Русинског језика и књижевности и на предмету Русински језик као изборни и као матерњи за студенте са других студијских група на Филозофском факултету.

Јаков Кишјухас је на Одсеку био ангажован на предмету Методика наставе русинског језика и књижевности. Његов значајан допринос образовању на русинском језику огледа се у ауторствима и коауторствима када је реч о готово свим читанкама и граматикама за основну школу које се и данас користе у изборној и редовној настави.

Људмила Поповић, редовни професор за ужу научну област Украјински језик и књижевност на Филолошком факултету у Београду, ангажована је за предмет Украјински језик на Филозофском факултету у Новом Саду од 1997/98. године.

Стеван Константиновић се запослио на Одсеку за русинистику 2008. године, када је изабран у звање доцента, а на Одсеку је радио до 2019. године. Предавао је предмете на којима се изучава русинска проза, драма, русинска усмена књижевност, као и украјинска књижевност.

Анамарија Рамач Фурман је на Филозофском факултету радила тринаест година. У звању вишег лектора се у већој мери посветила раду у настави, највише у оквиру предмета Русински језик као изборни за студенте Филозофског факултета, а држала је вежбе из предмета Украјински језик.

Александар Мудри, доцент за ужу научну област Русинистика, запослио се на Одсеку 2013. године. Област научног истраживања Александра Мудрог је русински језик у Војводини. Аутор је монографије *Польодїлска лексика у руским язику* (2014). Докторску дисертацију *Терминолоґија у вези са узґојем домаћих животиња у језику војвођанских Русина (коґнитивно-линґвистички аспект)* одбранио је 2023. године. За своју докторску дисертацију, за исту годину, добио је награду Центра за истраживање мањина Универзитета Инсубрија у Кому (Италија).

Ана Римар Симуновић, доцент за ужу научну област Русинистика. Ауторка је књиге *Уплїв украïнских пысательох на Михайла Ковача* (2016), а у научним радовима се претежно бави књижевним делом Михајла Ковача и рецепцијом украјинске књижевности у делу овог писца.

Докторати Александра Мудрог и Ане Римар Симуновић су први докторати матичних студената са Одсека за русинистику.

Организовање научних скупова незаобилазна је активност запослених на Одсеку. Године 1989. организована је конференција *Књижевно дело Михајла Ковача*, Међународна научна конференција *Досељење и живот Русина у Бачкој, Срему и Славонији (1745–1995)* одржана је 1995. године, затим конференција посвећена аутору прве књиге уметничке књижевности на русинском језику и аутору прве граматике, под називом *Живот и дело Хаврийила Костељника* одржана је 2004. године. Конференција *Величина малих језичких, књижевних, историјских и културних традиција* одржана је 2012. године. У последњих неколико година Одсек је организовао више међународних научних скупова. Заједно са Педагошким заводом Војводине, Одсек за русинистику је 2018. године организовао Међународну конференцију *ИнтерКулт 2018*. Поводом 100-годишњице оснивања Русинског народног просветног друштва, организације која представља камен темељац за развој русинског језика, књижевности и културе уопште, Одсек је 2019. године организовао Међународни научни скуп *Бојки, Лемки, Хуцули, Русини – историја и садашњост, духовна и материјална култура*. На скупу је учествовало око 40 русиниста и украјиниста из Србије, Словачке, Пољске, Украјине, Хрватске, Италије, САД и из Јапана. Уследила је конференција поводом 80-годишњице рођења Јулијана Рамача, истакнутог русинског лингвисте и једног од првих запослених на Одсеку, а одржана је 2021. године под називом *Живот и дело проф. др Јулијана Рамача*. Поводом 40-годишњице Одсека за русинистику, односно 50-годишњице Лектората за русински језик у оквиру Филозофског факултета у Новом Саду, 2022. године организована је научна конференција *У поводу 40 година Русинистике*. Том приликом учествовало је више од 20 научника из иностранства, као и са других одсека Филозофског факултета (словакисти, хунгаролози, слависти, румунисти, србисти). Тим поводом библиотекарка Нада Усановић Ашоња је припремила изложбу и Каталог изложбе под називом *Избор из стваралаштва русиниста (1983–2022)*. У каталогу је представљен

Одбрана дипломског рада пред комисијом: проф. др Јулијан Тамаш, проф. др Јанко Рамач и доц. др Стеван Константиновић

Одбрана мастер рада Татјане Муценски пред комисијом: доц. др Стеван Константиновић, проф. др Дојчил Војводић и проф. др Михајло Фејса

Одбрана мастер рада Александра Мудрог пред комисијом: проф. др Јанко Рамач, проф. др Гордана Драгин и проф. др Михајло Фејса

Трећа научна конференција младих (21. V 2016. год.)

део продукције некадашњих и садашњих чланова Одсека, а обухвата 161 библиографску јединицу.

Пре нешто више од десетак година, тачније 2012. године, Одсек за русинистику, заједно са Новинско-издавачком установом *Руске слово*, а поводом 40 година објављивања часописа за младе *МАК*, као и са неформалном организацијом *Истраживачки круг*, организовао је Прву студентску научну конференцију *Улога младих у развоју русинске заједнице у Војводини*. На тој конференцији су учествовали студенти русинистике, али и осталих студијских група на Филозофском факултету, са историје и три студенткиње Журналистике које су као матерњи језик на студијама одабрале русински. До данас је одржано пет оваквих научних конференција, на свакој наредној конференцији укључивали су се и студенти са других факултета, како новосадског, тако и других универзитета, а такође су учествовали и студенти који су преко *Erasmus Plus* програма боравили на Одсеку за русинистику. Радови са свих пет конференција објављени су у зборницима радова.

Одсек за русинистику је 2017. покренуо издавање научног часописа *Русинистични студиї – Ruthenian Studies*, када се након конференције *Велькосц малих язичних, литературних, историйних и културних традициййох* 2012. године, коју је организовао Одсек, и након зборника радова *Русинистични студиї – Ruthenian Studies 2015*, показало да Одсек за русинистику може да окупи научнике из земље и иностранства који се баве русинистиком. Стога је овај часопис покренут управо с намером да се оствари њихова лакша међусобна комуникација и развија научна дискусија. До сада су у њему своје научне студије објављивали научници из Србије, Хрватске, Словачке, Украјине, Пољске, Италије и из Јапана.

На Одсеку за русинистику реализују се и научни пројекти које финансира Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност. Неки од њих су пројекти реализовани у последњих неколико година: *Савремено стање у русинистици: језик, књижевност и култура* (2017/18) и *Историјски преглед и савремено стање русинског и словачког језика, културе и књижевности у мултиетничком европском простору* (2018/19), на ком су, осим запослених на Одсеку за русинистику, учествовали и наставници са Одсека за словакистику. Руководилац ова два пројекта био је проф. др Јанко Рамач. Такође, ту су и пројекти: *Русинистичка истраживања као одговор на захтеве дигиталне ере* (2020), *Истраживање и развој функционалних сфера русинског језика омогућених добијањем ISO кода rsk* (2022) и *Истраживање савременог стања у русинистици и његово превазилажење – језик, књижевност и историографија* (2023). Руководилац ових пројеката био је проф. др Михајло Фејса. Такође, запослени на Одсеку су више година били ангажовани на пројекту *Дискурси језика, књижевности и култура у југоисточној и средњој Европи* који је финансирало Министарство просвете, науке и технолошког развоја. Руководилац овог пројекта био је проф. др Мирослав Дудок, затим проф. др Ана Макишова, а на њему су били ангажовани и други наставници са Одсека за словакистику.

Осим континуираног рада у науци Одсек је показао да брине и о унапређењу наставе на русинском језику те је тако 2019. године, у сарадњи са Педагошким заводом Војводине, организовао акредитовани програм стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника на русинском језику под називом *Делатност Русинског народног просветног друштва и национални живот Русина у Југославији*.

Од оснивања лектората (1972) библиотека Одсека налази се у оквиру библиотеке Семинара за руски језик, данас Семинарске библиотеке за славистику. Већи део књига библиотека је добила на поклон од Русинског културно просветног друштва (данас Русинског културног центра) из Новог Сада, око 200 књига је купљено од истакнутог русинског писца Михајла Ковача, док је највећи број књига обезбе-

Проф. др
Јулијан Рамач

Научна конференција поводом 40 година
русинистике на Филозофском факултету у
Новом Саду 30. IX. 2022. год.

Дан отворених врата
2022. год.

ђен откупљивањем од породице лингвисте Хавријила Нађа (око 2500). Временом се фонд допуњавао, те су тако оформљени легати лингвисте и писца Миколе М. Кочиша, као и легат Љубомира Међешија, док су новинар и писац Михал Рамач и Анамарија Рамач Фурман такође поклонили већу збирку књига. У припреми су и књиге које је донирала породица Ђуре Варге, као и књиге које је породица проф. др Јанка Рамача поклонила нашем факултету. Фонд се и данас допуњује, како куповином, тако и поклањањем нових књига, а као један од резултата добре међународне сарадње јесте и одлазак проф. др Михајла Фејсе на Прешовски универзитет у оквиру *Erasmus Plus* програма за размену наставног кадра, који је том приликом обезбедио око 160 књига карпаторусинских издања.

Осим одласка у Прешов преко програма мобилности *Erasmus Plus*, наши професори и студенти су боравили и на Универзитету у Гдањску, а на нашем одсеку су преко програма размене студената такође боравили студенти из Прешова, затим из Кракова и Варшаве.

На крају летњег семестра 2018/19. године студенти и запослени на Одсеку су припремили културни програм поводом завршетка академске године. То је био начин да студенти представе своје креативне капацитете за које нема увек простора у оквиру редовне наставе. Осим студената са Одсека за русинистику, у програму су учествовали и студенти Журналистике који су као матерњи језик слушали русински, као и студенти који су русински језик слушали као изборни. Имали су прилику да отпевају неке од најпознатијих русинских народних песама, али и да рецитују стихове истакнутих русинских писаца. Са уласком у доба онлајн наставе, узроковане COVID-19 пандемијом, и овај програм се преселио на онлајн платформе, те се у таквом облику одржава и данас, најчешће поводом празника, завршетка академске године и сл. Наши студенти учествују и у редовним активностима и програмима које организује Филозофски факултет. У протеклих неколико година, као демонстратори су били ангажовани Саша Сабадош, Сенка Бенчик, Зинаида Будински, Наташа Перковић и Блажена Хома Цветковић.

Алумнисти Одсека раде као професори русинског језика и књижевности у школама са русинским наставним језиком у Руском Крстуру, Куцури и Ђурђеву, у гимназији у Руском Крстуру, али и као наставници русинског језика са елементима националне културе као изборног предмета који се изучава широм Бачке и Срема. Раде и као лектори, преводиоци, новинари у медијима на русинском и српском језику. Неки од њих су: Марина Сабадош, презентер у Радио телевизији Војводине, Александра Дејановић, дописник из Врбаса за РТВ, Олена Папуга, данас запослена у НИУ *Руске слово* на месту уреднице рубрике, ангажована као председница Одбора за образовање Националног савета русинске националне заједнице, а била је и посланица у Народној скупштини Р. Србије и државна секретарка у Министарству за људска и мањинска права и друштвени дијалог.

Данас је Русински језик и књижевност један од модула у оквиру студијског програма Језик, књижевност и култура. Запослени на Одсеку предају и изборне предмете у оквиру студијских програма Журналинистике, Социјалног рада, Културологије, Комуникологије. Посебно интересовање приметно је код студената Филозофског факултета који бирају предмет Русински језик (језик по избору), где се сваке године уписује око 50 студената.

На Одсеку за русинистику је сада троје запослених: проф. др Михајло Фејса, доц. др Александар Мудри и доц. др Ана Римар Симуновић. Спољни члан Одсека је проф. др Људмила Поповић. Од 1. октобра 2021. до 3. новембра 2023. функцију в. д. шефа одсека вршио је проф. др Миливој Алановић, продекан за послове акредитације, самовредновања и праћења квалитета рада Факултета.

Проф. др Јулијан Тамаш

Проф. др Јулијан Рамач са студентима

Отварање Светског конгреса Русина 18.VIII 2023. год.

Отварање Светског конгреса Русина 18.VIII 2023. год.

Одсек за русинистику на Филозофском факултету у Новом Саду је највиша образовна институција у русинском образовном систему, његова основна улога је образовање и формирање наставника русинског језика, али свакако да су могућности много шире, јер наши алумнисти раде и као новинари, друштвени и културни радници. Резултати научног рада запослених на Одсеку представљају изузетан научни допринос у области русинистике, али и шире, у развоју русинске заједнице у целини.

Сада, педесетак година након првих универзитетских корака у русинистици, чини се да се опет осећа појачана потреба за кадровима у русинској заједници. На Одсеку за русинистику је да на ту потребу одговори.

Доц. др Ана Римар Симуновић

Проф. др
Михајло Фејса

РЕЧНИК
СЛОВАРЬ
РУСКО СРПСКИ
СЛОВАРЬ II
СОВРЕМЕННОГО РУССКОГО ЯЗЫКА

ОДСЕК ЗА СЛАВИСТИКУ

ОДСЕК ЗА СЛАВИСТИКУ

Иако су на Филозофском факултету у Новом Саду настава и изучавање руског језика и књижевности видљиво место добили тек седам година по оснивању Факултета, 1961. године, када су постављени темељи данашњег Одсека – Катедра за источне и западне словенске језике, у Новом Саду и Војводини ни пре те године није била страна настава руског језика и књижевности. Заправо, датум оснивања Катедре за источне и западне словенске језике, 28. јун 1961, представља логичан завршетак пута који је отпочео још 1726. и 1733. године доласком руских учитеља Максима Суворова и Емануела Козачинског у Сремске Карловце. Током те непуне 24 деценије које раздвајају Суворовљев долазак и оснивање Катедре, снажан импулс очувању и неговању веза с руском културом и језиком дале су Матица српска и, нарочито, њена библиотека, које су се у Нови Сад преселиле 1864. године. Својеврсни пионир у високошколској настави руског језика на територији АП Војводине, од 1946. до 1954. године, била је Виша педагошка школа, која је након оснивања Филозофског факултета у Новом Саду постала његов део. Нажалост, општесловенски и глобални значај руског језика, руске књижевности и културе нису институционално препознати у правој мери, те 1954, година оснивања Филозофског факултета у Новом Саду, није истовремено и година оснивања самосталне катедре за руски језик и књижевност. Наиме, међу шест студијских група (за историју, за јужнословенске језике, за југословенску књижевност, за енглески језик и књижевност, за немачки језик и књижевност, и за математику са физиком) није било и оне за руски језик и књижевност, при чему се у доношењу такве одлуке не могу одбацити ни разлози који нису били усконаучни већ су пре свега били одраз друштвено-политичких околности. Међутим, руски језик није у потпуности био скрајнут на новооснованом факултету: имао је статус помоћног предмета на студијским групама за јужнословенске језике и југословенску књижевност од самог оснивања Факултета.

Ипак, оснивањем Катедре за источне и западне словенске језике, руски језик и књижевност коначно су заузели место које им припада, па је 17. октобра 1961. године своје студирање започела прва генерација студената, који су у оквиру Катедре могли да се определе за једну од две студијске групе: за руски језик и књижевност и словачки језик и књижевност. Од самог почетка Катедра је била ваљано утемељена, о чему најбоље сведоче имена њених предавача, стално запослених на Филозофском факултету и хонорарних сарадника, међу којима су многа оставила неизбрисив траг у српској и ју-

Мр Слободанка Перкучин

Проф. др Дојчил Војводић, Магда Шмит, лекторка за пољски, проф. др Мила Стојнић, проф. др Јелка Матијашевић, проф. др Душанка Мирић и проф. др Виолета Џонић (2001. год)

Проф. др Ђорђе Живановић, проф. др Кирил Тарановски, Вера Вулетић, проф. др Витомир Вулетић и проф. др Богдан Терзић

гословенској славистици и русистици. Први руководилац Катедре био је проф. др Петар Ђорђић, редовни професор предмета Старословенски и упоредна граматика словенских језика на Катедри за јужнословенске језике, а уз њега су у настави били ангажовани још и проф. Милосав Бабовић (Катедра за источне и западне словенске језике, Филолошки факултет, Београд) и проф. Витомир Вулетић (Катедра за руски језик и књижевност, Педагошка академија, Нови Сад). У почетку четворогодишње двостепене студије, сразмерно брзо, већ 1965. године, замењене су обједињеним четворогодишњим студијама, чијим завршетком се добија звање „професор руског језика и књижевности". То није и једина промена која је сачекала тадашње студенте: у својству другог словенског језика, словачком језику и књижевности прикључен је пољски језик и књижевност, а у наведеном периоду поред промене статуса и звања појединих наставника и предавача (1962. године Витомир Вулетић постаје стални наставник, 1964. бива изабран у звање доцента, 1963. Валентина Девић-Романова постаје стални лектор за руски језик, а Вјера Вулетић стручни сарадник), повећава се и број запослених на Катедри. Наиме, 1964. године Александар Музалевски изабран је за стручног сарадника за руски језик, 1965. Бранимир Човић за асистента за руски језик, да би већ 1967. Катедра почела да запошљава и сопствене свршене студенте: Богдана Косановића и Мирјану Бошков. Њима су се у наредној деценији придружили Верица Јовин (1971, стручни сарадник), Предраг Пипер (1973, асистент-приправник), Душанка Мирић (1974, асистент-приправник), Александар Шево (1976, лектор), чиме је започела и прва смена генерација на Катедри будући да је 1973. испраћен у пензију Ђорђе Јазић, виши предавач, а следеће године проф. др Петар Ђорђић. У наредним годинама саставу предавача и сарадника прикључио се један број колега школованих у другим славистичким центрима бивше државе (Београду, Загребу и Сарајеву), али, пре свега, и оних који су основне студије завршиле управо на Катедри (сараднице Катја Јуршић 1983. и Слободанка Перкучин 1986). С друге стране, сасвим очекивано, проширио се и списак оних који су своје пензионерске дане отпочели управо одласком с Катедре или су свој професионални пут нашли негде другде. Међу такве спадају стручни саветник Александар Музалевски (пензионисан 1983), мр Вјера Вулетић (1986) и др Витомир Вулетић (1986), док је др Предраг Пипер 1986. прешао на Филолошки факултет у Београду, али је активно сарађивао с Катедром до 1994. Наставнички кадар су својим доласком обогатили тада асистент Драгиња Рамадански (1986), редовни професор др Јелка Матијашевић (1987), пристигла с Универзитета у Приштини, и асистент Марија Петровић (1989, касније: Стефановић). С годинама мењао се и састав и бројност запослених, што је вероватно најмање било видљиво током последње деценије прошлог столећа, која је пред велика искушења ставила не само Катедру и Факултет, већ и цело друштво: доц. др Драгиња Рамадански Катедру напушта 1993, мр Марија Стефановић 1994. – обе, како ће се показати, само привремено – да би исте године с Универзитета у Сарајеву дошла доц. др Гордана Бесаровић, односно, 1995, мр Дојчил Војводић са Филозофског факултета у Никшићу те асистент мр Драгана Керкез (1998–1999). У пензију је, као последња од оних који су на Катедри безмало од самих њених почетака, 1996. године, отишла лектор Валентина Девић-Романова.

Својеврстан камен-међаш у развоју Катедре, не само у научном већ и кадровском погледу, представљала је 1982. година и одбрана докторске дисертације Предрага Пипера, првог алумнисте Новосадског универзитета који је на Универзитету и Филозофском факултету одбранио докторат из руског језика. Када се томе дода и податак да су 1994. године на Филозофском факултету отворене магистарске студије, те 2004–2005, због прилагођавања домаћег универзитетског образовања стандардима Европске уније, уз основне четворогодишње и једногодишње

Испраћај више лекторке Верице Јовин у пензију (2004. год.)

Проф. др Витомир Вулетић, проф. др Душанка Мирић и академик Предраг Пипер (2004. год.)

Славица Несторовић-Петровска, проф. др Марија Стефановић, проф. др Јелка Матијашевић и проф. др Душанка Мирић (2007. год.)

дипломске академске студије (МАС), јасно је да су створени импулси за додатно кадровско освежавање и подмлађивање Катедре сопственим свршеним студентима, што је до пуног изражаја дошло већ почетком 2000-их. Наиме, тада делом, сада већ, Одсека и његовог предавачког корпуса постају тадашњи асистенти-приправници: Анжела Прохорова (2000, 2015. доцент), Јелена Радосављевић (2000–2001), Наташа Ајџановић (2005, 2019. доцент, 2024. ванредни професор), Маја Крстић (2005, 2019. доцент, 2024. ванредни професор), Мелина Панаотовић (2005, доцент 2020), односно, у звању лектора, Ирена Суботић (2007), Драгана Поповић (2007, доцент 2018) и Дарја Војводић (2010), а на Одсек се враћају и др Марија Стефановић (доцент 2001, ванредни професор 2012, редовни професор 2022) и Драгиња Рамадански (2009, ванредни професор 2014). Како то обично бива, долазак нових наставника и сарадника праћен је одласком старијих, у чему ни Одсек није био изузетак: у првој деценији новог столећа у пензију су отишли редовни професори др Бранимир Човић (2002) и др Јелка Матијашевић (2007), а потом (2011) и др Богдан Косановић, професор емеритус, ванредни професори др Душанка Мирић (2015) и др Драгиња Рамадански (2018), те редовни професор др Дојчил Војводић (2021). У пензију су отишли и виши лектор Верица Јовин (2005), наставник страног језика Катја Јуршић-Хузјан (2016), наставник језичких вештина мр Александар Шево (2017) и, 2019, мр Слободанка Перкучин, виши наставник вештина. С друге стране, Одсек се подмладио доласком читавог низа наставника и сарадника, међу којима је подједнак број оних који су своју факултетску диплому стекли у Новом Саду и оних који су то учинили другде. Прва међу њима је доц. др Даворка Маравић (2014–2019), а за њом и доц. др Радослава Трнавац (2015–2019), мср Милорад Миљаковић (од 2014. сарадник, а од 2016. асистент), мср Наташа Козомора (2017. лектор, а од 2021. виши лектор), др Тијана Балек (истраживач-приправник 2018, асистент 2020, доцент 2022), доц. др Лазар Милентијевић (асистент 2018, доцент 2020), мср Драгана Валигурска (асистент, 2020), мср Мила Матић (асистент, 2021) и др Милина Гавранчић (асистент с докторатом, 2022).

Током деценија постојања Катедре и Одсека, промене у предавачком кадру биле су праћене и организационим променама, које су отпочеле седамдесетих година прошлог столећа и протегле се све до почетка овог: Катедра за руски језик и књижевност почиње самостално да делује 9. марта 1972. (када се у оквиру ње формира и Лекторат за русински језик и књижевност) да би се 1. септембра 1977. године – заједно с катедрама за енглески, француски и немачки језик – нашла у саставу новооснованог Института за стране језике и књижевности. Такав њен статус је потрајао до 1993. године и до гашења Института, односно оснивања Одсека за славистику, који су чиниле Катедра за руски језик и књижевност и Катедра за русински језик и књижевност. Од 1998. године Катедра за руски језик и књижевност је самостална, а од 2002. почиње да делује под именом Одсек за славистику, који чине Катедра за руски језик и књижевност, лекторат за пољски језик, семинарска библиотека и одељење за научни рад. Ипак, без обзира на не тако ретке и разноврсне организацијске промене, оличене и у промени имена, као и на измене наставних планова, Катедру и Одсек током њиховог постојања све време је одликовала тежња да се – упркос околностима које нису нужно биле мотивисане науком и струком – обезбеди континуирано и сврсисходно осавремењивање наставе, које ће бити усмерено ка студентима (о свему в. више у *Хроници катедре за руски језик и књижевност 1961–2021*). Поред основних академских студија, студентима Одсека за славистику нуде се и мастерске академске студије русистике (руског језика и руске књижевности), у оквиру којих већина свршених студената основних академских студија на Одсеку за славистику наставља своје усавршавање у области руског језика и руске књижевности. Поред

Академик Милорад Радовановић, проф. др Душанка Мирић, проф. др Дојчил Војводић, проф. др Јелка Матијашевић и академик Предраг Пипер (2007. год.)

Драгана Радевић и Нада Усановић Ашоња

Мр Мирјана Бошков и проф. др Витомир Вулетић (2009. год.)

мастерских академских студија наставници Одсека за славистику учествују и у настави на докторским академским студијама, у оквиру студијског програма Језик и књижевност, који обухвата два модула – модул Језик и модул Књижевност.

Иако организацијски више нису део Одсека, стручни секретари и библиотекари, и некада и сада, неизоставно су за њега везани и омогућавају нормално функционисање Одсека. Први секретар била је Даница Шајбер-Синђелић, дипломирани правник, а од почетка 2000-их на местима секретара Одсека смењивали су се свршени студенти који су неретко истовремено били ангажовани и у настави. Прва међу њима биле су Татјана Тадин и Драгана Савин, за којима су дошле Наташа Аџановић, Маја Крстић и Драгана Поповић, да би 2007. стручни секретар Одсека постала Драгана Радевић, која је на том месту и данас.

Занимљив је податак да је Семинарска библиотека Одсека за славистику старија од самог одсека, будући да је формирана 1956. године у оквиру Катедре за јужнословенске језике. Она данас представља центар у којем се пружа библиотечко-информациона подршка за одвијање наставе и научноистраживачки рад у области русистике, полонистике и славистике уопште. Таквој њеној функцији умногоме доприноси и богат библиотечки фонд: фонд монографских публикација броји 25.300 јединица, а у фонду серијских налази се 240 наслова. У приручном фонду Библиотеке смештени су уџбеници и приручници намењени самосталном раду студената руског језика и књижевности, али и свих оних који су заинтересовани за русистику и славистику. Први библиотекар осамостаљене семинарске библиотеке била је Славица Несторовић-Петровски, библиотекар-саветник, коју је, по одласку у пензију (2007), наследила Нада Усановић-Ашоња.

За наставу сваког страног језика, између осталих, од кључне су важности и изворни говорници – страни лектори. Отуд је сасвим разумљиво да су лектори руског језика укључени у наставу већ од 1965. године, за шта је основ чинила Конвенција о културној сарадњи СФРЈ и СССР. Повећање броја студената, врло брзо, већ 1968, наметнуло је потребу за истовременим ангажовањем два лектора, а та пракса напуштена је 90-их. Данас лектори долазе по уговору потписаном 1996. (обновљеном 1999) између Филолошког факултета Московског државног универзитета „М. В. Ломоносов“ и Филозофског факултета у Новом Саду. Да су лектори прихваћени као драги и равноправни чланови Одсека, показује чињеница да су се поједини од њих у тој улози на Одсеку налазили и дуже од две године, колико је уговор предвиђао, те да су се неки чак и враћали на Одсек. Осим ангажовања лектора, уговор с Московским државним универзитетом предвиђа и различите друге облике сарадње, од којих је једна од важнијих размена студената и студијски боравци наставника. И настава пољског језика и пољске књижевности има скоро једнако дугу традицију на Одсеку: отпочео ју је 1965. др Милорад Живанчевић, а већ следеће године подигнута је на ниво лектората. Од тада па до данас траје међудржавна сарадња, пре свега у виду обезбеђивања лектора пољског језика, али и размене студената.

Научни рад на Одсеку за славистику одвија се превасходно кроз самостални истраживачки рад, али и, у нешто мањој мери, кроз научне пројекте, од којих су неки покренути на Катедри, док је већина имала факултетски и ванфакултетски карактер, понекад и међународни. Чланови Одсека активни су учесници на научним скуповима у земљи и иностранству, делују у Славистичком друштву Србије, неретко на одговорним функцијама, у Међународној асоцијацији професора руског језика и књижевности (МАПРЈАЛ) и комисијама Међународног комитета слависта. Одсек је у више наврата био суорганизатор научних скупова, а његови чланови гостују на универзитетима у земљи, региону и иностранству као предавачи, неретко својим зна-

Проф. др Никола Грдинић, доц. др Мелина Панаотовић, проф. др Ениса Успенски и проф. емер. Богдан Косановић

Свечаност поводом прославе јубилеја - 50 година Катедре за славистику (3. X 2011. год.)

Студенти прве године у посети Матици српској (2010. год.)

њем и искуством помажући развој русистике у мањим универзитетским центрима. Одсек је увек радо отварао своја врата гостујућим предавачима из земље и иностранства, међу којима су се налазила и светски позната имена.

Одсек за славистику поноси се и својом међукатедарском сарадњом, унутар које се нарочито истиче она остварена с Катедром за славистику Филолошког факултета у Београду, успостављена од самих почетка рада Катедре, пре свега као последица потребе за обезбеђивањем квалитетног наставног процеса, тј. ради држања наставе из појединих дисциплина и курсева, а затим диверсификована и дигнута на ниво узајамне сарадње (стручно и научно усавршавање, учешћа у комисијама за избор наставног особља у звања и заснивања радног односа, предавања по позиву и сл.).

Кадар Одсека за славистику, о 70-годишњици постојања Факултета, чини 15 наставника и сарадника, међу којима је осморо наставника у различитим звањима (проф. др Марија Стефановић, проф. др Наташа Ајџановић, проф. др Маја Крстић, доц. др Анжела Прохорова, доц. др Драгана Поповић, доц. др Мелина Панаотовић, доц. др Лазар Милентијевић, доц. др Тијана Балек) и седморо сарадника (др Милина Гавранчић, мср Наташа Козомора, мср Мила Матић, мср Милорад Миљаковић, мср Драгана Момиров, мср Ирена Суботић, Дарја Војводић). Као страни лектори ангажовани су Александар Бурмин (руски језик) и Милош Валигурски (пољски језик)

Током постојања Катедре и Одсека, у последње 63 године, њима су руководили, понекад не само у једном мандату, др Петар Ђорђић, др Витомир Вулетић, Александар Музалевски, др Предраг Пипер, др Богдан Косановић, мр Александар Шево, др Бранимир Човић, др Јелка Матијашевић, др Душанка Мирић, др Марија Стефановић, др Анжела Прохорова, др Радослава Трнавац и др Наташа Ајџановић.

Сигурни смо да ће Катедра за руски језик и књижевност и Одсек за славистику наставити да се развијају кроз заједнички и индивидуални научни и стручни раст, запошљавање најбољих студената докторских академских студија, сарадњу с еминентним универзитетима у земљи и иностранству те да ће наставити путем којим је и досад ишла пратећи токове развоја славистике, а пре свега изучавања и предавања руског језика, књижевности и културе.

Проф. др Наташа Ајџановић

ОДСЕК ЗА СЛОВАКИСТИКУ

ОДСЕК ЗА СЛОВАКИСТИКУ

Студирање словачког језика и књижевности у Србији се постепено развијало, пре свега захваљујући Славистичкој катедри Филозофског (данас Филолошког) факултета у Београду, где је од 1952. године предавао лектор чешког и словачког језика Михал Филип, који је пре тога држао наставу у гимназији у Бачком Петровцу. Његови студенти у Београду 50-их година XX века су, између осталих, били Данијел Дудок и Марија Мијавец, који су касније постали угледни професори словакистике у Новом Саду. Треба напоменути да су се словачки језик и књижевност на београдском универзитету изучавали само у основним оквирима.

У Новом Саду су академске 1960/61. године уведене двогодишње студије словачког језика и књижевности у оквиру Више педагошке школе. Наставу из стручних предмета држали су Јан Кмеђ, у то време директор Основне школе „Јан Чајак“ у Бачком Петровцу, Данијел Дудок, тадашњи асистент на Филозофском факултету у Новом Саду, и Михал Палов, професор педагогије на Вишој педагошкој школи.

Од историјског значаја за новосадску словакистику је 1961. година када је реорганизацијом вишег и високог школства студирање словачког језика и књижевности пренето на Филозофски факултет у Новом Саду. Постојеће студијске групе на Вишој педагошкој школи су се спојиле са групама на Филозофском факултету, али су се оснивале и нове. Уведена је настава првог и другог степена у трајању од две године. Са организационог аспекта, словачка група је била саставни део Катедре за источне и западне словенске језике на челу са професором Петром Ђорђићем, иначе великим пријатељем Словака и познаваоцем словачког језика, који је на факултету предавао Старословенски језик и Упоредну граматику словенских језика. Проф. Ђорђић је имао велике заслуге у оснивању студијске групе Словачки језик и књижевност у Новом Саду. У оквиру Катедре за источне и западне словенске језике и књижевности постојале су две студијске групе: Студијска група за руски и Студијска група за словачки језик. Од 1972. године то су биле две посебне катедре. Први универзитетски наставници на Катедри за словачки језик и књижевност су били Данијел Дудок, Јан Кмеђ, Михал Палов, из редова запослених на Филозофском факултету у Новом Саду, и Михал Филип као гостујући професор из Београда. Степенована настава се на Филозофском факултету у Новом Саду одвијала до 1965. године, а на словакистици до 1968. године, с тим што је студентима Словачког језика омогућено да заврше први степен све до 1974. године. У периоду од 1963. до 1974. године двогодишње студије Словач-

ког језика и књижевности завршило је 36 студената. Шефови словакистичке катедре од 1972. године до данас били су проф. др Јан Кмеђ, проф. др Данијел Дудок, проф. др Михал Харпањ, проф. др Јармила Ходолич и проф. др Јасна Ухларик, која је и данас шеф Одсека за словакистику.

Руководство Филозофског факултета је омогућило организациону и кадровску припрему за оснивање студијске групе Словачки језик и књижевност. После завршетка студија Чешког и словачког језика и књижевности 1955. године и након обављене стручне специјализације на Филозофском факултету Карловог универзитета у Прагу, као и на Филозофском факултету Универзитета Коменског у Братислави, Данијел Дудок је 1958. године почео да ради као асистент професора Петра Ђорђића на предмету Старословенски језик. Проф. Ђорђић му је већ тада наговестио да се на њега рачуна приликом оснивања словакистике. Већ 1958. године Јан Кмеђ, тадашњи директор основне школе у Бачком Петровцу, именован је за лектора словачког језика. Кмеђ је почео да студира у Братислави али је због Резолуције Информбироа 1949. године прекинуо студије, вратио се у Југославију, да би 1952. године, као ванредни студент, у Београду завршио студије словачког и чешког језика. Јану Кмеђу и Данијелу Дудоку се ускоро придружио и Михал Филип, који је 1941. године завршио у Београду студије српскохрватског и старословенског језика и предавао Словачки језик и Српски језик у Старој Пазови (1942–1943), у Ковачици (1944) и у Петровцу (до 1952. године). За лектора чешког и словачког језика на Филозофском (касније Филолошком) факултету у Београду изабран је 1952. године. Треба истаћи да су наведени професори темељно пратили релевантну литературу, изучавали и унапређивали словачки језик, књижевност и културу. Пошто су се односи са Словачком 60-их година прошлог века постепено побољшавали, водило се рачуна и о набавци стручних књига и белетристике углавном из Братиславе, што је довело до богаћења словакистичког библиотечког фонда.

До већег осамостаљивања високошколске словакистике у Новом Саду је могло доћи када су испуњени законски прописи и када је ојачана кадровска структура. Јан Кмеђ је 1965. године стекао докторат из области књижевних наука, а Данијел Дудок годину дана касније докторат из области филолошких наука. Михал Филип је после хонорарног ангажовања прешао 1969. године у стални радни однос на Филозофском факултету у Новом Саду. Са стеченим радним искуством у петровачкој гимназији (1956–1957), у недељнику *Хлас људу* и у Новинско-издавачком предузећу *Обзор* (1957–1968) на Филозофском факултету се 1968. године запослила и Марија Мијавец у звању више стручне сарадница за словачки језик. На Филозофском факултету је 1969. године почео да ради као асистент Словачке књижевности и Михал Харпањ, који је дипломирао на Катедри за јужнословенске књижевности, али је цео радни век провео на словакистици. Михал Харпањ је био шеф Одсека за словакистику од 1986. до 2013. године, зачетник је и уједно и најзначајнији представник словачке војвођанске науке о књижевности. Године 1971. је као асистент за књижевност на Катедру словачког језика и књижевности примљен и Јозеф Валихора.

Од великог значаја за студије словакистике је био долазак младог лектора Емила Хорака са Филозофског факултета Универзитета Коменског у Братислави академске 1966/67. године. Ангажовање словачких лектора у Југославији, касније Србији, временом се институционализовало, најпре на нивоу међуфакултетске сарадње (између Филозофског факултета у Новом Саду и Филозофског факултета Универзитета Коменског у Братислави), касније на међудржавном нивоу. Као такво функционише до данас. Лектори словачког језика и књижевности на Филозофском факултету у Новом Саду у периоду од 1968. до 2024. године су били: Емил Хорак, Франћишек

Липка, Исидор Котулич, Шћефан Мушка, Михал Бљиха, Јозеф Млацек, Милослав Даровец, Зузана Хуртајова, Радмила Хоракова, Јурај Гловња, Марта Соучкова, Људмила Липтакова и Елеонора Звалена. Дакле, када се 1972. године Катедра за словачки језик и књижевност осамосталила, имала је шесторо стално запослених наставника и асистената, једног лектора из Словачке, а од 1970. до 1980. хонорарно је држао часове Методике наставе словачког језика и књижевности Андреј Чипкар, уредник у Покрајинском заводу за издавање уџбеника у Новом Саду. У реализацију рада катедре је тада било укључено осморо запослених који су држали наставу из уже струке. Наставу из предмета опште стручности и општег образовања изводили су на српском језику наставници са других катедара.

Реформа високог школства и науке у Војводини 1975. године условила је и реорганизацију Филозофског факултета у Новом Саду. Године 1976. основани су институти као посебне наставно-научне јединице. Катедра за словачки језик и књижевност прерасла је у Институт. Уводе се и нове области истраживања: историја културе, словачка етнографија, словачка историја и слично.

Са институционалним јачањем војвођанске словакистике повећава се и број запослених. Године 1975. почела је да ради Ана Марић као асистенткиња словачког језика. Пошто се Михал Филип вратио из Новог Сада у Београд, године 1976. у звању стручног сарадника за словачки језик запослио се Михал Тир, који је пре тога радио у словачкој војвођанској издавачкој кући *Одзор* и у Покрајинском заводу за издавање уџбеника у Новом Саду. Једну академску годину (1971/72), у својству лектора српскохрватског језика, провео је и на Филозофском факултету Универзитета Коменског у Братислави. Године 1977. се као асистенткиња за књижевност запослила Јармила Ходолич, која је пре тога завршила четворогодишње студије Словачког језика и књижевности у Новом Саду. Запошљавање асистената је допринело специјализацији педагошких задатака и постепеном осамостаљивању асистената.

Захваљујући новој организацији факултета, проширивању делатности новоформираних института, као и посебном финансирању научноистраживачких пројеката и кадрова за рад на тим пројектима, запослени су као асистенти у научноистраживачком раду Мирослав Дудок (1977) за област лингвистике, и Самуел Человски (1978) за област историје. Они су непосредно пре тога завршили Филозофски факултет Универзитета Коменског у Братислави. Обојица су касније прешла и у наставу и изабрани су у наставничка звања. Средином 80-их година запослили су се Ана Макишова као асистенткиња за словачки језик 1985. године и Михал Бабјак као асистент за словачку књижевност 1986. године. Обоје су завршили словакистику на Филозофском факултету у Новом Саду. Године 1990. засновао је радни однос као асистент за словачку књижевност Адам Светлик, такође новосадски студент. Тада је број запослених на словакистици био највећи – са библиотекарком Аном Остојин и са лектором из Словачке било је четрнаесторо запослених.

Међутим, 90-их година се постепено смањује број запослених на словакистици у Новом Саду. У пензију су отишли Марија Мијавец (1991), Јан Кмеђ (1995) и Данијел Дудок (1998), а на Филозофски факултет Универзитета Коменског у Братислави је прешао да ради Михал Бабјак (1991). Ипак, с обзиром на нарастајуће обавезе, на почетку миленијума обнавља се наставнички кадар. Године 2004. се на Одсеку за словакистику запослила Зузана Тирова као асистенткиња за словачки језик. Од 2005. године, најпре као асистенткиња и секретарица одсека, а од 2011. године као асистенткиња за словачку књижевност на Одсеку за словакистику ангажована је Марина Шимак Спевакова. Године 2009. засновала је радни однос Јасна Ухларик, најпре као сарадница у настави словачког језика и секеретарица Одсека, а од 2010. године као асистенткиња за словачки језик.

Књижевно
саветовање,
13. VI 2006. год.

Прослава 50 година
словакистике у Новом Саду
(3. XII 2011. год.)

Све три новопримљене асистенткиње су завршиле студије на словакистици у Новом Саду.

Осим основних предмета на Одсеку за словакистику је била обезбеђена настава на словачком језику из педагогије, коју је словакистима од краја 90-их година предавао др Зорослав Спевак, редовни професор на Одсеку за педагогију Филозофског факултета у Новом Саду. Број запослених на Одсеку за словакистику се и даље смањивао, пошто су у другој деценији 21. века у пензију отишли Михал Тир (2010), Јозеф Валихора (2011), Михал Харпањ (2013), Самуел Человски (2015), Мирослав Дудок (2017) и Јармила Ходолич (2018). У овом раздобљу на Одсеку за словакистику примљене су две асистенткиње: Данијела Марчок је 2016. године ангажована на предметима из културне историје Словака и методике, док је Ана Марагарета Лачок 2018. године ангажована као истраживач-приправник, а од 2020. године као асистент за словачки језик.

Прва библиотекарка у семинарској библиотеци Одсека за словакистику је била Ана Папуга (1976–1977). Најдуже раздобље, од 1977. године па до одласка у пензију 2013. године, на овој значајној функцији се налазила Ана Остојин. Од 2013. до 2018. године библиотекарка је била Татјана Пинђир а од 2018. године до данас заједничка библиотекарка за румунистику и словакистику је Анда Алмажан. Библиотека одсека за словакистику поседује богат словакистички и бохемистички фонд у коме се налази више од 17000 стручних књига и 170 серијских публикација. Саставни део ове библиотеке је и легат професора Михала Филипа који садржи 2826 монографских публикација и 203 наслова периодичне штампе. Део својих библиотека су Одсеку за словакистику поклонили и словачки писци Вићазослав Хроњец и Душан Шимко.

Кадровска оспособљеност у области словакистике у Новом Саду омогућила је да запослени Одсека за словакистику помажу и другим вишим и високим школама. Већ од половине 70-их година прошлог века, у вези са реформом просвете, Педагошка академија из Сомбора организовала је дошколовање и образовање учитеља нижих разреда на словачком језику у истуреном одељењу у Бачком Петровцу, а предмете из словачког језика, словачке књижевности и методике матерњег језика су предавали запослени са словакистичке катедре у Новом Саду као спољни сарадници. Ова студијска група (учитељи у словачким одељењима) отварала се периодично, према потребама. Када су 90-их година педагошке академије прерасле у учитељске, касније педагошке факултете, образовање наставничких кадрова за ниже разреде школа са словачким наставним језиком је поново поверено институцији у Сомбору, с тим да су језичке, књижевне, методичке (језик и књижевност) и неке педагошке предмете преузели словакистички стручњаци са новосадског Филозофског факултета. Тако је било и у првој деценији овог века. Последњих година су уведени предмети Словачки језик и Словачка књижевност у новоформираној Високој школи струковних студија за образовање васпитача (за студенте који желе да раде у словачким предшколским установама), где такође предају и запослени са Одсека словакистике (Ана Макишова и Марина Шимак Спевакова, пре њих Михал Тир и Јармила Ходолич). Поред тога, више од 20 година на студијској групи Словачки језик и књижевност на Катедри славистике на Филолошком факултету у Београду ангажовани су хонорарно новосадски професори словачког језика и словачке књижевности (Михал Тир, Михал Харпањ, Мирослав Дудок, Адам Светлик и Зузана Тирова).

Одсек за словакистику Филозофског факултета у Новом Саду је једна од најјачих педагошко-научних институција наведеног профила изван Словачке републике. До краја 80-их година многи наши универзитетски професори одлазили су да држе предавања у Словачкој у оквиру наставничке размене и према позиву. У оквиру сарадње, која је реализована од 1966. до 1972. године, радили су и као лектори тада

Додела првих тројезичних диплома (24. II 2016. год.)

Дан отворених врата

Промоција Споменице Одсека за словакистику поводом 50 година високошколске словакистике у Новом Саду (3. XII 2014. год.)

Научна конференција „270 година историје, књижевности и језика Словака у Војводини“ (16.X 2015. год.)

српскохрватског језика на Катедри славистике и индоевропеистике Филозофског факултета Универзитета Коменског у Братислави. Успостављању овакве сарадње су највише допринели Емил Хорак и Данијел Дудок, који су извесно време истовремено радили у Новом Саду и у Братислави. На факултетима у Словачкој су дуги низ година, и након 80-их, били ангажовани професори са словакистике Михал Харпањ, Мирослав Дудок, Самуел Человски и Зорослав Спевак са педагогије.

Одсек данас

На Одсеку за словакистику академске 2023/24. предају, односно држе вежбе, др Ана Макишова, редовна професорка, др Адам Светлик, редовни професор, др Марина Шимак Спевакова, ванредна професорка и заменица шефа Одсека, др Јасна Ухларик, ванредна професорка и шеф Одсека, др Данијела Марчок, ванредна професорка, др Зузана Тирова, доценткиња, др Ана Маргарета Лачок, асистенткиња и др Елеонора Звалена, лекторка словачког језика и културе из Словачке. Запослени са Одсека за словакистику су укључени пре свега у реализацију студијског програма Словачког језика и књижевности као матерњег језика. Студије Словачког језика и књижевности су се до 2006. године реализовале као четворогодишње, а од академске 2006/07. године се прешло, у складу са Болоњском декларацијом, на четворогодишње основне студије са могућношћу наставка студирања на једногодишњим мастерским студијама Словачког језика и књижевности.

Основне академске студије Словачког језика и књижевности трају четири године и имају за циљ стицање знања о дијахронијским и синхронијским садржајима и процесима у језику, књижевности и култури, као и савладавање основних практичних језичких, књижевно-научних и преводилачких техника. Ова сазнања студенти усвајају кроз изучавање словачког језика, словачке књижевности, теорије књижевности, историје и културе Словака у Војводини, сагледавајући их у ширим лингвистичким, књижевно-теоријским и културно-историјским контекстима. Овако конципиран студијски програм Словачког језика и књижевности, нарочито систем обавезних и изборних предмета, омогућава студентима да у великој мери сами креирају профил своје стручности. Стечена знања студентима Словачког језика и књижевности, који по завршетку студија стичу стручни назив „дипломирани филолог“, омогућавају рад у просвети, у институцијама културе и медијима, у подручју преводилачке и научноистраживачке делатности, али пружају и могућност даљег образовања на мастерским и докторским студијама.

Једногодишње мастер академске студије Словачког језика и књижевности се надовезују на основне академске студије, продубљују претходно стечена знања студената и оспособљавају за самостални научноистраживачки рад, просветну и преводилачку делатност, рад у институцијама културе и медијима. Ове студије уједно омогућавају даље образовање на докторским студијама. По завршетку мастерских студија студенти стичу академски назив „мастер професор словачког језика“.

Професори и асистенти Одсека за словакистику предају и студентима других студијских група. Наставу из словачког језика као страног, могу да похађају студенти већине одсека на Филозофском факултету у Новом Саду. Поред тога, наставу из словачког као матерњег језика, али и предмета из области словачке књижевности, културе и културне историје могу пратити и студенти са других студијских програма (Српски језик у контакту са словачким, Журналистика, Немачки језик и књижевност, Енглески језик и књижевност, Културологија, Комуникологија и односи са јавношћу). Посебни облик рада наставника на Одсеку за словакистику јесте организовање лекторских испита из словачког језика за наставнике разних струка који су завршили фа-

Амбасадор Словачке, Јан Варшо посетио је Филозофски факултет и том приликом уручио "Велику медаљу светог Горазда" проф. др Михалу Харпању, којом га је одликовало Министарство школства Словачке (3. VI 2014. год.)

Прослава 50 година словакистике у Новом Саду (3. XII 2011. год.)

Чланови Одсека 2011. год.

Прва генерација словакиста са својим професорима

Проф. др Јармила Ходолич одликована "Златном медаљом светог Горазда", на свечаности Министарства школства, науке, истраживања и спорта Словачке Републике у Братислави, 31. III 2017. год.

култет на српском језику и желе да предају у словачким одељењима.

Иако је од оснивања студијске групе примарни задатак запослених на словакистици било образовање кадрова који ће моћи да се ангажују у свим педагошким и друштвеним сферама где се словачки примењује у пракси, убрзо су постала актуелна и словакистичка научна истраживања. У историји научноистраживачког рада значајну улогу је у почетку имало Друштво словакиста Војводине, данас Словакистичко војвођанско друштво са седиштем на Филозофском факултету, основано 1969. године. Катедра за словачки језик и књижевност, касније Одсек за словакистику, Друштво словакиста Војводине и издавачка кућа Обзор била су три главна организатора словакистичких научних конференција са којих су објављивани зборници радова. Друштво словакиста Војводине је 1979. покренуло и научни часопис *Зборник Друштва словакиста Војводине*, који је изашао у осамнаест бројева. Након реорганизације и преименовања, од 2005. године Словакистичко војвођанско друштво издало је шест бројева Словакистичког зборника у периоду од 2006. до 2010. године.

Запослени на Одсеку за словакистику су укључени и у рад других културних и информативних институција Словака у Војводини. Пре свега, то су Словачки издавачки центар, Радио-телевизија Војводине, локални медији и новине на словачком језику, Завод за уџбенике у Београду (одељење у Новом Саду) итд. Главни и одговорни уредници часописа за књижевност, културу и уметност *Нови живот* из редова запослених на Одсеку за словакистику били су: Јан Кмеђ, Михал Харпањ, Мирослав Дудок и Адам Светлик. Професори Одсека за словакистику су одувек били и међу организаторима научних конференција и књижевних саветовања, уредницима тематских научних зборника, уједно су објављивали научне монографије, студије у научним зборницима и часописима. Скоро сви бивши и садашњи запослени на Одсеку су се афирмисали и као аутори уџбеника словачког језика и читанки за основну школу и гимназију, а са Заводом за уџбенике сарађују и као рецензенти уџбеничких рукописа. У некадашњој издавачкој кући Обзор, односно у данашњем Словачком издавачком центру заступљени су као аутори, уредници књига, али и председници издавачких савета. Дугогодишњу традицију има сарадња језичких стручњака Одсека за словакистику са новосадским радијским и телевизијским станицама, новинама *Хлас људу*, а не изостаје ни пружање савета институцијама и органима у којима словачки језик функционише као један од језика у службеној употреби у Аутономној покрајини Војводини. Током протеклих година словакисти са Одсека су одржали многобројна предавања на учитељским стручним семинарима у организацији словачких војвођанских институција, организација и асоцијација.

Наставници и асистенти на словакистици су се афирмисали и афирмишу се и у науци. Резултате својих истраживања презентују научној јавности углавном код нас у Србији, али и у Словачкој и у другим државама. Научне студије запослених на Одсеку за словакистику, укључених у различите пројекте, високо се вреднују. Војвођанска научна словакистика заузима у овој валоризацији солидно место, за шта су се побринули углавном реномирани научници у области науке о књижевности и лингвистике, као и историчари културе.

Новосадска словакистика се од почетака усмерава на истраживање словачке војвођанске књижевности, језика и културе. Ова истраживања су пре свега усмерена ка научном сагледавању развоја словачког језика и књижевности у енклавним условима билингвизма, словачко-српским контактним појавама, узајамним интеркултурним и интердисциплинарним везама. За последње две деценије ова истраживања су се реализовала углавном у оквиру домаћих и међународних научних пројеката, који омогућавају континуирану међународну сарадњу са колегама

Мр Самуел Фекете, Зузана Хуртајова, лекторка, проф. др Михал Тир, проф. др Даниел Дудок, проф. др Ана Марић, проф. др Михал Харпањ и проф. др Ана Макишова.

Плакета Националног савета словачке националне мањине Одсеку за словакистику за изузетан допринос развоју образовања словачке националне мањине у Србији (12.VIII 2021. год)

Стоје: проф. др Јозеф Валихора; лектор Михал Бљиха, академик Јан Кмеђ, проф. др Ана Марић, проф. др Михал Харпањ; седе: доц. др Марија Мијавец, проф. др Михал Тир, проф. др Јармила Ходолич.

Проф. др Мирослав Дудок, проф. др Михал Тир и проф. др Самуел Человски

Слева: Ана Остојин, мр Самуел Фекете, проф. др Даниел Дудок, проф. др Ана Марић, проф. др Михал Тир и проф. др Ана Макишова

из Словачке Републике и неких иностраних словакистичких центара, са београдском словакистиком, као и са колегама са других одсека Филозофског факултета у Новом Саду. Ипак, најинтензивнија сарадња Одсека за словакистику је са одсецима националних заједница – мађарске, румунске и русинске.

Научни рад запослених на Одсеку за словакистику у последњем двадесетогодишњем раздобљу се реализовао највише кроз учешће у домаћим научним пројектима. Од 2006. до 2011. године Министарство просвете, науке и технолошког развоја је подржало два пројекта: *Типолошки статус и компаративне основе и токови мањинских књижевности у панонском простору*, као и пројекат *Језички идентитет и језичко планирање у енвиролингвистичком простору Војводине*, а касније и пројекат *Дискурси мањинских језика, књижевности и култура у југоисточној и средњој Европи*. Део резултата ових истраживања је објављен у тематским зборницима *Дискурси мањинских језика, књижевности и култура у југоисточној и средњој Европи* I (2012) а II (2014).

Запослени Одсека за словакистику су учествовали и у неколико научних пројеката подржаних од стране Покрајинског секретаријата за науку а технолошки развој, односно Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност Аутономне покрајине Војводине: *Регионални језички, књижевни и културни вектори у мултикултуралном дискурсу – словачка парадигма* (2007–2009); *Историјски преглед и савремено стање русинског и словачког језика, културе и књижевности у мултикултурном европском контексту* (2018–2019); *Интердисциплинарни приступ савременим процесима у словачком језику, књижевности и образовању у контексту словачко-српских односа у Војводини* (2018–2019); *Контексти словачке писмености кроз интердисциплинарни приступ* (2019–2020); *Језичка култура, књижевна прожимања и образовање Словака у Војводини* (2020–2021), *Словакистичка истраживања* (2021–2022); *Превод као истраживачка тема код војвођанских Словака* (2022–2023) и *Превод као део наставног процеса словачке националне заједнице* (2023–2024).

Сарадња Одсека за словакистику са другим одсецима који се баве филолошким истраживањима националних заједница наставила се и путем међукатедарског пројекта Мањински језици и књижевности у АП Војводини – семиотички и културни ресурси у изградњи етничког идентитета. Део резултата овог истраживања је доступан у електронском зборнику *Интеркултурна истраживања и мањински језици и књижевности у АП Војводини* (2023).

Одмах након настанка Студијске групе за словачки језик и књижевност у Новом Саду, почела је сарадња са Словачком, коју су најпре иницирали поједини професори, али временом је та сарадња институционализована, прво на међуфакултетском, касније и на међудржавном нивоу, и као таква функционише и данас. Значајну улогу у интензивирању ове сарадње је имао први лектор словачког језика у Новом Саду Емил Хорак, 60-их година запослен на Катедри за славистику и индоевропеистику Филозофског факултета Универзитета Коменског у Братислави. Хорак је систематски и детаљно информисао словачку научну јавност о војвођанским Словацима и о њиховим словакистичким активностима, што је изазвало интересовање а касније иницирало радне посете истакнутих књижевних научника, лингвиста и писаца из Словачке (међу њима били су Јозеф Мистрик, Јан Хорецки, Јозеф Штолц, Милан Шутовец, Вилиам Марчок, Павел Виликовски).

Значајан облик сарадње између Одсека за словакистику и Словачке представљали су боравци професора на бази реципроцитета, договорени са партнерским институцијама у Словачкој, у почетку са Институтом за књижевност и Институтом за лингвистику „Људовит Штур“ Словачке академије наука. Са Словачком се сарађивало и приликом одбрана докторских дисертација; професори су били чланови комисија за изборе у наставничка звања итд.

На крају, треба додати и веома важне личне контакте професора са Одсека за словакистику са истакнутим научницима и педагозима из Словачке, који су ову сарадњу још више ојачали.

Данас се, осим размене педагога и студената у оквиру међународних програма (*Erasmus Plus* и CEEPUS), реализују и узајамна предавања и истраживачки боравци. За последњих десет година остварена је студентска и наставничка мобилност на основу међународних уговора са универзитетима у Словачкој (Братислава, Прешов, Банска Бистрица, Трнава, Кошице), Пољској (Варшава), Чешкој Републици (Брно), Словенији, Јапану и Шпанији. Одсек за словакистику у Новом Саду је организовао предавања еминентних професора из Братиславе, Кошица, Прешова, Банске Бистрице, Њитре, Трнаве и Оломоуца. С друге стране, професори са Одсека за словакистику одржали су предавања у Братислави, Кошицама, Прешову, Трнави, Брну, Јужној Кореји итд. На иницијативу Марте Соучкове, бивше лекторке, Одсек за словакистику је успоставио сарадњу са Филозофским факултетом Прешовског универзитета у виду договора о мобилности студената и педагога у оквиру програма *Erasmus Plus*. Поред тога Лекторат словачког језика и културе у сарадњи са Књижевним клубом у Братислави од 2014. године реализује пројекат *LiteraTour*, у оквиру којег је на Филозофском факултету у Новом Саду студентима и професорима словакистике представљено више од тридесет најзначајнијих савремених словачких писаца, критичара и издавача. Године 2018. потписан је Уговор о сарадњи између Педагошког факултета Прешовског универзитета и Филозофског факултета у Новом Саду. Од 2021. године Одсек за словакистику је отпочео сарадњу и са Катедром за словакистику, словенске филологије и комуникацију Универзитета „Павел Јозеф Шафарик“ у Кошицама путем реализације индивидуалних предавања из словачке књижевности, учешћем на конференцијама, а на иницијативу Одсека за словакистику успостављена је међууниверзитетска сарадња у оквиру програма мобилности наставног особља и студената *Erasmus Plus*.

У првој половини протекле деценије чланови Одсека за словакистику учествовали су у два билатерална пројекта у сарадњи са истраживачима из Института за словачку књижевност Словачке академије наука у Братислави. Први пројекат је био *Књижевност у контактима*, а реализован је у раздобљу 2010–2011. године. Други билатерални пројекат *Словачко-српска књижевна и културна прожимања* реализован је у раздобљу 2015–2016. године, а резултати истраживања у оквиру овог пројекта су објављени у тематском броју часописа *Словачка књижевност* (2016). Године 2022. и 2023. Одсек за словакистику је учествовао у билатералном пројекту *Књижевност у процесима културно-етничке самоидентификације словачке заједнице у Србији* под руководством Института за словачку књижевност Словачке академије наука у Братислави, а у сарадњи са Одсеком за словачки језик, књижевност и културу Филолошког факултета у Београду. За енклавну књижевност Словака у Војводини од највећег значаја су резултати истраживања објављени у тематском броју часописа *Словачка књижевност* (6/2023), први пут у целини посвећеном словачкој књижевности у Војводини.

Први међународни билатерални пројекат Одсека за словакистику из области лингвистике је реализован у сарадњи са Катедром словачког језика и књижевности Филозофског факултета Универзитета „Константин Филозоф“ у Њитри у раздобљу од 2019. до 2021. године под називом *Динамика и перспективе савременог словачког језика као језика националне мањине на територији Војводине (Србије)*. Учесници пројекта *Словачко-српски језички односи у контексту истраживања духовне и материјалне културе и етничких веза* (2021–2022) били су Славистички институт „Јан Станислав“ Словачке академије наука у Братислави и Институт српског језика

Српске академије наука и уметности у Београду у сарадњи са Одсеком за словакистику.

Следећи међународни пројекат из програма *Erasmus Plus* КА2, у којем је учествовао Одсек за словакистику је био *Самоидентификација у мултиетничкој средини као средство етничке толеранције* (2019–2022). Стратешка партнерства су иницирала истраживања нарочито у области дијалектологије, као и партнерства са Словачким културним центром у Нашицама (Хрватска), Лицејем „Јозеф Козачек" у Бодоношу (Румунија) и Методичким центром Словака који живе у иностранству Универзитета „Матеј Бел" у Банској Бистрици, главним носиоцем пројекта. У најновијем раздобљу је главни циљ научноистраживачке делатности новосадских словакиста побољшати наставу словачког језика као страног. Ова истраживања треба да покрију све функционалне области, применом упоредне граматике и најмодернијих дидактичких модела језичког образовања. Оно се реализује у оквиру пројекта *Иновација и оптимализација образовних алата и ресурса у области наставе словачког језика изван територије Словачке* (2022–2025) програма *Erasmus Plus*, заснованог на партнерској сарадњи три високошколске институције: Универзитета „Св. Ћирило и Методије" у Трнави (Словачка Република), Универзитета у Новом саду (Србија) и Универзитета у Љубљани (Словенија).

Војвођанска словакистика је поклањала велику пажњу унапређивању струке и њеној популаризацији. Од оснивања словакистике до данас је завршило Словачки језик као матерњи у оквиру двогодишњих студија, које су трајале до 1974. године, 36 студената. Преко 160 студената је завршило четворогодишње студирање по старом и новом наставном програму, више од 20 студената завршило је мастерске студије, а до данас је одбрањено 17 докторских дисертација.

Данас се на Филозофском факултету у Новом Саду студира Словачки језик као матерњи на основним, мастерским и докторским студијама. Студенти словакистике сваке године учествују у Летњој школи *Studia Academica Slovaca* у Братислави, апсолвирали су семинаре за учитеље у Жилини, у чему је помогао и Национални савет словачке националне мањине. Из редова наших студената били су и такви који су бирани за најбољег студента Филозофског факултета, који су освајали награде на књижевним и рецитаторским такмичењима код нас, као и у иностранству, добијали стипендије за изузетне резултате.

Упркос томе што се број наставника смањио, наставници и сарадници са Одсека за словакистику се труде да омогуће студентима висок квалитет студија. Због тога се при свакој новој акредитацији труде да побољшају и актуелизују наставни програм у складу са потребама савременог образовања. И руководство Факултета се труди да омогући оптималне услове, који омогућавају образовање на матерњем језику мањинским националним заједницама у Војводини. Управо због тога, а у складу са савременим трендовима, на Филозофском факултету су акредитовани студијски програми као што су Социјални рад, Културологија и Комуникологија, у оквиру којих Словачки језик, књижевност и културу изучава преко сто студената, којима словачки језик није матерњи.

Проф. др Адам Светлик

CIBAM

ОДСЕК ЗА СОЦИОЛОГИЈУ

ОДСЕК ЗА СОЦИОЛОГИЈУ

Социологија се на Универзитету у Новом Саду појавила релативно касно као самостална научна и академска дисциплина. Таква је била и њена судбина на Филозофском факултету. Требало је да прође безмало две деценије од оснивања Факултета да социологија на њему буде институционално препозната и утемељена. Тако се, почетком и до средине 1970-их, настава социологије на Филозофском факултету одвијала као посебан семинар при Катедри за историју.

Први кораци ка институционалном јачању и препознатљивости социологије учињени су академске 1975/76. године оснивањем Института за филозофију и социологију. Чланови овог института су изводили наставу на Студијској групи за марксизам (прва генерација је уписана академске 1978/79. године), као и на десетак других предмета на осталим студијским групама на факултету. Поред тога, сарадници Института су активно учествовали у научноистраживачком раду у области социологије, филозофије, политичке економије; организовали су бројне научне и стручне скупове и учествовали на њима; сарађивали са другим (ван)академским институцијама. Институт је био и издавач књига и уџбеника из области социологије, политичке економије, марксизма.

Међутим, тек са кадровским јачањем и стварањем посебне Студијске групе за филозофију и социологију (академска 1988/89. година) створени су повољнији услови за развој социологије, како на матичном Филозофском факултету, тако и на Универзитету у Новом Саду у целини. Неколико година касније (1993), Институт за филозофију и социологију престаје са радом, а оснива се Одсек за филозофију и социологију у оквиру којег су постојале две катедре – Катедра за социологију и Катедра за филозофију. У овом периоду, настава из обе дисциплине је извођена на јединственој студијској групи тако да су прве две године студија биле заједничке, док су се студенти треће године опредељивали за студије једне или друге дисциплине.

Од академске 1996/97. године до тада јединствена Студијска група за филозофију и социологију дели се на две одвојене групе са посебним наставним плановима и програмима. Овим је окончано дводеценијско институционално осамостаљивање социологије на Филозофском факултету. Од 1997. године Одсек за социологију постоји као самосталан одсек.

Одсек данас броји 13 чланова: 11 наставника и два асистента. Чланови Одсека активни су на три поља: наставном, научноистраживачком и јавном.

Ангажовање чланова Одсека у настави социологије

Наставна делатност чланова Одсека обухвата ангажовање у образовању студената за професију социолога на матичном одсеку, развијање знања о друштвеним феноменима међу студентима других одсека на Филозофском факултету, али и међу студентима других факултета у оквиру Универзитета у Новом Саду. Наставници и сарадници Одсека се труде да студентима пренесу актуелна научна сазнања, као и да својим радом допринесу развоју постојећих и заснивању нових социолошких дисциплина.

Професионално образовање социолога се одвија на сва три нивоа: основним академским студијама, дипломским (мастер) академским студијама и докторским студијама. На основним академским студијама Социологије, студенти добијају знања из опште-образовних, теоријско-методолошких и стручно-апликативних предмета. Нови програм основних академских студија Социологије (акредитован 2021. године) садржи 55 предмета (укључујући и дипломски рад), од којих су скоро једна трећина изборни курсеви. У односу на претходно акредитоване програме основних студија, овај програм нуди већу изборност предмета, те студенти имају више могућности да обликују сопствени стручни профил и задовоље интересовања из различитих социолошких и сродних области. Нови акредитовани програм прати трендове у настави социологије на факултетима у земљама у региону и Европи. Такође, актуелни курикулум основних академских студија посебно води рачуна о могућностима студената да током студирања стичу стручно, али и педагошко искуство.

До реформе система високог образовања на Одсеку се одвијала настава магистарских студија. Прва магистарска теза одбрањена је 1999. године (кандидат Душан Маринковић). Академске 2006/07. године уписана је прва генерација студената мастер академских студија. Први мастер завршни рад одбрањен је 2008. године (кандидаткиња Ивана Аритоновић). Актуелни програм мастер студија (акредитован 2021. године) реализује се кроз два модула – Наставнички модул и Модул друштвеног предузетништва и регионалног развоја. Први модул профилише студенте за рад у образовним институцијама, обезбеђујући им прилике да стекну довољна стручна, а посебно методичка знања и вештине. Други модул омогућава студентима да развију знања која им омогућавају да обављају послове у домену истраживања, планирања, мониторинга и евалуације друштвених појава и процеса који представљају видове друштвеног предузетништва и доприносе регионалном развоју. Циљ мастер студија Социологије је да се студенти интензивније усмере ка самосталном теоријском и истраживачком раду и стицању додатних професионалних компетенција.

Академске 2002/03. године основане су специјалистичке студије. Неколико генерација уписаних студената било је у могућности да стекне специјализацију у једној од седам области (Социологија образовања, Социологија организовања, Социјална комуникација, Социјална истраживања, Социологија политике, Социологија религије, Социологија спорта). Први специјалистички рад одбрањен је 2006. године (кандидаткиња Анико Патарица).

Прва докторска дисертација на Одсеку за социологију у Новом Саду одбрањена је 1988. године (кандидат Милош Марјановић). До увођења докторских студија на Филозофском факултету је одбрањено око 20 социолошких дисертација. Докторске студије Социологије додатно профилишу студенте у научноистраживачком смислу. Уз менторско вођење, код студената се подстиче висок степен самосталности у раду, што се у одговарајућој мери од њих и очекује. Осим обавезних предмета, докторандима се нуде бројни изборни предмети који им омогућавају сти-

цање и развијање знања о актуелним друштвеним феноменима.

На Филозофском факултету у Новом Саду ове академске године (2023/24) Социологију студира око 225 студената, од чега на основним студијама 190, на мастер студијама око 30, док је 5 студента уписано на докторске студије. Од увођења мастер студија, одбрањено је око 170 завршних радова на студијском програму Социологија и 6 на студијском програму Социологија у социјалној заштити (акредитација из 2015. године). У последњој деценији одбрањено је 13 социолошких докторских дисертација.

Осим на матичном студијском програму Социологије, чланови Одсека су ангажовани и у извођењу наставе на другим студијским програмима на факултету. Ово се посебно односи на друге основне академске студије – наиме, чланови Одсека изводе наставу на обавезним и изборним предметима на свим акредитованим основним студијским програмима на факултету. Чланови Одсека за социологију имали су и значајног удела у пружању подршке оснивању других студијских програма и одсека на Филозофском факултету. Тако су студијски програм и Одсек за журналистику формирани уз важну подршку проф. др Радивоја Степанова и проф. др Драгана Коковића, а студијски програм и Одсек за социјални рад уз ангажовање проф. др Зорице Кубурић и проф. др Марка Шкорића.

Наставници Одсека за социологију дали су свој допринос раду Факултета у целини. Проф. др Милан Трипковић, поред тога што је био директор Института за филозофију и социологију (1983–1989) и дугогодишњи шеф Катедре и Одсека за социологију (1996–2006), био је и декан Филозофског факултета у Новом Саду (1989–1994), док је проф. др Љубинко Пушић био продекан (1994–1998). И остали наставници Одсека су (били) укључени у рад како факултетских, тако и у универзитетских тела, одбора и комисија.

У последњих десет година чланови Одсека су учествовали у извођењу наставе на другим факултетима Универзитета у Новом Саду (Академија уметности, Природно-математички факултет, Медицински факултет, Правни факултет, Факултет техничких наука, Педагошки факултет), али и у региону (Босна и Херцеговина). На овај начин, чланови Одсека доприносе јачању препознатљивости социолошког научноистраживачког приступа. Уједно, осим што омогућавају стицање знања која помажу у бољем разумевању (савремених) друштвених феномена, чланови Одсека, кроз наставу социологије, помажу студентима да развију разноврсне додатне компетенције попут аналитичности и способности критичког и стваралачког мишљења, усменог и писменог изражавања, комуникацијских вештина, јачања капацитета за индивидуални и тимски рад, боље организације процеса рада итд.

Новија научноистраживачка активност

Научноистраживачка делатност је саставни део рада чланова Одсека за социологију. Наставници и сарадници Одсека усмеравају свој истраживачки рад ка бројним друштвеним феноменима у оквиру посебних социолошких дисциплина.

Још од оснивања Института за филозофију и социологију запослени наставници и сарадници били су активни учесници више научноистраживачких пројеката. Током последње деценије чланови Одсека су, индивидуално или на нивоу Одсека, учествовали у десетак научноистраживачких и стручних пројеката. Пројекте су финансирале домаће институције (Министарство просвете, науке и научно-технолошког развоја РС; Фонд за науку РС; Секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност АПВ; Секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство АПВ; Матица српска) или

Тимбилдинг путовање
у Ђердапску клисуру
(2018. год.)

Уручење „Мајске награде“ проф. др
Драгану Коковићу (2012).

Уручење награда
најбољим младим
истраживачима:
доц. др Јована
Шкорић, ма
Александар
Остојић и доц.
др Александар
Томашевић
(1. XII 2022. год.)

*Међународни научни
скуп „Друштво и
простор“*
(25-26. IX 2015. год.)

Проф. др
Страхиња
Степанов
и проф. др
Радивој
Степанов

Отварање Међународног научног скупа „Друштво и простор“
(25-26. IX 2015. год.). У првом плану: проф. др Павле
Миленковић, проф. др Срђан Шљукић, проф. др Биљана
Бешлин, продеканица за наставу, и проф. др Љубинко Пушић.

су пројектне активности реализоване у оквиру различитих иностраних позива (нпр. *Horizon 2020*, TEMPUS, COST *actions*, *Erasmus Plus*, *Российский гуманитарный научный фонд*, Организација српских студената у иностранству – огранак Беч).

Актуелни пројекти Фонда за науку Републике Србије у којима учествују чланови Одсека:

- *Vulnerable Languages and Linguistic Varieties in Serbia* (ИДЕЈЕ 2021)
- *Identity orientations and mental health in adolescence: Examining the roles of basic psychological needs and culture* (ИДЕНТИТЕТИ 2023)
- *International Student Migration in the Serbian Context and (Re)Construction of Identity: Main Issues and Inputs for Policy Making* (ИДЕНТИТЕТИ 2023)
- *Topology-derived methods for the analysis of collective trust dynamics* (ПРИЗМА 2023)

Од 2018/19. године Одсек је део мреже истраживача у оквиру Европског друштвеног истраживања (*European Social Survey*). Реч је о унакрсном националном истраживању које се спроводи у 30 европских земаља сваке две године. Овим истраживањем прикупљају се обимни подаци о условима живота, обележјима друштвене структуре, јавном мнењу и ставовима у вези са разноврсним актуелним друштвеним темама. Млађе колеге на Одсеку активне су у свим фазама истраживања, од организације теренског рада анкетара до анализе и продукције финалних података. Европско друштвено истраживање је уједно и значајна прилика за ангажовање студената као анкетара, чиме им се додатно омогућава да стичу професионално искуство. Такође, партиципацијом у Европском друштвеном истраживању, Одсек је започео и ојачао сарадњу како са другим институцијама из окружења, тако и са онима из Европе.

Резултати научноистраживачког рада чланова Одсека највидљивији су у научној продукцији. У последњих десет година наставници и сарадници Одсека су објављивали радове у домаћим, али и (врхунским) међународним научним часописима. У истом периоду објављено је и око 30 научних монографија, самосталних и у коауторству. Чланови Одсека активно доприносе и уређивању научних часописа, као главни уредници и/или чланови уређивачких одбора (*Социолошки преглед*, *Социологија*, *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду*, *Зборник Матице српске за друштвене науке*, *Методички видици*, *Годишњак за социологију Филозофског факултета у Нишу*, *Humanities and Social Sciences Communications*).

Чланови Одсека добитници су награда и признања за научноистраживачки рад. Тако је проф. др Драган Коковић добитник Награде за животно дело у области друштвено-хуманистичких наука и уметности које додељује Удружење универзитетских наставника и научника Војводине (2017), проф. др Љубинко Пушић је постхумно (2016) добио Награду за животно дело Српског социолошког друштва, а проф. др Марко Шкорић добитник је награде „Др Зоран Ђинђић“ за најбољи дипломски, мастер и магистарски рад у области социологије и филозофије (2007). Поред тога, у последњој деценији чланови Одсека добили су и награде за најбољег младог истраживача Филозофског факултета у Новом Саду (2015 – проф. др Алексеј Кишјухас, 2019 – доц. др Владан Видицки, 2022 – доц. др Александар Томашевић), као и награду „Војин Милић“ Српског социолошког друштва за најбољу објављену социолошку књигу (2015 – проф. др Срђан Шљукић у коауторству са проф. др Дејаном Јанковићем, 2018 – проф. др Марица Шљукић, 2021 – проф. др Јована Чикић).

Наставници и сарадници Одсека настављају традицију старијих колега и активно учествују као излагачи, али и организатори домаћих и међународних научних и стручних конференција. Од свог оснивања Одсек је самостално или у сарадњи са другим институцијама био организатор више на-

Научна конференција *Социјални проблеми кривице* (10. V 2015. год.)

Проф. др Божо Милошевић на промоцији своје књиге (2019. год.)

Проф. др Зорица Кубурић са студентима мастер студија социологије (2015. год.)

Проф. др Ратко Дунђеровић, проф. др Милан Трипковић и проф. др Драган Коковић

учних скупова. Током 1990-их и почетком 2000-их, на сваке две године, у организацији Одсека и Српског социолошког друштва (уз посебно ангажовање проф. др Милана Трипковића), одржаван је скуп *Новосадски социолошки дани*. У последњих десет година Одсек је био (су)организатор три међународне научне конференције:

- *Друштво и простор* (у организацији са Српским социолошким друштвом и Институтом за упоредно право, Београд, 2015);
- *Постсоцијалистичка трансформација града*, 2019;
- *Друштвени развој и демографске промене* (у организацији са Српским социолошким друштвом и Институтом за политичке студије, Београд, 2021).

Део научноистраживачке делатности чланова Одсека за социологију се одвија у оквиру Центра за социолошка истраживања (ЦСИ; http://www.csi.ff.uns.ac.rs/). Центар је основан 1997. године са идејом и задатком да:

- окупља чланове Одсека у припреми и спровођењу научних истраживања,
- укључује студенте у научноистраживачки рад (кроз обуке, прикупљање података, презентацију резултата истраживања и сл.) и
- јача сарадњу са домаћим и иностраним истраживачима и институцијама.

У последњих десет година Одсек активно ради на унапређењу међународних активности и сарадње. Осим кроз међународне истраживачке пројекте и публиковање радова у међународним часописима, унапређење ових активности подразумева и учествовање у факултетским/универзитетским или индивидуалним програмима размене. Готово сви чланови Одсека су боравили на факултетима или институтима у иностранству, промовишући свој научноистраживачки рад, активности Одсека и успостављајући и јачајући сарадњу са научноистраживачким институцијама и то:

- у земљама у региону (нпр. Филозофски факултет – Сплит, Филозофски факултет – Задар, Филозофски факултет – Загреб, Хрватска; Факултет политичких наука – Бања Лука, Босна и Херцеговина, *Univerza v Mariboru* – Словенија, Факултет за црногорски језик и књижевност – Цетиње, Црна Гора)
- у европским земљама (*Universität Graz* – Аустрија; *Universität Wien* – Аустрија; *Aarhus Universitet* – Данска; *Maynooth University* – Ирска; *Institut für donauschwäbische Geschichte und Landeskunde* – Тибинген, Немачка; *Radboud Universiteit* – Холандија; *University in Brno* – Чешка; *Институт аграрных проблем Российской академии наук* – Саратов, Русија; *Université de Strasbourg* – Француска, *Universität Freiburg* – Швајцарска)
- у Сједињеним Америчким Државама (*University of Virginia*, Шарлотсвил)
- на Тајланду (*Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University* – Hat Yai).

Уједно, у последњих десет година Одсек је угостио више истраживача и предавача из иностранства (Словенија, Хрватска, Португал, Аустрија).

Од 2022. године Одсек је активни учесник CEEPUS мреже *Sociology for Societies – Understanding socio-cultural changes in contemporary societies* у којој учествује осам одсека, катедри и департмана за социологију из шест земаља.

Јавна делатност

Активност чланова Одсека у јавној сфери (као и тзв. трећој мисији универзитета) превазилази строго академске оквире и обухвата организовање и учествовање у трибинама, промоцијама, дебатама које су отворене за сву заинтересовану јавност. Ове ак-

Апсолвентско вече, седе проф. др Милан Трипковић, проф. др Драган Коковић и проф. др Радивој Степанов.

Доц. др Владан Видицки, проф. др Марица Шљукић и проф. др Божо Милошевић

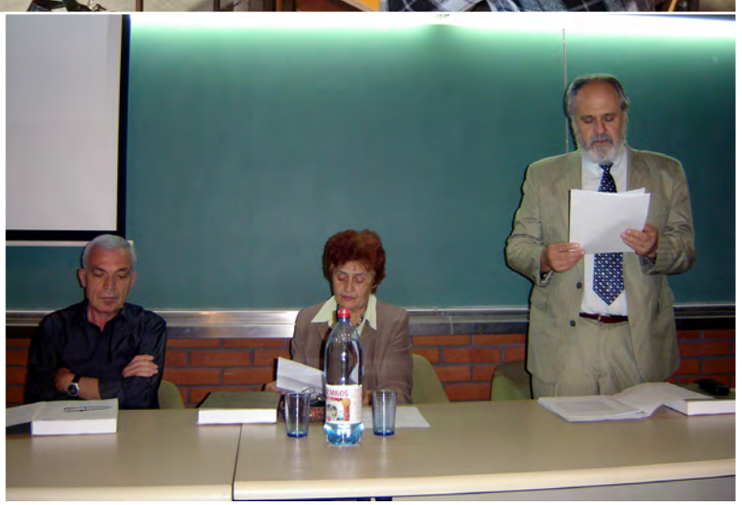
Представљање извештаја УН канцеларије за развој (2011. год.)

Радионица пројекта *IS-MIGaIN* (Фонд за науку)

Проф. др Милан Трипковић

Проф. др Драган Коковић, проф. др Катарина Чобановић и проф. др Милан Трипковић

тивности организују се у оквиру Центра за социолошка истраживања или Новосадског социолошког клуба. Поред тога, Центар и Клуб промовишу публикације и резултате истраживања чланова Одсека, али и других социолога; организују филмске вечери и трибине са актуелном и релевантном друштвеном тематиком и сл. Чланови Одсека редовно гостују и/или објављују ауторске текстове у медијима у земљи и иностранству, анализирајући и коментаришући актуелне друштвене феномене.

Поред тога, чланови Одсека имају активну улогу у раду и јачању професионалних удружења и борби за бољу друштвену позицију социолога. Запослени наставници и сарадници Одсека су чланови националних социолошких удружења (Српско социолошко друштво, Социолошко научно друштво Србије), али и међународних професионалних удружења (*European Sociological Association, International Sociological Association*, *Regional Studies Association*, *American Anthropological Association*, *DiscourseNet*, *Società Italiana di Studi sulla Scienza e la Tecnologia*). У новијем периоду неки чланови Одсека су били на управљачким позицијама у националним професионалним удружењима и то:

- проф. др Жолт Лазар (Српско социолошко друштво; члан председништва, 2009–2012, председник, 2023–)
- проф. др Срђан Шљукић (Српско социолошко друштво; председник, 2015–2017)
- проф. др Павле Миленковић (Социолошко научно друштво Србије; члан председништва, 2019–2023)
- проф. др Снежана Стојшин (Српско социолошко друштво; чланица председништва, 2019–)
- проф. др Душан Маринковић (Српско социолошко друштво; члан председништва, 2015–2017).

Међу активним наставницима на Одсеку је и двоје бивших уредника (проф. др Жолт Лазар и проф. др Душан Маринковић), као и актуелна главна уредница *Социолошког прегледа* (проф. др Снежана Стојшин), најстаријег социолошког часописа у Србији (основан 1938. године).

У склопу активности у вези са промовисањем социологије (као науке и студијског програма), чланови Одсека имају активну улогу и у организацији и реализацији такмичења ученика средњих школа из социологије. Ово такмичење је покренуто 2007. године управо на иницијативу чланова Одсека. Прве три године такмичење је организовао само Одсек за социологију Филозофског факултета у Новом Саду, а касније су се за њега заинтересовали и други одсеци/факултети, као и Српско социолошко друштво.

Данас је ово такмичење акредитовано и налази се у редовном календару средњошколских такмичења под покровитељством Министарства просвете Републике Србије. Сваке године оно окупи значајан број средњошколаца и њихових професора из целе Србије. Такмичење се организује прво на регионалном, а потом на републичком нивоу. Једно од четири регионална такмичења одржава се, у организацији Одсека за социологију, сваког пролећа на Филозофском факултету у Новом Саду. Годишње теме такмичења прате актуелне друштвене проблеме, посебно интересантне младима (нпр. *Насиље, солидарност и активизам код средњошколаца у Србији* (2018), *Омладина и сфера рада* (2020), *Пандемија вируса COVID-19 као друштвени изазов* (2021), *Групни идентитети младих* (2022), *Друштво и дигиталне технологије* (2024).

Саставни део јавне делатности чланова Одсека јесу и напори за побољшање статуса социологије у друштву. Ово се посебно односи на подршку и солидарност са наставницима социологије у средњошколском образовању, чији је професионални положај значајно уздрман у последњих неколико година. Осим борбе за очување наставе социологије у сред-

њим школама, чланови Одсека се, кроз рад стручних удружења, укључују у активности ради јачања професионалног положаја социолога, настојећи да друштвену позицију социологије и социолога учине видљивијом и препознатљивијом.

Кадровски развој

Број чланова Одсека се значајно мењао од његовог оснивања до данас. Обезбеђивање наставно-научног кадра, не само у погледу броја већ и професионалног усмерења, један је од најважнијих задатака, али и изазова са којим се Одсек суочава.

У време формирања Одсека (средином 1990-их), у сталном радном односу било је 11 наставника (проф. др Милан Трипковић, проф. др Драган Коковић, проф. др Божо Милошевић, проф. др Радивој Степанов, проф. др Душан Ђошић, проф. др Љубинко Пушић, проф. др Мило Бошковић, проф. др Зорица Кубурић, проф. др Гордана Трипковић, проф. др Гордана Вуксановић, проф. др Слободан Антонић) и четири асистента приправника (Душан Маринковић, Павле Миленковић, Борислав Новаковић, Жолт Лазар). Пре оснивања Одсека као самосталне организационе јединице, у настави на заједничком програму филозофије и социологије учествовали су, поред поменутих социолога, и проф. др Ђуро Шушњић, проф. др Милован Митровић, проф. др Ристо Тубић, као и асистенти Владимир Вулетић, Стеван Илић, Ивана Милојевић и Александра Милићевић.

Након оснивања Одсек напуштају др Слободан Антонић (одлази на Филозофски факултет у Београду) и др Мило Бошковић (одлази на Правни факултет у Новом Саду), док је проф. др Душан Ђошић пензионисан. У краћем периоду на Одсеку су били запослени и проф. др Милан Брдар и проф. др Љубиша Деспотовић. За потребе извођења наставе на несоциолошким предметима у ранијем периоду били су ангажовани и проф. др Коста Јосифидис, проф. др Новица Супић и проф. др Горан Милошевић (Економски факултет, УНС), проф. др Катарина Чобановић и мр Емилија Николић-Ђорић (Пољопривредни факултет, УНС), проф. др Милош Марјановић (Правни факултет, УНС).

У последњих десет година на Одсеку за социологију било је запослено укупно 23 наставника и сарадника. Четири професора су отишла у пензију – проф. др Гордана Трипковић, проф. др Драган Коковић, проф. др Божо Милошевић и проф. др Зорица Кубурић. Проф. др Радивој Степанов преминуо је 2015, а проф. др Љубинко Пушић 2016. године. Донедавно су на Одсеку били запослени и проф. др Ана Пајванчић Цизељ и проф. др Душан Ристић који су своју научноистраживачку каријеру наставили на Универзитету у Грацу, као и проф. др Марко Шкорић и проф. др Ана Билиновић Рајачић, који су и даље запослени на Филозофском факултету, али сада у оквиру Одсека за социјални рад (од краја 2023. године).

Тренутно је на Одсеку запослено 5 редовних и 4 ванредна професора, два доцента и два асистента:

- др Жолт Лазар, редовни професор (главне области интересовања: социологија културе, социологија религије)
- др Срђан Шљукић, редовни професор (главне области интересовања: социологија села, социологија сукоба)
- др Павле Миленковић, редовни професор (главне области интересовања: историјска социологија, теорија друштвених система)
- др Душан Маринковић, редовни професор (главне области интересовања: геоепистемологија, социологија знања)
- др Валентина Соколовска, редовна професорка (главне области интересовања: статистички методи, демографија)
- др Снежана Стојшин, ванредна професорка (главне области интересовања: социолошки

метод, социологија миграција, методика наставе социологије)

- др Јована Чикић, ванредна професорка (главне области интересовања: социологија породице, социјална патологија)
- др Марица Шљукић, ванредна професорка (главне области интересовања: социологија рада, социологија организација)
- др Алексеј Кишјухас, ванредни професор (главне области интересовања: класичне и савремене социолошке теорије)
- др Александар Томашевић, доцент (главне области интересовања: статистички методи, социологија политике)
- др Владан Видицки, доцент (главне области интересовања: економска социологија, социолошки метод)
- др Милена Којић, асистенткиња (главне области интересовања: историјска социологија, квалитативни социолошки метод)
- мср Сара Мејџор, асистенткиња (главне области интересовања: социологија политике).

Међу запосленима на Одсеку највише је оних који су завршили студије Социологије на одсеку на којем и раде.

Планови за развој

У наредним годинама Одсек планира да активно ради на кадровском јачању, односно, обезбеђивању наставно-научног подмлатка. Уједно, у оквиру својих професионалних усмерења, чланови Одсека интензивно прате и посвећено примењују нова научна сазнања, чиме унапређују постојеће наставне садржаје, и осавремењују наставни процес у целини. Додатна пажња ће бити посвећена промоцији социологије као атрактивне и узбудљиве науке за (будуће) студенткиње и студенте, односно младе људе који су заинтересовани за анализу и разумевање друштва у којем живе.

Поред тога, посебна пажња ће бити посвећена успостављању нове и развијању постојеће сарадње са академским и неакадемским институцијама у земљи и иностранству у форми заједничких предлога пројеката, конференција, размене наставника и студената, студентске праксе. Поред тога, део активности чланова Одсека биће усмерен и на пружању додатне подршке у промоцији социологије као науке и унапређивању положаја социолога у друштву.

Проф. др Јована Чикић
Проф. др Алексеј Кишјухас

INTERNATIONAL SUMMER SCHOOL
Let's Learn Serbian
Learn Serbian!

ОДСЕК ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И ЛИНГВИСТИКУ

ОДСЕК ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И ЛИНГВИСТИКУ

Одсек за српски језик и лингвистику основан је 1954. године, тада под називом „Катедра за српскохрватски језик“, када је и започео рад Филозофског факултета предавањем Александра Белића (1. децембра). Новосадска лингвистичка школа јесте центар чији су заштитни знак били и остали академици Милка и Павле Ивић, а угледу и препознатљивости Катедре значајан допринос на самом почетку дали су и професори Миливој Павловић, Петар Ђорђић, Иван Поповић, Александар Младеновић, Рудолф Коларич, Војислав Илић. После извесног времена Катедра за српскохрватски језик прерасла је у Катедру за јужнословенске језике да би на њој почели да раде Душан Јовић и Јован Кашић. Шездесетих година 20. века на Катедру пристижу наставници школовани на Филозофском факултету у Новом Саду: Јасна Мелвингер, Вера Јерковић и Драгољуб Петровић, а седамдесетих – Јован Јерковић, Милорад Радовановић, Љиљана Суботић, Југослава Арсовић, Велимир Михајловић и Коста Дудић.

Вишејезичност Војводине тражила је и нови профил наставника српскохрватског језика у вишејезичним школама. Тако је основана нова наставна група Српскохрватски језик и југословенске књижевности, намењена пре свега будућим професорима у одељењима за националне мањине. Убрзо потом формирана је и Катедра за српскохрватски језик као језик друштвене средине (1972–1973), на којој су радили Сава Бабић, Андраш Давид (као хонорарни наставник), Егон Фекете и Душанка Игњатовић.

Током друге половине шездесетих година на Студијској групи за јужнословенске језике дипломирало је више одличних студената, који су чинили значајан лингвистички подмладак, способан да се укључи у послове на проучавању српскохрватског језика. Катедра је тада покренула иницијативу да се при Филозофском факултету оснује посебан институт за лингвистику, који би се бавио организованим проучавањем општих питања српскохрватског језика, као и специфичних појава везаних за подручје Војводине. Тако је крајем 1968. године почео с радом Институт за лингвистику. На њему су од самог почетка радили многи сарадници или асистенти, касније угледни професори Одсека: Велимир Михајловић, Гордана Вуковић, Милица Грковић, Мирјана Јоцић, Мато Пижурица, Свенка Савић. Ускоро на Институт долазе и Вера Васић и Љиљана Недељков.

Академске 1961/62. године основане су магистарске студије, а Катедра за јужнословенске језике била је једна међу прве три које су од самог почетка организовале наставу.

Проф. др Милица Ґрковић

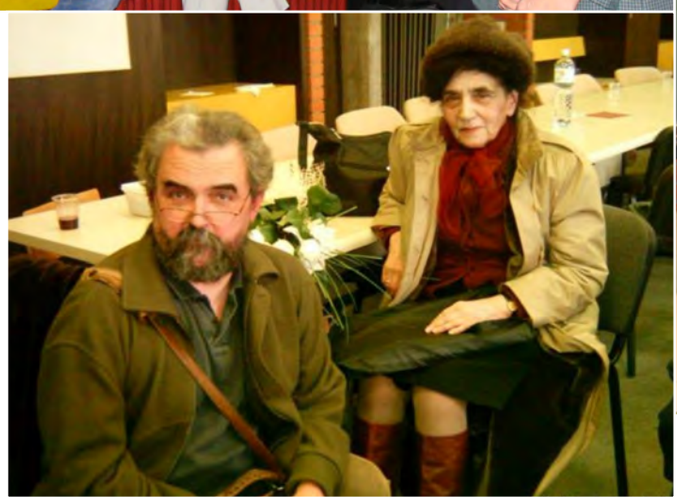
Студенткиња Јасна Узелац, проф. др Мато Пижурица и проф. др Милица Ґрковић.

Проф. др Марина Курешевић, проф. др Милан Аџановић, проф. др Исидора Бјелаковић, проф. др Миливој Алановић, проф. др Наташа Киш и проф. др Јасмина Дражић

Академик Милорад Радовановић и академик Милка Ивић

Шездесетих година (1965) на Катедри је покренут и јединствен лингвистички часопис *Прилози ӣроучавању језика*, у којем до данас своје прве научне радове објављују млађи сарадници и студенти свих нивоа студија. У питању је часопис националног значаја (категоризован као М52), који је, упркос многим изазовима, опстао и још увек је актуелан и значајан (https://ppj.ff.uns.ac.rs/index.php/ppj). До сада је објављено 54 броја, сви су дигитализовани и налазе се у отвореном приступу.

Током 1976. године започет је процес реформе и реорганизације високошколске наставе и научноистраживачког рада, у оквиру које је 1977. дошло до коначне интеграције Катедре за јужнословенске језике и Института за лингвистику у Институт за јужнословенске језике, који је имао две катедре: Катедру за српскохрватски језик и Катедру за српскохрватски језик као језик друштвене средине.

Осамдесетих година на Катедру за српскохрватски језик долазе Владислава Петровић (Ружић), Јасмина Грковић-Мејџор, Жарко Бошњаковић, Гордана Драгин, Ивана Антонић, Ивона Жибрег, а на Катедру за српскохрватски језик као језик друштвене средине Мирјана Бурзан и Нада Арсенијевић.

Под данашњим називом Одсек постоји од 1993. године. Имао је тада две катедре: Катедру за српски језик и Катедру за српски језик као нематерњи. Свака катедра имала је посебну наставну групу: Српски језик и књижевност и Српски језик и књижевност у одељењима за националне мањине. На Одсеку се деведесетих година запошљавају Наташа Драгин, Слободан Павловић, Душанка Звекић Душановић, Љиљана Петровачки, Душанка Вујовић, Жељко Марковић, Шандор Пал, Марија Ћулум, Вишња Кризманић. Почетком 21. века наставном кадру су се прикључили Наташа Киш, Марина Курешевић, Миливој Алановић, Јелена Ајџановић, Јасмина Дражић, Милан Ајџановић, Гордана Штрбац, Гордана Штасни и Исидора Бјелаковић, а потом и Дејан Средојевић, Јелена Редли, Страхиња Степанов, Биљана Бабић, Данка (Урошевић) Вујаклија, Александра Цолић Јовановић, Мила Драгић, Марина Шафер, Маја Степанов и Горица Мирковић.

Наставници и сарадници на Одсеку добитници су многих награда и признања а аутори су и великог броја научних и стручних монографија, уџбеника и приручника, те студија и радова. На Одсеку су покренуте и едиције *Усвајање језика*, у којој је штампано четири монографије, и *Линӣвисӣичке свеске*, са десет објављених књига.

Дугогодишњи секретар Катедре била је Виолета Јовичић, а након ње Јасмина Дражић и Љиљана Ћук. Данас ову дужност обавља Драгана Радевић.

Одсек данас

Од болоњске реформе високог образовања (2005) студијски програми бивају преименовани у „Српска филологија: српски језик и књижевност“ и „Српска филологија у контакту са мађарском/словачком филологијом“ да би након најновијег акредитационог циклуса (од 2021) Одсек за српски језик и лингвистику постао матични одсек за два модула при студијском програму Језик, књижевност и култура: Српски језик и књижевност и Српски као нематерњи и страни језик и књижевност. Реализацијом оба модула обезбеђује се, пре свега, стицање неопходних компетенција (1) за наставнички позив у основној и средњој школи (професор српског језика и књижевности; професор српског као нематерњег/страног језика), као и (2) за подизање опште језичке културе у друштву (лектори и коректори српског језика). Поред тога, након завршених студија студенти су у могућности да обављају послове библиотекара, језичких стручњака у институцијама културе, научним институцијама, издавачким и медијским кућама и др.

Мастерске академске студије у оквиру модула Српски језик и књижевност омогућавају студентима да прошире постојећа и стекну нова теоријска, практична и стручна знања. Овај је модул састављен од блокова изборних предмета у којима је понуђено више практичних и теоријских курсева из синхроније

Свечана седница и промоција публикација наставника и сарадника Одсека за српски језик и лингвистику (13. XII 2017. год.)

Проф. др Душанка Вујовић са студентима српског језика у Јужној Кореји.

и дијахроније српског језика, те методичких, педагошких и психолошких предмета. У оквиру модула Српски као нематерњи и страни језик и књижевност студенти стичу увид у савремене теоријско-методолошке поставке у процесу усвајања/учења и предавања српског као нематерњег/страног језика, књижевности и културе у земљи и иностранству.

У оквиру докторских студија Језик и књижевност полазницима модула Језик омогућено је да прате курсеве који их усмеравају ка проучавању српског језика у његовој историјској и савременој перспективи, али и ка различитим интердисциплинарним, контактним и контрастивним истраживањима језика и култура.

Центар за српски језик као страни

Међународна летња школа српског језика, културе и историје Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду основана је 1996. године са задатком да реализује наставу и популарише учење српског језика, те да подстиче и унапређује упознавање са српском књижевношћу, културом и историјом изван граница Републике Србије. Од академске 2002/03. године при Одсеку је основан и Центар за српски језик као страни, у оквиру којег се организује настава током читаве академске године (https://srpski-strani.com/; https://www.letnjaskolasrpskogjezika.com/). Поред тога, у Центру се врши провера знања из српског као страног/другог/нематерњег језика и издају се уверења о стеченом нивоу знања српског језика. Посебно се истичу приручници, речници и монографије које се баве наставом српског као страног језика.

Од оснивања до данас курсеве српског језика као страног у Центру је похађало више од 1.800 студената из целог света – од Јужне Кореје и Аустралије, преко Русије, Европе и Африке до Северне и Јужне Америке (укупно 74 земље).

Од 2009. године у функцији су и онлајн курсеви српског као страног (А1–Б1 ниво), креирани у оквиру међународног пројекта *Hook Up*! *Campus Europae*, насталог уз подршку програма *Lifelong Learning Programme of the European Commission*. Центар за српски језик као страни израдио је и реализовао 2016. године нов, интерактивни онлајн курс српског језика као страног (за А1 ниво) (у оквиру пројекта Министарства просвете, науке и технолошког развоја *Свет у Србији* и *Србија за Србе из региона*). Од 2023. г. Центар учествује у пројекту *EUGLOH – Language and culture survival backpack (WP5 A5.4.2 Promotion of language and intercultural skills via tutoring)*.

Центар и Школа добитници су Повеље Матице српске за неговање српске језичке културе (2022).

Научноистраживачки рад и друге активности

Одсек је био носилац неколико пројеката Покрајинске заједнице за науку Војводине (*Психолингвистичка истраживање и усвајање српскохрватског језика; Ономастичко-лексиколошка истраживања на терену Војводине; Лингвистички и методолошки аспекти учења језика друштвене средине; Стандардни српскохрватски језик; Историја српскохрватског језика*), Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (*Како дискурс и типологија одражавају когницију*: *време*, *аспект и модалност у српскохрватском језику*; *Савремени српски језик; Стандардни српски језик*: *синтаксичка*, *семантичка и прагматичка истраживања; Синтаксичка*, *семантичка и прагматичка истраживања стандардног српског језика; Историја српског језика*) и Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност (*Говор Новог Сада; Српске лекаруше 18. и 19. века* (*Јужна Угарска*, *Херцеговина и Босна*)).

Наставници и сарадници Одсека били су укључени или су и данас чланови (или руководиоци) пројектног тима низа пројеката у земљи и иностранству (при Српској академији наука и уметности, Матици српској, те домаћим и страним универзитетима и другим институцијама): нпр. *Општесловенски ди-*

У Матици српској
1996. год.

Председник Матице српске, проф. др Драган Станић уручује "Повељу Матице српске за његовање српске језичке културе" проф. др Мату Пижурици. Десно: проф. др Вељко Брборић.

Свечана седница и промоција публикација наставника и сарадника Одсека за српски језик и лингвистику (21. XII 2015. год.)

Проф. др Јелена Редли и проф. др Милан Ајџановић, Дан отворених врата 2015. год.

Академици Јасмина Грковић-Мејџор, Милорад Радовановић и Предраг Пипер, Огранак САНУ у Новом Саду (2016. год.)

јалектолошки атлас; *Карпатски дијалектолошки атлас*; *Речник српских говора Војводине*; *Типологија језика*; *Разлике између босанског/бошњачког, хрватског и српског језика* (*Unterschiede zwischen dem Bosnischen/Bosniakischen, Kroatischen und Serbischen*); *Andrić-Initiative: Ivo Andrić u evropskom kontekstu*; *Gralis-Korpus*; *Лирски, хумористички и сатирички свијет Бранка Ћопића*; *Правопис српскога језика*; *Речник српског језика од 12. до 18. века*; *Речник славеносрпског језика*; *Писци предстандардног периода српског књижевног језика и њихова дела* и др. Поред тога, учествовали су у различитим активностима других научних и културних институција (обележавање јубилеја, промоције новијих издања, учешће на скуповима). Поједини професори чланови су иностраних академија наука и лингвистичких друштава (нпр. комисија при Међународном комитету слависта, друштва *Slavic Linguistics Society* и сл.), а многи су радили као лектори и гостујући професори на страним универзитетима (нпр. на Ханкук универзитету за стране студије у Сеулу, на универзитетима у Софији, Грацу, Келну и др.).

Одсек је био организатор или суорганизатор више научних скупова, између осталих Међународног научног скупа *Diachronic Slavonic syntax: language contact vs. internal factors* 2013. године у сарадњи са Одсеком за славистику (Универзитета у Регензбургу).

Одсек за српски језик и лингвистику је, уз Матицу српску, иницијатор оснивања *Школе историје српског језика*, која се сваке године одржава у Тршићу, а намењена је студентима 3. и 4. године основних студија србистике у земљи и региону.

Међународна и међуинституционална сарадња

Као резултат сарадње са другим научним и високообразовним институцијама Одсек је био домаћин многим наставницима са других универзитета у земљи и иностранству: нпр. са универзитета у Кракову, Будимпешти, Регензбургу, Љубљани, Загребу, Москви, Берну, Београду, Крагујевцу, Нишу, са Института за српски језик САНУ и др. У оквиру програма мобилности *Erasmus Plus* наставници са Одсека боравили су на универзитетима у Лудвигсбургу (Немачка), Вроцлаву (Пољска), Ополу (Пољска), Сегедину (Мађарска), Кракову (Пољска), Братислави (Словачка), Великом Трнову (Бугарска), Загребу (Хрватска) и др. У оквиру истог програма у размени су учествовали и студенти: на универзитету у Кракову (Пољска), Брну (Чешка), Авеиру (Португалија), Торину (Италија), Загребу (Хрватска) и др. Размена студената остварена је и у оквиру различитих билатералних програма сарадње.

Семинарска библиотека

Семинарска библиотека Одсека за српски језик и лингвистику основана је 1956. године, одмах по оснивању Факултета. Од самог почетка стварана је пажљиво и стручно тако да својим фондом студентима, наставницима и истраживачима може да пружи увид у лингвистичка и филолошка знања и истраживања. Фонд монографских публикација броји преко 21.000 библиографских јединица, а фонд серијских 275 наслова. Богатству библиотечког фонда увелико доприносе и легати: Легат Вере и Јована Јерковића и Легат Велимира Михајловића. Фондови садрже научне монографије, студије, речнике разних профила, лексиконе, енциклопедије, приручнике, појединачна издања и периодику на српском, енглеском, руском, пољском, бугарском, македонском и другим језицима. Многа су издања дигитализована и доступна и у електронској форми у Дигиталној библиотеци (https://www.ff.uns.ac.rs/sr/biblioteka/digitalna-biblioteka/digitalna-biblioteka-filozofskog-fakulteta). За опремљеност Семинарске библиотеке за српски језик и лингвистику, као и за преданост у попуњавању фонда, те дигитализацију и каталогизацију публикација брине се прегалачки библиотекарка Наташа Белић, наследница ништа мање предане Љиљане Спасић.

Професори и сарадници Одсека

Проф. др Жарко Бошњаковић, академик Јасмина Грковић Мејџор и проф. др Гордана Вуковић

Пријем бруцоша
(3. X 2022. год.)

Проф. др Вера Јерковић, проф. др Љиљана Суботић и академик Јасмина Грковић-Мејџор

Академик
Милка Ивић

Академик
Павле Ивић

Проф. др Жарко Бошњаковић, проф. др Гордана Вуковић, проф. др Драгољуб Петровић, проф. др Љиљана Суботић и Ивона Жибрег (Институтска прослава Нове године у "Старом здању")

Проф. др Вера Јерковић, проф. др Јован Јерковић и проф. др Мато Пижурица

Проф. др Вера Васић, проф. др Мато Пижурица, проф. др Владислава Петровић и проф. др Жарко Бошњаковић

ОДСЕК ЗА СРПСКУ КЊИЖЕВНОСТ

ОДСЕК ЗА СРПСКУ КЊИЖЕВНОСТ

Историја Одсека за српску књижевност почиње 1954. године. Тада је при Универзитету у Новом Саду основан Филозофски факултет, а међу првих шест катедара нашег факултета нашла се и Катедра за југословенску књижевност. Оно што је ову Катедру, а касније Одсек за српску књижевност, од свог оснивања па до данас суштински обележило, јесте приоритетна и непрекидна традиција проучавања матичне књижевности и језика, као и изучавање осталих југословенских књижевности, светске књижевности, али и педагошких дисциплина.

Одсек је у својим редовима одувек имао цењене професоре и еминентне стручњаке који су одређивали углед студијској групи. Њихов педагошки рад и научни резултати, у виду бројних монографских дела и студија, учинили су да студијски програм тадашње Катедре буде атрактиван многим генерацијама студената који су се занимали за књижевност и језик. Међу првим предавачима били су: академик Ђорђе Сп. Радојичић (Стара југословенска књижевност), проф. др Драгољуб Павловић (Приморске и покрајинске књижевности), проф. др Видо Латковић (Народна књижевност, Теорија књижевности), академик Младен Лесковац (Нова југословенска књижевност), проф. др Војислав Ђурић (Светска књижевност). Притом, наставу су изводили и професори и сарадници са других високошколских установа: проф. др. Крешимир Георгијевић, академик Мирослав Пантић, проф. др Владан Недић, академик Зоран Константиновић, проф. др Марија Митровић, проф. др Мате Лончар, проф. др Бранко Милановић, академик Предраг Палавестра.

Осим ових поменутих уважених имена, треба се са пијететом и захвалношћу подсетити и свих осталих који су својим наставничким ангажманом трајно обележили рад нашег Одсека. То су: др Рудолф Коларич, др Иванка Јовановић, др Бошко Новаковић, др Драшко Ређеп, др Драгиша Живковић, академик Сретен Марић, др Јоже Погачник, академик Светозар Петровић, академик Милорад Павић, др Божидар Ковачек, академик Милорад Живанчевић, др Боривоје Маринковић, др Војислав Илић, др Павле Илић, др Мирослав Егерић, др Светлана Бранковић, др Петар Милосављевић, др Јелка Ређеп, др Марија Клеут, др Славко Гордић, академик Радомир Ивановић, академик Злата Бојовић, др Миодраг Радовић, др Никола Страјнић, др Бојана Стојановић Пантовић, др Јован Делић, др Љиљана Пешикан Љуштановић, др Мирјана Стефановић, др Зоја Карановић, др Бранка Јакшић Провчи, др Сава Дамјанов, др Гојко Тешић, др Миливој Ненин, др Никола Грдинић, др Драган Станић, мр Мила Мразовић, мр Мирјана Завишин, мр Нина По-

гачник, мр Зоран Суботички, мр Перо Мужијевић и мр Слободан Милетић.

Из редова нашег Одсека били су декани Филозофског факултета: академик Младен Лесковац, академик Ђорђе Сп. Радојичић, проф. др Бошко Новаковић, проф. др Драгиша Живковић, проф. др Јоже Погачник, академик Милорад Павић, проф. др Марија Клеут и проф. др Ивана Живанчевић Секеруш. Такође, треба нагласити да је неколико наших професора за академску изврсност добило и почасно универзитетско звање професора емеритуса: проф. др Славко Гордић, проф др Марија Клеут, проф. др Сава Дамјанов и проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић. Тренутни дописни чланови САНУ су др Јован Делић и др Миливој Ненин. За иностраног члана Академије наука и умјетности Републике Српске 2021. године изабран је др Драган Станић.

На основним академским студијама, уз звање дипломираног филолога србисте, студенти стичу знања из српске књижевности, од првих сачуваних писаних трагова до савременог доба. Такође, у ширем контексту, упознају се са основним токовима и репрезентативним делима јужнословенских књижевности, као и оних из светске књижевности, овладавајући при томе и основама лингвистичког образовања. Програм основних академских студија конципиран је у правцу оспособљавања студената за самостални аналитичко-критички приступ појединим књижевним делима, као и за развијање вештина за преношење знања будућим властитим ученицима. Такође, на овом нивоу студија студенти овладавају техником научног писања и обучавају се за научноистраживачки рад.

Поред основних академских студија, од 1960. године постојале су двогодишње магистарске студије, које су од 1972. године биле организоване у континуираном облику, и то према Правилнику који је саставио њихов први руководилац академик Светозар Петровић. Програм је предвиђао да се у оквирима основних дисциплина науке о књижевности, попут теорије књижевности и књижевне историје, али и методологије проучавања књижевности и компаратистике, организују посебни курсеви који су студентима омогућавали овладавање методом и техником научног рада у контексту проучавања књижевности. Руководиоци магистарских/постдипломских студија били су академик Милорад Живанчевић, проф. др Јелка Ређеп, проф. др Зоја Карановић, проф. др Никола Грдинић, проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић и проф. др Сава Дамјанов. Студије су биле модерно конципиране. Омогућавале су студентима да слушају курсеве еминентних научника из земље и иностранства као што су: др Бањаи Јанош, др Мирослав Бекер, др Томислав Бекић, др Владимир Бити, др Светозар Бркић, др Витомир Вулетић, др Славко Гордић, др Јован Делић, др Јован Деретић, др Мирослав Егерић, др Драгиша Живковић, др Мирка Зоговић, др Душан Иванић, др Радомир Ивановић, др Павле Илић, др Војислав Јелић, др Владета Јеротић, др Александар Јовановић, др Ханифа Капиџић Османагић, др Светозар Кољевић, др Зоран Константиновић, др Богдан Косановић, др Зденко Лешић, др Ненад Љубинковић, др Боривоје Маринковић, др Сретен Марић, др Миодраг Матицки, др Никола Милошевић, др Владан Недић, др Александар Нејгебауер, др Бошко Новаковић, др Миодраг Павловић, др Мирослав Пантић, др Борис Патерну, др Нада Поповић-Перишић, др Крунослав Пранић, др Иво Рунтић, др Анте Стамаћ, др Иво Тартаља, др Александар Флакер, др Зденко Шкреб, др Мирон Флашар, др Мила Стојнић, др Витомир Вулетић, др Петар Марјановић, др Мило Ломпар и други.

Од средине прве деценије 21. века на нашем одсеку организују се мастер студије, чије похађање и завршетак омогућава стицање дипломе мастер професора књижевности и језика (србисте). Сва раније стечена знања студенти продубљују, сами креирајући свој профил стручности слободним одабиром понуђених курсева и тема завршних радова. На докторским студијама студенти се на највишем ни-

воу оспособљавају за унапређивање и примену научних сазнања, а кроз сложена методолошка истраживања и компетентну интерпретацију резултата, и за будућу самосталну научну и стручну делатност. Могућност запослења након завршетка студија није ускостручна, јер свестраношћу и распоном стечених знања студенти србистике постају конкурентни на тржишту рада, како у домену своје примарне струке, тако и у модерним културолошким, медијским, маркетиншким и менаџерским занимањима.

Одсек за српску књижевност обавља разноврсну научноистраживачку делатност која се огледа у великом броју монографија, студија, чланака и приказа, дајући тиме важан допринос развоју књижевнотеоријске, књижевноисторијске и књижевнокритичке мисли код нас. Поред овог индивидуалног, од 1979. године усталила се и пракса тимског рада у којима су своје учешће имали не само наставници и сарадници Одсека, већ и научници са других факултета и научних институција. У том смислу, реализовани су бројни научноистраживачки пројекти: 1. *Узајамне везе и прожимања књижевности народа и народности у САПВ*; 2. *Уметничка и народна поезија рукописних песмарица у Војводини у XVIII и XIX веку*; 3. *Теме револуције у савременом српском роману, приповеци и мемоаристици*; 4. *Истраживање јужнословенских књижевности у контексту европске цивилизације – књижевна историја, компаратистика и теорија*; 5. *Компаративно проучавање књижевности народа и народности Југославије*; 6. *Српско песништво у XVIII веку и у првој половини XIX века*; 7. *Тема даривања у српској књижевности*; 8. *Књижевнотеоријска мисао Југословена*; 9. *Истраживање српске књижевности по жанровима*; 10. *Жанрови српске књижевности – порекло и поетика облика*; 11. *Синхронијско и дијахронијско изучавање врста у српској књижевности*; 12. *Аспекти идентитета и њихово обликовање у српској књижевности*. Резултати свих ових пројеката су јавно верификовани или преко јавних трибина, или у облику публикованих зборника и студија, а треба такође истаћи и да су наставници били учесници и многих иностраних научних пројеката. Активности се односе и на организовање бројних научних скупова и округлих столова, и објављивање њихових резултата кроз зборнике радова. Вреди истаћи округли сто *Савремено српско песништво и ново средњовековље: византијске теме и мотиви* (2020), као и два међународна скупа: *Анђели у књижевности* (2023) и *Поетика Светислава Мандића* (2023).

Професори Одсека за српску књижевност добитници су бројних признања и награда. Проф. др Јелка Ређеп добитница је следећих награда: Повеља Удружења универзитетских наставника и научника Војводине у Новом Саду, Златна значка Културно-просветне заједнице Србије, Новембарска повеља града Новог Сада (1994), Вукова награда (1995), Награда „Милица Стојадиновић Српкиња“ (2006), Повеља Удружења књижевника Србије, за животно дело (2011), Награда „Павле Марковић Адамов“ (2013), Награда на Међународном сајму књига у Новом Саду за издавачки подухват године (2014).

Професорка емерита Марија Клеут добила је награду за животно дело удружења наставника и научних радника Војводине (2008), Златну књигу Библиотеке Матице српске (2020) и награду „Тихомир Р. Ђорђевић“ (2022).

Академик Радомир Ивановић добитник је ових признања: Награда града Приштине (1967), Децембарска награда САП Косово (1970), Тринаестојулска награда СР Црне Горе (1974), Златна значка Културно-просветне заједнице Србије (1977), Повеља Међурепубличке културно-просвјетне заједнице Србије, Црне Горе и Босне и Херцеговине (1983), Награда Покрајинског синдиката Војводине (1992), Награда ослобођења Подгорице (1995), Балканска награда „Кочо Рацин“ (1997), Косовска награда „Вук Филиповић“ (1998) и Награда за животно дјело „Паја Марковић Адамов“ (1999–2000).

Апсолвентско вече 2003. год.

Академик Радомир В. Ивановић, проф. емер. Марија Клеут, проф. др Слободан Владушић и проф. др Светлана Бранковић

Мирјана Маринковић, проф. емер. Љиљана Пешикан-Љуштановић, студенткиња Невена Савић, проф. др Наташа Половина и проф. емер др Сава Дамјанов. Додела награде "Боривоје Маринковић" (15. XI 2017. год.)

Научна конференција FILLM, проф. др Миодраг Радовић, Даница Зеленовић, проф. др Светлана Томин и проф. др Јован Попов (1990).

Чланови Одсека за српску књижевност школске 2002/2003. године.

Професор емеритус Славко Гордић добитник је награде Друштва књижевника Војводине за најбољу књигу године, награде „Лаза Костић“, „Ђорђе Јовановић“, „Сретен Марић“ и „Младен Лесковац“, Новембарске повеље Новог Сада, Награде за животно дело Друштва књижевника Војводине и Повеље за животно дело Удружења књижевника Србије.

Проф. др Миливој Ненин, дописни члан САНУ, добитник је награде Златна српска књижевност, коју додељује Филолошки факултет Универзитета у Београду из фонда Александра Арнаутовића за изузетан допринос изучавању српске књижевне науке 2006. године, награде за најбољу књижевну критику „Милан Богдановић“ за 2015. годину за текст о књизи Љубомира Симовића *Титаник у акваријуму*, коју додељује Културно-просветна заједница Србије, и награде задужбине „Николај Тимченко“ из Лесковца 2016. године за књигу *Светислав Стефановић, опет*, објављеној у Вишеграду 2016. године.

Професорка емерита Љиљана Пешикан Љуштановић овенчана је следећим признањима и наградама: Златна српска књижевност из фонда Александра Арнаутовића, за укупан рад на изучавању српске књижевности (2011); Стеријина награда за театрологију „Јован Христић“ за књигу *Кад је била кнежева вечера?* (2011); награду „Сима Цуцић“ за најбољу књигу о књижевности за децу *Госпођи Алисиној десној нози. Огледи о књижевности за децу* (2011); награда Витез српске књижевности, Општина Чајетина (2018); Повеља „Капетан Миша Анастасијевић“ – за научни допринос српској и јужнословенским књижевностима коју додељује *Media Invent* и РТВ Војводине, под покровитељством Привредне коморе Србије и Универзитета у Новом Саду и Београду (2019); награду „Ђорђе Јовановић“ за најбоље дело из области књижевне критике и есејистике за књигу *Пишем ти причу*, коју додељује Библиотека „Ђорђе Јовановић“ (2020); награда Вукове задужбине за науку, за књигу *Пишем ти причу* (2020); награда Златна књига Библиотеке Матице српске (2022).

Проф. др Никола Грдинић добитник је следећих награда: Бранкова награда Матице српске (1970), награда „Искре културе“ за 2004. годину, за област Теорија књижевности, коју додељује Завод за културу Војводине и Медаља културе за очување културног наслеђа за 2012. годину, коју додељује Завод за културу Војводине.

Проф. др Гојко Тешић добитник је награде СИЗ-а културе Војводине за *Антологију српске авангардне приповетке* (1990), награде „Ђорђе Јовановић“ за најзначајнију есејистичку и критичку књигу (1991) за *Српску авангарду у полемичком контексту,* награде „Павле Марковић Адамов“ за *Антологију песништва српске авангарде 1902–1934* (1993), те Вукове награде Културно-просветне заједнице Србије (2011) и награде за издавачки подухват Међународног сајма књига у Београду (2012).

Професор емеритус Сава Дамјанов током своје научне и наставне каријере добио је ове награде: Бранкова награда Матице српске (1978), награда Књижевне заједнице Новог Сада „Захарије Орфелин“ (1989), награда СИЗ-а културе Војводине за оригинални домет у књижевној историографији за књигу *Корени модерне српске фантастике* (1988), награда Друштва књижевника Војводине за књигу године *Причке* (1995), награда „Лаза Костић“ за књигу *Ново читање традиције* (2003), награда часописа Браничево и Културног центра Пожаревца „Госпођин вир“ за поетску збирку *Историја као апокриф* (2009), награда „Сретен Марић“, за петокњижје *Дамјанов: српска књижевност искоса* (2013), награда „Тодор Манојловић“ за модеран уметнички сензибилитет (2017), награда удружења за фантастику „Арт-Анима“ за популаризацију фантастике (2018), награда Банатског културног центра „Теодор Павловић“ за књигу *Also sprach Damjanov* (2019), награда „Стеван Пешић“ за књигу *Историја као апокриф* (2021), Новембарска повеља Новог Сада (2022) и Медаља културе за очување културног наслеђа (2023).

Апсолвентско вече 2023. год.

Са уручења награде "Меша Селимовић" за најбољу домаћу књигу у 2013. год. Ивану Негришорцу / проф. др Драгану Станићу и проф. др Слободану Владушићу (18. II 2014. год.)

Разговор писца Слободана Шнајдера са студентима књижевности поводом романа "Доба мједи" (20. I 2016. год.)

Проф. др Крунослав Прањић, проф. др Ивана Живанчевић Секеруш и проф. др Драшко Ређеп (2002. год.)

Проф. др Боривоје Маринковић и академик Светозар Петровић

Проф. др Зоја Карановић и проф. др Ивана Живанчевић Секеруш, отварање "Летње школе српског фолклора" (2014. год.)

Проф. др Горана Раичевић добитница је награде „Лаза Костић“ Новосадског сајма за 2021. годину, награде „Николај Тимченко“ Задужбине Николај Тимченко из Лесковца 2021. године и награде „Никола Милошевић“ Другог програма Радио Београда, 2022. године.

Проф. др Драган Станић носилац је признања и награда за књижевни, научни и друштвени рад: „Горан“ за младе песнике (1981); награда за најбољу прочитану песму на Младој Струги (1987); награда Друштва књижевника Војводине за књигу године (1990); „Ђура Јакшић“ (1995); Повеља за допринос обједињавању свесрпског културног простора на међународној културној манифестацији „Соколица“ (Звечан, 2005); награда Унирекса за драмски текст (2006), Змајева награда Матице српске за поезију (2007); „Бранко Ћопић“ (2010); „Раде Драинац“ (2010); Жичка хрисовуља (2010); Грачаничка повеља (2010); „Bazsalikom/Босиљак“ за неговање српско-мађарских односа (2011); „Меша Селимовић“ (2013); Печат времена (2013); Печат вароши сремскокарловачке (2013); Велика базјашка повеља (2013); Повеља Мораве (2013); Вукова награда Културно-просветне заједнице Србије (2014); Бела голубица Теслиног глобалног форума (2016); „Деспотица Ангелина Бранковић“ (2017); Златни крст кнеза Лазара (2017); „Слободан Костић“ (2018); специјална награда Сајма књига у Вишеграду (2018); Ленкин прстен (2019); Венац Лазе Костића (2019); „Стеван Пешић“ (2019); „Алекса Шантић“ (2019); Повеља Српске Крајине коју додељује Отаџбински покрет (2019); Теслина медаља (2021) и *Tesla Spirit Award* Теслиног научног форума из Филаделфије (2023); плакета *Euclides da Cunha* Бразилске књижевне академије (2021); Награда Новосадског фестивала књиге за доприносе култури младих (2022); Повеља „Капетан Миша Анастасијевић“ за значајан допринос у очувању институција културе (2022); Сребрна медаља Галерије Матице српске поводом 175-годишњице установе (2022); Одзиви Филипу Вишњићу (2022); Прва награда Међународног књижевног фестивала у Инђији „Про поет“ (2022); Дунавски Орфеј (2023); Печат херцега Шћепана (2023); Медаља културе за животно дело за укупно стваралаштво Културног центра Војводине „Милош Црњански“ (2023). Носилац је ордења и медаља: Орден Светог цара Константина (2013) и Орден Светог деспота Стефана Лазаревића (2019) Српске Православне цркве; Орден Константина Философа Словенске уније из Чешке (2018); Награда „Михајло Пупин“ АП Војводине (2020); Златна медаља за заслуге Републике Србије (2021).

Проф. др Ивана Живанчевић Секеруш добитница је признања „Капетан Миша Анастасијевић“ за високе домете у високошколском образовању (2013), затим високог признања Републике Француске за јачање и развој српско-француских културних и научних веза – именована је витезом реда академских палми (*Chevalier de l’Ordre des Palmes Académiques*, 2014), а од Министарства иностраних послова Републике Кореје добила је посебно признање за заслуге за развој односа двеју земаља и допринос у ширењу корејске културе (2021).

Проф. др Ђорђу Деспићу уручене су награде „Милош Црњански“ (2019) за књигу *Песме и други ожиљци*, награде „Бранко Миљковић“ (2021) за књигу *Аутохипноза* и „Ђорђе Јовановић“ (2022) за књигу *Тумач и песма (есејистика Миодрага Павловића)*.

Проф. др Слободан Владушић добио је ове награде: „Милан Богдановић“ за најбољу књижевну критику у електронским и штампаним медијима на српском језику: приказ романа *Киша и хартија* Владимира Тасића (2004), Виталова награда за роман *Forward* (2008), Награда „Исидора Секулић“ за књигу *Црњански Меѓалополис* (2011), награда „Меша Селимовић“ за роман *Ми избрисани* (2013), награда „Лаза Костић“ за књигу *Књижевност и коментари* (2017), награда „Ђорђе Јовановић“ за књигу *Књижевност и коментари* (2017), награда „Светозар Ћоровић“ за роман *Велики јуриш* (2018), награда „Јанко

Проф. емер. Славко Гордић и
академик Миливој Ненин

Академик Светозар Петровић
и академик Младен Лесковац

Додела награда на
књижевном конкурсу
(2023. год.)

Проф. емер.
Сава Дамјанов
и писац Горан
Петровић

Слева: проф. др Миодраг Радовић,
академик Мирон Флашар, проф. др
Драгиша Живковић, академик Зоран
Константиновић и академик Новица
Петковић.

Веселиновић“ за роман *Велики јуриш* (2018), награда „Бескрајни плави круг“ за роман *Омама* (2021).

Проф. др Драгољуб Перић добитник је награде Вукове задужбине за најбољу монографију за област наука о књижевности за књигу *Прамен маїле йоље йритиснуо* (Нови Сад: Академска књига) за 2022. годину. Проф. др Наташа Половина добитница је *Наїрада за есеистика на Първия Събор на младата балканска литература, Академия за европейска култура „Орфеева лира*“, Крумовград, Бугарска (1. новембар 2008). Проф. др Невена Варница добитница је *Бранкове наїраде* Матице српске (1998). Доц. др Милош Јоцић уредник је издања *Изабрана зенитистичка дела, коло 1* Банатског културног центра и КЦВ „Милош Црњански“ које је добило Специјално признање Београдског сајма књига за 2023. годину.

Одсек за српску књижевност деценијама негује сарадњу са универзитетима у иностранству, како кроз бригу о лекторатима матерњег језика на иностраним катедрама за јужнословенске језике и књижевности, тако и кроз ширење и учвршћивање научне сарадње с изучаваоцима српске књижевности у иностранству, међу којима су неки од најзначајнијих промотера српске књижевности и културе у међународним оквирима (Ала Татаренко, Дорота Гил, Ангела Рихтер, Весна Цидилко, Ина Христова, Магда Кох, Љиљана Бањанин, Персида Лазаревић ди Ђакомо, Роланд Орчик, Ева Коволик, Моника Фин и др). Вишедеценијска сарадња с појединим јужнославистичким катедрама одржава се преношењем с генерације на генерацију, што сведочи о важности која се на Одсеку за српску књижевност придаје међународним односима.

У оквиру међународног програма размене *Erasmus Plus*, наш је одсек био иницијатор бројних споразума са славистичким катедрама на партнерским универзитетима, међу којима су: Јагелонски универзитет (Краков), Универзитет „Мартин Лутер“ (Хале – Витенберг), Универзитет „Адам Мицкјевич“ (Познањ), Универзитет „Г. Д’Анунцио“ (Кјети – Пескара), Универзитет „Св. Ћирило и Методије“ (Велико Трново), Универзитет у Ополу, Универзитет у Торину и други. Споразум с Институтом за славистику Универзитета „Мартин Лутер“ у Халеу заснивао се на заједничком пројекту под називом *Cultural History – Memories – Identity: 21st Century Reading of the Established Cultural Discourses*, који је успешно реализован кроз бројне активности (курс на докторским студијама, заједничка екскурзија у Сарајево итд.) у којима су учествовали професори и студенти с обе партнерске институције.

Наши наставници и сарадници учествовали су на многим научним скуповима и конференцијама, били гостујући професори на европским и ваневропским универзитетима (у Словенији, Републици Српској, Аустрији, Мађарској, Немачкој, Пољској, Италији, Кини, Индији и др.), били стипендисти значајних иностраних фондација (као што су, између осталих, Немачка служба за академску размену (DAAD), Фулбрајт програм, Немачка истраживачка фондација (DFG) и Сасакава фонд, лектори матерњег језика на страним универзитетима (Хале, Гетинген, Познањ, Франкфурт, Бањска Бистрица, Сегедин, Лођ, Темишвар, Краков, Катовице), лектори на летњим школама српског језика и културе (Београд, Нови Сад, Сарајево, Задар) док су млађи сарадници боравили на специјализацијама у иностранству.

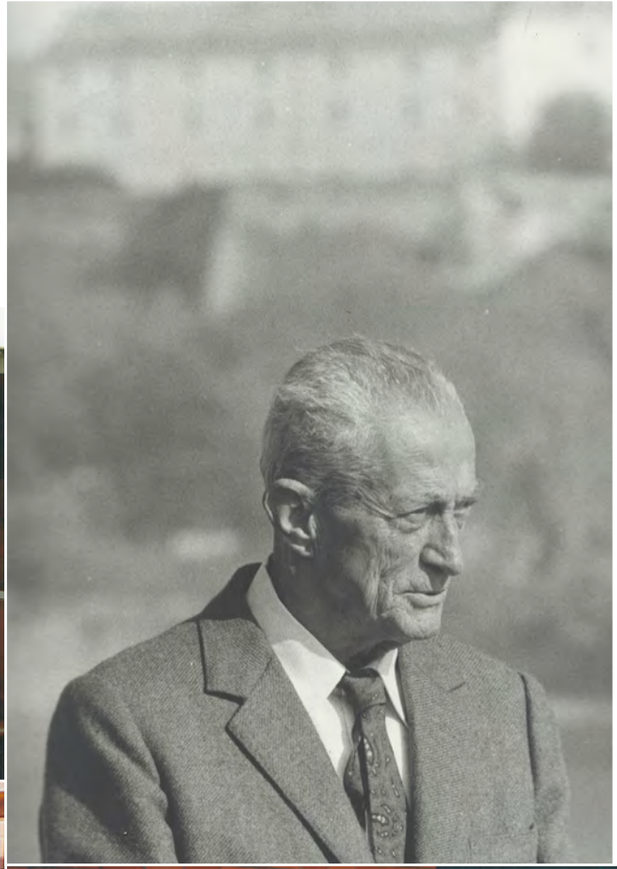
У оквиру програма размене, на Одсеку за српску књижевност гостовало је преко двадесетих еминентних предавача са страних универзитета, а наставно особље Одсека користило је у последњој деценији мобилност на више европских универзитета (Хале, Познањ, Краков, Торино), развијајући тиме своје наставне вештине, научне идеје и сазнања.

Сваке године, наставници, сарадници и студенти Одсека учествују на бројним значајним научним скуповима и конференцијама националних или међународних референци у земљи и иностранству.

У оквиру интернационалних програма студентске мобилности у којима учествује Филозофски фа-

Академик Горана Раичевић, проф. др Гојко Тешић и академик Миливој Ненин.

Академик Сретен Марић

Проф. др Ивана Живанчевић Секеруш са студентима 2004. год.

Проф. др Драган Станић, проф. др Мирјана Стефановић и проф. др Јелка Ређеп

Проф. др Мирослав Егерић, проф. емер. Славко Гордић и академик Миливој Ненин.

култет у Новом Саду остварен је и значајан број долазећих и одлазећих студентских мобилности: сваког семестра долазе нам студенти србистике, југославистике и славистике из бројних европских земаља. Нашим студентима је такође омогућено да у оквиру истих програма проведу део свог школовања на партнерским универзитетима широм Европе. На овом, све популарнијем, програму студенти остварују одличне резултате и стичу драгоцена искуства, о чему говори и чињеница да су поједини од њих добили докторске стипендије на иностраним универзитетима и укључили се у међународне научне пројекте.

Међу нашим алумнистима су многи познати делатници из просветног, научног и културно-уметничког живота. Они предају у основним и средњим школама, у гимназијама и на факултетима, у земљи и иностранству; такође су запослени и као сарадници при институтима, као библиотекари, спикери, новинари, фриленсери, снимatељи, књижевни и позоришни критичари, издавачи. Међу њима има и истакнутих песника, писаца, редитеља из различитих генерација – Гордана Ђилас, Селимир Радуловић, Јован Зивлак, Весна Крчмар, Фрања Петриновић, Ђорђе Писарев, Зоран Ђерић, Ласло Блашковић, Мирјана Брковић, Саша Кнежевић, Татјана Богојевић, Дејан Алексић, Мирослав Мики Радоњић, Лазар Живанац, Драгана Бедов, Борис Лијешевић, Драгана Бошковић, Здравко Петровић, Душан Живковић, Милана Кадрић и други.

Током седамдесетих година 20. века, наши студенти су неколико пута са професором Боривојем Маринковићем путовали у Лондон. Та пракса одлазака на екскурзије и даље се наставља, па су студенти, у неколико наврата, претходних година са својим професорима ишли у обиласке српских средњовековних манастира у централној Србији и на Фрушкој Гори, а посећивали су и Београд – Сајам књига, Народну библиотеку и Народни музеј.

Већ 20 година на нашем одсеку одржава се леп обичај одлазака у новосадска позоришта. Тако студенткиње и студенти током студија имају прилику да гледају различите актуелне представе у Српском народном позоришту, у Новосадском позоришту (*Ujvideki Szinhaz*), Позоришту младих и у позоришту Промена. Неки од њих су се окушали и у писању утисака са представа и позоришне критике у листу *Позориште* СНП-а, а покренута је сарадња и са Стеријиним позорјем и часописом *Сцена*.

Исто тако, кад год се на нивоу Новосадског универзитета организује Фестивал науке, сви са Одсека осмишљавају занимљиве програме и, учествујући, привлаче пажњу посетилаца. Наши студенти су се једне године представљали као књижевни јунаци, друге су посетиоци препознавали песме и ауторе поетских дела која су ушла у популарну културу, а треће су најмлађи и школарци имали прилику да уживо виде прототип најстарије штампарске пресе.

Под окриљем Одсека налазе се и два центра: Центар за креативно писање и Центар за истраживање фолклора.

У оквиру Центра за креативно писање покренуте су школа за креативно писање и читалачки клуб. *Блоїерама*, бесплатна школа креативног писања намењена ученицима новосадских средњих школа, иде од 2016. године. Пројекат су иницирали наставници др Слободан Владушић, др Сава Дамјанов и др Милош Јоцић. Предавачи на почетној *Блоїерами* били су Милош Јоцић и Марко Тошовић, којима се касније придружио Ненад Станојевић.

Прво издање *Блоїераме* заживело је у сарадњи са *Eipixom* (данашњим *Playrixom*), у то време најпознатијом новосадском фирмом из области креативне индустрије, са идејом да се новосадским ђацима омогући простор за усавршавање списатељских и уопште креативних вештина ван оквира стандардне средњошколске наставе. *Блоїерама* се данас са успехом одржава два пута годишње и она је један у низу културних и едукативних пројеката који превази-

лазе оквире академије, и који у најбољем смислу демонстрирају идеју отвореног универзитета. Такође, *Блоїерама* је одраз Одсека као катедре са најразвијенијим програмом креативног писања у држави, будући да се тренутно одржава шест различитих курсева креативног писања: Креативно писање прозе, Креативно писање поезије, Креативно писање романа, Креативно писање сценарија, Креативно писање видео-игара и Креативно писање нефикције. Актуелни предавачи на *Блоїерами* су студенти са мастера – Симеона Јакишић, Богдан Рапаић и Симонида Лончар, а коорганизатор и партнер *Блоїераме* је Културни центар Војводине „Милош Црњански".

Читалачки клуб *Маїисшрале* покренут је почетком 2024. године, намењен је ширем читалаштву и омогућује и неакадемским читаоцима да посећују читалачки клуб који воде универзитетски професори књижевности. Посетиоцима се на тај начин пружа прилика за образовану размену мишљења, као и разговорни, неформални облик самосталног образовања, те је то једини новосадски читалачки клуб организован од специјализоване катедре за изучавање књижевности.

У пролеће академске 2022/23. године, у оквиру Центра за креативно писање, расписан је наградни конкурс „Књига се каже шума" за ученике средњих школа. Тада је пристигао велики број литерарних радова на српском језику, који су обухватали све познате и популарне књижевне облике. Ауторке и аутори најуспешнијих радова били су пригодно награђени и угошћени на факултету, а конкурс се усталио и биће расписиван сваке године, као подстицај за рад и креативност младих.

Центар за истраживање српског фолклора основан је 2012. на иницијативу проф. др Зоје Карановић, која је била и прва управница. У оквиру Центра, убрзо након оснивања, покренути су бројни пројекти, а најзначајнији од њих свакако је *Леїња школа срйскоī фолклора*, која је током неколико година реализована у различитим селима која се налазе на падинама Старе планине, Тупижнице и Ртња и у архео-етно парку Равна, уз свесрдну подршку Завичајног музеја Књажевац и Народног музеја Зајечар. Теренски рад на овим просторима омогућио је свим заинтересованим студентима да знања о традиционалној култури Срба и теренском истраживању обогате практичним искуством. Захваљујући раду Центра, успостављена је и трајна и веома плодотворна сарадња са најзначајнијим научним и образовним институцијама у нашој земљи. Излагања са ових семинара објављени су у зборницима *Биље у шрадиционалној кулшури Срба: йриручник фолклорне бошанике I, II* (2013, 2014), који су штампани двојезично – на српском и на енглеском језику. У оквиру Центра организовани су и научни скупови међународног значаја. Међу њима посебно се истиче *Жанрови йредања/Belief Narrative Genres*, који је организован у сарадњи са Међународним удружењем за истраживање фолклорних приповедања (*The International Society for Folk Narrative Research*), а одржан је 28–30. августа 2012. године на нашем факултету. Велики значај имао је и скуп *Савремена срйска фолклорисшика* (4–5. октобра 2013. године), који је био окупио најеминентније стручњаке усмене књижевности, етнологије, антропологије, етномузикологије и сродних дисциплина.

У спомен на професора Боривоја Маринковића (1930–2012), 2012. године установљена је награда „Боривоје Маринковић" за најбољи студентски рад из старијих области српске књижевности (од првих зачетака до 19. века). Награда се бијенално додељује студентима са свих одсека Филозофског факултета.

Одсек за српску књижевност има семинарску библиотеку са готово 40.000 каталошких јединица посебних и периодичних публикација. У семинарској библиотеци налази се више легата: легат академика Ђорђа Сп. Радојичића са 3.711 јединица у којем су значајне књиге, претежно за проучавање средњовековне књижевности, фотографије и микрофилмови старих рукописа, као и корпус објављених и необја-

вљених рукописа и комплетна преписка, затим легат Милете Јакшића са 55 публикација, као и садржајем пребогати легат проф. др Боривоја Маринковића. Најстарија књига која се чува у Библиотеци Филозофског факултета у Новом Саду је књига Марка Марулића *Opera di Marco Marvlo Da Spalato*, штампана у Венецији 1586. године. Семинарску библиотеку користе и студенти осталих студијских група. Ранији библиотекари били су Здравко Малбаша, Драгослава Јевремовић и др Медиса Колаковић, а сада је Дејана Бурзан.

Данас наставу изводе следећи наставници и сарадници: проф. др Ивана Живанчевић Секеруш, проф. др Оливера Радуловић, проф. др Светлана Томин, проф. др Горана Раичевић, проф. др Радослав Ераковић, проф. др Жељко Милановић, проф. др Слободан Владушић, проф. др Зорица Хаџић Радовић, проф. др Јасмина Јокић, проф. др Ђорђе Деспић, проф. др Наташа Половина, проф. др Невена Варница, проф. др Сања Париповић Крчмар, проф. др Драгољуб Перић, доц. др Срђан Орсић, доц. др Милош Јоцић, доц. др Јелена Мариђевић Балаћ, др Марина Токин, мср Милица Софинкић, мср Јована Војводић. Секретари су били Миломирка Смиљанић и Мирјана Маринковић, а сада је на том месту Ивана Симовљевић Јокић.

Проф. др Ђорђе Деспић
Проф. др Сања Париповић Крчмар
Проф. др Невена Варница

ОДСЕК ЗА ФИЛОЗОФИЈУ

ОДСЕК ЗА ФИЛОЗОФИЈУ

Одсек за филозофију Филозофског факултета у Новом Саду основан је 1988. године. Током више од тридесет година свог рада Одсек за филозофију се профилисао као једна од најзначајнијих филозофских институција у земљи како у погледу образовања и наставе, тако и у погледу научноистраживачког рада. Одсек за филозофију је препознат у земљи и региону по свом усмерењу ка континенталној филозофској мисли и по идеји обухватног образовања у филозофији коју промовише својим радом. У научноистраживачком погледу Одсек за филозофију је препознатљив по значајним доприносима остварeним у истраживању античке филозофије, филозофије немачког идеализма и савремене филозофије, са посебним нагласком на феноменологији, херменеутици и филозофији егзистенције, а у скорије време и у областима филозофије историје, биоетике, филозофије медија и методике наставе филозофије.

Из историјата Одсека

Институт за филозофију и социологију, основан 1976. године, био је прва организациона форма на Филозофском факултету и Универзитету у Новом Саду, посвећена научном и педагошком раду у оквирима филозофије те неговању филозофске делатности и филозофије као универзитетске струке. Као организациона јединица Филозофског факултета, Институт за филозофију и социологију је био носилац академских студија Филозофије које су оформљене 1988. године, у оквиру јединствене Студијске групе за филозофију и социологију.

Институт за филозофију и социологију се у првом периоду свог деловања бавио филозофским радом и организацијом Студијске групе за марксизам. Студијска група за марксизам била је основ из ког су се на Филозофском факултету доцније развиле универзитетске групе Филозофија и Социологија, а кључни корак у том погледу била је трансформација Студијске групе за марксизам у Студијску групу за филозофију и социологију 1988. године. У огранизационом смислу одлучујућа је била даља трансформација Института за филозофију и социологију у Одсек за филозофију и социологију 1993. године. Тада су у оквиру Одсека за филозофију и социологију формиране две посебне катедре – Катедра за филозофију и Катедра за социологију, а Семинарска библиотека друштвених наука, која је деловала у оквиру Одсека, трансформисана је у Семинарску библиотеку за филозофију и социологију.

Јединствена Семинарска библиотека за филозофију и социологију је 2009. године реорганизована у две засебне семинарске библиотеке.

Јединствена Студијска група за филозофију и социологију је деловала две године па је већ академске 1990/91. године дошло до значајних промена. Прве две године студија су остале заједничке, док су се студије од треће године раздвајале у два засебна смера – Смер за филозофију и Смер за социологију. При томе су студенти имали могућност да током првих година студија кроз одабир изборних предмета усмере своје образовање према интересу за једну или другу научну дисциплину. На Одсеку за филозофију и социологију 1993. године основане су постдипломске студије Филозофије.

У обухватној реорганизацији Факултета 1996. године јединствени Одсек за филозофију и социологију је подељен на два одсека – Одсек за филозофију и Одсек за социологију. Исто тако, јединствена Студијска група за филозофију и социологију подељена је на две самосталне студијске групе (Студијска група за филозофију и Студијска група за социологију). На Одсеку за филозофију 2004. године покренуте су специјалистичке студије Филозофије. Први шеф Катедре за филозофију, а потом и Одсека за филозофију, био је проф. др Миленко А. Перовић, који је потом у више наврата биран за шефа Одсека. Функцију шефа Одсека за филозофију обављали су и проф. др Жељко Калуђеровић, проф. др Драган Проле и проф. др Уна Поповић.

Применом Болоњске декларације 2005–2006. године, која је захтевала битно реструктурирање наставног плана и програма на сва три нивоа студија, дошло је до још једне значајне промене Студијске групе за филозофију. Усклађивање са болоњским концептом студија изведено је уз очување дотадашње научне и педагошке концепције Одсека за филозофију, према којој су начин приступа студијама Филозофије, њихов смисао и сврха били замишљени и успостављени од самог заснивања студија Филозофије и оснивања Одсека. Ова трансформација је свој коначни облик добила 2006/07. године. Прва генерација студената је нове мастер академске студије Филозофије уписала 2010. године, док су докторске академске студије Филозофије утемељене 2011. године.

Током деловања Студијске групе за марксизам у Институту за филозофију и социологију радили су следећи наставници филозофије: др Ференц Бодрогвари, академик др Драгутин Лековић, др Иво Паић и др Милан Ковачевић. У време формирања Студијске групе за филозофију и социологију на Институту за филозофију и социологију били су запослени проф. др Иво Паић, доц. др Миленко А. Перовић и асистенти Златко Милошев, Реља Дражић, Драган Лакићевић, Вера Станков, Лазар Вркатић и Владимир Марко. У раду Одсека за филозофију у наредном периоду су учествовали Милан Узелац, Мирко Аћимовић, Милош Тодоровић, Војин Симеуновић, Ристо Тубић, Мишо Кулић, Лазар Вркатић, Слободан Јауковић, Михал Сладачек, Драгана Бјелица, Биљана Радовановић, Милотка Молнар, Ева Камерер, Слободан Сацаков, Валентина Чизмар, Владимир Милисављевић, Жељко Калуђеровић, Драган Проле, Дамир Смиљанић, Јасна Шакота, Мина Ђикановић, Невена Јевтић, Марица Рајковић, Маја Солар, Уна Поповић, Никола Таталовић, Станко Влашки, Горан Рујевић, Лазар Атанасковић, Немања Мићић, Милена Стефановић, Ана Миљевић, Милош Миладинов и Тања Тодоровић. Као спољни сарадници у појединим периодима ангажовани су др Слободан Жуњић, др Милош Арсенијевић, др Владан Перишић, др Владимир Н. Цветковић, др Милан Брдар, др Бранко Бањ, др Александар Чучковић и др Небојша Грубор. Преко две деценије стручни секретар Одсека за филозофију била је Ђурђица Црвенко, а затим Милена Стефановић. Као демонстратори – студенти докторских студија – у раду Одсека за филозофију учествовали су Горан Рујевић, Лазар Ата-

насковић, Немања Мићић, Ана Миљевић, Кристина Тодоровић и Ања Цмиљановић.

У периоду од 1995. године до данас на Одсеку за филозофију одбрањен је велики број дипломских, магистарских, мастер радова и докторских дисертација. Први докторат филозофских наука на Одсеку за филозофију Филозофског факултета у Новом Саду одбранио је Лазар Вркатић 1996. године са темом *Појам боīа у Хеīеловој филозофији*, а под менторством проф. др Миленка А. Перовића.

Наставна, истраживачка и издавачка делатност Одсека

Одсек за филозофију обавља наставну и научноистраживачку делатност, а у оквир рада Одсека спада и издавачка делатност.

Наставну делатност Одсек за филозофију обавља на сва три нивоа студија. Одсек за филозофију Филозофског факултета је једина високошколска установа у Покрајини акредитована за образовање нових наставних кадрова из области филозофских наука. Одсек за филозофију је једна од две институције у земљи акредитоване за докторске академске студије Филозофије.

Концепција основних студија Филозофије на Одсеку за филозофију почива на темељном упознавању студената са најзначајнијим позицијама и мислиоцима из историје филозофског мишљења, али и на једнако темељном упознавању са савременим питањима и проблемима филозофије. Оваква концепција студија осмишљена је тако да студентима нуди основну оријентацију у свим областима филозофије, а самим тим и обухватно познавање струке као основу за будући рад у настави или даље профилисање истраживачких интересовања. Утемељење у традицији постављено је као продуктиван основ промишљања филозофских проблема савремености.

Кичму основних студија Филозофије чини низ курсева из историје филозофије, који обухватају све четири године студија и који представљају основ како за наставничку, тако и за истраживачку делатност. Поред курсева из историје филозофије, традиционално најважније филозофске дисциплине – онтологија, логика, етика, естетика и теорија сазнања – такође су централне области изучавања на основним студијама. Уз обавезне предмете, студије обухватају и низ изборних предмета који студентима омогућавају широк спектар индивидуалног профилисања у области филозофије.

Настава на мастер академским студијама Филозофије организована је тако да се равномерно обезбеди даље профилисање студената у одабраној области интересовања у оквирима филозофије, као и обучавање студената за истраживачки рад и педагошки рад у настави филозофије. Фокус мастер студија на Одсеку за филозофију је продубљивање теоријских интереса који су препознати и изведени током основних студија.

Докторске студије Филозофије су конципиране тако да обезбеђују студентима велику лепезу могућих кретања у истраживачком раду, усклађених како са савременим тенденцијама, тако и са и традиционалним дисциплинама филозофије. На докторским студијама Филозофије посебно је наглашено поступно обучавање студената за самостални истраживачки рад.

Научноистраживачки рад у оквиру деловања Одсека за филозофију присутан је и наглашен још од његовог оснивања и рада Института за филозофију и социологију. Поред индивидуалног научноистраживачког рада, наставници и сарадници Одсека суделовали су у раду на следећим научноистраживачким пројектима:

– *Савремени ūроблеми филозофије марксизма* (период рада: 1990–1995); носилац пројекта: проф. др Миленко А. Перовић; наручилац

Промоција проф. др Жељка Калуђеровића у почасног доктора наука (*Doctor Honoris Causa*) Одсека за филозофију Филозофског факултета Националног и каподистријског универзитета у Атини, 7. VI 2022. год.

The 8th Annual Conference of the Central and East European Society for Phenomenology, PHENOMENOLOGY AND HISTORY (6. IX 2023. год.)

Проф. др Милан Кангрга и проф. др Миленко Перовић, 14. IV 2004. год.

пројекта: Министарство за науку Републике Србије;

– *Правци развоја савремене филозофије* (период рада: 1996–2000); носилац пројекта: проф. др Миленко А. Перовић; наручилац пројекта: Министарство за науку Републике Србије;
– *Трансформације филозофије и савремено друштво* (период рада: 2001–2005); носилац пројекта: проф. др Миленко А. Перовић; наручилац пројекта: Министарство за науку Републике Србије;
– *Место филозофије у савременом друштву* (период рада: 2005–2006); носилац пројекта: проф. др Миленко А. Перовић; наручилац пројекта: Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој Покрајине Војводине;
– *Настава филозофије у најстаријим српским гимназијама* (*Сремски Карловци – Нови Сад*) (период рада: 2008–2010); носилац пројекта: проф. др Миленко А. Перовић; наручилац пројекта: Министарство за науку Републике Србије;
– *Настава филозофије у српским гимназијама Војводине у међуратном периоду* (период рада: 2011–2019); носилац пројекта: проф. др Миленко А. Перовић; наручилац пројекта: Министарство за науку Републике Србије.

Одсек за филозофију од свог оснивања негује и издавачку делатност. Издавачка делатност Одсека је превасходно оријентисана на рад часописа *Архе*, али и на објављивање зборника радова са конференција у организацији Одсека, књига и уџбеника наставника запослених на Одсеку, те резултата рада истих на научноистраживачким пројектима.

У оквиру рада Института за филозофију и социологију истакнуто место је имао *Зборник Института за филозофију и социологију* који је објављивао радове наставника и сарадника Института. Зборник је престао с излажењем 1994. године. У сарадњи с Културним центром Новога Сада Одсек за филозофију је 1995. године покренуо филозофски скуп под називом *Новосадски филозофски дисјут*. Као резултат два скупа која су одржана 1995. и 1996. године, Одсек је издао зборнике *Појам бога у филозофији* и *Срећа и стварање*.

На Одсеку за филозофију издавачка делатност од почетка његовог рада била је усмерена на публиковање уџбеника и књига наставника Одсека. У питању су следеће публикације:

– Миленко А. Перовић, *Историја филозофије* (1. издање), Катедра за филозофију, Филозофски факултет Нови Сад, 1994.
– Миленко А. Перовић, *Историја филозофије с Кратким речником филозофских појмова* (2. издање), Одсек за филозофију, Филозофски факултет Нови Сад, 1997.
– Мирко Аћимовић, *Металогике*, Одсек за филозофију, Филозофски факултет Нови Сад, 1997.
– Мирко Аћимовић, *Увод у логику*, Одсек за филозофију, Филозофски факултет Нови Сад, 1999.
– Драган Проле, *Хусерлова феноменолошка онтологија*, Филозофски факултет Нови Сад, 2002.
– Миленко А. Перовић, *Историја филозофије (3. издање)*, Одсек за филозофију, Филозофски факултет, Нови Сад, 2003.
– Миленко А. Перовић, *Практичка филозофија*, Одсек за филозофију, Филозофски факултет, Нови Сад, 2004.
– Ђурђица Црвенко, *Приручник за методику наставе филозофије*, Филозофски факултет, Одсек за филозофију, Нови Сад, 2006.
– Слободан Сацаков, *Новозаветни морал*, Филозофски факултет, Одсек за филозофију, Нови Сад, 2006.
– Драган Проле, *Ум и повест: Хајдегер и Хегел*, Филозофски факултет, Одсек за филозофију, Нови Сад, 2007.

– Мирко Аћимовић, *Филозофија мишљења*, Филозофски факултет, Одсек за филозофију, Нови Сад, 2007.

Издавачка делатност Одсека одвија се и у оквиру едиције која је повезана уз часопис *Архе* – *Филозофска библиотека Архе*, чија је водећа мисао преузета из уређивачке политике часописа *Архе*. Основна идеја ове едиције је очување интегралног интереса за целину историјског и савременог корпуса филозофије.

У *Филозофској библиотеци Архе* до сада су објављене следеће књиге:

– Слободан Јауковић, *Превладавање филозофије уметношћу*, Филозофски факултет Нови Сад, 2011.
– Миленко А. Перовић, *Пет студија о Хегелу*, Филозофски факултет Нови Сад, 2012.
– Миленко А. Перовић, *Филозофски бревијар*, Филозофски факултет Нови Сад, 2014.
– Жељко Калуђеровић, *Филозофски триптих*, Филозофски факултет Нови Сад, 2014.

Године 2008. покренута је посебна едиција филозофске литературе *Пропаидеиа*. Концепција ове едиције је објављивање истраживачких резултата рада на научноистраживачким пројектима *Традиција наставе филозофије у две најстарије српске гимназије* (*Сремски Карловци – Нови Сад*) и *Настава филозофије у српским гимназијама Војводине у међуратном периоду*. У овој едицији до сада је објављено осам свезака.

Часопис *Архе*

Часопис *Архе* су покренули проф. др Миленко А. Перовић (који је био и први председник Уређивачког одбора часописа), проф. др Мирко Аћимовић као први главни и одговорни уредник часописа, као и проф. др Милош Тодоровић као заменик главног и одговорног уредника. Уређивачки одбор часописа је од оснивања био интернационалног састава, који је увек укључивао нека од најистакнутијих имена из подручја филозофије у земљи, региону и свету. Часопис *Архе* је у почетку био рангиран као часопис међународног значаја, а данас се рангира као часопис националног значаја.

Часопис *Архе* се издаје двапут годишње. Свака од свезака часописа садржи тематски посвећен одређеном филозофу или филозофској дисциплини, односно филозофској оријентацији. Поред радова који припадају тематском оквиру свеске, часопис *Архе* у сваком броју објављује и студије и огледе који нису повезани са датим тематом. Прва свеска издата је 2004. године, а њен тематски био је одређен чињеницом обележавања двестогодишњице смрти Имануела Канта. Од 2009. године усваја се образац објављивања према коме је пролећни број часописа посвећен филозофији појединачног филозофа, док је јесењи број посвећен неком општем филозофском проблему, правцу или дисциплини. Први број те године садржи тематски о Витгенштајну, а други тематски о биоетици.

Уз оригиналне научне радове, у часопису *Архе* објављени су преводи многих значајних филозофских текстова који се до тада нису могли наћи на нашем језику. Објављени су преводи Кантовог дела *Одговор на питање: Шта је просвећеност*, Адорнова *Идеја природне повести*, Јакобијеви *Разговори о Спинози*, одабрани делови о метафизици субјективности из Хегелове тзв. јенске реал филозофије и многи други. Такође, објављивани су разговори са неким од еминентнијих филозофских личности савременог доба (Милан Кангрга, Кристијан Тил). Објављиване су и летописне белешке о филозофским догађајима у земљи и региону, као и прикази нових филозофских књига.

Досадашњи тематски часописа *Архе* су: Кантова филозофија, Аристотелова филозофија, Кјеркегорова филозофија, феноменологија, двоброј посвећен Хегеловој филозофији, Маркс и марксизам, Хајде-

герова филозофија, херменеутика, филозофија политике, Витгенштајнова филозофија, биетика, Платонова филозофија, филозофија историје, Ничеова филозофија, филозофска антропологија, Декартова филозофија, филозофија религије, Спинозина филозофија, филозофија технике, Сократова филозофија, филозофија културе, Лајбницова филозофија, филозофија језика, Фихтеова филозофија, филозофија уметности, Шелингова филозофија, филозофија права, Августинова филозофија, естетика, филозофија Томе Аквинског, етика, Марксисти XX века, логика, Кантова филозофија, проблеми онтологије, Хегелова филозофија, филозофија историје, филозофија просветитељства, филозофија историје филозофије.

Међународна и међуинституционална сарадња

Одсек за филозофију је током година развио екстензивну мрежу међуинституционалне и међународне сарадње. Наставници Одсека за филозофију делују као гостујући професори на многобројним факултетима (Ниш, Осијек, Тузла, Сомбор, Никшић, Подгорица итд.). У оквиру програма међународне размене *Erasmus Plus* и CEEPUS, наставници и сарадници са Одсека за филозофију су, као гостујући предавачи, боравили на Универзитетима у Атини, Прагу, Сплиту, Љубљани, Загребу, Варшави, Зеници, Скопљу и многим другим.

У оквиру *Erasmus Plus* програма размена студената је остварена са универзитетима у Атини, Пизи, Загребу, Поатјеу, Хајделбергу, Гронингену, Ници и Болоњи; размена наставника остварена је са универзитетима у Атини, Загребу и Порту. У оквиру *Erasmus Plus* програма размене Одсек за филозофију има посебно развијену билатералну сарадњу (меморандум о сарадњи) са Одсеком за филозофију Факултета за филозофију, педагогију и психологију Државног и каподистријског Универзитета у Атини.

Међународна сарадња се нарочито интензивно спроводи кроз мрежу *Филозофија и интердисциплинарност* CEEPUS програма размене, у којој Одсек за филозофију делује од њеног оснивања као прве CEEPUS мреже посвећене филозофији. У раду CEEPUS мреже *Филозофија и интердисциплинарност* тренутно сарађује више од двадесет институција из Србије, Хрватске, Словеније, Босне и Херцеговине, Бугарске, Румуније, Словачке, Чешке, Црне Горе, Аустрије, Северне Македоније и Пољске. Наставници и сарадници Одсека за филозофију до сада су гостовали као предавачи у Прагу, Скопљу, Загребу, Сплиту, Осијеку, Грацу, Кракову, Варшави и Љубљани, док су студенти Одсека мобилност остварили са скоро свим институцијама у мрежи. У оквиру овог програма размене Одсек за филозофију просечно угости око пет иностраних предавача годишње. Наставници и студенти Одсека за филозофију учествовали су и у раду две летње школе организоване у оквиру рада мреже *Филозофија и интердисциплинарност*, у Грацу 2021. и у Осијеку 2023. године.

Од осталих остварених гостовања иностраних професора на Одсеку за филозофију посебно треба издвојити: гостовање професора емеритуса др Бернхарда Валденфелса са Универзитета у Бохуму на тему *Радикализовано искуство. Нове перспективе у феноменологији* 2006. године; предавање проф. др Отфрида Хефеа са Универзитета у Тибингену под називом *Кант и гаранција вечног мира* 2014. године; гостовање професора емеритуса др Рудолфа Бернета, некадашњег управника Хусерловог архива и Института за филозофију Универзитета у Лувену на дан Филозофског факултета у Новом Саду: 2014. године тема предавања била је *Појам неистине код Хусерла и Хајдегера*, а 2016. године *Криза у модерним и савременим наукама*.

Проф. др Лазар Вркатић

Проф. др Миливој Алановић уручује "Награду за најбољег младог истраживача" Тањи Тодоровић. Лево Александра Мирковић.

Такмичење у беседништву у Гимназији "Светозар Марковић" у Новом Саду (март 2024. год.). Жири: проф. др Драгутин Аврамовић (Правни факултет), проф. др Уна Поповић и доц. др Горан Рујевић.

The 8th Annual Conference of the Central and East European Society for Phenomenology, PHENOMENOLOGY AND HISTORY (6. IX 2023. год.)

Одсек за филозофију данас

Тренутно су на Одсеку за филозофију ангажована три редовна професора: проф. др Драган Проле, проф. др Дамир Смиљанић, проф. др Жељко Калуђеровић; два ванредна професора: проф. др Уна Поповић и проф. др Станко Влашки; седам доцената: доц. др Мина Ђикановић, доц. др Невена Јевтић, доц. др Марица Рајковић, доц. др Никола Таталовић, доц. др Горан Рујевић, доц. др Лазар Атанасковић и доц. др Немања Мићић; те двоје асистената: Милош Миладинов и Тања Тодоровић. Садашњи стручни секретар Одсека за филозофију је Јелена Тривунић Малешевић. У Семинарској библиотеци за филозофију као библиотекар запослен је Милош Перовић.

Научноистраживачку делатност Одсек за филозофију обавља и подстиче организовањем јавних предавања, научних скупова и конференција. Међународна конференција *Ниче и култура ресентимана* одржана је 2015. године на Филозофском факултету. Међународна конференција *Hellenic-Serbian Philosophical Dialogue II* одржана је у Ректорату Новосадског универзитета 2018. године, као облик посебне сарадње са Одсеком за филозофију Факултета за филозофију, педагогију и психологију Државног и каподистријског Универзитета у Атини. Проф. др Драган Проле са асист. мср Тањом Тодоровић испред Друштва за феноменологију за Средњу и Источну Европу (CEESP) организовао је годишњу конференцију на Филозофском факултету у Новом Саду под насловом *Phenomenology and History* 2023. године. Конференција је окупила четрдесет и двоје излагача из више од двадесет земаља Европе и света.

Одсек данас своју научноистраживачку делатност обавља и у оквиру рада Центра за биоетику и Центра за студије идеализма као организационих јединица Одсека; оба центра основана су 2020. године. У оквиру рада Центра за биоетику, чији је координатор проф. др Жељко Калуђеровић, остварена је значајна сарадња са универзитетима у Атини, Скопљу и Осијеку. У оквиру рада Центра за студије идеализма, чији је координатор доц. др Лазар Атанасковић, 2023. године организована је међународна конференција са темом *Идеја рейублике*.

Од 2017. године Одсек за филозофију у континуитету организује дводневну међународну научну конференцију намењену младим истраживачима, студентима основних и мастер студија, под општим називом *Summa Studiorum Philosophiae*. Тема прве конференције била је *Наслеђе идеализма*; 2018. године тема је била *Материјализам*; 2019. године *Филозофија и емоције*; 2021. године конференција је услед COVID-19 пандемије одржана као онлајн догађај, а тема је била *Филозофија и уметност*; 2022. године тема конференције била је *Филозофија и нови медији*; 2023. године тема конференције је била *Филозофија и conditio humana*. Конференције окупљају превасходно студенте Филозофије, али и студенте других студијских програма из земље и региона, укључујући ту студенте из Хрватске, Словеније, Босне и Херцеговине, Македоније, Грчке и Пољске.

Од 2019. године Одсек за филозофију организује конференцију посвећену методици наставе филозофије са општим називом *Philosophiae Servias Oportet*. Конференција је посебно намењена развијању сарадње са наставницима филозофије у средњим стручним школама и гимназијама те утемељењу теоријских разматрања методике наставе филозофије у непосредној пракси. Изузев прве, која је одржана у просторијама Филозофског факултета, конференција се одржава у онлајн формату те окупља учеснике из земље и региона. Тема конференције одржане 2019. године била је *Настава етике*; 2021. године *Настава логике*; 2022. године *Настава филозофије у дигиталном окружењу*.

Проф. др Уна Поповић

Проф. др Невена Јевтић, проф. др Драган Проле и проф. др Горан Васин (Дан отворених врата 2015. год.)

Проф. др Миленко Перовић

Предавање проф. др Рудолфа Бернета, 8. XII 2016. год.

Проф. др Драган Проле прима награду „Сретен Марић” од управника Библиотеке Матице Српске Селимира Радуловића (15. IX 2017. год.)

"Женско пролеће на Филозофском факултету" - трибина: "Шта је осетљиво у родно осетљивом језику?" (16. V 2024. год.)

Проф. др Драган Проле и проф. др Жељко Калуђеровић са проф. др Евангелосом Протопападакисом у Атини (2019. год.)

NAPLÓK
S-Z
M-R

ОДСЕК ЗА ХУНГАРОЛОГИЈУ

ОДСЕК ЗА ХУНГАРОЛОГИЈУ

Катедра за мађарски језик и књижевност Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, која се данас налази у саставу Одсека за хунгарологију, почела је са радом 1959. године. Пре оснивања Катедре у земљи није било универзитетских установа за образовање наставника мађарског језика. Постојала је само Виша педагошка школа за наставнике основних школа у Новом Саду. Средином педесетих година прошлог века јавила се потреба за образовањем средњошколског наставног кадра, али и за изучавање мађарског језика и књижевности на знатно вишем нивоу. Идеју о оснивању Катедре за мађарски језик изнео је 1954. године професор и знаменити историчар књижевности Ђерђ Б. Сабо. Сматрао је да је сâм појам хунгарологије потребно сагледати из другачије перспективе, укључујући пре свега компаратистички приступ. Он је, поред питања образовања педагога, сматрао горућим и развој генерације младих научних радника, који би се бавили савременим реалним проблемима целе мађарске заједнице а не само теоретским питањима. Такође, сматрао је да би оснивање катедре допринело већој повезаности међу народима у области науке и културе.

Потреба за оснивањем катедре се 1954. године, када је у оквиру Београдског универзитета покренуто установљавање Филозофског факултета у Новом Саду, јавила и код других. Матична комисија за оснивање Филозофског факултета је на седници одржаној 14. јула 1954. године предвидела да се, поред Катедре за историју, Катедре за српскохрватски језик и југословенске књижевности, Катедре за немачки језик и Катедре за математику, оснује и Катедра за мађарски језик и књижевност, али су објективне околности одложиле остваривање ове одлуке за пет година. Пре почетка рада саме катедре 1957. године основан је Лекторат за мађарски језик, са задатком да допринесе развоју језичке културе студената чији је матерњи језик мађарски.

Катедра за мађарски језик и књижевност заживела је 21. октобра 1959. године чувеном приступном беседом њеног првог шефа Ервина Шинка, која је на дуге стазе одредила профил институције. Тај дан представља значајан датум за историју културе војвођанских Мађара, јер је од тог тренутка успостављено универзитетско образовање наставника на мађарском језику, као и изучавање мађарског језика и књижевности у научним и институционалним оквирима. Те две ствари – настава на универзитетском нивоу и научна делатност – до данас карактеришу профил Одсека.

Значај Катедре, међутим, превазилази поменуте оквире. Још је академик Иштван Сели поводом десетогодишњице постојања Катедре, нагласио да је

она најважнија институција за очување и неговање мађарске језичке и књижевне културе која образује мађарску интелигенцију хуманистичког усмерења, наставни кадар основних и средњих школа, новинаре, научне раднике, радио и телевизијске спикере, лекторе, коректоре, библиотекаре, преводиоце, у почетку чак и глумце. Један од њених сложенијих научних циљева је да сагледа утицај говорног мађарског језика у Војводини на формирање домаће мађарске књижевности.

Научноистраживачка делатност

У другој половини 1960-их година научноистраживачки рад је на Катедри добио на замаху, из чега су произашла веома значајна научна дела, како из области лингвистичких тако и на пољу књижевноисторијских наука. У то време је сазрела концепција за оснивањем Института за хунгарологију. У априлу 1967. су формулисана два приступа. Према једном од њих, Институт је требало да се научним методама бави актуелним питањима везаним за: мађарски језик, мађарску књижевност, историју југословенске мађарске културне прошлости, мађарско-јужнословенских културних веза, а према другом приступу требало је да се бави свакодневним, практичним задацима. На крају је већу подршку добила концепција Института као научног језгра. На основу одлуке Савета Филозофског факултета од 21. јуна 1968. формиран је Институт за хунгарологију који је почео са радом 1. фебруара 1969. године.

Ова институција је обухватила сва истраживања која су се односила на културу југословенских Мађара. Задатак Института је био: да изучава језик, књижевност и културу Мађара у Војводини, да се бави питањима двојезичности, узајамних веза мађарског и јужнословенских језика, књижевности и култура, допринео је – у сарадњи са другим научним и културним институцијама – развоју научноистраживачког рада и учествовао је у решавању питања која су се тицала читаве заједнице. Међу програмским задацима су били: организовање конференција, издавачка делатност, као и продуковање научног подмлатка.

Због усаглашавања делатности 70-их година су институти и катедре на Филозофском факултету интегрисани, па су се тако 15. децембра 1976. сјединиле Катедра за мађарски језик и књижевност и Институт за хунгарологију, наставивши с радом под заједничким именом „Институт за мађарски језик, књижевност и хунгаролошка истраживања“. Поводом пете годишњице новонасталог института Иштван Сели је истакао: „Институт за мађарски језик, књижевност и хунгаролошка истраживања је несумњиво један од најразвијенијих института у оквиру Филозофског факултета. Чврсте основе на којима се заснива, промишљени научноистраживачки пројекти, савремени наставни програми, стабилан број студената (годишње између 45–50 новоуписаних ђака), успостављена сарадња са другим научним институцијама, продукција сарадника и многи други фактори утицали су на то да је данас постао цењена и призната институција широм земље. Сарадници Института учествују на научним скуповима који се организују на највишем нивоу, како у земљи тако и у иностранству. Наши резултати се прате у међународним стручним круговима и од стране страних медија.“

Иштван Сели је био руководилац Института до 1979. године, док су се у следећих петнаестак година на челу смењивали академик Имре Бори, Иштван Бошњак, Лајош Матијевич, Чаба Уташи, Имре Пато и Ђерђ Пап.

Катедра је до 1993. функционисала као образовна јединица Института. Међутим, те године су на факултету укинути институти те је она под својим пређашњим именом враћена у састав Филозофског факултета.

Године 2002. уследила је нова реорганизација факултета када су настали одсеци. Катедра за мађарски језик и књижевност постала је организациона јединица Одсека за хунгарологију.

Ервин Шинко је на челу Катедре био до своје смрти, 1967. године. У наредним периодима шефови Катедре су били: Олга Пенавин, Имре Бори, Лајош Матијевич, Чаба Уташи, Ласло Геролд, Јанош Бањаи, Ирен Ланц, Ержебет Чањи. На овој функцији данас је Ева Толди.

Наставници и сарадници на Одсеку учествују у домаћим и међународним пројектима. Домаће пројекте финансира Министарство за науку, технолошки развој и иновације Републике Србије и Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност.

Настава

Први конкурс који је расписан за попуну наставничког кадра на Катедри објављен је 1959. године. Настава је почела у академске 1959/60. године. У почетку је наставни план морао бити прилагођен кадровским потенцијалима, пошто у то време није било довољно стручњака са адекватним звањима који су могли да држе наставу на академском нивоу. Због тога су ангажовани наставници по позиву и гостујући професори. Први управник Ервин Шинко је такође био професор по позиву. Он је, наиме, на чело Катедре доспео као дописни члан Југословенске академије уметности и науке у Загребу. Гостујући професори из Мађарске су били др Калман Ковач и др Гергељ Гергељ. Наставно особље Катедре су још чинили Олга Пенавин и стручни сарадник Ђерђ Б. Сабо. Сарадници су били асистенти Ласло Јамбор, Имре Бори и Михаљ Агоштон. У том првом наставном плану су били предмети Стара мађарска књижевност, Савремена мађарска књижевност (почев од 18. века), Историја мађарског језика и Савремени мађарски језик (у оквиру којег се налазила и дијалектологија). Предмети су били вишесеместрални.

Ервин Шинко је у први план стављао наставу књижевности, и у приступној беседи је говорио само о књижевности, лингвистику није помињао. Одређујући задатке Катедре, формулисао је посебне циљеве и задатке. Настави књижевности прилази као настави уметности. Не размишља из мањинске перспективе, штавише тежи да изађе и из националних оквира, да књижевност сагледа на међународном плану, констатујући да: „Уколико не желимо да својим мислима, мерилима и приступима постанемо анахрони, у светским оквирима провинцијално заостали, тада националним књижевностима, подразумевајући ту и приказе и вредности мађарске књижевности, морамо приступити из перспективе повезаности и узајамног утицаја великих нација... Из прихватања овакве перспективе светске књижевности, међутим, произилази читав низ консеквенци и проблема које треба решити... Лепо је оно што је лепо на мађарском, енглеском, српском, хрватском, руском, француском или кинеском. Лепота – баш као и народи, крвни сродници – својом посебном индивидуалношћу истиче и осветљава привлачни рељеф индивидуалности других. Није исправна историографија националних књижевности која не полази од перспективе светске књижевности, која не пружа светску перспективу из угла читавог човечанства.“

У првој деценији свога постојања Катедра је фокусирана на наставу, након чега преузима и друге задатке: ревизију наставних планова и програма, као и уџбеника за предмете Мађарски језик и књижевност у основним и средњим школама, потом израду нових наставних планова и уџбеника, рад на неговању језика у јавној употреби и језика медија, стручну подршку преводилачкој делатности и библиотекарству, задатке усмерене на просвећивање мађарске заједнице.

Обележавање 10. годишњице Катедре. Иностранигости: Лоранд Бензе, Геза Барци, Имре Бан и Перти Виртаранте (1969. год.)

Божићно дружење са студентима 2023. год.

35 година Катедре. Предавач проф. др Иштван Сели, председавајући академик Јанош Бањаи.

Прослава 55 година Одсека за хунгарологију (2014. год.)

Године 1962. прешло се на двостепену наставу. Међутим, овај систем наставе се није показао ефикасним па су се 1969. године поново вратиле четворогодишње студије. Седамдесетих и осамдесетих је било могућности за ужестручно усмерење. Поред наставничког, студенти су могли да се определе и за преводилачки, библиотекарски или културолошки смер. За организовање оваквог вида наставе били су ангажовани и спољни сарадници. У следећем циклусу реформи могућност одабира смерова је укинута.

Од краја 60-их година Катедра је поред основних студија у више наврата организовала и магистарске студије, док су се студенти између 2000. и 2006. године сваке године могли уписати на овај ниво студија. У настави су, осим професора Катедре, учествовали и наставници других катедри, али и гостујући професори из Мађарске.

Године 2003. кренуло се са израдом новог плана и програма сходно болоњском систему, по којем се студенти уписују већ академске 2005/06. године. Студијски програм Одсека (основне и мастер студије) последњи пут је акредитован 2021. године, и то као посебни модул Мађарски језик и књижевност у склопу студијског програма Језик, књижевност, култура. На основним студијама, осим обавезних, постоје и изборни предмети, међу којима и неки са осталих модула. Истовремено, неке од наших лингвистичких и књижевних предмета могу да бирају и студенти са других студијских група. Према томе, студенти – као и ранијих година – могу да бирају предмете према својим стручним интересовањима, могу да формирају свој наставни план, што је од друге године употпуњено и предметима методичке и стручне праксе. Основне студије су четворогодишње, после којих студенти пишу дипломски рад. По завршетку студија добијају звање „филолог (хунгаролог)“.

Мастер студије од 2007/08. године трају годину дана. Већина премета је изборна. Студијски програм обезбеђује студентима одговарајући број бодова који их квалификује за рад наставника. Стручна и педагошка пракса такође подржава њихово стручно опредељење. Студије се завршавају одбраном мастер рада а студенти добијају звање „дипломирани филолог – мастер“.

На Катедри је од почетка њеног настанка могуће стећи звање доктора филолошких наука. Раније је то било могуће постићи писањем докторске дисертације након двогодишњих магистарских студија и стеченог звања магистра за мађарски језик и књижевност. Од академске 2009/10. године уведене су трогодишње докторске студије. Кандидати који су заинтересовани за студије Мађарског језика и књижевности студирају према заједничком студијском програму на факултету под називом „Језик и књижевност“, у којем се налазе и предмети које нуди Одсек. Студије се завршавају одбраном докторске дисертације.

У склопу Катедре постоји и лекторат. Од краја 60-их година Катедра је организовала наставу на матерњим мађарском језику и студентима других студијских група. Према акредитованом програму студенти других одсека могу да се определе за учење мађарског језика као страног, које се одвија на почетном и на средњем нивоу. Они студенти којима је мађарски језик матерњи а студирају другу филологију, могу да се определе за алтернативне обавезне или изборне лингвистичке предмете који су понуђени у склопу њиховог студијског програма. Студенти ранијег студијског програма Српска филологија у контакту са мађарском/словачком филологијом, односно студенти потоњег студијског програма Српски као нематерњи и страни језик и књижевност имају обавезни предмет Мађарски језик.

Године 1980. основан је и Лекторат финског језика, где су студенти могли да уче и фински од финског лектора, али је ова могућности деведесетих година укинута.

Године 2013, као организациона јединица Одсека, формиран је Центар за мађарски језик. Један од

Прослава Института за мађарски језик, књижевност и хунгаролошка истраживања (1989. год.) За говорницом академик Имре Бори, седе проф. др Имре Пато и проф. др Ласло Геролд.

Дан Катедре, говори академик Јањош Бањаи, октобар 1995. год.

Изложба књига поводом Дана Катедре (2000. год.)

главних задатака Центра је организовање курсева мађарског језика за грађанство. Координатор Центра је проф. др Едита Андрић.

Наши професори, осим на матичном одсеку, предају и на Одсеку за медијске студије, Одсеку за културологију и на Одсеку за српски језик и лингвистику. Поред тога, дуги низ година су држали наставу и на Академији уметности у Новом Саду, на Учитељском факултету са мађарским наставним језиком у Суботици, као и на Катедри за хунгарологију Филолошког факултета у Београду, где се мађарски језик изучава као страни.

Тренутно наставно особље Одсека чине:

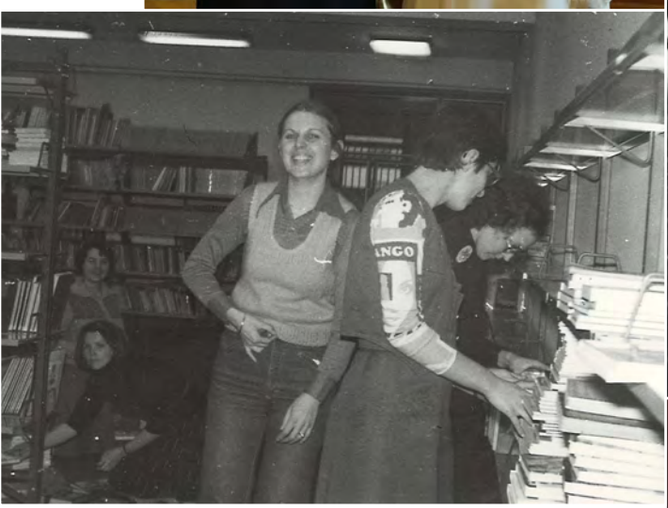
- Проф. др Едита Андрић, редовни професор на предметима ОАС: Теорија превођења, Технике превођења и тумачења, Стручно превођење, Контрастивна граматика мађарског и српског језика, Савремени мађарски језик 1–4; на предметима ДАС: Српско-мађарска контрастивна дериватологија, Српско-мађарска контрастивна фразеологија;
- Проф. др Ерика Бенце, редовни професор на предметима ОАС: Мађарска књижевност 19. века 1. и 2., Народна књижевност и елитна култура, Мађарски историјски роман; на предметима МАС: Тумачење и образовни модели мађарске књижевности 19. века; на предметима ДАС: Књижевно историјска монографија;
- Проф. др Харгита Хорват Футо, редовни професор на предметима ОАС: Методика наставе мађарског језика 1. и 2., Књижевно превођење на српски/мађарски, Компаратистика и интердисциплинарност, Наука о превођењу, Култура, комуникација, контекст; на предметима МАС: Методичке иновације и развој компетенција на часу матерњег језика; на предметима ДАС: Контекст и мит града у књижевности;
- Проф. др Елеонора Ковач Рац, редовни професор на предметима ОАС: Увод у лингвистику, Социолингвистика, Правопис мађарског језика, Мађарски језик 2: Функционални стилови, Мађарски језик 4: Лексиколошка семантика, Дијалектологија; на предметима МАС: Правци у лингвистици; на предметима ДАС: Социолингвистичке методе;
- Проф. др Ева Толди, редовни професор на предметима ОАС: Почеци модерне мађарске књижевности, Мађарска књижевност после модерне, Роман 20. века, Мађарска књижевност у Војводини, Војвођанска мађарска књижевност – методичке апликације, Часописна култура и уређивање публикација, Рецепција регионалне културе у европском контексту, Версификација и тумачење песме; на предметима МАС: Савремене тенденције мађарских мањинских књижевности, Мађарска лирика после 1848. године; предмети на ДАС: Историја војвођанског мађарског романа, Миграција у контексту мађарске књижевности, Стих;
- Проф. др Јулиана Ишпанович Чапо, ванредни професор на предметима ОАС: Мађарска народна култура, Историја мађарске културе, Историја мађарске културе у Војводини, Библиотекарство и менаџмент културе; на предметима МАС: Методика научног истраживања, Стручна пракса; на предметима ДАС: Феномени интеркултуралности у мађарској књижевној култури у Војводини;
- Проф. др Марија Пастор Кичи, ванредни професор на предметима ОАС: Фонетика, Мађарски језик 3: Морфологија и синтакса, Синтакса 1, и 2., Стручно превођење на српски/мађарски, Психолингвистика, Текстуална лингвистика; на предметима МАС: Комуникација и дискурс; на предметима ДАС: Комуникативна перспектива дискурса;
- Проф. др Чила Уташи, ванредни професор на предметима ОАС: Стара мађарска књижев-

Проф. др Ева Толди и проф. др Едита Андрић са признањем „Золтан Калош, за мађарски народ изван матице“ које је добио Одсек за хунгарологију на свечаности у Парламенту Мађарске, у Будимпешти, 19. VIII 2019. год.

Изложба поводом 70. рођендана академика Имреа Борија (десно) (27.12.1989. год.)

Курс информатике 1989. год. Проф. др Марта Чех, Валерија Милановић, секретарица Катедре, и Тинде Мориц, библиотекарка.

ност 1. и 2., Мађарско-јужнословенски интертекстови, Светска књижевност 1. и 2., Курс светског романа, Историја превођења код Срба, Узајамне везе српске и мађарске књижевности, Култура, комуникација, контекст; на предметима МАС: Дневник, животопис, аутобиографија; на предметима ДАС: Историја књижевних појмова;

– др Анико Новак, доцент на предметима ОАС: Основе академског писања, Почеци модерне мађарске књижевности, Мађарска књижевност после модерне, Роман у 20. веку, Стилистика и реторика, Историја естетике, Наратологија, Студиј Атиле Јожеф; на предметима МАС: Алтернативне методе у настави књижевности, Историја књижевности и филм, Стручна пракса; на предметима ДАС: Поетика простора;
– др Богларка Лаки Сабо, асистент са докторатом на предметима ОАС: Увод у лингвистику, Општа лингвистика, Правопис мађарског језика, Мађарски језик 4: Лексиколошка семантика, Текстуална лингвистика;
– Ленке Кочиш, асистент на предметима ОАС: Светска књижевност 1. и 2., Курс светског романа, Версификација и тумачење песме, Часописна култура и уређивање публикација, Основе академског писања;
– Агота Тот, асистент на предметима ОАС: Стилистика и реторика, Студиј Костолањи, Наратологија, Историја естетике, Студиј Шекспира, Методика наставе мађарског језика 1. и 2.; на предметима МАС: Методичке иновације и развој компетенција на матерњем језику;
– Тимеа Тот Јухас, асистент на предметима ОАС: Мађарски језик 2: Функционални стилови, Технике превођења и тумачења, Савремени мађарски језик 1–4, Историја превођења код Срба, Узајамне везе српске и мађарске књижевности; на предметима МАС: Методичке иновације и развој компетенција на матерњем језику;
– Вилма Тишкеи, лектор на предметима Мађарски језик А1.1, А1.2., А2.1., А2.2., Б1.1. и Б1.2.

Издавачка делатност

Резултати научноистраживачког рада су објављивани у издањима Одсека. Часопис основан 1969. године је *A Hungarológiai Intézet Tudományos Közleményei/ Научна саопштења Института за хунгарологију*. У почетку је првенствено имао за циљ да обезбеди развој домаће научне делатности на мађарском језику. Године 1976. часопис је променио назив у *Hungarológiai Közlemények/ Хунгаролошка саопштења*. *Hungarológiai Közlemények* је рецензирани научни часопис Одсека, његов издавач је Филозофски факултет. Првенствено садржи студије везане за мађарски језик, мађарску књижевност, историју културе, народну културу и компаратистику, које су већином настале у оквиру научних пројеката, или су презентоване на домаћим, односно међународним конференцијама. Обрађује теме које се претежно везују за ово подручје. Ту спада истраживање историје и савремене војвођанске мађарске књижевности, откривање међусобног утицаја српске и мађарске књижевности и културе, опис појава мултикултуралности и интеркултуралности, појаве језичких контаката, приказ контрастивних језичких истраживања. Часопис у фокус свог интересовања ставља појаве које претпостављају познавање обе, како мађарске тако и српске културе, чиме поспешује сусрет култура. Састав уредништва је међународни, радови на мађарском језику поседују резимее и кључне речи на српском и енглеском језику. Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије на листи научних часописа уврстило га је у категорију М51. Часопис је постао међународни. Значајан је орган мађарског научног живота читавог

Академик Ервин Шинко
држи приступно предавање
поводом оснивања катедре
21. X 1959. год.

Први рачунар на
Катедри (1991. год.)

Вежбе у Матици српској
(1999. год.)

карпатског региона, што доказује и чињеница да је доспео на ERIH PLUS листу часописа. *Hungarológiai Közlemények* се од 2015. године објављује и у електронској верзији, на http://hungarologiaikozlemenyek.ff.uns.ac.rs. Главни уредници су у прошлости били: Иштван Сели, Имре Бори, Миклош Хорњик, Ласло Молнар Чикош, Ласло Геролд и Ева Харкаи Ваш. Тренутно, главни уредник је Ева Толди.

Други часопис *Tanulmányok/ Студије* такође је основан 1969. године као годишњак Катедре за мађарски језик и књижевност. Од 2013. године је постао научни часопис који излази два пута годишње а на листи домаћих часописа је категорисан као М52. Концепција му је првенствено регионалног карактера, садржи радове на мађарском и страном језику, са тематиком из мађарске и контрастивне лингвистике, мађарске књижевности, мађарске историје културе, фолклористике, узајамних веза мађарске и српске књижевности. Осим тога, часопис подржава интердисциплинарни приступ а садржи и радове из области методичких истраживања (методике наставе језика, књижевности, историје културе, методике научног рада), као и најновије резултате разних научних дисциплина. Преузео је улогу у развоју веза између различитих области лингвистике, књижевности и културе, као и упоредних техника. Поред наставника и сарадника Одсека за хунгарологију, међу ауторима часописа има оних који су запослени у другим домаћим научним институцијама, као и истраживача из Мађарске, Румуније, Словачке, Словеније, Хрватске. У међународном уредништву се налазе наставници сегединског, мариборског, осјечког, клушког и нитранског универзитета. У прошлости главни уредници су били: Имре Бори, Беата Томка, Ласло Геролд, Ирен Ланц, Илона Рајшли. Данас је на овој функцији Ерика Бенце. Његово електронско издање може се наћи на: https://tanulmanyok.ff.uns.ac.rs/index.php/tan.

У издању Одсека објављени су бројни уџбеници, приручници и серијска издања. Од серијских публикација треба истаћи: *A Hungarológai Intézet Bibliográfiai füzetei/ Библиографске свеске Института за хунгарологију*, касније само *Bibliográfiai Füzetek/ Библиографске свеске*, *Vajdaság helységeinek földrajzi nevei/ Топоними војвођанских насеља*, *A Hungarológiai Intézet Nyelvészeti Füzetei/ Лингвистичке свеске Института за хунгарологију*, *Értekezések, monográfiák/ Монографске студије*, *Kód-Kultúra-Irodalom-Régió/ Код-култура-књижевност-регија*, *Kontextus könyvek/ Контексти*.

Међународна сарадња

Институционална међународна сарадња је успостављена почетком 1970-их година. Институт за хунгарологију сарађивао је са мађарским Институтом лингвистике и Институтом за науку о књижевности у саставу Мађарске академије наука, као и са Српском академијом наука и уметности. Године 1970. одржан је први симпозијум на тему узајамних веза мађарске и јужнословенских књижевности и историје културе са учешћем домаћих и страних истраживача. Од међународних веза успостављених пре пет деценија још увек је плодна она са Институтом за науку о књижевности Мађарске академије наука. Од 1974. годишње се одржавају скупови наизменично у Будимпешти и у Новом Саду. У сарадњи са Институтом за лингвистику Мађарке академије наука Катедра је организовала конференцију о савременом мађарском језику, која је по плану требало да се одржава редовно, наизменично у Будимпешти и Новом Саду. Та сарадња је 90-их година прекинута, организацију су преузеле друге земље. Године 2000. већ традиционални симпозијум, 11. по реду, ипак је организован код нас. У међувремену, Одсек је покренуо серију научних скупова под називом *Универзитетски лингвистички дани*, која је прерасла у значајну међународну конференцију на којој, осим домаћих, учествују и мађарски лингвисти из регио-

на и шире. Године 2024. по 32. пут организујемо ову конференцију.

Одсек последњих година проналази главни профил својих научних истраживања, по којем постаје препознатљив у региону и преко којег се укључује у токове међународне научне заједнице, а то је мањинство. Поред дела која су настала у мањинском окружењу, у појаву мањинства се убрајају и дела која се не подвргавају нормама већине, и која говоре – у социјалном или политичком смислу – о маргинализованим групацијама, односно о оним које су настале у емиграцији. У фокусу интересовања се налазе мањинска језичка искуства, откривање културних контекста, као и процеси самоорганизовања и самодефинисања заједница које су доспеле изван матичних граница, анализа духовне заоставштине у формирању менталитета и ставова карактеристичних за одређено подручје: сложен културни идентитет, промене језичког кода, превођење, појаве транскултуралности. Одсек овом серијом конференција *A minoritás poétikái/ Поетике мањинства* – успешно привлачи истраживаче целог региона, па тако, осим домаћих предавача, учествују и научници универзитета, односно хунгаролошких института из Аустрије, Пољске, Мађарске, Хрватске, Чешке, Словачке, Финске, Норвешке.

Одсек учествује у програмима међународне размене у оквиру пројеката *Erasmus Plus* и CEEPUS. Наставници Одсека су гостовали на филозофским и филолошким факултетима у иностранству, а студенти су учествовали у студентској размени и похађали део својих студија у Сегедину, Печују, Марибору, Бечу, на Универзитету Етвеш Лоранд у Будимпешти, Универзитету Коменског у Братислави, Факултету уметности Универзитета у Гренингену итд.

Партнери су нам и Реформатски универзитет „Гашпар Кароли“ (Будимпешта), Универзитет „Бабеш-Бојаи“ (Клуж), Загребачко свеучилиште, Закарпатска мађарска висока школа „Ференц Ракоци II“ (Берегово), Трансилванијски мађарски универзитет Сапиенција (Клуж-Напока), Панонски универзитет у Веспрему, Свеучилиште „Јосип Јурај Штросмајер“ у Осијеку.

Програми

Од 90-их година редовно се присећамо мађарске револуције из 1848–49. године, у чијем обележавању сваке године учествују и студенти. Чланови Радионице уметничког изражавања традиционално припремају програм поводом Мађарског дана поезије, а редовно се укључују и у манифестације поводом Светског дана поезије у организације Филозофског факултета.

Сваке године се у неколико наврата организују сусрети са знаменитим лингвистима, као и књижевни догађаји, промоције књига у оквиру традиционалне манифестације *Kontaktzona*.

Одсек из године у годину додељује награду „Ервин Шинко“ најбољим младим ауторима који чине прве кораке у списатељској каријери доприносећи афирмацији војвођанске мађарске књижевности.

Заједно са Министарством просвете Републике Србије Одсек учествује у организацији такмичења из матерњег језика и језичке културе за ученике основних и средњих школа, а од 2021. године је и домаћин Републичког такмичења из мађарског језика и језичке културе. Тестове за све нивое такмичења припремају наставници Катедре.

Награде, признања

У години када је Одсек за хунгарологију обележавао 60 година постојања и успешног рада премијер Мађарске је Одсек одликовао признањем „Золтан Калош за мађарски народ изван матице“ за изузетна достигнућа на пољу јавног живота, образовања, културе, очувања националног наслеђа и науке. Према образложењу, одликовање се додељује за шездесетогодишњи пожртвовани рад у образовању професора матерњег језика, преводилаца и но-

винара, као и за научноистраживачку и издавачку делатност. Посебно је наглашен велики допринос у обезбеђивању војвођанског мађарског културног и духовног подмлатка, али и очувању идентитета Мађара са овог поднебља. Одликовање је уручено на свечаности у Парламенту Мађарске у Будимпешти 19. августа 2019. године.

Студенти Одсека сваке године учествују на међународном такмичењу из беседништва на мађарском језику које се традиционално одржава у мађарском граду Естергому, одакле се редовно враћају са неком од освојених награда..

Семинари

Одсек одржава редовну везу са бившим студентима, сада наставницима Мађарског језика и књижевности у основним и средњим школама широм Војводине, бринући се о њиховом стручном усавршавању. На акредитованим семинарима предавања су посвећена књижевним, лингвистичким, педагошким и дидактичким темама.

Библиотека

У оквиру Одсека посебну организациону јединицу чини и библиотека. Са више од педесет хиљада књига библиотека одсека се развила у највећу хунгаролошку збирку у Војводини, која доприноси научном и стручном образовању студената. Прва књига је заведена у инвентар 27. јула 1956, а прве поклоњене књиге су стигле из Мађарске академије наука. Најстарија књига Одсека потиче из 1637. године. Фонд библиотеке је обогаћен и бројним легатима. Велики део личних библиотека Ервина Шинка, Ђерђа Б. Сабоа, Кароља Сирмаија, Олге Пенавин и других дародаваца доспео је на тај начин у посед Одсека. Фонд се континуирано проширује, пре свега захваљујући Мараијевом програму из Мађарске.

Одсек омогућава својим студентима стицање једногодишњег библиотекарског искуства како би остварили право да приступе полагању стручног испита у Библиотеци Матице српске.

***

У својој приступној беседи пре шест и по деценија Ервин Шинко је одредио циљеве и задатке Катедре за мађарски језик и књижевности. То представља наше завештање. И у будуће ћемо се трудити да откријемо вредности мађарске књижевности и мађарског језика, да слободно тумачимо језик, књижевност и свет око нас, као и да томе учимо и своје студенте.

Проф. др Ева Толди

СУСРЕТ КУЛТУРА

ОДСЕК ЗА ИТАЛИЈАНСКЕ И ИБЕРОАМЕРИЧКЕ СТУДИЈЕ

ОДСЕК ЗА ИТАЛИЈАНСКЕ И ИБЕРОАМЕРИЧКЕ СТУДИЈЕ

Одсек за италијанске и ибероамеричке студије основан је 8. јуна 2022. године удруживањем Лектората за италијански језик (1979–2022) и Лектората за шпански језик (1997–2022), који су до тада припадали Одсеку за романистику Филозофског факултета. Прва генерација студената уписана је већ у септембру исте године на модуле Италијански језик, књижевност и култура (8) и Шпански језик, књижевност и култура (13).

Лекторат за италијански језик

Лекторат за италијански језик основан је 1979. године при Катедри за француски језик и књижевност једногласном одлуком Наставно-научног већа Филозофског факултета у Новом Саду, донетом 19. октобра 1978. Том приликом је указано на чињеницу да је формирање Лектората за италијански језик само први корак у процедури која треба да уследи, а која се тиче допуне наставног плана и програма и обезбеђења финансирања тог радног места.

Почев од академске 1979/80. године на Лекторату за италијански језик наставу су држали претежно страни лектори (Луиђи Дела Гата, Елида Рикобон, Алесандра Талијани, Ђовани Бини, Ђузепина Паолони). Од академске 1995/96. године за наставу италијанског језика постаје задужена виша лекторка Изабела Мелончели, која је својим активним учешћем у наставним и ваннаставним активностима допринела популаризацији италијанског језика и културе, те је самим тим довела до повећања броја заинтересованих студената. Услед оваквог развоја било је потребно ангажовати још наставника италијанског језика, те је за академску 1997/98. годину примљена Александра Стојановић. Током, као и након каријере Изабеле Мелончели (1995–2009) на Факултету, број заинтересованих студената је био у константном порасту, те се упоредо повећавао и број предавача италијанског језика: Александар Трпчевски (2003–2013), Александра Блатешић (2004–2022), Марио Лигуори (2004–2022), Олимпио Ди Мамбро (2004–2011), Кристијан Екер (2007–2022), Тамара Станић (2016–2022), Небојша Влашкалић (2019–2022), Зорица Миљеновић (2020–2022).

Амбасада Италије у Београду и Министарство спољних послова Италије били су упознати са кадровским капацитетима и потенцијалом даљег развоја Лектората за италијански на Универзитету у Новом Саду, те су 10 година (од 2005. до 2015.) пружали финансијску и наставно-научну подршку обезбеђивањем врхунски припремљених и образованих страних лектора (Тамара Дели

2005–2010, Марко Зањоли 2010–2015). Основни циљ ове подршке био је оснивање катедре за италијанистику. Иако тада није дошло до реализације овог циља, финансијска и кадровска подршка од стране Републике Италије није изостала ни касније.

Италијански институт за културу у Београду наставио је да посредством Амбасаде Италије и Министарства спољних послова Италије финансијски помаже спровођење редовне наставе италијанског језика и културе на Филозофском факултету обезбеђивањем средстава за ангажовање млађих лектора, као и слањем својих страних лектора преко пројекта *Дипломци за италијански језик* (*Laureati per l'italiano*). У периоду од 2016. до 2018. у те сврхе били su ангажовани Кармелина Лонигро (2016–2017), Америго Занети (2017–2018) и Јелена Бадовинац (2019–2020). Након завршетка наведеног пројекта, италијанске институције су омогућиле набавку стручне литературе и дидактичког материјала.

Лекторат за италијански језик у тренутку оснивања Одсека за италијанске и иберoамеричке студије имао је 6 наставника и сарадника који су држали наставу језика и културе за 255 студената. Неколико година заредом наставници и сарадници Лектората одржавали су и преводилачке радионице у Карловачкој гимназији, учествовали у бројним промоцијама италијанског језика и културе, као и повезивању српских студената италијанског са италијанским студентима српског језика (пројекат *Телетандем* 2010-2012, Università Ca' Foscari, Venezia, Università di Padova, Università di Torino; *Erasmus Plus* сарадње и размене).

Лекторат за шпански језик

На Филозофском факултету шпански језик је уведен 1997. године, на предлог угледног романисте проф. др Милорада Арсенијевића, као изборни језик при Одсеку за романистику. Као и у случају Лектората за италијански језик, првобитни предавачи били су страни лектори, који су од тада у континуитету држали наставу шпанског језика. Први страни лектор за шпански језик била је Марија дел Мар Кампос, а након ње Антонио Гавирија Стјуарт (2000–2001), Алехандро дел Кастиљо, Лорето Гарсија Пардо, Роман Марија Наваро Хинер (2004), Наталија Сањес Радуловић (2005–2009), Хосе Руис Алварес (2007–2009), Марија Хосе Надал (2011), Исабел Гаско Гавилан (2012), Моисес Морено Фернандес (2014–2022), Роса Боливар Оћандо (2014–2018) и Викторија Риверос (2017–2022). Значајан корак је начињен када је 2004. године као лектор, а потом и наставник језичких вештина, ангажована др Ксенија Шуловић (2004–2022). Лекторат је наставио да се развија доласком низа српских хиспаниста: 2009. године је као сарадник у настави примљена Сања Маричић Месаровић, 2014. године је на место асистента дошла Бојана Ковачевић Петровић, 2018. године Лекторату се прикључила Ивана Георгијев, а 2020. године Јелена Борђин.

Лекторат за шпански језик у тренутку оснивања Одсека за италијанске и иберoамеричке студије имао је 7 наставника и сарадника – два ванредна професора, једног доцента, два асистента и два страна лектора (из Шпаније и Боливије) – који су држали наставу језика и културе за око 300 студената.

Током две и по деценије постојања, наставници и сарадници Лектората за шпански језик успоставили су одличну сарадњу са бројним институцијама везаним за шпанско говорно подручје и реализовали на десетине активности: у два наврата одржане су радионице (*I jornadas de Formación de profesores de Español como Lengua Extranjera*) и организован филмски програм („Сервантес на точковима") Института „Сервантес" у Београду, а неколико година заредом наставници и сарадници Лектората одржавали су преводилачке радионице у Карловачкој гимназији. Са Друштвом хиспаниста Србије од 2017. године Лекторат суорганизује Летњу школу латиноамеричких студија, са Амбасадом Краљевине Шпаније реализовано је неколико програма (Кристина Браво, Илдефон-

со Фалконес, Фран Переа), са Амбасадом Мексика уприличени су књижевни догађаји („Модерни класици“ – Октавио Пас и Карлос Фуентес; Алфонсо Рејес и Хорхе Куеста) и изложбе („Говор тела“, „Висине“), са Амбасадом Аргентине гостовања писаца (Гиљермо Мартинес, Гиљермо Орси), са Удружењем професора шпанског језика књижевни конкурс, са ПросеФестом неколико значајних програма (гостовање нобеловца Марија Варгаса Љосе, књижевника Луисе Валенсуеле, Сантјага Ронкаљола, Саманте Швеблин), са издавачким кућама неколико промоција, а проф. др Дејан Михаиловић са Технолошког института у Монтерејју већ годинама одржава предавања за студенте и професоре Филозофског факултета. Све чешћа је и научна сарадња између колега са иностраних универзитета и наставника и сарадника лектората. У свим овим програмима учествовали су како професори и сарадници, тако и студенти свих одсека Филозофског факултета који уче шпански језик.

Низ остварених активности и успешна сарадња са бројним институцијама Лектората, везана је и за глобални пораст интересовања за шпански језик, који се званично говори у двадесет једној земљи света, те се сматра другим најважнијим језиком на свету и трећим на планети по броју људи који га говоре.

Развијена сарадња с бројним универзитетима из Шпаније, Португала, Латинске Америке и са Кариба утицала је да се 2020. године, на иницијативу Лектората, на Факултету оснује Ибероамерички центар (CIBAM). Идеја Центра је да кроз интердисциплинаран и иновативан приступ окупља студенте и истраживаче свих друштвено-хуманистичких наука, организује стручне и научне догађаје усмерене на културолошке, језичке, историјске, друштвене и политичке токове ибероамеричког подручја и бави сложеним питањима тамошњег идентитета, миграција и заштите животне средине.

Имајући у виду да културни идентитет шпанског и португалског говорног подручја почива на богатој, међусобно вишеструко испреплетеној, прехиспанској, односно европској прошлости, прожетој елементима старог и новог света, домородачких наслеђа и савремених тенденција, новоформирани Одсек је називом „Ибероамеричке студије” обухватио језике и културе како Иберијског полуострва тако и Латинске Америке и Кариба.

Библиотека

Треба напоменути и да су Лекторат за италијански језик, Лекторат за шпански језик, Одсек за италијанске и ибероамеричке студије и Ибероамерички центар у неколико наврата добили донације књига од Италијанског института за културу, Шпанске амбасаде, Института „Сервантес“, Удружења професора шпанског језика, и појединачних донатора, укључујући и поклон-библиотеку лекторке Изабеле Мелончели и професора Далибора Солдатића, чиме је значајно обогаћена библиотека Филозофског факултета.

Научна продукција

Научна продукција наставника и сарадника Лектората је била изузетно развијена и разноврсна: само током последњих пет година објављено је преко стотину научних радова у часописима и зборницима, десетак поглавља у књигама, низ стручних текстова и значајних монографских публикација, уз учешће на више десетина научних скупова и у неколико националних и међународних пројеката.

Осим тога, Филозофски факултет је 2021. године публиковао први заједнички зборник радова Лектората за италијански и Лектората за шпански језик *Савремене тенденције у шпанској и италијанској филологији у Србији* (прир. Бојана Ковачевић Петровић и Александра Блатешић), чије објављивање су финансирали Амбасада Краљевине Шпаније и Италијански институт за културу у Београду. Све ово је резултат интензивне сарадње два лектората, а потом и чланова Одсека на писању заједничких научних радова и пројеката, чији је циљ побољшање науч-

Деканица Живанчевић Секеруш уручује захвалницу Раулу Бартоломеу Молини, амбасадору Шпаније у Србији поводом Дана Факултета (2022. год.)

Проф. др Марио Лигуори са студентима (2012. год.)

Дан Факултета 2023. год. Чланице Одсека са проф. др Далибором Солдатићем.

ног процеса и наставе. Наиме, од почетка пандемије COVID-19 до данас, наставници и сарадници првобитно лектората, а потом Одсека узајамно су унапредили и осавременили наставне методе увођењем дигиталних алата, додатних функција Мудл платформе, као и похађањем стручних курсева за онлајн наставу. Захваљујући континуираној сарадњи наставника и сарадника, унификована је настава италијанског и шпанског језика, при чему су остварени веома добри резултати.

Преводилачка пракса

Наставници и сарадници два лектората имали су изузетно развијену преводилачку праксу, како заједно тако и појединачно, и то у домену судског (К. Шуловић, С. Маричић Месаровић, Б. Ковачевић Петровић, Ј. Борљин, Ј. Бадовинац, Б. Максимовић), књижевног (Б. Ковачевић Петровић, К. Шуловић, Т. Станић, Б. Максимовић), стручног (сви), симултаног и консекутивног (Б. Ковачевић Петровић, К. Шуловић, С. Маричић Месаровић, И. Георгијев, Ј. Борљин, Ј. Бадовинац, Б. Максимовић), те аудиовизуелног превођења (Б. Ковачевић Петровић, Ј. Борљин).

Поред часова посвећених преводилачкој пракси и усменог превођења приликом гостовања писаца и професора (Марио Варгас Љоса, Кристина Браво, Луиса Валенсуела, Гиљермо Мартинес, Илдефонсо Фалконес), наставници и сарадници Лектората за шпански и Лектората за италијански језик своја сазнања и искуство преносили су и на своје студенте, претежно у оквиру ваннаставних активности: преводилачких радионица, пројеката и публикација, међу којима су „Романске бајке“ у издању Змајевих дечјих игара (2020), тематски блок „Марио Бенедети: 100 година од рођења“ (*Поља* бр. 525, септембар-октобар 2020), „Митови и легенде Латинске Америке“, а учествовали су као предавачи и на *Преводилачким данима* ФФУНС (2016, 2017), те у *Међународној летњој школи Коимбра Групе* у оквиру програма *Erasmus Plus* (2018), на курсу *Превођење и књижевност* Универзитета у Веракрусу (Мексико, 2019) итд. У неколико наврата наставници и сарадници два лектората осмислили су и одржали преводилачке радионице и за ђаке Карловачке гимназије.

Активности

Поред наставне активности организовани су бројни стручни и културолошки догађаји, као што су: разговори са/о еминентним личностима из области италијанског/шпанског језика, италијанске и хиспанске књижевности и културе (Лоренцо Ренци, Вито Каталоне, Луиђи Валеријо, Никола Савић, Паола Тибери, Паоло Балбони, Давиде Астори, Октавио Пас, Карлос Фуентес, Алфонсо Рејес, Хорхе Куеста, Луиса Валенсуела, Сантјаго Ронкаљоло, Саманта Швеблин, Гиљермо Орси (у сарадњи са амбасадом Шпаније, Аргентине, Мексика, Институтом „Сервантес“, Италијанским институтом за културу, Амбасадом Италије, аташеом за науку при Амбасади Италије, Фондацијом Дана, Фондацијом Леонарда Шаша, издавачким кућама), изложбе књига („Србија и Италија у интеркултуралном дијалогу“, „Бескрајна поетичност шпанског језика“, „Поклон-библиотека Далибора Солдатића“) и уметничких слика, графика и скулптура (Леонардо Да Винчи, Хорхе Марин, Мајела Лејва Уљоа), као што су концерти (Фран Переа, фламенко трупе), песнички и књижевни матинеи (*Jornada Poética*), филмске пројекције (у оквиру Недеље италијанског филма у свету, „Сервантес на точковима“), промоције шпанског и италијанског језика на Фестивалу науке и Данима отворених врата у организацији Факултета, обележавање Европског дана језика и Светског дана поезије са Центром за језике, Недеље италијанског језика у свету, манифестација Дани Шпаније, Дани Мексика, Дани Аргентине итд. У свим тим активностима учествовали су студенти Одсека за романистику и Одсека за италијанске и ибероамеричке студије, студенти осталих

Проф. др Бојана Ковачевић Петровић и писац Гиљермо Мартинез (23. XI 2015. год.)

Проф. др Александар Шево, проф. др Марио Лигуори, Марко Зањоли, лектор, и Владан Живковић, библиотекар.

Аргентински писац Гиљермо Орси и проф. др Бојана Ковачевић Петровић (5. X 2015. год.)

Проф. др Бојана Ковачевић Петровић и писац Илдефонсо Фалконес (26. X 2017. год.)

Др Тамара Станић, Јелена Бадовинац, др Франческо Салваторе Латаруло, проф. др Александра Блатешић, проф. др Горан Васин, Сара Иланковић и Бранислава Максимовић (2023).

одсека који уче шпански и италијански као изборни језик, као и шира академска и грађанска заједница.

Наставници и сарадници Одсека за италијанске и ибероамеричке студије

Проф. др Ксенија Шуловић (1960–2022) зачетница је наставног кадра из хиспанистике при Лекторату за шпански непосредно пре оснивања Одсека за италијанске и ибероамеричке студије. Изводила је наставу на Одсеку за романистику из предмета шпанског језика и хиспанске културе. Поред професорке Шуловић, први чланови Одсека су:

Проф. др Александра Блатешић, редовни професор, зачетница је наставног кадра из италијанистике при Лекторату за италијански и потоњем Одсеку за италијанске и ибероамеричке студије, као и шеф Одсека. Дипломирала је Италијански језик и књижевност на Катедри за италијанистику на Филолошком факултету у Београду 2001. године, а од 2000. године има положен испит CILS C2. Од 2004. године је ангажована као предавач на Филозофском факултету у Новом Саду из области италијанског језика, фонетике, фразеологије, методике наставе и италијанских студија.

Проф. др Бојана Ковачевић Петровић, ванредни је професор и заменик шефа Одсека. Запослена је на Факултету од 2014. године. Докторирала је на Филолошком факултету Универзитета у Београду 2017. с дисертацијом под називом „Трагање за идентитетом у делу Карлоса Фуентеса“. Бави се књижевним, судским, симултаним и консекутивним превођењем. Добитница је Ордена Изабеле Католичке Краљевине Шпаније за ширење и популаризацију шпанског језика и хиспанске културе.

Проф. др Павле Секеруш, редовни професор, дипломирао је из две области: француски језик и књижевност на Филозофском факултету у Новом Саду; пословно-економски смер Економског и Правног факултета УНС. Докторирао је на компаративној књижевности при Универзитету у Паризу III. Држи наставу из компаративних студија италијанске, шпанске и француске књижевности и културе, теорије интеркултурне комуникације, превођења правних и пословних текстова и имаголошког проучавања књижевности. Године 2008. добио је орден од француског Министарства образовања за допринос ширењу француског језика и културе у Србији и стекао титулу витеза за заслуге у академском животу.

Проф. др Сања Маричић Месаровић, ванредни професор, дипломирала је на Катедри за иберијске студије на Филолошком факултету Универзитета у Београду 2005. године, где је и докторирала 2015. године. На Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду ради од 2009. Изводи наставу из области шпанског језика, методике наставе и превођења. Области њеног интересовања обухватају методику наставе страних језика, језик струке, хиспанску лингвистику и културу, фразеологију, лексикологију, прагматику и социолингвистику.

Проф. др Марио Лигуори, ванредни професор, дипломирао је Компаративне језике и културе на Универзитету у Напуљу 2004. године, а докторирао на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду 2014. године. Од 2004. године ради на Филозофском факултету у Новом Саду.

Доц. др Ивана Ђеоргијев, доцент, дипломирала је Шпански језик и хиспанске књижевности на Филолошком факултету Универзитета у Београду. На истом факултету је завршила докторске студије одбранивши докторску дисертацију из социолингвистике и когнитивне лингвистике на тему „Когнитивни културни модели: љубав у српским и шпанским паремијама“.

Др Тамара Станић, асистент и *Erasmus* координатор, дипломирала је италијански језик и књижевност 2000. године на Филолошком факултету Универзитета у Београду, где је и мастерирала. Докторирала је на Филозофском факултету Универзитета у

Посета Универзитету у
Западном Темишвару.

Раул Бартоломео Молина, амбасадор
Шпаније, проф. др Ивана Живанчевић
Секеруш, проф. др Ксенија Шуловић,
Карлос Феликс Корона, амбасадор
Мексика, и проф. др Бојана Ковачевић
Петровић, конференција HISPSERB 2022.

Одсек у посети Италијанском
институту у Београду,
децембар 2024. год.

Новом Саду 2024. године на тему „Књижевни текст у дидактичком материјалу за потребе универзитетске наставе италијанског језика као изборног предмета у Србији“. Од 2016. године предаје на Филозофском факултету у Новом Саду.

Мср Јелена Борђин, асистент, дипломирала је Шпански језик и хиспанске књижевности на Филолошком Факултету Универзитета у Београду, где је завршила и мастер студије. Такође је мастерирала на програму Међународне комуникације, усменог и писменог превођења (језичка комбинација шпанског и енглеског) на Универзитету Пабло де Олавиде у Севиљи (Шпанија).

Др Моисес Морено Фернандес, страни лектор, дипломирао је Филозофију на Универзитету у Овиједу, Шпанија. Завршио је мастер за подучавање шпанског као страног језика на Универзитету Небриха у Мадриду и докторирао на приповедној прози Хуана Карлоса Онетија на Универзитету Комплутенсе у Мадриду. Од 2013. године ради као страни лектор за Шпански језик на Филозофском Факултету УНС.

Мср Викторија Риверос Митровић, страни лектор, дипломирала је на Пољопривредном факултету Универзитета у Новом Саду 1999. и завршила мастер студије из домена *Шпански језик и књижевности: истраживања и професионалне апликације* на Универзитету у Хаену (Шпанија). Оформила се као професор шпанског као страног језика на Институту „Сервантес“ у Београду, где ради од 2004. Ради као страни лектор за Шпански језик на Филозофском Факултету УНС од 2017. године.

Након оснивања, Одсек за италијанске и ибероамеричке студије, од јуна 2022. до јануара 2024. проширен је за још 6 сарадника за области из италијанског и шпанског језика, књижевности и културе: др Марија Митић (асистент с докторатом), мср Јелена Бадовинац (асистент), мср Бранислава Максимовић (асистент), мср Исабел Лопес Лопес (страни лектор), мср Сусана Виларћао Фрагеиро (страни лектор) и мср Анђела Рис (сарадник у настави).

Међуинституционална сарадња

Одсек за италијанске и ибероамеричке студије остварује формалну и неформалну сарадњу с низом стручних и научних институција из земље и иностранства, међу којима су: Универзитет у Београду, Универзитет у Крагујевцу, Западни универзитет у Темишвару, Универзитет у Сегедину, Универзитет у Печују, Универзитет у Љубљани, Универзитет у Копру, Универзитет у Загребу, Универзитет у Торину, Универзитет Ка’ Фоскари у Венецији, Универзитет Ла Сапјенца у Риму, Универзитет у Пизи, Универзитет Комплутенсе у Мадриду, Универзитет у Севиљи, Универзитет у Гранади, Универзитет у Хаену, Универзитет у Саламанки, Универзитет у Веракрусу (Мексико), Технолошки институт у Монтереју (Мексико), Универзитет у Боготи (Колумбија), Универзитет Трес де Фебреро и Универзитет у Буенос Ајресу (Аргентина), Државни универзитет у Рио де Жанеиру (Бразил), Стоктон универзитет у Њу Џерсију (САД), Универзитет у Ванкуверу (Канада) и др.

Осим високошколских установа, Одсек интензивно сарађује са Италијанским институтом за културу и Институтом „Сервантес“ у Београду, као и са дипломатским институцијама: Амбасадом Италије, Амбасадом Шпаније, Амбасадом Мексика, Амбасадом Аргентине, Амбасадом Бразила и бројним установама широм Војводине и Србије.

Формирањем Одсека за италијанске и ибероамеричке студије стекла се могућност за успостављање још шире и дубље сарадње са садашњим и будућим колегама из земље, региона и света, што је Филозофском факултету у целини донело ново и значајно отварање на међународном пољу.

Проф. др Александра Блатешић
Проф. др Бојана Ковачевић Петровић

Уручење Ордена "Изабеле Католичке", признања Краљевине Шпаније, проф. др Бојани Ковачевић Петровић, 4. X 2022. год.

Књижевни програм "Великани мексичке књижевности" (2016).

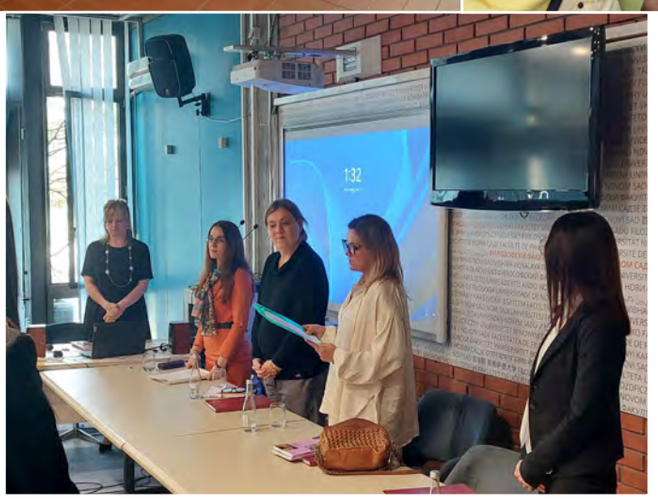
Саманта Швеблин, аргентинска списатељица, на Филозофском факултету (2015. год.)

Лука Гори, амбасадор Италије, у посети Факултету (23. V 2023. год.)

Тимбилдинг путовање у Венецију (2016).

Прва одбрана докторске дисертације на Одсеку. Кандидат: мср Тамара Станић (3. IV 2024. год.)

PUT
ZA
EVAKUACIJU

ОДСЕК ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

ОДСЕК ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Студијски програм Социјални рад на Филозофском факултету у Новом Саду настаје 2017. године као резултат TEMPUS пројекта SHESPSS – *Strenghtening Higher Education for Social Policy making and Social Services delivery*, финансираног од стране Европске комисије, прецизније EACEA (*Education, Audiovisual and Culture Executive Agency*). Овај програм помаже реформу и модернизацију високог образовања у партнерским земљама и један је од најстаријих и најуспешнијих програма сарадње у ЕУ.

Реализација пројекта почела је 1. децембра 2013. године и трајала је три године, а носилац и координатор је био Универзитет у Нишу, док су партнери били Универзитет у Београду, Универзитет у Новом Саду, *University College Zealand* из Данске, *University of Catania* из Италије, *Institute of Education, University of London* из Енглеске, Републички институт социјалне заштите Републике Србије, Центар за самостални живот особа са инвалидитетом, Удружење стручних радника социјалне заштите Србије и Асоцијација центара за социјални рад Србије.

Заједничко учешће свих партнерских универзитета и професионалних удружења на овом пројекту обезбедило је креирање нових наставних програма на сва три нивоа студија, са циљем да се развијају компетенције за будуће професионалце запослене у различитим сегментима система социјалне заштите. Развијање ових програма оснажило је високо образовање за школовање стручњака у области социјалне заштите и сродних делатности везаних за социјалну инклузију (образовање, здравство, становање и сл.), а чије компетенције одговарају светски признатим стандардима. Уједно су оснажени и професионалци који активно учествују у креирању мера и стратегија у области социјалне политике грађана.

Заједничким залагањем универзитета из Србије на овом пројекту спроведено је истраживање разноврсних потреба за услугама у системима социјалне сигурности у вези са здрављем, социјалном заштитом, старењем, несрећама на раду, пензионисањем, инвалидитетом, као и испитивање услуга и активности које се у већој или мањој мери пружају у институцијама система социјалне заштите осетљивим категоријама становништва. Поред тога, обављено је и истраживање потреба тржишта рада за стручњацима из домена социјалне заштите (социјални радници, социјални педагози, аналитичари мера социјалне политике, психолози, правници, андрагози и социолози).

Филозофски факултет у Новом Саду је током трајања пројекта направио програме основних и мастерских студија социјалног рада. На основне студи-

је уписује се 20 буџетских и 30 самофинансирајућих студената, а на мастерске студије 10 буџетских и 35 самофинансирајућих. До данас је уписано 356 студената на основне и 116 на мастерске студије. Тренутно на основним студијама има 218 студената, а на мастерским 58.

Током првих седам година програмом је руководило Интеркатедарско веће, сачињено од три члана. Оваква организација била је корисна и оправдана због мањка социјалних радника међу наставним особљем Филозофског факултета. Временом се број социјалних радника повећавао, што је омогућило да се приликом рада на новој акредитацији повећа број уже стручних предмета из области социјалног рада и социјалне политике. Крајем 2023. године због свега тога покренута је иницијатива да интеркатедарски студијски програм постане Одсек за социјални рад. У првој половини 2024. године завршавају се процедуре око друге акредитације студијског програма и формирања Одсека.

Досадашње најважније активности

Од оснивања студијски програм је остварио сарадњу са многобројним и различитим установама и организацијама социјалне заштите и другим релевантним актерима у области социјалног рада, социјалне политике и, генерално, социјалне заштите. Сарадња је омогућила студентима стицање практичног знања на свим годинама основних академских студија из области социјалног рада, социјалне заштите и социјалне политике, а омогућила је и повезивање академске заједнице и практичара у циљу развоја политика и пракси које могу да побољшају квалитет самих услуга у заједници. Наиме, Филозофски факултет је преко студијског програма, а затим Одсека, склопио уговоре о сарадњи са матичним установама социјалне заштите, односно центрима за социјални рад, али и са свим другим релевантним пружаоцима услуга, било да је у питању приватни, јавни или цивилни сектор. С друге стране, систем социјалне заштите препознао је значај укључивања академске заједнице у решавање различитих друштвених проблема, те представници студијског одсека учествују и у разним телима и стратегијама, како владиних, тако и невладиних иницијатива. На тај начин, Одсек за социјални рад препознат је као важан ресурс у развијању нових приступа и решења за актуелне друштвене проблеме.

Издвајају се и сарадње са релевантним покрајинским секретаријатима као што су Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Покрајински секретаријат за спорт и омладину, Покрајински секретаријат за високо образовање и др. Главне мисије заједничких активности биле су усмерене на развој социјалне заштите на територији АП Војводине, сензибилизацију стручних радника и студената социјалног рада у домену рада са корисницима различитих социјалних услуга, на развој механизама заштите одређених маргинализованих група и активности које у средиште постављају социјалну правду, демократију и социјални развој. Сарадња са Канцеларијом за инклузију Рома такође је на високом нивоу, а како ромска популација представља велики удео корисника социјалних услуга на територији АП Војводине и Републике Србије, ова сарадња је више него потребна и релевантна. Канцеларија за инклузију Рома и Одсек за социјални рад реализовали су низ активности за студенте који су посећивали ромска насеља, Свратиште, у ком су смештена деца која живе и раде на улици (махом ромске националности) и друге активности које су повезане са унапређењем људских права, посебно права детета.

Самостално или у партнерствима, Одсек је реализовао и низ других предавања, трибина, кампања, обука и других активности и догађаја који су били намењени студентима Филозофског факултета, али и професионалцима у пољу социјалне заштите. По-

ред тога, његови представници активно су учествовали у различитим међународним догађајима које организују Међународна асоцијација социјалних радника и/или Европска асоцијација школа социјалног рада, а које окупљају професионалце из области социјалне заштите широм Европе и света.

У претходном периоду представници Одсека остварили су сарадњу и са међународном организацијом *Childhub*, која је креирала платформу посвећену унапређењу благостања деце у региону Југоисточне Европе и шире. Ова платформа пружа различите информације и ресурсе за рад у области социјалног рада и социјалне заштите деце и образовања. Одсек за социјални рад препознат је од стране ове организације као драгоцен ресурс који је допринео развоју платформе, те је за то добио и формално признање. Поред тога, сарадња са другим универзитетима/факултетима у земљи и иностранству такође је на високом нивоу. Размена знања, истраживачки пројекти, потреба за интердисциплинарношћу, унапређење квалитета образовања социјалних радника и сл. само су неки од аспеката сарадње који су кључни за унапређење капацитета, како наставног кадра, тако и самих студената. Посебно се издваја сарадња са Свеучилиштем из Загреба (Студијски центар социјалног рада) и Осијека (Одсек за социјални рад), чији професори су гостовали у неколико наврата и држали предавања студентима и стручним радницима на територији АП Војводине. Од међународних универзитета издвајају се Универзитет у Атини, као и у Мадриду, где су наставници са нашег одсека имали прилику да присуствују различитим предавањима и конференцијама.

Поред европских универзитета, Одсек је развио сарадњу и са Универзитетом у Пенсилванији из Сједињених Америчких Држава. Заједнички су организоване активности студената социјалног рада и студената са департмана Људски развој и рехабилитација, који су се у неколико наврата састали онлајн, разменили искуства, знања и праксе и сарађивали у домену проблематике културне компетентности и развоја вештина професионалних радника. Ова сарадња допринела је размени знања, вештина и ресурса будућих професионалаца у области социјалне заштите, која дугорочно може да допринесе друштвеном напретку и проактивнијим перспективама социјалне заштите.

Одсек за социјални рад активан је и у домену спровођења различитих истраживања. На пример, заједно са групом истраживача са Одсека за психологију и у партнерству са Центром за несталу и злостављану децу из Новог Сада спроведено је опсежно међународно истраживање *DeShame*. Циљ је био да се испитају различити облици онлајн злостављања и узнемиравања на територији Републике Србије. Истраживање је спроведено у 16 школских управа и обухватило је 2.950 ученика првог и трећег разреда средњих школа. Резултати су били основа за издавање публикације о горепоменутој теми, као и за научне радове.

Учествовање на пројектима и сарадња са институцијама у оквиру студентске праксе

Одсек за социјални рад учествовао је у реализацији различитих пројеката и пројектних активности који су допринели развоју социјалне заштите, сензибилизацији (будућих) стручних радника, као и унапређењу заштите људских права одређених маргинализованих и депривираних група. Неки од значајнијих пројеката су:

– *Социјална заштита и млади – знањем до партиципације*, финансиран од стране Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова (студијски програм Социјални рад био је партнер), 2021. године;

Дан отворених врата, проф. др Марко Шкорић и доц. др Вера Деспотовић.

Дан отворених врата, Наташа Милошевић, доц. др Вера Деспотовић, доц. др Јелена Танасијевић, доц. др Јована Шкорић и Јелена Бирманчевић.

Јелена Танасијевић, Миљана Марић Огњеновић, доц. др Јована Шкорић и Јелена Бирманчевић.

Предавање "Казнене политике и млади - корак ка безбеднијем друштву", 5. VI 2022. год.

– *Казнена политика и млади – корак ка безбеднијем друштву*, финансиран од стране Покрајинског секретаријата за спорт и омладину (студијски програм Социјални рад био је партнер), 2021. године;
– *Дани ромолоīије – очувајмо ромски идентитет*, финансиран од стране Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова (студијски програм Социјални рад био је партнер), 2022. године;
– *Једнаке (образовне) моīућности за све – социјални радници као карика која недостаје у средњим школама*, финансиран од стране Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност (студијски програм Социјални рад био је партнер), 2022. године;
– *Диīитално описмењавање чланова пољопривредних īаздинстава*, финансиран од стране Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство (студијски програм Социјални рад био је носилац пројекта, а координатор пројекта доц. др Јована Шкорић), 2022. године;
– *Социјална заштита и млади – отворена врата*, финансиран од стране Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова (студијски програм Социјални рад био је партнер), 2022. године;
– *Упознајмо социјалну заштиту и разбијмо предрасуде*, финансиран од стране Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова (студијски програм Социјални рад био је партнер), 2023. године;
– *Млади са инвалидитетом и доступност културно-спортских садржаја*, финансиран од стране Покрајинског секретаријата за спорт и омладину (студијски програм Социјални рад био је партнер), 2023. године;
– *Утицај вештачке интелиīенције у области пољопривредноī и руралноī развоја*, финансиран од стране Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство (студијски програм Социјални рад био је носилац пројекта, а координатор пројекта доц. др Јована Шкорић), 2023. године;
– *Социјални радник у основним школама – луксуз или потреба*, финансиран од стране Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице (студијски програм Социјални рад био је партнер), 2023. године;
– *Ромска народна иīра у сликама*, финансиран од стране Градске управе за културу (студијски програм Социјални рад био је партнер), 2023. године;
– *Развијање критичкоī размишљања у професији социјалноī рада*, финансиран од стране Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност (студијски програм Социјални рад био је партнер), 2023. године;
– *Students' global awareness and competencies*, имплементиран у оквиру *Experiential Digital Global Engagement* пројекта, а спроведен у сарадњи са Универзитетом из Пенсилваније (студијски програм Социјални рад био је партнер), 2023. године.

Студијски програм садржи предмет Стручна пракса на све четири године и до сада су студенти могли да се упознају са практичним аспектима социјалног рада и социјалне заштите у бројним институцијама.

На Одсеку за социјални рад тренутно ради девет наставника и сарадника:

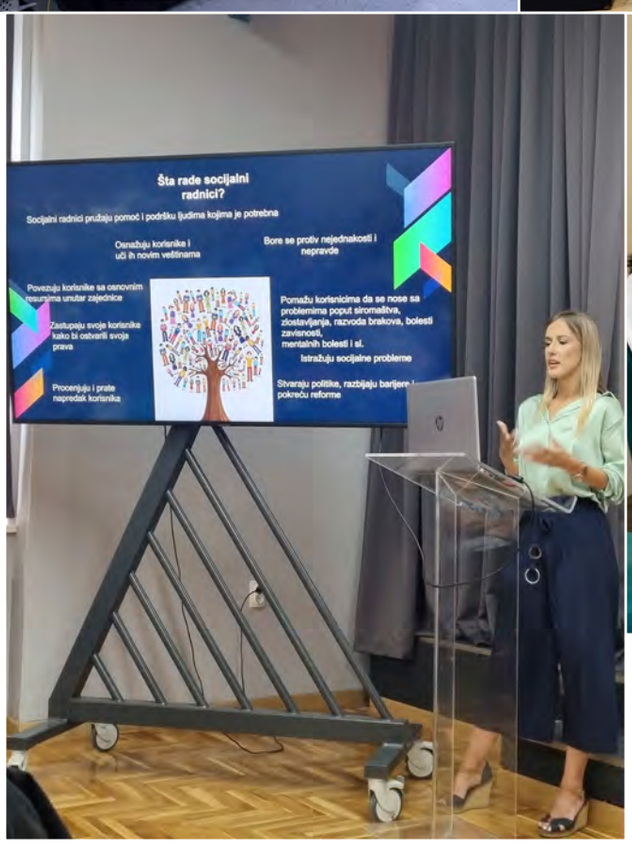

Професионална размена стручњака из области социјалног рада, Атина, 2022. год.

Трибина "Социјално предузетништво - изазови и могућности", 3. XI 2024. год.

Фокус-групе са Ромкињама - "Изазови и дискриминација".

- Јована Шкорић, доценткиња
- Вера Деспотовић, доценткиња
- Јелена Танасијевић, доценткиња
- Каролина Лендак Кабок, доценткиња
- Миљана Марић Огњеновић, асистенткиња
- Наташа Милошевић, асистенткиња
- Јелена Бирманчевић, асистенткиња
- Ана Билиновић Рајачић, ванредна професорица
- Марко Шкорић, редовни професор.

Одсек је данас усмерен на образовање будућих професионалаца из области социјалног рада, наставак сарадње са различитим релевантним установама тј. организацијама, као и успостављање нових сарадњи и умрежавање са различитим актерима из области социјалне заштите и шире. Поред тога, наставиће да подстиче истраживања и иновације у социјалном раду у циљу успостављања проактивнијих мера заштите и унапређењу саме праксе. Одсек ће наставити да негује и већ успостављене односе са установама тј. организацијама социјалне заштите зарад интеграције теорије и праксе, али и практичног искуства које је у овој професији драгоцено. Такође, заједно са релевантним актерима, Одсек ће се залагати за унапређење људских права у различитим доменима кроз различите програмске и пројектне активности, као и кроз активизам и заговарање промена у јавним и социјалним политикама. У том контексту, програм студија је динамичан, прилагодљив и усмерен на припрему професионалаца који ће стећи одређени корпус знања и вештине за решавање све сложенијих друштвених изазова.

Доц. др Јована Шкорић

Студенти социјалног рада на стручној пракси у Удружењу за ментално недовољно развијене особе (2023. год.)

Округли сто "Социјални радник у образовном систему", 7. VI 2022. год.

БИБЛИОТЕКА ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

БИБЛИОТЕКА ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Библиотека Филозофског факултета, настала у исто време када и Факултет, најстарија је и највећа високошколска библиотека на Универзитету у Новом Саду и, са око 600.000 публикација, друга по величини научна библиотека друштвено-хуманистичког профила у Војводини.

Библиотека својом организацијом, делатношћу и пословима представља јединствен библиотечко-информациони систем Факултета. Преко својих фондова, база података и бројних услуга, Библиотека доприноси одвијању наставе, научноистраживачког рада и образовању студената свих нивоа студија. Студенти и наставници Факултета и научни радници користе њене специјализоване и опште фондове књига и часописа, електронске базе података, Дигиталну библиотеку, као и остале библиотечко-информационе услуге.

Данас се наша библиотека врло често истиче као пример добре праксе према многим критеријумима – богатство књижних фондова, модернизација пословања, отворени приступ научној и стручној продукцији, богата Дигитална библиотека Филозофског факултета, партиципација библиотекара у Erasmus Plus пројектима (*Building the capacity of the educators and librarians in information literacy* (EDUCABILITY), и *Literature in praxis: Professional challenges of reading, translating and editing in digital age* (LITPRAX), промоција и индексирање свих научних часописа у издању Факултета у EBSCO бази података, континуирана едукација студената и корисника Библиотеке, стручни и вишедеценијски, свакодневни рад на формирању и унапређењу националне Узајамно-библиографске базе података COBISS, добра организација и несметан рад током пандемије корона вируса (2020), реализација великог броја захтева за међубиблиотечку позајмицу од стране библиотека, институција и установа културе из целе Србије. Посебну вредност представљају 25 легата и поклон-библиотека: Јаше Продановића, Ласла Гала, Боривоја Маринковића, Павла Стевановића, Ђорђа Сп. Радојичића, Михала Филипа, Вере и Јована Јерковића, Георгија Михаиловића, Ервина Шинка, Олге Пенавин, Богумила Храбака, Павице Мразовић, Драгана Уроша Ракића, Радомира Макарића, Абела Дешија, породице Бошков, Далибора Солдатића, Александра Музалевског, Љубинка Пушића, Божа Милошевића, Велимира Михајловића, Љубомира Међешија, Љубице Ациган, Кароља Сирмаиа, Милете Јакшића. Библиотека има више од 1.500 старих и ретких књига и часописа, најчешће из области српског језика и књижевности 19. века (*Етика* Доситеја Обрадовића из 1803, Вуков *Рјечник* из 1818. године, *Даница* из 1827. и др.)

Библиотека Филозофског факултета је велика подршка у реализацији свих активности везаних за портал *еНаука*, депоновање, проверу и верификацију научних резултата професора и сарадника Факултета.

Историјат

Библиотека Филозофског факултета основана је 1. децембра 1954. године кад и Факултет. Управа Факултета је 20. октобра исте године усвојила концепт по коме се све приспеле публикације деле по струкама – публикације специјализованог карактера издвајале су се у семинарске библиотеке, а остале у Централну библиотеку. Библиотечки одбор је 24. јануара 1955. донео Одлуку да се оснује јединствена библиотека за цео Факултет, а да Централна библиотека обавља библиотечко руководство над семинарским библиотекама. Приликом оснивања формирано је шест семинарских библиотека, од тога пет друштвено-хуманистичког профила: историја, југословенске књижевности, немачки, енглески, лингвистика. Библиотека је тада имала 7.808 књига, а у њој су радила три библиотечка радника. Крајем прве деценије постојања, 1964. године, било је дванаест семинарских библиотека, а од тога девет друштвено-хуманистичких. Године 1969. одвојио се Природно-математички факултет и од тада се у Библиотеци формирају и попуњавају само фондови друштвено-хуманистичког профила. Након три деценије постојања, 1984. године, Библиотека је имала једанаест семинарских библиотека, а данас постоји и ради седамнаест семинарских библиотека.

Библиотека се током претходних седамдесет година институционално надограђивала и усклађивала своје функције са развојем факултетске наставне и научне делатности. Више пута је, у складу са реорганизацијама Факултета, мењала свој статус, а сада је Библиотека организована као његова посебна организациона јединица.

Највише пажње од самог оснивања посвећивано је унапређењу стручног рада и међусобној повезаности радних процеса, што је омогућило функционисање Библиотеке као јединственог система. Библиотека је прихватила међународне стандарде за обраду публикација и размењивала информације са академским и националним библиотекама.

Године 1957. основано је Одељење за набавку и размену, а покретањем *Годишњака Филозофскоī факултета* исте године, успостављена је размена публикација са академским и сродним институцијама у земљи и иностранству. Размена публикација представља значајан вид попуњавања библиотечких фондова, што је уједно и вид промовисања резултата научних истраживања наших професора. Библиотека је до сада размењивала публикације са око 400 институција из 35 земаља. Публикације се најдуже размењују са Библиотеком Матице српске, Библиотеком Српске академије наука и уметности и националним и научним библиотекама из Будимпеште, Кракова, Лондона, Љубљане, Прага, Регенсбурга, Тибингена, Вашингтона, Беча, Москве, Санкт Петербурга, Кијева и др.

Од 1970. године Библиотека припрема *Билтен нових књиīа,* периодичну публикацију која садржи библиографске информације, вести из Библиотеке и информације о дародавцима. Од 1998. године *Билтен нових књиīа* постоји и као електронска публикација.

Филозофски факултет мења локацију 1979. године и усељава се у нову зграду у данашњем кампусу новосадског Универзитета. Библиотека добија модеран и функционалан радни, магацински и читаонички простор, са неупоредиво повољнијим условима за рад.

Библиотека је 1994. године добила годишњу награду „Милорад Панић-Суреп“, коју библиотекама и библиотечким радницима додељује Заједница библиотека Србије у сарадњи са Библиотекарским друштвом Србије.

Електронски каталог и базе података

Од 1991. до 1993. године Библиотека је била учесник система узајамне каталогизације који је представљао заједничку основу библиотечко-информационог система и система научних и технолошких информација некадашње Југославије. У систему је учествовало 55 библиотека из свих некадашњих република, а информациони и библиографски сервис се налазио и Марибору (ИЗУМ). Од 1996. године Библиотека користи библиотечки софтверски систем БИСИС за унос и претраживање библиотечке грађе.

Почетком 2007. године Библиотека Филозофског факултета постаје део националног библиотечко-информационог система COBISS.SR и члан Виртуелне библиотеке Србије (ВБС), омогућавајући на тај начин својим корисницима да брзо и лако дођу до великог броја информација и публикација за истраживачки, научни рад и учење. Библиотекари су добили лиценце за рад у узајамној библиографско-каталошкој бази података (обрада монографских публикација, лиценца за серијске публикације, аналитичка обрада и интегративни извори, позајмица). Опрема Библиотеке задовољава критеријуме који су потребни за рад у софтверским системима, како за библиотекаре тако и за кориснике. У свим читаоницама обезбеђени су рачунари за кориснике, приступ интернету и електронском каталогу наше и других библиотека. Завршене су прве две фазе у модернизацији пословања Библиотеке и припрема за електронску позајмицу публикација.

Приступ базама података

Библиотека преко академске мреже АРМУНС има приступ интернету и својим корисницима обезбеђује приступ различитим електронским сервисима и базама података: КоБСОН (претраживање електронских часописа у пуном тексту), EBSCO база података (*Academic Search Complete* – доступно је преко 17.000 часописа, 9.000 у пуном тексту), другим електронским каталозима и базама података у земљи и иностранству, бесплатан удаљени приступ поменутим базама за све запослене и докторанде.

Дигитална библиотека

Дигитална библиотека Филозофског факултета (http://digitalna.ff.uns.ac.rs/) основана је 2012. године. Сва наша издања налазе се у отвореном приступу (*Open Access*) у Дигиталној библиотеци и могу се користити без ограничења (велики број часописа, монографија, зборника радова, уџбеника, речника, приручника и др.). Дигитална библиотека садржи и близу 5.000 дигитализованих страница наставних материјала, који се налазе у одељку Наставна грађа. Овај део Дигиталне библиотеке доступан је само члановима Библиотеке, налази се у затвореном приступу, а улаз је могућ уз лозинку.

Један од доприноса библиотекара обележавању јубилеја седамдесетогодишњице оснивања Факултета јесте и дигитализација свих штампаних издања Факултета – од оснивања до данас – и њихово постављање у Дигиталну библиотеку. Изражено у бројкама то износи пола милиона дигитализованих страна.

Организација

Библиотеку чине Централна библиотека и 17 семинарских библиотека. Радом Библиотеке Филозофског факултета руководи управник Библиотеке.

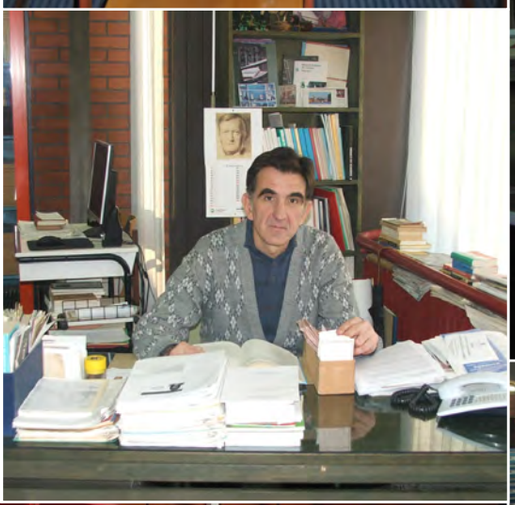
Централна библиотека поседује публикације и другу грађу општег типа и публикације из свих научних области које се изучавају на Факултету. Књижну грађу и библиотечко-информационе услуге Централне библиотеке користе сви студенти, наставници и сарадници Факултета, као и други корисници. У свом саставу Централна библиотека има

Гордана Вилотић и Славица Несторовић Петровски.

Владан Живковић

Нељелько Поповић

Татјана Малеташки, Тамара Ракић-Блануша, Биљана Лорбек, Љиљана Матић и Славица Несторовић- Петровски.

Владан Живковић, Нада Усановић-Ашоња, Блажан Стјепановић, Марија Радоњић, Наташа Белић, Снежана Ритер и Сава Живановић.

Централну читаоницу и депо књига. Централна читаоница поседује референсну збирку и остале публикације из приручног фонда (1.000 публикација), најновије бројеве домаћих и страних стручних часописа, лисне каталоге, рачунаре за кориснике и специјализоване рачунаре (и софтверске програме) за слепе и слабовиде. Централна читаоница смештена је у приземљу (П 10) и има око 120 места за рад. У њој се у слободном приступу налазе енциклопедије, лексикони, речници, приручници, уџбеници. Депо књига се налази на четвртом спрату (401/IV) на око 1.000 m² корисне површине, има транспортну траку за пренос књига и шест малих транспортних лифтова за књиге.

Библиотеку чини и 17 семинарских библиотека. Оне поседују специјализоване фондове књига, периодике и друге грађе, који се формирају у зависности од потреба наставног и научноистраживачког рада на одсеку. Публикације и библиотечко-информационе услуге семинарске библиотеке користе студенти, наставници и сарадници одсека, односно Факултета, као и други научни радници. Семинарске библиотеке смештене су у једанаест просторија. Оне представљају радно окружење библиотекара и читаонице за кориснике. У њима се налази приручни фонд у слободном приступу (око 2.000 публикација), лисни каталог и рачунари за кориснике. Семинарске библиотеке имају додатну опрему и у њима се одвијају и друге активности везане за наставно-научну делатност на одсецима (предавања, настава, научни и стручни скупови, одбране мастерских радова и др.).

Семинарска библиотека Одсека за англистику једна је од првих шест семинарских библиотека. Истога дана, 24. јануара 1955. године, када је донета Одлука о оснивању јединствене Библиотеке Филозофског факултета, инвентарисана је и прва књига англистичког фонда. Зачетак фонда су прве књиге добијене поклонима од Британског савета, Америчког културног центра и појединаца из земље и иностранства. Од првог дана, поред рада са корисницима, тежиште је било на пажљивој набавној политици. Отуда фонд англистичке литературе садржи вредна и уникатна дела.

Фонд је у више наврата богаћен поклон-библиотекама бивших професора и страних лектора. Тако се у саставу фонда налазе поклон-библиотеке професора Алексе Ч. Илића, Драгиње Перваз, Александра Нејгебауера, Мјуријел Хепел, Мирјане Прице Соретић, Владиславе Фелбабов, Бранка Момчиловића и др.

У библиотеци су до сада радиле библиотекарке: Емилија Трећаков (1955–1987), Марија Радоњић (1987–2000) и мр Љиљана Матић, виши библиотекар (од 2000).

Семинарска библиотека Одсека за филозофију испрва је егзистирала у оквиру Семинарске библиотеке Одсека за социологију и Одсека за филозофију. Године 2009. долази до раздвајања фондова ова два одсека и од тада Семинарска библиотека Одсека за филозофију функционише самостално. Библиотечки фонд садржи 1.831 монографску публикацију. У оквиру Семинарске библиотеке постоји и Легат Абела Дешија који је настао издвајањем 911 монографских публикација из велике заоставштине познатог суботичког новинара Градској библиотеци у Суботици. Семинарска библиотека перманентно проширује свој фонд набавком, поклоном и разменом публикација. Целокупан фонд монографских и серијских публикација је електронски обрађен и доступан за претраживање у јединственом електронском онлајн библиографском систему COBISS.

Од оснивања на послу библиотекара запослен је др Милош Перовић.

Семинарска библиотека Одсека за германистику спада у ред најстаријих семинарских библиотека које су основане паралелно са почетком рада Филозофског факултета у Новом Саду. Прва књига која је постала део фонда са сигнатуром N-1 припадала је Хердеровим сабраним делима под насло-

Запослени у Библиотеци
(19. X 2004. год.)

У другом плану Медиса Колаковић и Нељко Поповић, напред Гордана Вилотић, Милица Брацић, Славица Несторовић Петровски и Блажан Стјепановић.

вом: *Werke. Bd. 1 / Johann Gottfried Herder. – Leipzig : Bibliographisches Institut [s. a.]*, а инвентарисана је 24. јануара 1955. Семинарска библиотека је данас модерно опремљена, у потпуности прилагођена потребама студената и наставника када је наставно-научни процес у питању, са књижним фондом од преко 20.000 монографских публикација и 118 наслова серијских публикација из области немачког језика, немачке књижевности, методике наставе, транслатологије, историје и културе немачког говорног подручја. Семинарска библиотека Одсека за германистику поседује и публикације из различитих области које припадају лекторату Немачке службе за академску размену (*DAAD-Lektorat*), а од 2006. и Легат наше истакнуте германисткиње проф. др Павице Мразовић (1.200 публикација). Целокупан фонд монографских публикација је електронски обрађен и сада је доступан за претраживање у јединственом електронском кооперативном онлајн библиографском систему COBISS.

Током седам деценија свога постојања у Семинарској библиотеци Одсека за германистику су као библиотекари радили: Љубица Котур (1958–1959), Марија Чизмар (1961–1967), мр Олга Бекић (1967–1975), Мирјана Пушкар, виши библиотекар (1975–1996). Данас је у библиотеци запослен мр Блажан Стјепановић, виши библиотекар (од 1997).

Семинарска библиотека Одсека за хунгарологију основана је 1954. године. Библиотека Одсека представља библиотечко-информациону подршку одвијању наставе и научноистраживачког рада у области хунгарологије и образовању студената на Одсеку за хунгарологију. Са више од педесет хиљада књига, развила се у највећу хунгаролошку збирку у Војводини. *Најлепше приповетке* Жигмонда Морица прва је књига која је заведена у инвентар 27. јула 1956. године. Прве поклоњене књиге су стигле из Мађарске академије наука. Најстарија књига у фонду потиче из 1637. из пера Петра Пазмања, а ради се о инструкцијама за тражење истине (*Igazságra vezérlő Kalauz*). Семинарска библиотека поседује публикације из свих области хунгарологије (језик, књижевност, култура, фолклор, историја). Фонд монографских публикација броји око 52.000 јединица, а фонд серијских преко 500 наслова. Фонд библиотеке је обогаћен и бројним легатима. Велики део личних библиотека Ервина Шинка, Ђерђа Б. Сабоа, Карољa Сирмаија, Арпада Лебла, Ласла Гала и Олге Пенавин чини књижни фонд. Фонд се континуирано проширује, пре свега захваљујући програму Мараи (*Márai-program*).

У Семинарској библиотеци су радили: Пирошка Чаки, Ержебет Јухас, Тинде Мориц, Марица Карановић, Дејана Бурзан и велики број студената волонтера. Тренутно у библиотеци Одсека за хунгарологију ради др Медиса Колаковић Кнежевић (од 2021).

Семинарска библиотека Одсека за историју поседује публикације из области историјских наука. Фонд монографских публикација броји око 28.500 јединица, а фонд серијских око 350 наслова (око 8.500 свезака). Фондови садрже научне монографије, речнике, лексиконе, енциклопедије, сабрана дела, појединачна издања и периодику на српском језику и на другим језицима. Богатству библиотечког фонда доприносе два легата: Легат Драгана Уроша Ракића (1.134 публикација) и Легат академика Богумила Храбака (око 1.411 публикација), фонд турских књига – поклон Амбасаде Републике Турске (око 370 књига) и Центар за историјска истраживања са 260 публикација чији су аутори наставници и научни сарадници запослени на Одсеку за историју.

У слободном приступу налази се око 4.000 публикација (енциклопедије, лексикони, речници, нове серијске публикације, референсна литература, основни уџбеници, научне монографије и др.). Информациони извори су електронска платформа COBISS и Дигитална библиотека Факултета.

У библиотеци Одсека за историју радили су: Јелена Попов (1968–1971), Даринка Зличић (1971–

Изложба књига *Отворена врата: Ово још нисте видели* поводом Дана Факултета 2019. год.

Изложба *Библиотека Филозофског факултета након десет година (2004-2014)*, у част прославе 60 година Филозофског факултета (2014. год.)

Гордана Вилотић, Виолета Ракић и Татјана Малеташки.

Отварање изложбе *Стара и ретка књига*. Говори Виолета Ракић, управница Библиотеке (2016. год.)

1976), Нада Вашалић Ивановић (1973–2002), Сава Живановић (од 1994).

Семинарска библиотека Одсека за медијске студије основана је 2004. године. Од самог оснивања представља библиотечко-информациону подршку одвијању наставе и научноистраживачког рада у области журналистике, а током година и комуникологије, и образовању студената на Одсеку за медијске студије Филозофског факултета.

Семинарска библиотека поседује публикације из области новинарства (радијског и телевизијског), друштвених наука, социологије, филозофије, историје, родних студија, масовних комуникација, комуникологије, менаџмента и односа са јавношћу, и из осталих области потребних за образовање новинара. Фонд монографских публикација броји око 3.000 јединица, а фонд серијских 20 наслова. Фондови садрже научне монографије, речнике, лексиконе, енциклопедије, појединачна издања и периодику. Информациони извори су електронски каталог COBISS и Дигитална библиотека Факултета.

Библиотекарке запослене од настанка Семинарске библиотеке до данас су: Виолета Ракић (2004–2011), Дејана Бурзан (2011–2017) и мр Милица Брацић (од 2017).

Семинарска библиотека Одсека за педагогију основана је истовремено са Катедром 1972. године. Поседује публикације из области педагогије, психологије, филозофије, социологије, историје. Фонд монографских публикација броји око 14.000 јединица, а фонд серијских 230 наслова. Фондови садрже научне монографије, речнике, лексиконе, енциклопедије, сабрана дела, појединачна издања и периодику на српском, руском, енглеском и другим језицима. Разноврстан библиотечки фонд Семинарске библиотеке представља добру основу и подршку одвијању наставе и научноистраживачког рада.

Поред редовног фонда, семинарска библиотека има и четири поклон-библиотеке: библиотека проф. Радомира Макарића, проф. Радослава Чурића, проф. Љубице Ациган и проф. Славка Крклуша.

Поседује лисни ауторски каталог, предметни каталог, каталог часописа и дипломских радова. Од 1998. године учествује у формирању електронског каталога Библиотеке. Књижни фонд се попуњава свим видовима набавке, куповином, разменом, поклонима.

Библиотекари који су до сада радили у Семинарској библиотеци су: Мирослав Ђорђевић, Радован Грандић, Живка Завоња и Оливера Гајић. Од 1987. године у Семинарској библиотеци ради мср Снежана Ритер, виши библиотекар.

Семинарска библиотека Одсека за психологију основана је 1982. године када је основан и Одсек за психологију. Семинарска библиотека представља библиотечко-информациону подршку одвијању наставе и научноистраживачког рада у области психологије и образовању студената. Поседује публикације из области опште, развојне, клиничке, социјално организацијске и индустријске психологије, из области васпитања и образовања, психотерапије, статистичко-методолошке области и др. Фонд монографских публикација броји нешто више од 3.500 књига, а фонд серијских 58 наслова часописа. Фондови садрже научне монографије, речнике, лексиконе, енциклопедије, сабрана дела, појединачна издања и периодику, на српском и енглеском језику.

У слободном приступу налази се око 900 публикација. Библиотека чува у папирном облику све до сада објављене дипломске и мастер радове студената.

Информациони извори су лисни и електронски каталози, а целокупни фонд Одсека за психологију претражив је у COBISS електронском каталогу. Библиотека континуирано спроводи информациону обуку студената за претраживање каталога и других електронских база података.

Библиотекарке које су биле запослене у редовном радном односу су: Живка Завоња (1982–1987),

мср Снежана Ритер (1987–1995), Снежана Товиловић (1997–2004), Биљана Лорбек (од 2004).

Семинарска библиотека Одсека за романистику основана је 1961. године и представља неопходни ослонац за одвијање наставе и научноистраживачког рада и образовање студената у области романистике. Испрва је била окренута само француским књигама. Оснивањем Лектората за италијански језик (1993) и Лектората за шпански језик (1997), семинарска библиотека је почела да набавља и проширује свој фонд књигама и из тих области.

Фонд монографских публикација данас броји преко 15.000 јединица, а фонд серијских око 50 наслова. У склопу референсне збирке Семинарске библиотеке у слободном приступу налази се око 1.000 публикација из области романске филологије, лингвистике француског језика, историје француске књижевности, њене рецепције и културе, као и публикације из области италијанског и шпанског језика, књижевности и културе. Вредно је напоменути да је библиотечки фонд од недавно увећан за готово хиљаду вредних наслова шпанске књижевности, захваљујући племенитом дародавцу професору Далибору Солдатићу.

Плодна сарадња Филозофског факултета са француским и европским институцијама довела је до отварања Универзитетског центра за франкофонију (CUF) 2016. године, захваљујући чијем раду је Семинарска библиотека обогаћена рачунарима који стоје на располагању нашим студентима. Поред редовних активности, Семинар за романистику је место промовисања француске, италијанске и шпанске културе, путем пројекција филмова, излагања, квизова и сличних активности. С тим у вези, треба напоменути и агилан рад Ибероамеричког центра (CIBAM), основаног у марту 2020. године, у циљу бољег повезивања и умрежавања универзитета на којима се проучава шпански језик.

У протеклом периоду библиотекари Семинарске библиотеке били су: Даринка Фишер, Емилија Трешњаков, Милорад Арсенијевић и Владан Живковић, док данас као семинарски библиотекар ради Илија Чанак (од 2018).

Семинарска библиотека Одсека за румунистику као високошколска, али и библиотека мањинске заједнице у Војводини, поред своје основне образовне и научне улоге, има и шири културолошки значај. Активности везане за ову библиотеку укључују и књижевне сусрете, међународне посете, студентске приредбе, као и научне и стручне скупове.

Библиотека је од самог почетка тежила ка пажљивом формирању колекција у складу са токовима у образовању и са потребама својих корисника. Књижни фонд се попуњавао свим видовима набавке. На почетку, разменом публикација, а затим донацијама институција и појединаца, и куповином. Највећи број публикација Библиотеци су поклонили Централна универзитетска библиотека „Карол I“ у Букурешту, Централна универзитетска библиотека „Еуђен Тодоран“ у Темишвару и Амбасада Румуније у Београду. Семинарска библиотека тренутно има преко 8.000 монографских публикација, 104 наслова периодичних публикација и скромну колекцију некњижне грађе (аудио-снимци, филмови, атласи). Саставни део фонда је и део личних библиотека професорке др Лие Магду и библиотекарке Корнелије Олар.

Семинарска библиотека Одсека за румунистику почела је да се формира и развија са оснивањем Лектората, касније Катедре, захваљујући ондашњем Споразуму о реципроцитету и међународној културној сарадњи са Универзитетском централном библиотеком у Букурешту (*Biblioteca Centrală Universitară din Bucureşti*). Књиге које су се налазиле у Лекторату за румунски језик и касније на Катедри, евидентиране су од 1983. године, а 1986. године Факултет запошљава демонстратора и првог библиотекара ове библиотеке.

У протеклом периоду библиотекари Семинарске библиотеке били су: Виолета Ракић (1986–2004),

Мира Вукић (2004–2005), док данас као семинарска библиотекарка ради мр Анда Алмажан (од 2005).

Семинарска библиотека Одсека за русинистику се од оснивања Лектората за русински језик и књижевност 1972. налази у склопу библиотеке Семинара за руски језик.

Семинарска библиотека Одсека за русинистику поседује публикације из области русинистике и славистике уопште. Фонд монографских публикација има 5.560 јединица, а фонд серијских 110 наслова. Фондови садрже научне монографије, речнике, лексиконе, енциклопедије, сабрана дела, појединачна издања и периодику на русинском, украјинском, српском и другим језицима. У слободном приступу чува се око 1.000 публикација. Библиотека је већи фонд књига добила од Русинског КУД-а из Новог Сада, одређени број књига купљен је од писца Михајла Ковача, а њен фонд је у највећој мери обогаћен откупом целокупне библиотеке професора Гаврила Нађа. У оквиру фонда налази се и Легат Љубомира Међешија.

О фонду Семинарске библиотеке Одсека за русинистику брину библиотекари, најпре Славица Несторовић-Петровски, потом Нада Усановић-Ашоња, уз несебичну помоћ студената демонстратора и волонтера, ангажованих од стране Одсека за русински језик и књижевност.

Семинарска библиотека Одсека за славистику основана је 1956. године. У свом развоју прошла је кроз неколико фаза. Као Семинар за славистику радила је од оснивања до 1972., у оквиру Катедре за источне и западне словенске језике и књижевности. Те године долази до поделе књижних фондова Семинара за славистику на Семинар за руски језик и књижевност и Семинар за словачки језик и књижевност. Од тог момента почиње друга фаза у развоју Семинарске библиотеке и траје до 1998. Реорганизацијом Факултета на одсеке (1998) почиње трећа фаза и библиотека се враћа свом изворном имену и изворној функцији – Семинарска библиотека Одсека за славистику (представља информациони центар и библиографско-информациону базу за област славистике која се проучава на више катедара Филозофског факултета).

Фонд монографских публикација броји око 25.800 јединица, а фонд серијских 240 наслова. У слободном приступу налази се око 3.000 публикација (енциклопедије, лексикони, речници, нове серијске публикације, референсна литература, основни уџбеници, научне монографије, магистарски и мастер радови, разни приручници и др.). У оквиру фонда налази се Легат некадашњег професора Александра Музалевског и Поклон-библиотека професорице Јелке Матијашевић, који су део своје библиотеке завештали својој Семинарској библиотеци за будуће нараштаје.

У претходних седам деценија Семинарску библиотеку за славистику брижљиво су водиле: Славица Несторовић-Петровски (1975–2007) и Нада Усановић-Ашоња (од 2007).

Семинарска библиотека Одсека за словакистику почела је да се формира и развија упоредо са развојем Катедре, односно Института, а касније Одсека за словакистику. Првог библиотекара добија 1976. године када се формира и Семинарска библиотека за словачки језик и књижевност. Уз своју високошколску функцију, има и шири културолошки значај као библиотека мањинске заједнице у Војводини. Поред основних наставних активности, у овој библиотеци се организују књижевни сусрети, међународне посете, студентске приредбе, као и научни и стручни скупови.

Првобитни фонд ове библиотеке основан је преношењем више од хиљаду књига на словачком језику из бивше Више педагошке школе у Новом Саду. Књижни фонд се касније попуњавао захваљујући донацијама и разменом публикација, а данас свим видовима набавке. Највећи број публикација библиотеци поклонили су Министарство културе Словачке Републике у Братислави, Матица словачка у Мар-

Драгослава Јевремовић и
Слободанка Дачић

Отварање изложбе књига *Отворена врата: Ово још нисте видели* поводом Дана Факултета 2019. год. Говори Наташа Белић, управница Библиотеке.

Слобданка Дачић, Владан Живковић и Славица Несторовић-Петровски.

тину и Филозофски факултет у Братислави. Библиотека негује сарадњу са значајним високошколским институцијама, научним институтима и установама културе из наше земље и Словачке.

Библиотека располаже богатим фондом публикација из области словакистике, бохемистике и славистике уопште. Тренутно има преко 14.500 монографских публикација и 80 наслова часописа. Саставни део фонда је Легат проф. др Михала Филипа. Овај легат садржи многе уникатне примерке публикација у нашој земљи (2.465 монографских публикација и око 100 наслова часописа). Поред легата, саставни део фонда се састоји и од дела личних библиотека књижевника Виђазослава Хроњеца, чије су књиге препознатљиве по екслибрисима и књижевника и публицисте Душана Шимка.

У Семинарској библиотеци су до сада радиле библиотекарке: Ана Папуга (1976–1977), Анка Остојин (1977–2013), Татјана Вало (2013–2017), док данас као семинарска библиотекарка ради мр Анда Алмажан (од 2017).

Семинарска библиотека Одсека за социологију испрва је била у оквиру Семинарске библиотеке Одсека за социологију и Одсека за филозофију. Као самостална семинарска библиотека функционише од 2009. године. Библиотечки фонд Семинарске библиотеке садржи око 7.000 монографских публикација и 28 наслова часописа. Уз редован књижни фонд, у оквиру Семинарске библиотеке налази се и Легат проф. др Љубинка Пушића, који садржи 663 монографске публикације. Целокупан фонд монографских и серијских публикација је електронски обрађен и доступан за претраживање у јединственом електронском онлајн библиографском систему COBISS. Од оснивања на послу библиотекара запослен је био библиотекар Миладин Јовић (1979–2018), а данас овај посао обавља др Милош Перовић (од 2018).

Семинарска библиотека Одсека за српски језик основана је 1956. године, одмах по оснивању Факултета. Од самог почетка стварана је пажљиво и стручно тако да својим фондом може да пружи студентима, наставницима и истраживачима увид у актуелна лингвистичка и филолошка знања и истраживања. Представља добар ослонац и библиотечко-информациону подршку за научни рад и за висок ниво универзитетске наставе на Одсеку за српски језик и лингвистику Филозофског факултета.

Семинарска библиотека поседује публикације из области лингвистике и филологије. Фонд монографских публикација броји око 20.000 јединица, а фонд серијских 275 наслова. Богатству библиотечког фонда увелико доприносе и Легат Вере и Јована Јерковића и Легат Велимира Михајловића, некадашњих професора Одсека за српски језик и лингвистику. Семинарска библиотека може се похвалити значајним бројем наслова стручних монографских публикација на страним језицима. Фондови садрже научне монографије, студије, речнике разних профила, лексиконе, енциклопедије, приручнике, појединачна издања и периодику на српском, енглеском, руском, пољском, бугарском, македонском и другим језицима.

У слободном приступу налази се око 2.500 публикација (енциклопедије, лексикони, речници, серијске публикације, референтна литература, основни уџбеници, приручници, научне монографије и друго).

У протеклом периоду библиотекарке Семинарске библиотеке су биле: Љиљана Спасић-Вукославовић (1970–1997) и мр Наташа Белић (од 1998).

Семинарска библиотека Одсека за српску и компаративну књижевност основана је 1956. године. Расла је и развијала се заједно са Филозофским факултетом, ширила и чувала знања о вековном прегнућу народа.

Семинарска библиотека Одсека за српску књижевност и Одсека за компаративну књижевност поседује публикације из области српске, хрватске, словеначке, македонске књижевности, као и дела из

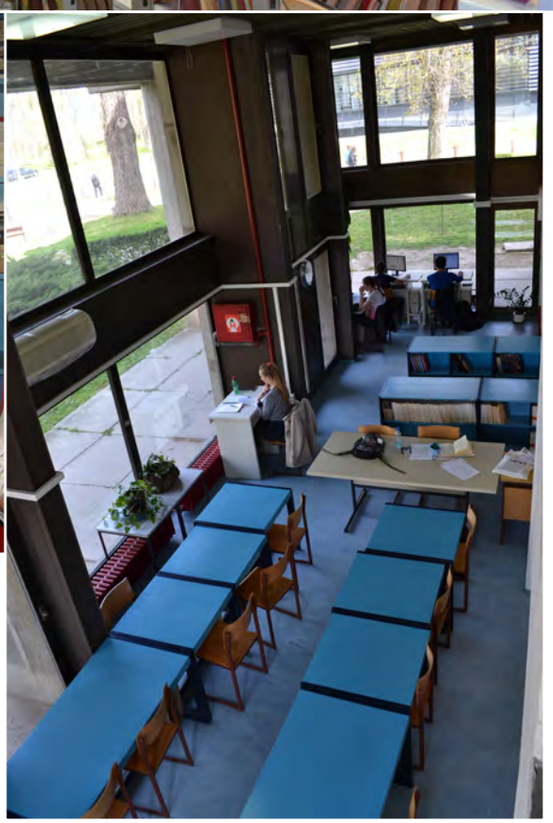

C-D
DŽ-F
I
J

свих великих светских књижевности. Изузетно богат и разноврстан библиотечки фонд Семинарске библиотеке представља добру основу и подршку одвијању модерне наставе и научноистраживачког рада. Фонд монографских публикација броји око 60.000 јединица, а фонд серијских око 370 наслова. Ово велико богатство доступно је научним радницима како би се развијала и популарисала књижевност, уметност, наука и култура. Фонд библиотеке каталошки је обрађен, каталогизован и инвентарисан у електронској бази COBISS. Дигитални ресурси свакодневно пружају све више могућности корисницима, али наши традиционални фондови имају изузетну вредност. Изазов је упознати оба ресурса на најбољи могући начин и искористити их.

Легати су нарочито драгоцен део библиотечке збирке. Семинарска библиотека Одсека за српску књижевност поседује три такве јединствене збирке. То су личне библиотеке академика Ђорђа Сп. Радојичића, Милете Јакшића и професора Боривоја Маринковића који су годинама пажљиво прикупљали највредније наслове из области којима су се бавили: стара српска књижевност, средњовековна књижевност, српска књижевност 19. века, историја, културна историја Срба. Специфично обележје тих збирки представљају посвете у публикацијама. У легатима су најзаступљеније монографске публикације, затим преписка, картографска грађа, рукописи, фотографије.

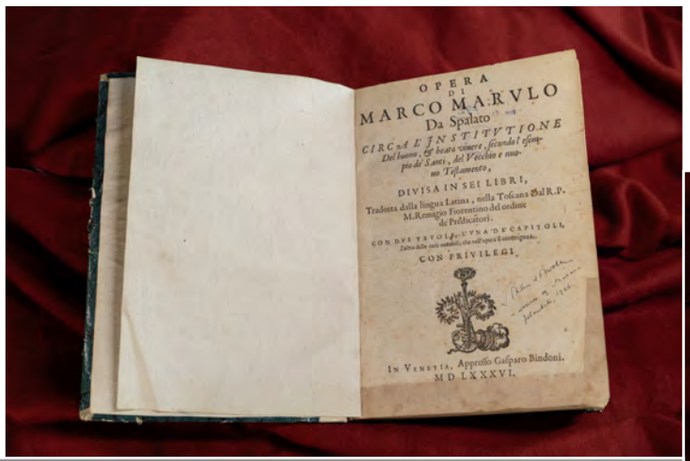
У Семинарској библиотеци су досад радили: Здравко Малбаша, Драгослава Јевремовић, др Медиса Колаковић Кнежевић и Дејана Бурзан.

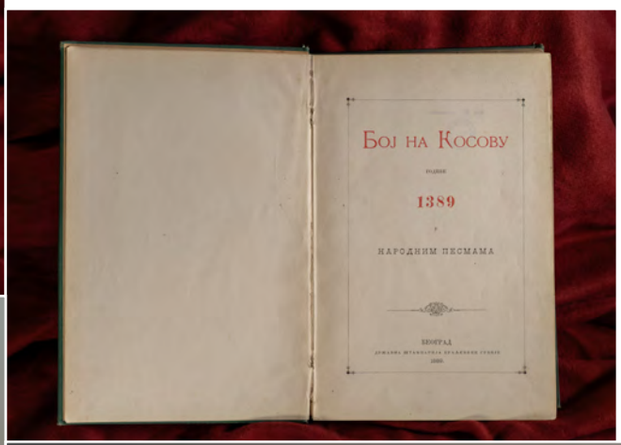
Наши библиотекари

Током протеклих седамдесет година Библиотеком Филозофског факултета руководили су следећи управници: Иванка Јовичић (1954–1959), прва управница Библиотеке, Милан Токин (1957–1962), мр Јања Шакић (1958–1971), Драгиша Полужански (1960–1967), Јован Ћулум (1972–1973), Владимир Отовић (1974–1975), Радоња Вукославовић (1975–1981), Љубица Брунет (1982–1987), Слободанка Дачић, виши библиотекар (1987–2003), Гордана Вилотић, библиотекар саветник (2003–2011), Виолета Ракић, библиотекар саветник (2012–2016), мр Наташа Белић, библиотекар саветник (од 2017).

У Библиотеци су радили библиотечки радници са различитим научним и стручним звањима: Иванка Јовичић, Антонија Гаковић, Милица Јовић, Мирјана Поповић-Гуцу, Јелена Лалић, Вера Шевић, Јулија Бона-Марковић, Милан Токин, Радислав Лазин, Борислав Атанацковић, Ружа Малагурски, Емилија Трећаков, Љубица Котур, мр Јања Шакић, мр Пирошка Чаки, Драгиша Полужански, Марија Чизмар, Милана Стојковић, Петар Булатовић, Александра Крекић, Драгица Черевицки, Анкица Васић, Богдан Гаврилов, мр Олга Бекић, Јелена Попов, Даринка Фишер, Љубица Брунет, Слободанка Дачић, виши библиотекар, мр Љиљана Спасић, Јелица Бркић, мр Даринка Зличић, мр Здравко Малбаша, Јован Ћулум, Нада Вашалић-Ивановић, Владимир Отовић, Радоња Вукославовић, Мирослав Ђорђевић, Ержебет Јухас, Мирјана Пушкар, виши библиотекар, Славица Несторовић-Петровски, библиотекар саветник, Ана Папуга, Даница Стојановић, Богољуб Савин, Радован Грандић, Милорад Арсенијевић, Живка Завођа, Вељко Ровчанин, Јелена Колаковић, Марија Радоњић, Снежана Товиловић, Гордана Вилотић, библиотекар саветник, Мира Вукић, Анка Остојин, Веронка Влаовић, Тинде Мориц, Драгослава Јевремовић, виши библиотекар, Нењељко Поповић, Слободанка Ђерадиновић, Татјана Пинћир, Марица Карановић, Миладин Јовић, Владан Живковић.

Данас у Библиотеци раде: мр Наташа Белић, библиотекар саветник, управница Библиотеке, Виолета Ракић, библиотекар саветник, мср Снежана Ритер, виши библиотекар, Душанка Паланчанин, Небојша Брмбота, мср Сава Живановић, мр Блажан Стјепановић, виши библиотекар, мр Љиљана Ма-

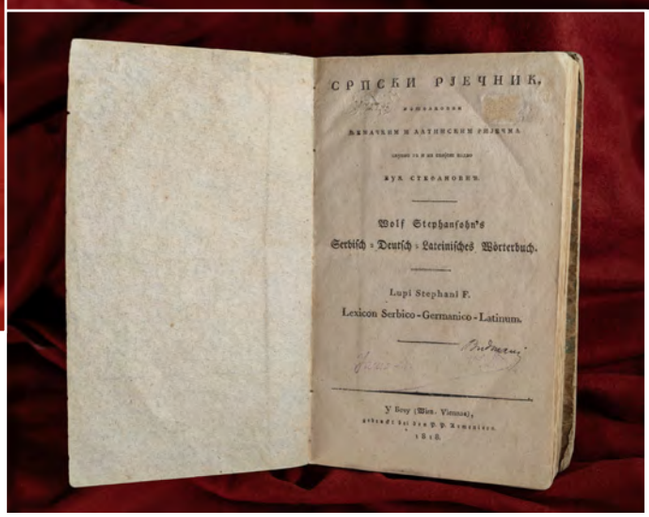

OPERA
DI
MARCO MARVLO
Da Spalato
CIRCA L'INSTITVTIONE
Del buono, & beato vivere, secondo l'esempio de' Santi, del Vecchio e nuovo Testamento,
DIVISA IN SEI LIBRI,
Tradotta dalla lingua Latina, nella Toscana dal R.P.
M.Remigio Fiorentino del ordine
de Predicatori.
CON PRIVILEGI.
In Venetia, Appresso Gasparo Bindoni.
MD LXXXVI.

Бој на Косову
1389
НАРОДНИМ ПЕСМАМА
БЕОГРАД

МЕЗИМАЦЪ
Г. ДОСОЕВА
ОБРАДОВИЋА.
ЧАСТЬ ВТОРА
ПИСМА
ДОСОЕВА ОБРАДОВИЋА,
СОБРАНІЕ
ПРАВОУЧИТЕЛЬНЫХ
ВѢЩЕЙ
ХРИСТОНОІА

ПЕСМЕ
ИВАНА МАЖУРАНИЋА
Бој на Косову
1389.

ЖИТІЕЛНЕ
ВЕЛИКОСЛАВНОГА
КНЕЗА
МИРОСЛАВА
СЫНА
ЗАХЛМЬНА
ПИСА ГРЪШНЫ
АНГОРНЕДНІАКЪ

СРПСКИ РЈЕЧНИК,
ДЕЛАЧКИМ И ЛАТИНСКИМ РЈЕЧИМА
ВУКА СТЕФАНОВИЋА.
Wolf Stephansohn's
Serbisch-Deutsch-Lateinisches Wörterbuch.
Lupi Stephani F.
Lexicon Serbico-Germanico-Latinum.

тић, виши библиотекар, Дејана Бурзан, Биљана Лорбек, мр Милица Брацић, др Медиса Колаковић Knежевић, мр Анда Алмажан, мр Татјана Малеташки, Тамара Ракић-Блануша, Нада Усановић-Ашоња, др Милош Перовић, Драгосава Симић, др Љиљана Ћук, Љиљана Комазец Сауер и Илија Чанак.

Издавачка делатност

Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду може се похвалити импресивном издавачком делатношћу. У оквиру својих издања објављујемо превасходно монографије наших професора и сарадника, часописе, зборнике радова, уџбенике, књиге апстраката и каталоге, као и остале некатегорисане публикације и материјале који употпуњују нашу широку продукцију. Издавачка делатност Факултета има за циљ да прати пут публикације од рукописа аутора до њеног објављивања и дистрибуције. Важно је истаћи да се већина припреме за штампу и графичког дизајна обавља управо у оквиру наше Издавачке делатности, као и да је сам процес објављивања последњих година максимално модернизован, убрзан и олакшан.

Монографије, зборници радова, уџбеници

Наша издавачка делатност објављује велики број монографија, уџбеника и зборника радова. У последњих десет година објављено је преко 600 научних наслова на двадесет једном језику. Публикације се објављују већином у штампаном облику, али све више издања добија и свој електронски (дигитални) облик, како би била што доступнија читалачкој публици. Штампана издања доступна су у Библиотеци Факултета за позајмицу или за читање, а већина и у нашем електронском репозиторијуму Дигиталне библиотеке на адреси https://www.ff.uns.ac.rs/biblioteka#digitalna-biblioteka. У оквиру издавачке делатности Факултет је покренуо и едицију еДисертација у којој је објављена 21 дисертација одбрањена на Факултету.

Часописи

У оквиру издавачке делатности годишње се објави 28 свезака 13 различитих научних часописа који покривају све области које се изучавају на Факултету. Већина часописа категорисана је у категоријама М51 и М52 са тежњом ка вишим категоријама, а можемо се похвалити и часописима *Примењена психологија* и *Истраживања* који носе категорију М23. Целокупна периодична продукција је доступна у штампаном облику, а од 2012. године тринаест од петнаест часописа доступно је и у електронском облику и отвореном приступу: *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду*, *Прилози проучавању језика, Зборник Одсека за педагогију, Примењена психологија*, *Истраживања*, *Архе*, *Методички видици*, *Зборник за језике и књижевности на Филозофском факултету, Tanulmányok*, *Hungarológiai Közlemények*, *Русинистични студиї – Ruthenian Studies*, *Педагошка стварност* и *Читалиште*. Наши часописи доступни су и у интернационалним репозиторијумима EBSCO Host и CEEOL и индексирани у базама података као што су *Scopus*, WOC, DOAJ и *Google Scholar*.

Имајући у виду савремене потребе у научном издаваштву, Филозофски факултет додељује DOI ознаке свим радовима у часописима, а у току је и процес имплементације ORCID идентификатора аутора. Поред научних часописа, Факултет издаје и студентске часописе: *КОД 04* и *207.de*.

Мр Наташа Белић, управница Библиотеке

СЛУЖБА ЗА СТУДЕНТСКА ПИТАЊА

СЛУЖБА ЗА СТУДЕНТСКА ПИТАЊА

Служба за студентска питања броји укупно осам стално запослених радника. Чине је шест референткиња: Љиљана Попов, др Гордана Бурсаћ, Мирјана Ћеран, Јелена Никић, Дејана Трифковић, Зорка Ковачевић, један референт – Бранислав Смук и шефица Службе Жељка Несторовић-Токош.

Служба за студентска питања је задужена за континуирано праћење свих активности студената током студија, редовно ажурирање испитних рокова, континуирано уписивање података у матичну евиденцију студената, архивирање документације, спровођење разних конкурса, вођење евиденције о студентима који долазе на размену код нас и др.

У шалтер сали постоји седам одвојених шалтера где су референти на располагању студентима, распоређени према студијским програмима. Током радног времена шалтера студенти се могу обратити референтима за разне информације, потврде, уверења и осталу студентску документацију.

Након радног времена шалтера, референти путем електронске поште и телефона настављају рад са студентима и спроводе остале радне активности.

У циљу ефикаснијег и ефективнијег обављања посла и како би се студентима скратило време да обаве одређене административне послове, те да би се избегле гужве и чекање у реду, академске 2011/12. године уведен је студентски веб-сервис. Студент приликом уписа добија свој студентски налог који користи током студија. Увођењем овог сервиса омогућено је студентима да од куће, или са било ког другог места, пријављују испите. Такође, студентима је омогућено да преко налога оверавају семестар, уписују школску годину, бирају изборне предмете за зимски и летњи семестар, попуњавају анкете за евалуације за семестар који су одслушали, имају увид у положене и неположене испите и добију све друге релевантне информације.

Од академске 2020/21. године студенти могу да сами, преко свог налога, упишу наредну годину студија. Поред тога, од академске 2023/24. године уведена је онлајн пријава на Конкурс за упис на мастер академске и докторске студије.

Служба за студентска питања има своју архиву још од оснивања 1954. године. То значи да се сви досијеи студената чувају, почев од прве уписане генерације, заједно са придруженом документацијом. Такође, у архиви Факултета чувају се матичне књиге уписаних и дипломираних студената.

Од 1954. године до данас води се евиденција студената у матичним књигама уписаних. Овај посао је тек од пре неколико година делимично аутоматизован у погледу отварања образаца, али се остали подаци о положеним испитима, завршним радовима, комисијама и даље уносе ручно, тј. исписују руком.

Иза: Љиљана Попов и Бранислав Смук; средина: Ана Крајић, Жељка Несторовић-Токош, Гордана Бурсаћ, Јелена Никић; напред: Мирјана Ћеран и Мира Сурлић

Посао службе у односу на раније године много је сложенији. Активни су наставни планови од 1996. године (Закон о универзитету), по којима студенти и данас могу да заврше своје студије, а отворени су и нови студијски програми на различитим нивоима студија.

Узимајући у обзир сложенију администрацију и обим посла, одређени број активности је аутоматизован, што доприноси ефикасности у обављању свакодневног посла.

У академској 2024/25. години уписали смо укупно 4.759 студента на сва три нивоа студија.

Служба је задужена и за најзначајнији документ сваког студента, а то је диплома. Референти припремају и проверавају појединачно све податке пре саме припреме дипломе. Након припреме из Информационог система, који користи Студентска служба, припрема се и сам образац дипломе, као и додатак дипломи, и прослеђује се даље на штампу.

Некада су се дипломе додељивале до четири пута годишње на свечаним доделама док данас дипломе и додатке дипломи студенти могу да преузму сваког радног дана на шалтеру Студентске службе.

Студентима докторских студија дипломе се додељују на Универзитету, на свечаној промоцији доктора наука.

Импозантан је број студената који су завршили студије на Филозофском факултету. У табели се види број свршених студената у појединачним категоријама студирања.

БРОЈ СТУДЕНАТА КОЈИ СУ ЗАВРШИЛИ СТУДИЈЕ НА ФИЛОЗОФСКОМ ФАКУЛТЕТУ	
Основне студије (по старом Закону)	15593
Магистарске студије (по старом Закону)	675
Специјалистичке студије (по старом Закону)	137
Докторске дисертације (по старом Закону)	670
Основне академске студије	6642
Мастер академске студије	4507
Докторске студије	242
Укупно	28466

Дејана Трифковић, Гордана Бурсаћ, Бранислав Смук, Зорка Ковачевић, Јелена Никић, Љиљана Попов, Жељка Несторовић-Токош и Мирјана Ћеран

СЛУЖБА ЗА ОПШТЕ И ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ

СЛУЖБА ЗА ОПШТЕ И ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ

На првој седници Матичних комисија за извршење припрема за почетак рада Филозофског и Пољопривредног факултета, која је одржана 14. јула 1954. године у Савету за просвету и културу Народне Републике Србије, дата су упутства о привременом постављању секретара и потребном броју службеника, и донесена одлука да се распише конкурс за избор секретара. На конкурс за избор секретара пријавило се 7 кандидата, а за првог секретара Факултета изабран је Живојин Живановић из Новог Сада. У почетку се административно пословање на Факултету, према фазама и значају послова, као и по броју на њима ангажованих службеника, може поделити у три временска периода: период након одлуке да се у Новом Саду оснује Филозофски факултет, тј. од почетка маја до почетка јула 1954. године, затим период од јула до краја 1954, и време од почетка 1955. до краја исте године.

Током првог периода администрација је извршила основне припреме за почетак рада Факултета. Све послове је тада обављао један службеник, тадашњи шеф рачуноводства Александар Ђорђевић. У то доба је набављен целокупан намештај Факултета: клупе, столице, столови, намештај за библиотеку и кабинете, канцеларијски материјал за администрацију и сав прибор неопходан за рад; опремљен је семинарски простор. У другом периоду администрација је обављала битне послове за почетак рада Факултета. У том периоду се употпуњава број службеника, помоћних службеника и радника на Факултету. Крајем 1954. године на Филозофском факултету је било укупно 28 службеника (11 административних радника, 11 радника, 4 помоћна службеника, 1 рачуновођа и 1 секретар). Административна служба је тада била подељена на три одсека: Општи одсек, Одсек за студентске послове и Одсек за материјално-финансијско пословање. У трећем периоду стање на Факултету је, у погледу рада Општег одсека и Одсека за материјално-финансијско пословање, у великој мери било консолидовано (в. Записник са Прве годишње скупштине Филозофског факултета у Новом Саду, одржане 28. септембра 1955. године).

Радна места у одељењу Општег одсека била су: референт (тада „реферат“) за опште послове, референт за персоналне послове, референт за стипендије, референт за статистичку службу и референт архиве. Референт за опште послове обухватао је све материјале у виду представки, молби и предлога, сређивао их је за састављање дневног реда факултетских органа и спроводио је све њихове одлуке, усклађивао је распоред часова и предавања за сваки се-

Пословне секретарице одсека: Ивана Симовљевић-Јокић, Драгана Радевић, Ана Топољска, Јасна Милошевић, Оливера Антић Пејчић, Илдико Грња и Јелена Тривунић Малешевић

Исидора Гордић Фисковић, шефица кабинета декана

Миладин Трифковић, Славко Ђерић и Снежана Ровчанин

местар, расписивао конкурсе за наставно и помоћно наставно особље. Референт за персоналне послове водио је матичну књигу запослених, персоналне досијее запослених, евиденцију одсуствовања, годишњих одмора, боловања и припремао извештаје о њима. Референт за стипендије водио је евиденцију о свим стипендистима, њиховим обавезама и правима. Референт за статистичку службу је водио евиденцију о броју уписаних студената по годинама рођења, месту сталног боравка, претходној школској спреми, сачињавао је спискове студената по групама, овери семестра, испису и сл. Референт архиве је водио евиденцију о заведеним актима (в. Записник са Друге годишње скупштине Филозофског факултета у Новом Саду, одржане 22. септембра 1956. године). У делокругу Општег одсека била је тада персонална служба, која се бавила доношењем решења о унапређењима факултетског особља, о новим постављењима службеника и радника, решењима о платама за наставно и ненаставно особље те састављањем уговора за хонорарне сараднике. Упоредо са тим вођене су и помоћне евиденције за персоналну службу, и то: Матична књига за службенике и раднике, персонални досијеи за сваког службеника и радника, радничке књижице, спискови сталног наставног особља, помоћног и хонорарног наставног особља, као и службенички картон – посебно за сталне и посебно за хонорарне наставнике. У том периоду Општи одсек је припремао све одлуке органа управљања и слао их Универзитету у Београд како би биле објављене у Гласнику Универзитета. Све те одлуке било је потребно откуцати, а занимљив је податак да је у том периоду био запослен само један дактилограф, који је поред свих дописа, решења и одлука факултетских органа, радио и многе друге послове. Статистичка служба је водила детаљне податке о бројном стању уписаних студената за сваки семестар, радила је спискове уписаних студената по групама и по начину студирања, израђивала је табеларне прегледе о резултатима испита за сваки испитни рок, евиденцију о одржаним и неодржаним часовима хонорарних наставника и евиденцију о издавању путних налога за службена путовања. Под послове Општег одсека спадао је и рад на деловодном протоколу, а правио се и распоред часова за извођење наставе. У Одсеку за материјално-финансијске пословање током педесетих година радило је пет службеника, од којих три на финансијским пословима, а два у економату Факултета. Као и сада, рад у овом одсеку је био врло захтеван и одговоран. Службеници овога одсека радили су на припремању буџета, а после и на његовом извршењу, радили су на свим пословима у вези са утрошком девизних робних и неробних средстава. Службеници из економата водили су рачуна о имовини Факултета, старали су се да дотрајали предмети буду правилно расходовани, да факултетски инвентар буде рационално коришћен те да имовина буде очувана (в. Записник са Четврте факултетске скупштине Филозофског факултета у Новом Саду од 9. октобра 1958. године).

Секретари Факултета у протеклом периоду били су: Живојин Живановић, први секретар Факултета, Милица Бајазетов, Радивој Степанов, Момчило Радиновић, Душан Буквић, Мирослава Станивуковић.

Службу за опште и правне послове данас чине: Правна и општа служба, Служба јавних набавки, стручни секретари и у Деканату шеф кабинета декана. Укупно запослених у служби је 14 (секретар факултета, 2 самостална стручно-техничка сарадника за остале делатности, 1 самостални стручно-технички сарадник за остале делатности – координатор службе, шеф кабинета декана, 2 службеника за јавне набавке и седам стручних секретара). Сви запослени у служби имају високу стручну спрему. На општим и правним пословима, заједно са секретарком Факултета Мирјаном Галоњом, раде три сарадника – Снежана Ровчанин и Дејана Рончевић-Вулановић, обе на радном месту самосталног стручно-техничког сарадника за остале делатности, и Мирјана Алановић, на радном месту самосталног стручно-тех-

Стоји Лазар Бауранов,
седе Снежана Ровчанин,
Вера Ракић и Миладин
Трифковић

Стоје: доц. др Стефан Нинковић,
Соња Костовић, Кристина Ившић,
Снежана Ровчанин и Дамир Варга;
чучи: Вања Фекић

Мирјана Галоња, секретар
Факултета, и Верица Ракић,
технички секретар у деканату
(2004. год.)

ничког сарадника за остале делатности, координатора Службе.

У Правној служби се воде матичне књиге запослених, чувају се њихови персонални досијеи, евидентирају одсуства, годишњи одмори, боловања и припремају извештаји о њима, спроводи се поступак избора у звање наставника (како би конкурси за избор у звање наставника били покренути на време, на почетку сваке године одсецима се достављају обавештења о истеку радног односа и датуму када је потребно покренути процедуру за избор), води се евиденција о хонорарним сарадницима, страним лекторима, демонстраторима у настави, истраживачима и научним сарадницима; сачињавају се уговори о запослењу за наставно и ненаставно особље, стране лекторе, истраживаче и научне сараднике, као и гостујуће професоре. Поред уговора који се тичу запослења, у Правној служби се сачињавају и уговори о сарадњи са институцијама у земљи и иностранству, споразуми о сарадњи са школама, болницама, библиотекама, установама културе, установама социјалне заштите, медијским кућама и сл., у којима студенти Факултета обављају стручну праксу и хоспитовање. Факултет данас има преко 400 потписаних споразума за реализацију стручне праксе и хоспитовања. Припремају се седнице органа пословођења и руковођења Факултета, затим одлуке које су донесене на седницама, те се врши њихово распоређивање. Води се евиденција о уписаним кандидатима и кандидатима који су завршили Програм за стицање педагошких, психолошких и методичких компетенција, Програм за полагање додатних испита за извођење наставе српског језика као нематерњег и Програм за стјецање компетенција из хрватског језика и књижевности с методиком рада у оквиру Центра за усавршавање наставника и образовање током читавог живота. Спроводе се поступци избора у научна и истраживачка звања. Уз то, архива, вођење деловодне књиге и пријем поште и њено распоређивање спадају такође у послове ове службе.

Послове јавних набавки обављају Соња Костовић и Вања Фекић, лиценцирани службеници за јавне набавке. Служба за јавне набавке, у координацији са другим службама Факултета, прикупља информације и спецификације за извршење одређених услуга, радова и набавку одређених добара, на основу којих припрема документацију јавних набавки; објављује документацију на Порталу јавних набавки, остварује иницијални контакт са заинтересованим (потенцијалним) понуђачима, а у току објаве конкретне јавне набавке одговара на питања, препоруке и примедбе понуђача, врши контролну анализу објављене документације, и, у случају потребе, врши њено кориговање, измене и допуне, доноси стручне оцене о запримљеним понудама, доноси одлуке о додели уговора; на крају закључује уговор у поступку јавне набавке. У току примене закљученог уговора стара се о његовој примени у границама норми закона и самог уговора, контактира понуђаче у случајевима кршења одредби уговора, шаље формалне опомене понуђачима у случају постојања уговорног прекршаја, као и решења о раскиду уговора у случају неотклоњеног и поновљеног непоштовања уговора. Заступа Филозофски факултет у поступцима заштите права пред Комисијом за заштиту права у поступцима јавних набавки, припрема потребну и тражену документацију, спроводи извршне одлуке Комисије. Учествује у изради годишњих планова јавних набавки за сваку календарску годину, спроводи посебне законом одређене активности у случајевима набавки на које се Закон о јавним набавкама не примењује, стара се о законском архивирању предмета окончаних јавних набавки. Извршава и друге послове из надлежности Службе за опште и правне послове Факултета по налогу координатора Службе и секретара Факултета.

Стручни секретари одсека су: Оливера Антић-Пејчић, Ана Топољска, Јелена Тривунић Малешевић, Илдико Грња, Јасна Милошевић, Драгана Радевић и Ивана Симовљевић Јокић. Стручни секретари

Стоје: Снежана Ровчанин и Јелена Колаковић, седе: Верица Стаменковић и Мира Јеличић

Јелена Колаковић, Вера Ракић, Слободанка Ђерадиновић, Мира Јеличић и Верица Стаменковић, октобар 1986. год.

Стоје: Марија Томић, Слободанка Ђерадиновић, Снежана Ровчанин и Вера Ракић, седе: Мира Јеличић, Лазар Бауранов, шеф Опште и правне службе, и Верица Стаменковић

одсека израђују распореде часова за зимски и летњи семестар према задужењима добијеним од шефова одсека, распореде испита за школску годину, за све нивое студија, распореде консултација; континуирано прате измене у распоредима, усклађују их са кадровским променама на одсецима и захтевима студената и наставника током школске године; ажурирају ангажовања и задужења наставника и сарадника унетих у базу података Студентске службе; сарађују са наставницима са других високошколских установа, хонорарно ангажованим на Филозофском факултету до 1/3 радног времена. У њиховом делокругу је још комуникација и координирање активности одсека са свим службама Факултета у обављању административних и огранизационих послова (дописи, уговори, записници, извештаји), координација у процесу еквиваленције – признавања испита приликом прелазака са других високошколских установа на Факултет, пријављивања мастер тема (праћење документације и др.). Уз све то, припремају седнице одсека, раде на промоцији Факултета, воде комплетну кореспонденцију одсека, помажу страним лекторима приликом укључивања у рад одсека, учествују у припреми организације стручних и научних скупова, сарађују у изради пројектне документације, повремено учествују у активностима уређивања часописа.

Шефица кабинета декана је Исидора Гордић Фисковић, која планира, усмерава, координира и надзире рад у кабинету декана. Организује радне и протоколарне посете Факултету те учествује у организацији посета декана и продекана у земљи и иностранству. Стара се о кореспонденцији декана. Обавља послове у вези са односима с јавношћу, како интерном тако и екстерном, превасходно с медијима, али и домаћим и страним партнерима Факултета и будућим студентима. Бави се креирањем текстуалних, визуелних и видео-садржаја за званични сајт Факултета, за друштвене мреже и за различите промотивне материјале које Факултет издаје. Даје упутства и пружа стручну помоћ запосленима у вези са организацијом различитих формалних догађаја на Факултету (од изложби, представа, филмских пројекција, концерата, предавања, до научних и стручних скупова и конференција, те комеморативних скупова). Лекторише материјале и правна документа за различите седнице које организује Факултет (Наставно-научно веће, Изборно веће, Савет факултета, Веће за докторске студије), односно материјале који се шаљу ван Факултета.

Мирјана Алановић

СЛУЖБА ЗА ФИНАНСИЈСКО-МАТЕРИЈАЛНА ПИТАЊА

СЛУЖБА ЗА ФИНАНСИЈСКО-МАТЕРИЈАЛНА ПИТАЊА

У Служби за финансијско-материјална питања се врши комплетан обрачун зарада, превоза, путних налога, отпремнина и осталих социјалних давања запосленима, затим плаћање рачуна, девизно пословање, сва потребна књижења, вођење свих помоћних евиденција, припремање и достава свих потребних извештаја.

Шеф Службе је Мирослав Радека, који координира рад запослених, прати законске прописе, саставља завршни рачун и остале извештаје који се достављају министарствима, покрајинским секретаријатима, Фонду за науку и Универзитету. Осим тога, учествује у раду Савета Факултета, Комисији за јавне набавке и стара се о спровођењу потписаних уговора.

Запослени у Служби су: Милена Чалија, Данијела Бујдошо, Милица Пухача, Марко Качавенда. Милена Чалија, финансијско-рачуноводствена аналитичарка, обавља следеће послове: обрачун зараде и свих других примања запослених, обрачун отпремнина, обрачун науке, књижење зарада, науке и отпремнина, вођење свих помоћних евиденција везаних за обрачун зараде, припремање извештаја везаних за зараду и науку, попуњавање административних забрана и осталих потврда по захтевима запослених. Данијела Бујдошо, економисткиња, обавља следеће послове: пријем, контирање и књижење извода, вођење евиденције уплата котизација за скупове и курсеве језика, вођење евиденције и књижење главне благајне, вођење евиденције и књижење благајне Скриптарнице, пријем, контирање и књижење улазних рачуна, пријем, контирање и књижење излазних рачуна, регистар запослених, обрачун ПДВ-а, исплата уговора о делу за наставу до 1/3, вођење евиденције о средствима републичких и покрајинских пројеката, припрема документације и правдање републичких и покрајинских пројеката. Милица Пухача, финансијско-рачуноводствена аналитичарка, обавља следеће послове: обрачун и исплата хонорара и превоза, сва књижења, вођење помоћних евиденција у вези хонорара и превоза, обрачун и правдање стипендија и све потребне евиденције и књижења, праћење и сравњивање стања на подрачунима центара Факултета, републичких и покрајинских пројеката, као и пројеката Фонда за науку, припрема извештаја за покрајинске секретаријате, министарства, Фонд за науку и Универзитет, пријем, контирање и књижење девизних и динарских извода, обрачун ПДВ-а, пријем, контирање и књижење рачуна. Марко Качавенда, финансијско-рачуноводствени аналитичар, обавља следеће послове: девизно пословање: израђивање, вођење и архивирање финансијске документацију везане за девизно пословања Факултета, евидентирање прилива, плаћање ино-рачуна и провизија, исплате по девизним путним налозима, исплате хонорара, као и пренос средстава иностраним сарадницима, обрада налога за службена путовања и припрема за даљу исплату, плаћање улазних фактура и издавање излазних фактура након консултација са клијентима, припрема извештаја за покрајинске секретаријате, министарства и Фонд за науку, исплате личних доходака нерезидентима запосленим на Факултету, набавка канцеларијског материјала, наручивање, преузимање, складиштење, издавање и евидентирање робе из магацина.

Испраћај у пензију Славка Ђерића (2023. год.)

Део Службе рачуноводства је и Скриптарница у којој се врши продаја уџбеника, индекса и осталих докумената за студенте, потом састављање калкулација, копирање тестова и осталог материјала за испите, пријемне испите те за остале потребе одсека. Запослени у скриптарници су Зорица Попић и Радивој Бечелић.

Мирослав Радека

ИНФОРМАТИЧКО-ТЕХНИЧКА СЛУЖБА

ИНФОРМАТИЧКО-ТЕХНИЧКА СЛУЖБА

Према Правилнику о систематизацији радних места Филозофског факултета, Информатичко-техничку службу организационо и персонално чине:

- Информатичка служба: Маја Ховањски и Зоран Милошевић;
- Сарадник на пословима одржавања и обезбеђења, лице за безбедност и здравље на раду: Светозар Симић;
- Технички сарадник: Јарослав Ковач;
- Мајстор за одржавање опреме, инсталације и уређаја: Сладомир Дикић;
- Радници обезбеђења: Милета Колаковић, Перица Арсић, Владимир Караџић, Слободан Буђан и Дарко Арнаут;
- Спремачице – раднице на одржавању хигијене: Анка Балог, Снежана Бирешш, Соња Чолић, Весна Докнић, Гордана Ђурковић, Биљана Илић, Елизабета Јашар, Ивана Леовац, Сузана Матовић, Мира Мишчевић, Мира Милићевић, Ева Модри, Жељка Перковић, Стана Тодоровић.
- Шеф службе: Миладин Трифковић;

Запослени у Информатичко-техничкој служби, редовно обављају све радне задатке у складу са систематизацијом радних места и стручном оспособљеношћу, и дају свој допринос у циљу стварања бољих, сигурнијих и комфорнијих услова за обављање редовних делатности Факултета.

Текуће поправке и одржавање – грађевинско-занатски радови

Филозофски факултет је у претходном периоду пратила експанзија наставно-научних делатности оснивањем нових смерова, одсека, катедри, центара, служби, лабораторија, радионица и сл., проширивањем и унапређењем међународне сарадње, одржавањем домаћих и међународних скупова, конференција, што је захтевало да се постојећи ентеријер стално прилагођава актуелним потребама. Прилагођавање и осавремењавање простора новим захтевима подразумевало је, поред грађевинских радова, и широк спектар занатских радова. Ово су неки од њих:

Формирање и опремање простора за Лабораторију за експерименталну психологију (са новим распоредом просторија, пратећим инсталацијама, специјалном кабином са Фарадејевим кавезом, опремом за експерименте, као и пратећим мобилијаром и засебним системом климатизације и венти-

Слободан Буђан, Владимир Карацић, Милета Колаковић, Перица Арсић и Дарко Арнаут, портири

Миладин Трифковић, шеф Информатичко-техничке службе

Душко Чолић, Миладин Трифковић, Жељка Несторовић Токош, Радивој Бечелић, Милета Колаковић и Милован Пилиповић

лације простора. Због специфичне опреме и делатности, у лабораторији су постављени посебни уземљивачи за опрему;

Измештање Фонетских лабораторија у нове просторе, постављање нових инсталација (једна од две Фонетске лабораторије комплетно је иновирана најсавременијом опремом);

Опремање и прилагођавање простора за потребе Мултимедијалног студија (аудио и видео, режија);

Адаптиран и опремљен простор за потребе ТВ студија са пратећом опремом и инсталацијама;

Извршена је комплетна адаптација и санација кино-сале и свечане сале (замењене су подне облоге, урађена је репарација и тапацирање радних (биоскопских фотеља), замењена је комплетна постојећа инсталација електро-енергетског развода и електричног осветљења, простори су климатизовани (док је у режији и преводилачким кабинама изведена и вентилација). Набављено је и постављено ново озвучење (систем 2.1 и 5.1), као и LCD пројектори за пројекције филмова и других потреба. Набављена је и постављена опрема за симултано превођење, видео конференцију, платно за 3Д пројекције;

Простор у холу, у приземљу факултета, адаптиран је за потребе Службе за студентска питања. Претходни простор који се налазио на мезанину превазишао је савремене потребе (кадровски и просторно). Нови простор Службе за студентска питања кадровски, технички и архивским капацитетом прилагођен је садашњим потребама студената. Нова Служба за студентска питања има 8 шалтера прилагођених свакодневним потребама студената. Опремање службе је конципирано тако да омогући комфоран рад за све режиме који прате школску годину. Посебан допринос дат је опремањем службе савременим картотечким ормарима за персоналне досијее студената. Запослени у Студентској служби имају на располагању савремену рачунарску опрему, што омогућава бржи и сигурнији рад са студентима. Приликом формирања и изградње простора Студентске службе, изведена је нова електрична и мрежна инсталација, те електрично осветљење. Замењени су алуминијумски портали новим, побољшаним, енергетски прихватљивим профилима и изопан стаклима. Мобилни намештај прилагођен је активностима службе;

У делу подрума који се користио као универзитетска гаража, формиране су нове архивске просторије (пошто је архивски простор хронично дефицитаран на Факултету). Архиве су опремљене савременим металним регалима и полицама, новим осветљењем и системом за аутоматску дојаву пожара. Реконструкцијом подрумског простора формиране су архиве: Службе за опште и правне послове, Службе за финансијско-материјална питања и две архиве за потребе Службе за студентска питања;

У делу ходника на мезанину адаптиран је простор за потребе Скриптарнице и Фотокопирнице Факултета. Фотокопирница Факултета опремљена је опремом за фотокопирање најновије генерације, као и другом неопходном опремом;

Адаптиране су и прилагођене новој намени просторије за потребе Одсека за медијске студије, Деканата и продеканских просторија, стручних служби, међународне сарадње, секретара одсека, центара и сл. У свим наведеним просторијама приступило се опремању у складу са захтевима и потребама корисника, те финансијским могућностима Факултета (намештај, рачунарска и друга опрема, електричне и друге инсталације са пратећим занатским радовима и услугама);

За потребе Конфуцијевог института адаптиране су просторије М3, П18 и галерија Централне читаонице. У наведеним просторијама набављена је и постављена опрема у складу са потребама за оптимално функционисање Конфуцијевог института;

Извршена је реконструкција улазне партије – главног улаза у зграду Факултета са формирањем простора нове Портирнице и заштитне надстрешнице изнад улаза;

Извршена је адаптација кантине и клуба за наставнике у кафе „Филозоф“ којег чини простор за конзумацију хране и напитака, простор за промоције факултетских издања и њихово коришћење током боравка у клубу, као и простор летње баште;

Урађене су адаптације и прилагођавања помоћних просторија у кабинетске, учионичке и просторије за консултације;

Формиран је и адаптиран простор за мрежно чвориште и сервере. У просторији су обезбеђени неопходни микроклиматски услови за рад сервера и остале опреме у датом простору;

У лекторским становима који се користе за потребе страних лектора, због дотрајалости и амортизације сукцесивно је извршена адаптација и санација. У наведеним становима је извршена замена дотрајалих инсталација (водоводних, канализационих, електричних), дотрајале столарије, подних облога и намештаја. Наведени радови су вршени у следећим лекторским становима:

- лекторски стан у улици Браће Могин
- лекторски стан у улици Васе Стајића
- лекторски стан у улици Браће Дроњак
- лекторски стан у улици Цара Лазара (чека се санација крова због прокишњавања, након чега ће се приступити његовом адаптирању);

У деловима крова Факултета, где су се појављивала учестала прокишњавања, извршена је санација најкритичнијих сливних површина комплетном заменом дотрајалих делова крова. Комплетна замена извршена је изнад амфитеатра и изнад канцеларијских просторија на мезанину. На мање критичним местима урађена је местимична санација сливних корита, решетки и олучних вертикала;

Због дотрајалих заптивних маса и пропуштања атмосферских падавина преко фасадних елемената (алуминијумских портала, спојева портала и армирано-бетонске конструкције, прозорских клупица) извршена је санација северозападног дела фасаде зграде Факултета;

Због ерозије на фасадним армирано-бетонским елементима (стубовима и гредама) и ризика од пада делова бетонских елемената који могу да повреде студенте, запослене и остала лица, извршена је санација дела фасаде испред главног улаза у зграду Факултета, као и дела изнад пролаза према Правном факултету;

Због лоше енергетске ефикасности зграде Факултета и немогућности да се у радним просторијама постигну прихватљиви микроклиматски услови за рад, извршена је делимична замена постојећих алуминијумских портала порталима са енергетски ефикаснијим карактеристикама;

Због дотрајалости водоводне и канализационе инсталације, као и санитарне опреме, извршена је реконструкција санитарних просторија у приземљу А и Б ламеле Факултета. Приликом реконструкције извршено је и прилагођавање приступа и употребе ових просторија особама са инвалидитетом;

Због дотрајалости и амортизације током досадашње експлоатације, извршена је замена подних облога у Централној читаоници, свим Семинарским читаоницама и већем делу кабинетско-канцеларијских просторија. Такође, извршена је замена прозорских застора у свим радним просторијама;

Због сталног раста књижног фонда, повећани су капацитети за прихват и коришћење књига и часописа, постављањем семинарских ормара и књижних полица;

За лепши и хуманији изглед ентеријера Факултета, набављена су многа уметничка дела која красе и оплемењују простор Факултета. Такође, у екстеријеру и ближњем окружењу Факултета, посађено је украсно дрвеће и цвеће које се одржава и које оплемењује екстеријер Факултета.

Унапређење наставе

Филозофски факултет је увек придавао велики значај унапређењу наставних активности савременим техничким училима и опремом. Факултет је међу првим факултетима Универзитета у Новом Саду опремио и уступио на располагање студентима рачунарску учионицу, као и прву рачунарски мрежу која је повезивала Централну библиотеку и Централну читаоницу са семинарским читаоницама. Рачунарска мрежа се стално проширивала по сегментима организационих јединица: на секретаријате одсека, службе, кабинете и сл. Због природе пословања и безбедности података урађене су локалне мреже у Служби за финансијско-материјална питања, Служби за студентска питања, Деканату. У међувремену Факултет је опремио две рачунарске учионице. У свакој учионици се налази по тридесет и један рачунар, које се периодично мењају рачунарима најновије генерације. У рачунарским учионицама студенти савладавају основне технике за рад на рачунару и програмским пакетима у складу са студијским групама. Од софтвера користе се: *MS Office*, *Windows*, SPSS, Статистика.

За учење страних језике и вежбе користе се две Фонетске лабораторије. Простори за извођење наставних активности опремљени су рачунарима и пројекторима и имају приступ интернету. Факултет је набавио шест интерактивних табли чиме је значајно унапређен ниво мултимедијалних активности.

За потребе студената постављени су рачунари на мезанину Централне читаонице, у семинарским читаоницама, холовима Факултета, студентским организацијама. Студенти и запослени у згради Факултета могу да приступе интернету преко Wi-Fi EDUROAM мреже. За студенте и запослене организују се курсеви за стицање ECDL сертификата.

Сви радни простори опремљени су рачунарском опремом и пратећом периферијом, и умрежени на факултетску рачунарску мрежу. У кино-сали и свечаној сали набављена је и налази се у функционалном стању видео-конференцијска опрема, чиме се отварају додатне могућности комуникације са осталим универзитетима и наставно-научним установама. Такође, у кино-сали и свечаној сали набављена је и инсталирана опрема за симултано превођење. У кино-сали опремљене су три кабине за превођење на три језика, док је у свечаној сали постављена „мобилна кабина“, која се по потреби може дислоцирати у друге просторе. Факултет поседује 90 пријемника за симултано превођење.

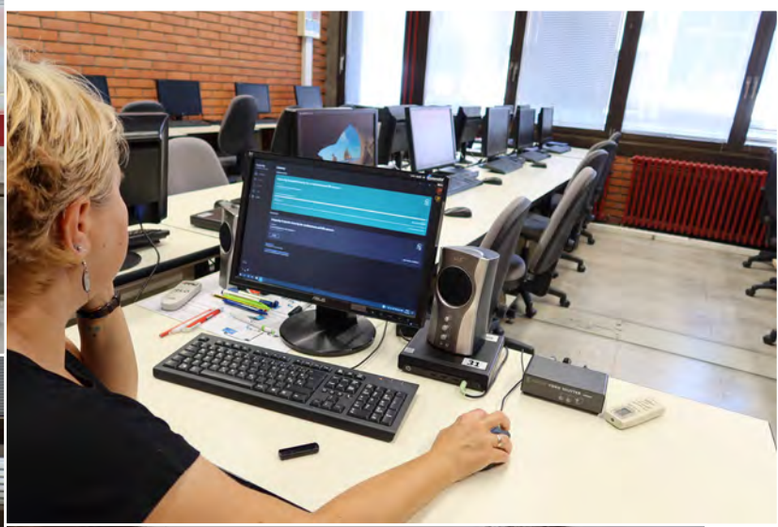
На Одсеку за медијске студије опремљени су радијски и ТВ студио, радне јединице за дигиталну аудио и видео монтажу. Такође, оспособљена је посебна просторија за аудио и видео продукцију.

Инвестиционо одржавање, израда пројектно-техничке документације и материјализација пројеката

У садашњу зграду, у улици Др Зорана Ђинђића, Филозофски факултет се уселио и почео са радом 1979. године. Временом се Факултет развијао и проширивао своју делатност, тако да је убрзо превазишао капацитете и ресурсе зграде са којима је првобитно располагао. Поред просторних захтева, због кадровског и техничког проширења и опремања, појавили су се проблеми са пратећим инсталацијама а посебно електричним.

Проблеми су почели да кулминирају почетком 2000-их година. Приоритети њиховог решавања наметали су се сами по себи. Факултет их је сукцесивно решавао уз валидну пројектно-техничку документацију, неопходне сагласности и финансије са којима је располагао. Лимит у материјалним средствима успорио је динамику решавања нагомила-

Светозар Симић,
Радивој Бечелић и
Дамир Варга

них проблема и изазова. Факултет је редовно пратио и пријављивао се на конкурсе и јавне позиве за финансирање и суфинансирање реализације пројеката који су наведени у даљем тексту.

У последњих неколико деценија Факултет се суочавао са великим проблемима са постојећим електричним инсталацијама. Развојем Факултета набављана је опрема која је кумулативно превазилазила напојне капацитете електричних инсталација. Такав тренд опремања и режим рада имао је за последицу да су електричне инсталације радиле у преоптерећеном режиму. Због прегревања напојних водова постојала је реална опасност од избијања пожара са несагледивим последицама. Израдом пројектно-техничке документације тј. Главног пројекта електро-енергетских инсталација у згради Филозофског факултета у Новом Саду, факултет је фазно решавао овај проблем. Након шест фаза изведен је нови развод електричних инсталација, чиме је стари развод растерећен. Тиме су минимизовани ризици са којима смо се свакодневно сусретали. Завршетком последње фазе радова и прикључењем новог развода извршена је и реконструкција трафо станице „Филозофски факултет".

Сва опрема се стабилно напаја електричном енергијом са нових електричних инсталација и разводних ормара, које су димензионисане у складу са савременим потребама Факултета.

Након израде новог развода електро-енергетских инсталација и растерећења старог развода, створили су се услови да се изврши санација главних и помоћних електричних разводних ормара старог развода, тј. опреме која се налази у њима. У складу са Пројектом санације електричних разводних ормара старог развода електро-енергетских инсталација у згради Факултета, замењени су сви елементи и опрема оштећена услед вишегодишњег рада у преоптерећеном режиму. Овом санацијом минимизовани су ризици од избијања пожара и прекида у снабдевању електричном енергијом.

Филозофски факултет поседује библиотеку са највећим фондом књига и часописа у Војводини, после Матице српске. Такође је једна од највећих факултетских библиотека у Србији. Грађевинско-архитектонским решењем зграде Факултета Централни депо књига смештен је у поткровљу зграде. Због глобалних климатских промена (са дугим жарким летима), учесталих прокишњавања и дотрајалости елемената кровног покривача, услови за чување књижног фонда били су неодрживи. Књижни фонд је због наведених услова почео убрзано да пропада. Да бисмо сачували капитални фонд и створили оптималне микроклиматске услове прописане стандардима из ове области, Факултет је прибавио неопходну пројектну документацију: Пројекат санације крова и фасаде зграде Факултета и Пројекат климатизације Централног депоа књига Факултета и – сукцесивно реализовао пројекте. Централни депо књига је климатизован са задовољавајућим микроклиматским условима (температура, влажност, струјање ваздуха). Просторије са раритетима климатозоване су посебним клима уређајима. За заштиту књижног фонда од директног утицаја сунчеве светлости, постављени су прозорски застори и заштитне фолије. Најкритичнија места на крову су санирана тако да је проблем прокишњавања минимизован.

Електрично осветљење у радним и помоћним просторијама Факултета, због вишедеценијске експлоатације, застарелости, енергетски неефикасно и неприхватљиво, није задовољавало стандарде за предметну делатност. Електричне „флуо" светиљке са електромагнетним пригушницама, одликовале су се, поред ниског нивоа осветљења, већим утрошком електричне енергије, биле су и главни генератор „реактивне снаге" која је додатно повећавала рачун за утрошену енергију. Због дотрајалости електромагнетних пригушница, често је долазило до прегревања и паљења, што је стварало ризике од пожара. У складу са Пројектом санације електричног осветљења у згради Факултета и уз суфинансирање Покра-

јинског секретаријата за енергетику и Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност, Факултет је успео да у шест фаза замени све светиљке новим, енергетски ефикаснијим. Новим осветљењем у радним и помоћним просторијама постигнути су нивои осветљености дефинисани европским стандардима за делатности које се обављају на Факултету, као и знатна уштеда електричне енергије.

Факултет је грађен седамдесетих година прошлог века. Зграда је архитектонски изграђена у атрактивном разуђеном стилу. На шест етажа налазе се учионице, семинарске читаонице (библиотеке), лабораторије, сале, центри, деканат, стручне службе, кабинети, архиве, подстанице и остали радни и помоћни простори. Поред ових етажа, на Факултету се налазе и међуспратови на којима су кабинетске просторије. Овакво архитектонско решење често ствара проблеме приликом налажења и приступа појединим просторијама. Овај проблем се циклично понављао почетком академске године, доласком нових студената. Један од збуњујућих фактора свакако је била и претходна нумерација просторија, која је стварала додатну конфузију. Консултујући се са стручњацима, израђен је Пројекат визуелних комуникација у згради, на основу којег је извршена пренумерација свих просторија и постављени главни и спратни панои са додатним таблама за усмеравање. Овим пројектом је у великој мери решен проблем оријентације и сналажења у згради Факултета, а тиме и непотребне гужве у холовима, ходницима, на степеништу.

У првобитном решењу (по грађевинском пројекту зграде Факултета) није био предвиђен простор за портирницу. Простор портирнице формиран је у ниши поред улаза, који је био непримерен и неуслован за ту намену. Позиција тадашње портирнице није омогућавала задовољавајућу контролу приступа у зграду. Стаклени портали на главном улазу конструкцијски су били лошег решења због лошег дихтовања и минималних термоизолационих својства. Један коридор користио се двосмерно (за улаз и излаз) што је доводило до великих гужви. Овај вишедеценијски проблем је првобитно презентован као Пројекат улазне партије у зграду Факултета. По овом пројекту, главни улаз на Факултет прилагођен је садашњим потребама, раздвојени су улазни и излазни коридори (што се показало као одлично решење током пандемије). Између коридора формиран је простор за нову Портирницу са инфо-пултом у главном холу, што је омогућило бољу контролу. Посебан безбедоносни сегмент адаптиране улазне партије је израда заштитне надстрешнице. Заштитна надстрешница показала се као неопходан заштитни елемената у зимском периоду када се формирају и падају леденице и снег, као и у случају лома стакла на порталима изнад улаза.

Техничка служба се стара о пословима безбедности и здрављу на раду и пословима заштите од пожара. Сва опрема, уређаји и инсталације које поседује Факултет, редовно се одржавају и контролишу у складу са законским обавезама. У међувремену је решен проблем недовољног притиска у водоводној мрежи, тако што је Факултет набавио и поставио уређај за повећање воденог притиска у хидрантској мрежи, чиме су задовољени нормативи из предметне области. Набавка и постављање уређаја за повећање притиска изведена је у складу са Пројектом реконструкције унутрашње хидрантске мреже у згради Факултета. Обуке и едукација запослених из наведених области изводи се редовно у складу са законским одредбама.

У складу са наставним плановима и програмима Одсека за медијске студије, адаптиран је део простора мултимедијалног центра за потребе ТВ студија. Сагледавајући активности које ће се одвијати и опрему која ће се користити у студију, прибавили смо документацију са статичким прорачунима носећих елемената, као и потребе за електричним инсталацијама за напајање опреме. У простору ТВ студија урађени су плафонски носачи студијског осве-

тљења са пратећом инсталацијом, постављен је *green screen*, извршено је затамњивање зидних површина тамним завесама. Опремљене су четири радне јединице за нелинеарну дигиталну монтажу. ТВ студио комплетиран је и пуштен у рад након набавке додатне опреме коју чине дигиталне камере са стативима, дигитални миксери и др. Повећана је првобитна акустична обрада простора са перфорираним „халтер даглас“ ламелама.

Имајући у виду безбедоносне прилике (глобалне, регионалне, локалне), делатност, категорију и број лица која се свакодневно налазе у згради Факултета, специфичност архитектонско-грађевинског решења зграде, површину зграде и структуру простора, као и отвореност објекта према трећим лицима и процењене ризике, Филозофски факултет је приступио изради Пројекта система техничке заштите. Систем техничке заштите постао је реална и приоритетна потреба. Значај система техничке заштите превасходно се односи на унапређење опште безбедности студената, запослених и других лица и имовине Факултета, односно, минимизовање ризика који се односе на:

- физичко угрожавање имовине и лица;
- отуђивање државне и приватне имовине;
- недозвољен приступ неовлашћеним лицима штићеним просторима и опреми;
- угрожавање реда и мира прописаних кућним редом Факултета;
- наношење друге материјалне и нематеријалне штете.

Због специфичности овог пројекта, почетак материјализације се очекује након прибављања свих неопходних сагласности. Средства за његову реализацију су велика па ће се решавати фазно као и претходни капитални пројекти, уз суфинансирање покрајинских секретаријата АП Војводине и Министарства просвете Републике Србије.

Као друштвено одговорна установа, Факултет планира да актуелну потрошњу електричне енергије смањи тако што ће део електричне енергије производити из обновљивих извора енергије тј. преко фотонапонских соларних панела. У складу са прибављеном пројектно-техничком документацијом, Факултет планира изградњу соларне електране (на крову Факултета) током 2024. године. Изградњу соларне електране снаге 50kW финансираће се средствима Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност АП Војводине. Уштедом електричне енергије, поред финансијских бенефита Факултет ће допринети смањењу емисије CO_2 и тиме дати скромни допринос очувању животне средине.

Приступачност Факултета особама са инвалидитетом

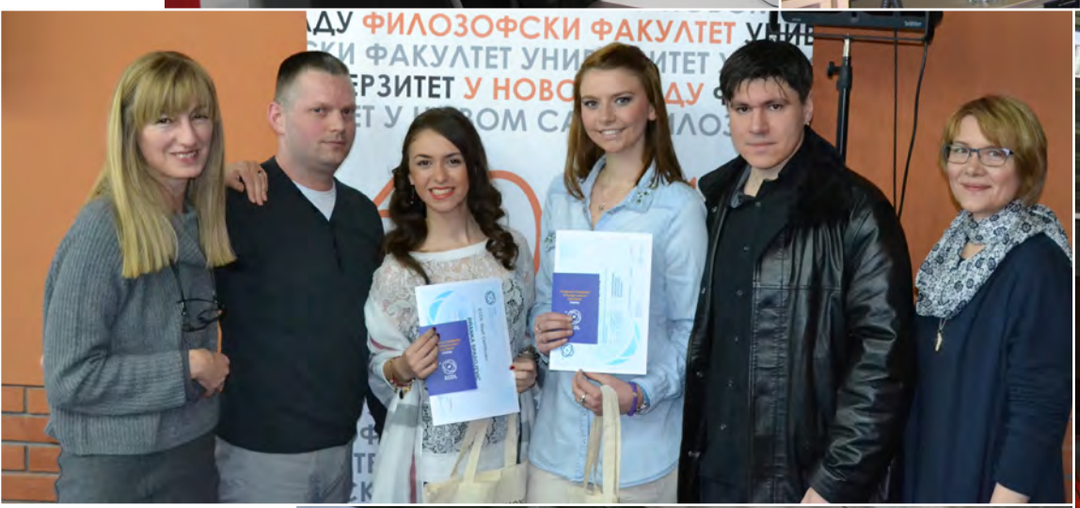
На Филозофском факултету студира већи број студената са инвалидитетом (особе са отежаним кретањем, слабовиде особе и особе оштећеног слуха). У циљу савладавања препрека у приступу згради Факултета, као и приступу просторијама у згради, праћењу наставних активности, Факултет је, у складу са својим материјалним могућностима и уз помоћ међународних пројеката, обезбедио следеће:

- постављене су спољашње рампе за приступ згради Факултета на главном и помоћном улазу код Централне читаонице и у пролазу према Правном факултету;
- постављене су унутрашње рампе за приступ кино-сали и санитарном чвору у приземљу Б ламеле;
- оспособљен је путничко-терени лифт за приступ свим спратовима Факултета (Факултет поседује још два путничка лифта, која се редовно одржавају, и конструкцијски усаглаша-

Јарослав Ковач,
техничар мултимедије

вају са прописаним нормативима, технички контролишу, и као такви су у функцији свим категоријама студената за приступ етажама Факултета);

- у току је реконструкција лифта у А ламели, који ће бити прилагођен лицима са отежаним кретањем, оштећеним слухом и видом и којима је потребна техничка помоћ;
- оспособљена (прилагођена) су два мушко/женска тоалета и у А и у Б ламели у приземљу Факултета за потребе особа са отежаним кретањем. Тоалети су обележени адекватним пиктограмима, као и на помоћним таблама визуелних комуникација;
- набављена је и постављена индуктивна петља у рачунарској учионици за особе са оштећеним слухом; на улазним вратима учионице постављен је прописан пиктограм;
- набављен је и инсталиран софтвер JAWC за особе оштећеног вида који се налази на рачунару у Централној читаоници;
- набављена је и постављена покретна платформа за савладавање препреке/коте хола у приземљу и коте на којој се налази Студентска служба, Централна читаоница, санитарне просторије;
- оформљен је и опремљен центар за помоћ студентима.

Пружање техничке подршке за дешавања на Факултету

Техничка служба, у складу са својим кадровским и техничким капацитетима и стручном оспособљеношћу, поред свакодневних редовних активности пружа и техничку подршку за дешавања која се одржавају на Факултету. Нека од њих су:

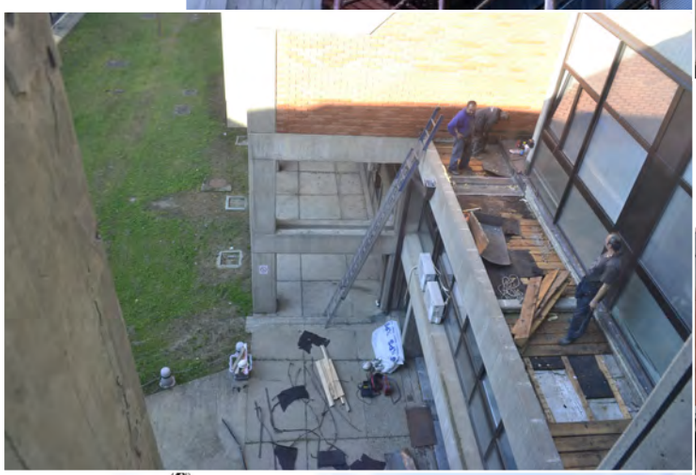
- Дан Филозофског факултета (Контексти и Сусрети култура)
- Дани отворених врата
- Дани Конфуцијевог института
- међународни скупови
- научне конференције
- манифестације уз употребу опреме за симултано превођење
- видео конференције
- концерти малих оркестара и хорова
- такмичења у познавању страног језика (кинески, немачки, енглески и др.)
- фестивали медијског стваралаштва студената факултета у окружењу (*On the Record*)
- културне манифестације (рецитали, изложбе слика и фотографија, дани различитих култура и др.)
- књижевне вечери
- пројекције филмова – кино-пројекције
- округли столови
- комеморативни скупови и сл.

Сакупљање и рециклирање отпада генерисаног у згради Факултета

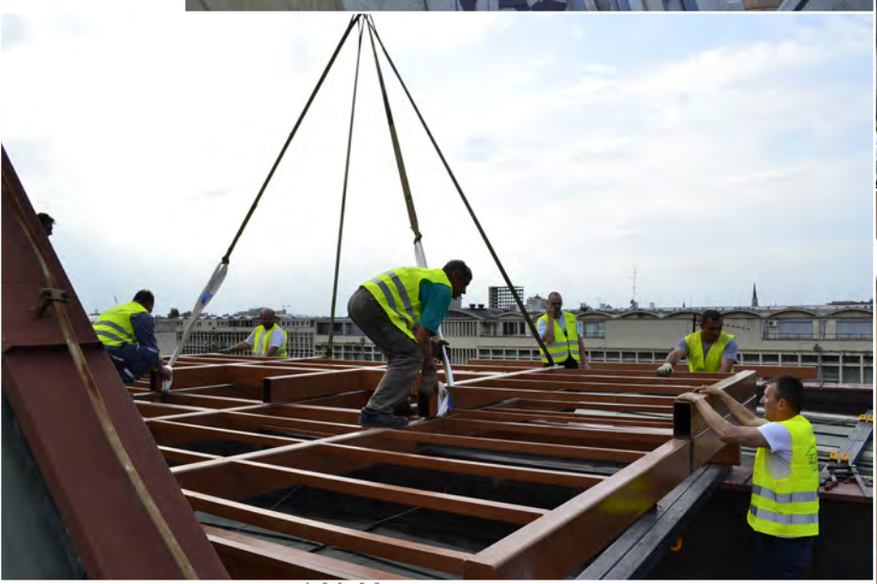
Филозофски факултет као друштвено одговорна установа свакодневно врши сакупљање отпада који се генерише у згради Факултета, као нус-продукт редовних активности (стари папир, електронски и електрични отпад и метални отпад од опреме и инсталација). Сакупљени отпад се даље предаје (продаје) овлашћеним установама за рециклажу. Поред остварених прихода од продаје, Факултет овим чином даје допринос очувању животне средине.

Запослени који су радили у Информатичко-техничкој служби у претходном периоду

У претходном периоду у Информатичко-техничкој служби радиле су колегинице и колеге: Драгослав Јовић, Миливоје Брадић, Милован Пилиповић, Радивоје Бечелић, Ненад Тодоровић, Дарко Никитовић, Душко Чолић, Ружица Нађ, Снежана Митровић, Милка Вучетић, Мара Марић, Љубица Цвијетичанин, Мира Мрђеновић, Ирена Пап, Илинка Грујовски, Радмила Покрајац, Евица Адам, Јованка Даниловић, Дева Перишић, Бранка Милошевић, Марија Милошевић, Недељко Милошевић, Милушка Калапиш, Ката Катарлија, Радојка Милојчић, Славица Брборић, Иванка Војновић, Обрад Ковачевић, Небојша Брмбота, Радослав Остојић, Предраг Ђуровић, Иво Мартиновић, Душан Рубежић, Душан Хорватски итд.

Поред наведених, постоје и свакодневне активности Техничке службе на редовним поправкама и одржавању зграде, опреме и инсталација, пружању техничке подршке, обезбеђењу објекта, мерама за безбедан и сигуран рад, санирању хаварија, уређењу ентеријера и екстеријера и стварања комфорног и пријатног амбијента за рад и боравак на Факултету.

Миладин Трифковић

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА НА ФИЛОЗОФСКОМ ФАКУЛТЕТУ И КАНЦЕЛАРИЈА ЗА МЕЂУНАРОДНУ САРАДЊУ И ПРОЈЕКТЕ

Међународна сарадња се у разним својим облицима одвија од самог оснивања Филозофског факултета. Њене форме биле су разнолике и заступљене на свим одсецима. Прве стране лекторе Факултет је имао већ у академској 1954/55. години. Наши лектори српског језика били су годинама ангажовани на многим славистичким катедрама у иностранству. Седамдесетих и осамдесетих година прошлог века на Факултету су са успехом организовани међународни скупови, а угледни професори са страних универзитета били су код нас гостујући професори. Факултет је одржавао сарадњу и са страним академијама наука, учествовао на неколико међународних пројеката, а већ почетком двехиљадитих имао је потписане споразуме о сарадњи са десетак страних универзитета.

Пошто се Факултет развијао а међународна сарадња ширила и интензивирала, 2004. године деканица проф. др Марија Клеут именовала је проф. др Павла Секеруша за продекана за послове међународне сарадње. Он ће ову функцију обављати све до 2009. године. Од 2009. до 2012. године продекан за међународну сарадњу и науку биће проф. др Ивана Живанчевић-Секеруш, од 2012. до 2015. године проф. др Небојша Мајсторовић, а од 2017. до 2024. год. проф. др Зоран Пауновић. Данас функцију продекана за међународну сарадњу и науку обавља проф. др Горан Васин.

Послове везане за међународну сарадњу, праћење међународних пројеката и споразума и студентску размену проф. др Павле Секеруш неколико година је обављао сам, но убрзо се указала потреба да се све наведене активности системски прате и да се наставницима укљученим у међународне активности пружи административна подршка. На иницијативу деканице проф. др Љиљане Суботић, стручним службама Факултета се у марту 2009. године на пословима стручног сарадника за међународну сарадњу придружила Љиљана Црвени (касније Сиришки), у почетку у оквиру Службе за опште и правне послове.

Задужења сарадника за међународну сарадњу огледала су се у праћењу постојећих споразума са универзитетима и факултетима у иностранству, комуникацији са партнерским универзитетима и припремању нових споразума, пружању подршке студентима који су одлазили на размену, организацији долазака страних студената, учешћу у међународним пројектима и пружању административне подршке истраживачима ангажованим на пројектима, организовању међународних скупова и конференција на Факултету (Пети међународни интердисциплинарни симпозијум *Сусрет култура* 2009. године) и припреми саопштења са научних скупова за публикацију. Обим послова се постепено увећавао. Изме-

Ректор Универзитета у Новом Саду, проф. др Мирослав Весковић, амбасадор Француске Франсоа-Гзавије Денио, амбасадор Немачке Хајнц Вилхелм и деканица проф. др Ивана Живанчевић-Секеруш, 2013. год.

Посета амбасадора Швајцарске Ервина Хофера, 21. XI 2011. год.

Посета амбасадора Норвешке Нилса Рагнара Камсвага, 2011. год.

Потписивање споразума о сарадњи између Британског савета и Филозофског факултета, децембар 2012. год.

Пројекат "Основе за будућност Европе", 2022. год.

ћу осталог, била је неопходна административна подршка Центру за језике, евиденција о страним лекторима на Факултету, организација нових конференција на Факултету (прва конференција *Контексти* посвећена студентима докторских студија одржана је 2012. године). Зато је већ од 2011. године на пословима међународне сарадње ангажована Кристина Ившић (касније Остојић). Уз оснивање Конфуцијевог института 2014. године, припремање годишњих извештаја о раду Факултета и израду факултетских аката везаних за реализацију пројеката и студентских мобилности, од 2015. године на пословима међународне сарадње ангажован је и колега Томислав Букатаревић. Природно је било да се све наведене активности обједине у засебну службу Факултета, што се и десило 2016/17. године када је основана Канцеларија за међународну сарадњу и пројекте. Са повећањем обима посла у делу везаном за оснивање Института „Кинг Сеђонг" и Тестног центра за кембричке испите, тиму Канцеларије се 2018. године придружила и Александра Мирковић.

Иако су због саме природе посла задаци Канцеларије веома разноврсни, најважније активности запослених тренутно укључују: праћење мобилности студената и запослених, реализацију Кључне активности 1 програма *Erasmus Plus* (Факултет тренутно има преко 50 потписаних споразума за мобилност), административну подршку Центру за српски језик као страни, администрацију *Erasmus Plus* пројекта Литпракс (Кристина Остојић); администрацију у Центру за језике, администрацију и руковођење у Институту „Кинг Сеђонг", подршку страним лекторима на Факултету (укупно 29 страних лектора из 18 земаља), превођење за потребе Факултета и стручних служби (Томислав Букатаревић); администрацију за Конфуцијев институт и подршку страним лекторима из Кине (тренутно је на Факултету 10 кинеских лектора), администрацију и организацију испита у оквиру Тестног центра за кембричке испите, комуникацију са страним студентима заинтересованим за студије на Филозофском факултету, вођење друштвених мрежа Факултета (Александра Мирковић); руковођење радом Канцеларије, припрему и израду годишњих планова за потребе Министарства за науку и за потребе Универзитета, припрему аката везаних за међународну сарадњу и науку и документације за акредитацију Факултета као научноистраживачке установе (Љиљана Сиришки), а све у договору са секретаром Факултета Мирјаном Галоњом, продеканом за међународну сарадњу и науку проф. др Гораном Васином и деканом Факултета проф. др Миливојем Алановићем.

За подршку током пријаве и реализације пројеката истраживачима су по потреби на располагању сви запослени у Канцеларији, уз активно вођење евиденције о међународним и домаћим пројектима и споразумима – тренутно се на Факултету реализује око петнаест домаћих пројеката, а наши истраживачи учествују у још толико међународних пројеката, док Факултет има потписане споразуме са око 50 универзитета, факултета и институција из иностранства.

Иако најмлађа стручна служба Факултета, Канцеларија је данас жива и динамична средина са четворо запослених (по струци англиста и лингвиста због природе посла и комуникације на страном језику, углавном енглеском), која на дневном нивоу активно учествује у раду Факултета, прати његов развој и пружа подршку истраживачима и студентима у циљу интернационализације установе, а током година била је и место на коме су студенти и свршени студенти из земље, али и из иностранства, кроз праксу стицали радно искуство.

Међународни споразуми

Најважније партнерске институције са којима Филозофски факултет има потписане међународне споразуме о сарадњи укључују: Филозофски факултет Универзитета у Скопљу (Северна Македонија); Филозофски факултет Универзитета у Печују (Ма-

Делегација са Универзитета Принц од Сонкле, Тајланд, проф. др Јаруингам Пунгшок Шимреј и проф. др Кемтонг Синвонгсуват са проф. др Биљаном Радић-Бојанић и проф. др Јагодом Топалов, 2021. год.

Амбасадор Француске Жан-Франсоа Терал у посети Факултету, 6. XI 2007. год.

Проф. др Небојша Мајсторовић, продекан за међународну сарадњу и науку, амбасадор Норвешке Нилс Рагнар Камсваг и проф. др Александар Кавгић, Дани норвешког филма, 2012. год.

Потписивање споразума са Индијским саветом за културне односе о оснивању првог хинди лектората у Србији – амбасадорка Индије Нариндер Чаухан и проф. др Ивана Живанчевић-Секеруш, 20. V 2016. год.

ђарска); Филозофски факултет у Љубљани (Словенија); Филолошки факултет у Ополу (Пољска); Московски државни универзитет „М. В. Ломоносов“ (Русија); Филолошки факултет Јагелонског универзитета у Кракову (Пољска); Филозофски факултет Универзитета у Халеу (Немачка); Филолошки факултет у Лавову (Украјина); Филозофски факултет Универзитета у Парми (Италија); Филозофски факултет и Учитељски факултет Универзитета у Ријеци (Хрватска); Факултет политичких наука Универзитета у Сарајеву (Босна и Херцеговина); Факултет политичких наука, филозофије и комуникологије и Факултет за језике, историју и теологију Западног Универзитета у Темишвару (Румунија); Универзитет „Помпеу Фабра“ у Барселони (Шпанија); Универзитет Панонија у Веспрему (Мађарска); Филолошки факултет Универзитета у Стразбуру (Француска); Филозофски факултет у Осијеку (Хрватска); Факултет образовних наука у Штипу (Северна Македонија); Центре за интегративну биоетику Универзитета у Осијеку (Хрватска) и Универзитета у Скопљу (Северна Македонија); Универзитет „Ђауме Први“ (Шпанија); Филозофски факултет Универзитета Црне Горе; Факултет за европске језике и културу Универзитета за стране студије у Гуандонгу (Кина); Конфуцијев институт Универзитета Кјонгхи, (Република Кореја); Универзитет за међународне студије у Цеђијангу (Кина); Институт „Камоиш“ (Португал); Институт „Јунус Емре“ (Турска); *Cambridge Assessment English* (Велика Британија); Јужноморавски центар за међународну мобилност (Чешка) итд. Треба издвојити и партнере са којима су споразуми потписани на универзитетском нивоу, а на иницијативу Филозофског факултета: Седиште Конфуцијевих института Ханбан и Универзитет за пољопривреду и шумарство у Цеђијангу (Кина); Универзитет за језике и културу и Универзитет за међународне студије у Пекингу (Кина); Национални универзитет *Tres de Febrero* (Аргентина); Универзитет у Веракрусу (Мексико); Универзитет у Рио де Жанеиру (Бразил) итд.

Пројекти

Од домаћих пројеката тренутно најважнији пројекти, који се реализују на Филозофском факултету, укључују покрајинске пројекте: *Мањински језици и књижевности у АП Војводини – семиотички и културни ресурси у изградњи етничког идентитета*; *Стари у Војводини: чиниоци успешног старења*; *Педагошке, психолошке и социолошке димензије унапређења квалитета високошколске наставе: могућности и изазови*; *Историјски идентитет Срба у Војводини 1690–1990*; *Правни и историјски аспекти положаја Буњеваца у Војводини*; *Историја политичких идеја код Срба*; *координаторске пројекте Фонда за науку: Генски и средински утицаји на психолошку адаптацију деце и одраслих (програм Идеје)* и *Оријентације идентитета и ментално здравље код адолесцената: испитивање улоге базичних психолошких потреба и културе (програм Идентитети), као и пројекте у којима смо партнерска институција: Осетљиви језици и језички варијетети у Србији*; *Мултиетничка држава и национални идентитети: српско искуство у 20. веку*; *Концепт национализма и патриотизма у српском политичком дискурсу: средњовековни, модерни, савремени*; *Међународне миграције студената у контексту Србије и (ре)конструкција идентитета: кључна питања и елементи за јавне политике*; *Клаузални комплементи између језичке структуре и идентитета: документовање, визуализовање и теоретисање о варијацији у штокавском (не)личним уграђеним клаузама.* Од међународних пројеката требало би издвојити учешће у пројекту *Хоризонт 2020, Embedding RRI in Western Balkan Countries: Enhancement of Self-Sustaining R&I Ecosystems (WBC-RRI.NET)*, *Erasmus Plus* пројекте *Strengthening capacities for the implementation of dual education in Montenegro higher education (DUALMON); Literature in praxis: Professional challenges of reading, translating and editing in digital age (LITPRAX); Innovation and Optimization of Educative Tools and*

2017 年中东欧国家孔子学院夏令营

esn

Resources in The Field of Slovak Language Education Beyond The Territory of Slovakia; координаторски регионални пројекат *Медији 2040: Оснаживање младих заговарача за слободу медија на Западном Балкану*, те неколико акција *COST* у којима запажено учешће има неколико наших истраживача.

Љиљана Сиришки

Мобилност

Студенти Филозофског факултета имају могућност за одлазак на размену у сврху студирања или праксе а запослени Факултета могу да се пријаве за држање наставе или за обуку на партнерском универзитету. Прве мобилности су биле реализоване и пре него што је Канцеларија за међународну сарадњу основана 2009. године. Тек потом су мобилности студената и запослених системски праћене и евидентиране. Од академске 2009/10. године одабрани су академски координатори за размену на сваком одсеку са задатком да раде на признавању испита код студената. Тада је и направљен први образац за „Уговор о учењу", документ на основу кога се студентима који у иностранству положе испите на партнерском универзитету, ти испити признају за еквивалентне. Требало је неколико месеци, а у неким случајевима и година, да се процедура устали и да службеници Канцеларије уђу у траг понекад и нерегистрованој мобилности, која би „испливала на површину" приликом захтева за признањем испита. Срећом, деценију и по од почетка рада Канцеларије, ова процедура је увелико заживела и међу студентима и међу запосленима, и данас се спроводи без већих потешкоћа.

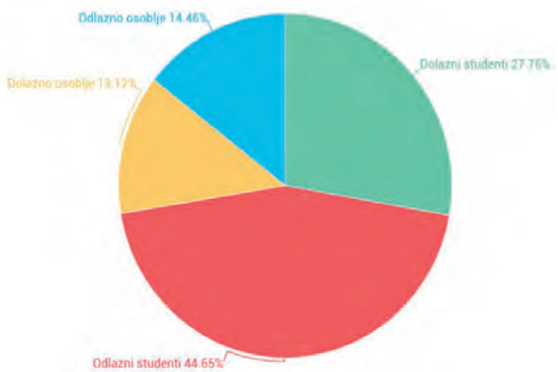
Први програми мобилности, доступни студентима и запосленима до 2014. године, биле су мреже партнерских европских универзитета у оквиру *Erasmus Mundus* акције 2: BASILEUS, чији је координатор био Универзитет у Генту (Белгија), JoinEU-SEE, којим је координисао Универзитет у Грацу (Аустрија), SIGMA Agile, чији је координатор био Универзитет у Варшави (Пољска), SUNBEAM, којим је координисао Политехнички универзитет Марке (Италија), EUROWEB+, којим је координисао Универзитет у Марадалену (Шведска) и програм *Campus Europae*, чији је координатор Европска универзитетска фондација са седиштем у Луксембургу. Преко програма CEEPUS студенти и наставници такође могу да иду на размену у земље Централне Европе (Албанија, Аустрија, Бугарска, Босна и Херцеговина, Чешка, Хрватска, Мађарска, Северна Македонија, Пољска, Румунија, Словачка, Словенија, Црна Гора и Молдавија). Од 2014. године почео је програм *Erasmus Plus*, највећи програм мобилности у Европи, преко кога наши студенти и запослени могу да иду на партнерске универзитете у Европској унији, а од 2019. године, када је Србија добила статус земље придружене програму *Erasmus Plus*, студенти и запослени могу да користе све капацитете овог програма и да иду на размену и у друге земље ван граница Европске уније. Неки од осталих програма мобилности, доступни нашим студентима и запосленима, су: *Global Ugrad* (размена у САД), програми које финансирају *DAAD*, *Visegrad*, *Campus France*.

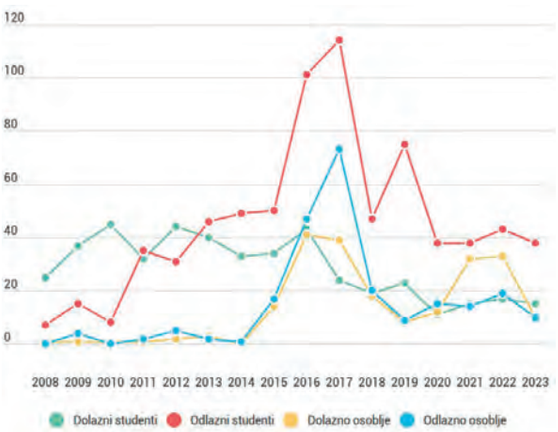
Универзитети са којима факултет има потписане споразуме у програму *Erasmus Plus* за 2023. годину.

У периоду од 2009. до краја 2023. године укупан број одлазних студентских мобилности био је 735, број студената на размени који су били на Филозофском факултету је 457, број запослених са Филозофског факултета који су били на мобилности је 238, док је долазних мобилности запослених било 216.

Сликовни приказ долазних и одлазних мобилности (2009–2023)

Укупан број мобилности од 2009. до 2023.

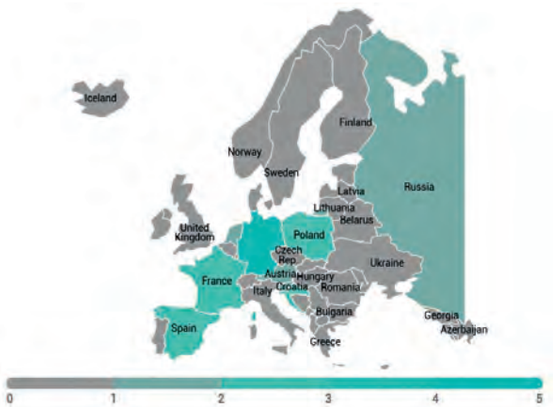

Бројеви мобилности по годинама.

У протеклим годинама имали смо регистроване мобилности из Мексика и САД-а, из разних европских држава, па до Јужне Кореје и Јапана. Међутим, земља из које имамо највећи број долазних мобилности је већ годинама Пољска. Са друге стране, наши студенти и запослени су најчешће одлазили у Немачку, затим у Хрватску, Француску, Шпанију, Пољску, Словенију, Холандију, Аустрију и Русију. Приметан је утицај ванредне ситуације током пандемије корона вируса, када су мобилности биле значајно смањене, а они који су се одважили да изађу из Србије, бирали су ипак универзитете из суседних земаља (Хрватска), док је највише долазних мобилности тада било са универзитета у Румунији.

Земље из којих је највише долазних мобилности.

Земље у које најчешће одлазе запослени и студенти ФФ УНС

Ипак, мали део мобилности подразумева бројеве. Онај већи, значајнији, део јесу утисци студената и запослених, искуство које су стекли на размени, ентузијазам са којим се враћају у Нови Сад, жеља за

побољшањем услова рада и студирања, стечена познанства и пријатељства.

Сматрам да одласком на размену студенти добијају заиста непроцењиво искуство, како у професионалном, тако и у личном смислу. Пре него што сам отишла, мислила сам да је скоро немогуће да баш ја успем да добијем такву стипендију и да је врло тешко реализовати студирање у иностранству. Међутим, желела бих да поручим свим својим садашњим и будућим колегама да је размена на корак од њих и да, уколико су спремни на незаборавну годину, нема ништа што би их могло спречити да буду део ове програма.

Regarding my stay at the University of Novi Sad and the city of Novi Sad, I have nothing but words of praise. Personnel at the faculty, as well as the students were more than welcoming and made my course attendance and approach to exams quite easier. I would like to thank all of the kind people at the University of Novi Sad, as well as all of the wonderful people I've met during my incredible 2-semester stay here.

I am very lucky that I spent 10 months in the city of Novi Sad. And I have to say that I had the best buddy ever Ljubica Kapor. She is now my huge friend and I think that is the beauty of studying abroad - meeting new beautiful people and staying with them in contact.

Једино што би се могло побољшати од стране Филозофског факултета је подршка студентима да се одлуче за размену јер много студената није упућено у то да овакве прилике постоје или их сматрају сувише компликованим и скупим те не покушавају да себи дају шансу. Свакако је нешто што би требало сваки студент да искуси, а на Филозофском и професорима је да им то и омогуће.

Треба подстицати колеге да што више утичу у размени јер је незаборавно искуство и пружа много прилика за даљи напредак у каријери, за упознавање са људима из читавог света и још много штошта. Једно предивно искуство које сваком препоручујем и о коме свима причам.

Размена је значајан део посла Канцеларије за међународну сарадњу на Факултету јер пружа студентима и запосленима могућност да се повежу са институцијама у иностранству, да размене професионално и лично искуство кроз академски живот и културне околности, те да науче страни језик. План Канцеларије је да се услови сарадње са међународним институцијама још више унапреде и да студенти и запослени користе још квалитетније програме мобилности.

Кристина Остојић

Конфуцијев институт Универзитета у Новом Саду

Кинески језик на Филозофском факултету почео је да се изучава 2010. године, уз подршку Амбасаде Народне Републике Кине, а наставу кинеског језика и традиционалне кинеске калиграфије изводио је Ванг Цаиђун, први лектор кинеског језика на нашем Факултету. Задовољни сарадњом и условима, представници Кинеске амбасаде предложили су руководству Факултета и Универзитета у Новом Саду да се на новосадском универзитету отвори Конфуцијев институт.

Као партнер новосадском универзитету предложен је Универзитет за пољопривреду и шумарство Цеђијанг – ZAFU, из истоимене покрајине чији је главни град Ханџоу. У децембру 2013. године делегација Ректората Универзитета у Новом Саду, коју су чинили проректор за међународну сарадњу Уни-

Предавање Наташе Пешић поводом Пролећног фестивала (Кинеске нове године), 8. II 2016. год.

Прослава девете годишњице Конфуцијевог института, 27. V 2023. год.

Десет година Конфуцијевог института Универзитета у Новом Саду, 2024. год.

Чајна церемонија у оквиру прославе Кинеске нове године, 2015. год.

верзитета проф. др Павле Секеруш, деканица Филозофског факултета проф. др Ивана Живанчевић-Секеруш, те деканица Природно-математичког факултета проф. др Неда Мимица Дукић, посетила је Универзитет Цеђијанг и уговорила узвратну посету Новом Саду. Током те посете потписан је Уговор о оснивању Конфуцијевог института.

Свечаном отварању Института претходиле су разнолике активности. Традиционално такмичење из познавања кинеског језика и културе под називом „Кинески мост“ организовано је први пут на Факултету у мају 2011. године, са чиме је настављено и наредне две године. Такмичење „Кинески мост“ традиционално се организује под покровитељством Ханбана, организације повезане са Министарством образовања Народне Републике Кине, задужене за наставу кинеског као страног језика. Догађајима на Факултету по правилу присуствују и представници Амбасаде Народне Републике Кине. Финалисти из читавог света учествују на завршном догађају у Пекингу који директно преноси кинеска телевизија.

„Кинески мост“ се на Факултету, уз мање паузе узроковане углавном епидемиолошком ситуацијом, одржава сваке године. Учесници завршног дела такмичења, који се одржава у Кини, могу да добију стипендије за дуже или краће боравке у Кини, а студенти Филозофског факултета, те Универзитета у Новом Саду већ су користили ове стипендије и боравили у Кини.

Од активности које су претходиле самом почетку рада Института, треба издвојити и догађај који се 24. маја 2014. године одржао на Тргу слободе у Новом Саду. Ученици Карловачке гимназије, студенти Универзитета, полазници курса кинеског језика, лектори који су тада били ангажовани на Факултету, те сви грађани заинтересовани за кинеску калиграфију и сликање, писали су поруке и сликали радове у вези са српском и кинеском културом на црвеном платну дужине 30 метара.

Конфуцијев институт свечано је отворен 27. маја 2014. године, а церемонији отварања су, поред представника Факултета и Универзитета, присуствовали и високи представници Народне Републике Кине, представници провинције Цеђијанг, Универзитета за пољопривреду и шумарство Цеђијанг – ZAFU, те највиши представници АП Војводине на челу са председником Владе Војводине који се гостима обратио у име Покрајине, као и друге званице из културног и јавног живота Новог Сада. Присутне су такође поздравили и ректор Универзитета у Новом Саду проф. др Мирослав Весковић, проректор за међународну сарадњу проф. др Павле Секеруш, те госпођа Фенг Минг, заменица председника Народног конгреса провинције Цеђијанг, као и ректор Универзитета ZAFU, господин Цоу Гуомоа. По завршетку свечаног програма, гости и домаћини упутили су се на Филозофски факултет испред којег је свечано откривена табла Конфуцијевог института.

У мају 2024. године Конфуцијев институт је прославио десет година постојања и успешног рада на Филозофском факултету. Од отварања, један од циљева Института јесте да у Србији створи пријатну атмосферу за учење кинеског језика и упознавање са кинеском културом. Институт организује наставу кинеског језика на шест нивоа (од А1 до Ц2), као и низ културних активности за све заинтересоване који желе да се ближе упознају са кинеском културом – у последњих десет година организовани су курсеви кинеске калиграфије, традиционалног кинеског сликарства, кинеског плеса и кинеског певања, уметности резања папира и кинеских чворова, таи чија, културе кинеског чаја и друге. Већина ових курсева и даље је у редовној понуди Института и за њих влада велико интересовање.

Конфуцијев институт је такође и званични тестни центар за стицање ХСК, ХСКК, *BCT* и *YCT* сертификата, а испити се одржавају управо на Филозофском факултету неколико пута годишње. Полазници курсева остварили су значајне резултате у познава-

Проф. др Ивана Живанчевић Секеруш са *Медаљом Кинеске међународне образовне фондације за дугогодишњи рад, сталну посвећеност и изузетан допринос развоју Конфуцијевог института*, Кина, 27. IX 2024. год.

Први часови кинеске калиграфије на Филозофском факултету, лектор Ванг Цаиђун, 2011. год.

Сарадници Конфуцијевог института, јун 2023. год.

Посета Чен Бо, амбасадорке Кине, Конфуцијевом институту, 6. II 2023. год.

њу кинеског језика, те стекли сертификате који су им помогли приликом запошљавања, добијања стипендија за студијске боравке у Кини и усавршавања.

Од 2016. године полазници Конфуцијевог института имају прилику да учествују у летњем кампу свих Концуфијевих института земаља централне и источне Европе у трајању од две недеље, а који се одржава у Кини. Филозофски факултет такође организује и „локални“ камп на Факултету – бесплатну Летњу школу кинеског језика и културе у трајању од две недеље.

Институт је помогао и отварање две Конфуцијеве учионице на својим партнерским институцијама у Србији – у мају 2019. године свечано је отворена Конфуцијева учионица у Карловачкој гимназији, а годину дана касније и у Шабачкој гимназији.

Поред ове две гимназије, Конфуцијев институт организује наставу кинеског језика и културе на бројним другим партнерским институцијама у Новом Саду, али и широм Србије – вртићи „Маштоленд“ и „Мадагаскар“ у Новом Саду, предшколска установа „Коцкица“ у Футогу, основне школе „Ђорђе Натошевић“, „Никола Тесла“ и „Петефи Шандор“ у Новом Саду, Основна школа „23. октобар“ у Сремским Карловцима, Међународна школа „Прима“ из Београда, Школа за основно и средње образовање „Др Милан Петровић“ у Новом Саду, гимназије „Светозар Марковић“, „Исидора Секулић“, „Јован Јовановић Змај“ у Новом Саду, Медицинска школа „7. април“ у Новом Саду, Прва београдска гимназија, Сенћанска гимназија, Економски факултет у Суботици, Градска библиотека у Новом Саду, Вушу клуб „Лаоху“ из Новог Сада, Институт за међународну политику и привреду, Академија струковних студија, Кинески центар Универзитета Мегатренд, Универзитет Сингидунум и Кинеско–српско удружење за културну размену у Београду.

На челу Конфуцијевог института Универзитета у Новом Саду налазе се српски директор и кинески директор – први кинески директор Института био је господин Џао Јоухуа, који је у Нови Сад стигао пред отварање Института. По истеку његовог мандата, на Институт је 2017. године стигао нови кинески директор, господин Чен Хуи, који се у Србији задржао шест година. У мају 2023. године на његово место именована је кинеска директорка Института, госпођа Чен Сију. Српска директорка Института од његовог отварања је проф. др Ивана Живанчевић-Секеруш.

Наставу кинеског језика и културе, те културне и друге промотивне активности, организују и изводе упућени кинески лектори и професори уз помоћ Канцеларије за међународну сарадњу и других служби Филозофског факултета. Током готово десет година постојања скоро 50 лектора и професора изворних говорника кинеског језика било је ангажовано у раду Института, док тренутно наставу изводи десет кинеских наставника: Чен Сију, Ђин Фенг, Конг Јуђије, Ван Ришенг, Чен Шувен, Лаи Лин, Су Хонгвеи, Је Донгмеи, Ђианг Сјуечун и Ванг Шихуи. Свако од лектора и професора дао је немерљив допринос раду и развоју Конфуцијевог института и омогућио да се кинески језик и кинеска култура приближе хиљадама људи у Србији.

Институт обележава и кинеске државне празнике од којих је најважнији Пролећни фестивал, који се неформално назива Кинеском новом годином. Наставници и сарадници Филозофског факултета држали су предавања о кинеској историји, култури, традицији, уметности и многим другим сродним областима. Србију и Нови Сад посетили су лекари традиционалне кинеске медицине и бројни кинески савремени уметници: писци, сликари, калиграфи, филмски стваоци. Организоване су изложбе, филмске пројекције, промоције књига. Институт са истом праксом планира да настави и у наредним годинама.

Александра Мирковић

Отварање Корејског кутка, 17. VI 2022. год.

Дан корејског писма, 2023. год.

Предавање амбасадора Кореје Ђеунга Лија, 2022. год.

Свечана додела сертификата полазницима курсева корејског, 2022. год.

Институт „Кинг Сеђонг“

На Филозофском факултету од септембра 2019. године успешно ради Институт „Кинг Сеђонг“, у оквиру којег се организује настава корејског језика и догађаји на којима се промовише корејска култура.

У погледу сарадње са Корејом, најпре треба поменути дугогодишње добре везе са Универзитетом у Сеулу, чији су студенти србистике чести полазници Међународне летње школе српског језика, културе и историје на Факултету, као и то да су професори Филозофског факултета више пута били гостујући професори и лектори српског језика на поменутом универзитету.

Сама идеја о увођењу корејског језика на Филозофском факултету започела је још 2016. године захваљујући изврсној сарадњи са Амбасадом Републике Кореје у Београду и тежњи Факултета да своју већ богату језичку понуду допуни азијским језицима.

У сарадњи са Амбасадом Републике Кореје Филозофски факултет се придружио организацији Дана корејске културе у јуну 2017. године, када је на Факултету одржано предавање др Миле Стаменковић под насловом „Увод у модерну корејску књижевност“ са посебним освртом на историјске и културне догађаје крајем 19. и током 20. века, који су утицали на промене у Кореји и који су се посебно одразили на рађање нових праваца, трендова и тематике у књижевности.

Један од кључних догађаја, који је приближио корејски језик Факултету, била је Конференција Међународног удружења за корејску примењену лингвистику ИСКАЛ, организована у јулу 2017. на Факултету у суорганизацији Удружења, Универзитета Кјонгхи у Кореји и Филозофског факултета, а под покровитељством Амбасаде Републике Кореје. Конференција је окупила више од 40 учесника из целог света који су, на примеру корејског језика, презентовали нова достигнућа на пољу примењене лингвистике.

Уз подршку Амбасаде први курсеви корејског језика почели су већ у новембру 2017. године, у оквиру Центра за језике. Наставу је изводила др Мила Стаменковић, а групе су биле попуњене захваљујући великом интересовању међу грађанством. Неколико месеци касније, у мају 2018. године, тадашњи Амбасадор Републике Кореје, Његова екселенција господин Дејонг Ју, посетио је Факултет и одржао предавање под називом „Кореја, Србија и франкофонија“.

Настава корејског за грађанство при Центру за језике била је реализована и у наредној 2018/19. академској години, када је организован и напредни курс језика. Исте године, уз подршку Амбасаде и препорука са партнерских универзитета и институција у Кореји, са којима се сарађивало на претходним догађајима, Филозофски факултет је аплицирао за отварање Института „Кинг Сеђонг“ у Новом Саду и за то добио званично одобрење од Фондације Института „Кинг Сеђонг“ из Сеула у јуну 2019. године. Први часови корејског при новоотвореном институту одржани су почетком октобра исте године, а наставу су изводили др Мила Стаменковић и др Јангвон Ћо, док је управница института била Вонхва Ким. За директора института именован је Томислав Букатаревић. Поред курсева корејског језика у првом семестру наставе, Институт је у новембру организовао и догађај *K-day*, дан посвећен Кореји, у оквиру кога је била одржана радионица корејског плеса и дегустација корејске хране.

Наредни семестар је обележио почетак пандемије корона вируса, те је Институт био приморан да затвори врата учионица и пређе на онлајн наставу. Упркос томе, број полазника корејског језика се повећао јер је онлајн настава била доступна и полазницима ван Новог Сада. Тако је Институт у свом првом онлајн семестру имао преко 150 полазника, укључујући полазнике из целе Србије и региона. Наставу је поред првобитних наставника изводила и лекторка из Кореје Хешим Ли. Касније су на Институт дошли и лекторка Хјанцанг Хан и лектор Сеонг-

Амбасадор Португала Аугушто Сараива Пејшото и деканица проф. др Ивана Живанчевић Секеруш потписују протокол о сарадњи и оснивању Центра за португалски, 2. X 2017. год.

Амбасадор Португала, Жозе Руи Велеш Кароса са сарадницима у посети Факултету, 11. IV 2024. год.

до Сон. Од средине 2022. године радом института руководи управница Јунсунг Сонг.

Данас се настава при Институту реализује и онлајн и у учионици, где на годишњем нивоу у просеку има 160 полазника, што, уз просечни број од 60 студената годишње на курсевима корејског језика по избору на основним академским студијама на нивоима А1 и А2, доводи до просечног броја од 220 особа које годишње похађају наставу корејског језика на Филозофском факултету. Поред наставе језика, на Факултету се годишње реализује више корејских културних догађаја, како у оквиру програма *Сеђонī културна академија*, тако и уз подршку Амбасаде Републике Кореје. Од поменутих догађаја треба издвојити кулинарске догађаје под називом *K-food*, где су учесници имали прилику да науче како се припрема корејска храна и добију корејске намирнице; догађаје *K-beauty* на којима су одржане радионице корејске козметике; *K-pop*, радионице корејског плеса, затим радионице корејске калиграфије и мала школа теквондоа за основце и средњошколце. Традиционално се у јуну организује и такмичење у усменом излагању на корејском језику, на коме је главна награда одлазак у Кореју, а у октобру се слави Дан корејског писма.

Поред Института, на Факултету постоји и Корејски кутак основан у оквиру пројекта Корејске фондације уз посредство Амбасаде Републике Кореје у Београду. Корејски кутак налази се на мезанину Централне читаонице Филозофског факултета и садржи наставни материјал, вредне књиге и украсе везане за корејски језик и корејску културу. Корејски кутак је званично отворен у јуну 2022. године, уз церемонију коју је отворио Амбасадор Републике Кореје, Његова екселенција господин Ђеунг Ли. Амбасадор је такође одржао и краће предавање о граду Бусану, другом по величини граду у Кореји, те је представио и приручник о корејској историји и географији, у чијој је изради учествовала и деканица Филозофског факултета проф. др Ивана Живанчевић-Секеруш. У оквиру церемоније публика је имала прилике да послуша мини-концерт корејског двојца Ђинспарк, који су извели традиционалне песме из Кореје у комбинацији са савременијим звуком.

Битно је напоменути да је Филозофски факултет од 2021. године и званични испитни центар за ТОПИК – Међународни испит познавања корејског језика, чиме је постао први центар тог типа не само у Србији, већ и у земљама региона. Испити се на Факултету одржавају једном годишње, у октобру.

Министарство иностраних послова Републике Кореје је 2021. године, за заслуге за развој односа двеју земаља и допринос у ширењу корејске културе, доделило посебно признање тадашњој деканици Филозофског факултета проф. др Ивани Живанчевић-Секеруш. Признање је уручио тадашњи амбасадор Његова екселенција господин Хјонг-ћан Че у својој првој званичној посети Факултету, а од посебног значаја јесте чињеница да се такво признање ретко додељује странцима.

Др Томислав Букатаревић

Центар за португалски језик

Португалски језик на Филозофском факултету уведен је још 2009. године као производ сарадње са Институтом „Камоиш“ и Амбасадом Португала у Београду. Настава је почела већ наредне године у оквиру Центра за језике и била доступна за грађанство. Прва лекторка за португалски језик била је Ана Фереира, а након ње су наставу изводили Магда Барбеита, Нелсон Бандеира, Жоао Енрикеш, Андре Куња и Софија Мариньо. Од октобра 2023. године наставу португалског језика изводи лектор Жоел Алвеш.

Поред наставних активности, страни лектори су организовали и различите културне активности, по-

Амбасадор Канаде Доналд Мекленан у посети Факултету и деканица, проф. емер. Марија Клеут са сарадницима, 12. X 2002. год.

Предавање аустралијског писца Томаса Кенилија, 2009. год. Проректор проф. др Бранислав Ђурђев, амбасадорка Аустралије Клер Биргин, Томас Кенили, деканица проф. др Љиљана Суботић, проф. др Љиљана Матић, Љиљана Сиришки, Милош Милутиновић и Ивана Вујков

Конг Јуђије, Чен Шувен и Александра Мирковић у Канцеларији за међународну сарадњу, 2023. год.

Састанак са представницима Турске агенцију за сарадњу и координацију (TIKA), 13.X.2022. год.

пут концерата, вечери поезије, изложби и презентација хране и пића из Португала. У новембру 2019. године је на Факултету организована изложба „Писци дипломате“, посвећена португалским дипломатама који су били и утицајни књижевници. Новембра 2022. године је тако организована велика изложба поводом стогодишњице од рођења Жозеа Сарамага „Сарамаго кроз објектив“. У сарадњи са Иберoамеричким центром, на Факултету је у априлу 2022. године организован и Први лузофони симпозијум, уз подршку Амбасаде Португала и Амбасаде Бразила.

Проширењем сарадње, октобра 2017. године, португалски језик почиње да се изучава и као страни језик по избору на основним студијама и отвара се Центар за португалски језик, као испостава Института „Камоиш“ на Филозофском факултету. Данас се у оквиру основних студија португалски изучава на нивоима А1 и А2, а у оквиру курсева за грађанство на нивоима од А1 до Б2. Захваљујући великом интересовању, са португалским језиком и културом се на Филозофском факултету упознало више од 500 студената и полазника курсева. Годишње наставу португалског језика данас похађа око 70 студената и полазника.

Др Томислав Букатаревић

Тестни центар за полагање кембричких испита

Тестни центар *FOPEC* (*Faculty of Philosophy Exam Centre*, www.examcentre.ff.uns.ac.rs) овлашћени је центар за полагање кембричких испита (*Cambridge English Qualifications*). Након успешне дугогодишње сарадње са институцијом *Cambridge Assessment English* (*CAE*), која је део Универзитета у Кембриџу из Велике Британије, а на обострану иницијативу, Филозофски факултет започео је дугу процедуру отварања овлашћеног центра за полагање испита за стицање кембричких сертификата о познавању енглеског језика. Центар је свечано отворен 25. фебруара 2020. године, у присуству представника институције *CAE* господина Александра Илића, те представника Покрајинске Владе, Универзитета у Новом Саду и Филозофског факултета.

Почетак рада Тестног центра био је отежан епидемиолошком ситуацијом; већ у марту 2020. године, Факултет је затворен због пандемије. Центар је полако почињао са радом како су се *CAE* и Филозофски факултет прилагођавали новонасталој ситуацији, те је било неопходно да протекне пар семестара до одржавања првих испита.

Тестни центар Факултета данас успешно организује испите три пута годишње – у марту, јуну и новембарско-децембарском року, а организацијом испита као и спровођењем истих бави се Канцеларија за међународну сарадњу. На Факултету је могуће полагати испите на нивоима од А2 до Ц2, као и испите који се организују за „млађе полазнике“ (*Young Learners*). Осим Канцеларије, тим Тестног центра чине и професори са Одсека за англистику Филозофског факултета у својству усмених испитивача, као и студенти мастерских и докторских студија Енглеског језика и књижевности (а од скоро и основних студија) у својству дежурача на писменим испитима, чији је задатак да обезбеде једнаке услове за све који полажу ове међународно признате испите на Филозофском факултету.

Александра Мирковић

ЦЕНТАР ЗА
ЈЕЗИКЕ

Центар за језике свој данашњи облик добија крајем 2006. године, са циљем да се реорганизује начин избора страног језика на свим студијским програмима основних академских студија. Његова примарна функција била је координисање распоређивања студената на курсеве из језика по избору на основним академским студијама, али је током година делатност проширена, те је уведена и надлежност центра над проверама знања из страног језика у оквиру докторских студија, као и у сврхе студијске размене и за потребе грађанства. Надаље, започето је и организовање језичких курсева за грађанство и пружање услуга превођења и лектуре, и напослетку, остваривање различитих активности које промовишу језике, али и књижевност на различитим језицима.

Чланови

Прва управница Центра за језике од самог његовог оснивања била је проф. др Радмила Шевић. Ту дужност је обављала све до свог одласка у пензију. На том месту заменила ју је проф. др Радмила Бодрич. Организација Центра за језике је измењена 2012. године, када је руковођење Центром поверено лектору Теренсу Мекененију, уз формирање Стручног већа, у чијем саставу су били проф. др Мирна Радин Сабадош, лектор Акош Геролд, и мср Кристина Ившић, која је, као стручни сарадник за међународну сарадњу, обављала административно-техничке послове у Центру као део својих редовних радних обавеза. Оваква организација је задржана и у наредним сазивима Центра па је тако од 2014. до 2018. године функцију управника вршио проф. др Миливој Алановић, док су чланице Стручног већа биле проф. др Данијела Прошић-Сантовац и проф. др Сања Маричић Месаровић, а административно-технички послови поверени су мср Томиславу Букатаревићу. У овом периоду је уведена и ужа специјализација у оквиру Стручног већа у смислу обављања дужности, па је тако проф. др Данијела Прошић-Сантовац координирала академским аспектима деловања центра, док је проф. др Сања Маричић Месаровић обављала послове везане за услуге усмерене на грађанство. Коначно, од 2018. године до данас, Центар за језике ради у следећем саставу: проф. др Данијела Прошић-Сантовац, управница, проф. др Јасна Ухларик и проф. др Бојана Ковачевић Петровић, чланице Стручног већа Центра за језике, а (сада) др Томислав Букатаревић наставља обављање дужности из претходног периода. Уз редовне активности управника, проф. др Данијела Прошић-Сантовац је и академска координаторка у оквиру центра, док

је проф. др Јасна Ухларик координаторка за послове са грађанство. Проф. др Бојана Ковачевић Петровић врши дужности координаторке за промотивне активности уз уску сарадњу у тој области са др Томиславом Букатаревићем, који координира организацијом припремне наставе за испите *Cambridge Assessment English* (Б2, Ц1 и Ц2 нивоа).

Страни језици у оквиру академских студија

Језици који се на Филозофском факултету могу изучавати као страни језик по избору у оквиру различитих студијских програма на основним академским студијама су: руски, пољски, русински, словачки, енглески, немачки, француски, шпански, италијански, румунски, португалски, грчки, кинески, мађарски, корејски и украјински.

До 2013. године регистрација студената за одабир страног језика вршила се путем папирних спискова на појединачним језицима, услед чега је недостајао централни регистар на нивоу целог факултета. Године 2013. започето је унапређивање квалитета и ефикасности овог процеса увођењем електронске регистрације уписаних студената, у складу с планом и програмом сваке студијске групе. Нови централни регистар омогућио је бољи увид у целокупну организацију предмета по избору. У наредном периоду овај процес је даље унапређиван. Усвојен је нови начин распоређивања студената прве године на страни језик по избору. Уз навођење жељених језика одговарајућим редоследом, студенти се приликом уписа на факултет, у оквиру изборних језика, рангирају на основу постигнутог успеха. За лакше распоређивање студената и прегледност података осмишљен је посебан програм.

Уведен је систем пројекције квота за сваку појединачну академску годину у складу са расположивошћу наставног особља, а ради веће ефикасности комуникације између Центра за језике и појединачних одсека, именовани су академски координатори за појединачне стране језике и формиран је Језички актив, чији састав се мењао из године у годину. Данас он изгледа овако:

- Енглески језик: лектор Маја Бјелица Андонов
- Немачки језик: проф. др Ана Стипанчевић
- Француски језик: доц. др Ивана Вилић
- Италијански језик: проф. др Александра Блатешић
- Руски језик: виши лектор Ирена Суботић
- Шпански језик: ас. Јелена Борђин
- Мађарски језик: мр Вилма Тишкеи
- Румунски језик: проф. др Ивана Иванић
- Словачки језик: др Ана Маргарета Лачок
- Грчки језик: проф. др Ифигенија Радуловић
- Корејски језик: др Мила Стаменковић
- Пољски језик: мр Милош Валигурски
- Португалски језик: Жоел Алвеш
- Русински језик: доц. др Александар Мудри.

Овим је Центар за језике, као административно тело факултета, постао место међуодсечке сарадње које служи да се настава страних језика на факултету уједначи и стандардизује.

За потребе докторских академских студија и у сврхе размене у оквиру Центра за језике врши се провера знања из страног језика. Студенти на докторским студијама на Филозофском факултету у обавези су да докажу познавање два страна језика у току студија. Страни језици који се узимају у обзир јесу: енглески, немачки, француски, шпански, италијански и руски, при чему је први страни језик потребно познавати најмање на нивоу Б2 Заједничког европског оквира за живе језике, а други најмање на нивоу Б1.

Језички координатори за проверу знања из страног језика на докторским академским студијама су:

- Енглески језик: проф. др Ана Халас Поповић
- Немачки језик: проф. др Ана Стипанчевић
- Француски језик: доц. др Ивана Вилић

– Руски језик: доц. др Драгана Поповић
– Шпански језик: проф. др Сања Маричић Месаровић
– Италијански језик: проф. др Александра Блатешић.

Језички координатори за проверу знања за потребе одласка на размену су:

– Енглески језик: доц. др Бојана Јаковљевић
– Немачки језик: проф. др Ана Стипанчевић
– Француски језик: проф. др Вања Манић Матић
– Италијански језик: проф. др Александра Блатешић
– Руски језик: доц. др Маја Крстић
– Шпански језик: проф. др Сања Маричић Месаровић
– Мађарски језик: мр Вилма Тишкеи
– Румунски језик: доц. др Ивана Иванић
– Словачки језик: доц. др Зузана Тирова
– Хрватски језик: др сц. Перица Вујић.

Активности за грађанство

Од оснивања центра до данас организовани су индивидуални и групни курсеви 26 светских, мањинских или егзотичних језика – енглески, немачки, холандски, италијански, француски, шпански, португалски, румунски, руски, украјински, пољски, чешки, хрватски, словачки, русински, мађарски, турски, урду, хинди, кинески, јапански, корејски, грчки, старогрчки, латински и персијски језик. За учење језика националних заједница (румунског, русинског и словачког) омогућена је и онлајн настава. Квалитет наставе обезбеђује наставни кадар Филозофског факултета, страни лектори, као и алумнисти Факултета. По завршетку курса полазницима је обезбеђено тестирање, након којег стичу потврду о завршеном курсу, тј. нивоу знања језика у складу са Заједничким европским оквиром.

На основу међуинституционалне сарадње курсеви су били организовани и за наставно и ненаставно особље Ректората и појединих факултета Универзитета у Новом Саду, за стране студенте Медицинског факултета итд. Од летњег семестра академске 2019/20. школске године уводи се и припремна настава за полагање кембричких испита из енглеског језика (нивои Б2, Ц1 и Ц2). Када је у марту 2020. године проглашено ванредно стање због ширења вируса COVID-19 и обустављена настава у згради Филозофског факултета, настављено је успешно учење језика путем електронских платформи. Од тог периода, настава се изводи у два модалитета, уживо и онлајн, чиме је омогућено да курсеве језика похађају грађани из свих крајева земље.

Центар за језике организује и провере знања страних језика, о чему издаје одговарајућа уверења, а провере се организују за енглески, француски, немачки, руски, пољски, италијански, шпански, мађарски, румунски, русински, хрватски и словачки језик. Центар још пружа и услуге превођења, као и лектуре и провере текстова, како на страним језицима тако и на српском језику.

Промотивне активности

Током година Центар за језике унапредио је своје промотивне активности усмерене ка грађанству, које су се одразиле и на интересовање за курсеве језика, односно на број полазника. Фејсбук страница Центра конципирана је тако да, поред основних информација, пружа и осмишљене постове везане за учење језика, како уопштено тако и за сваки језик у понуди појединачно. Отворен је налог Центра за језике на Инстаграму, а сајт Центра је у неколико наврата ажуриран. Рад Центра истакнут је у неколико наврата у писаним и електронским медијима. Поред тога, Центар је организовао, самостално и у сарад-

Европски дан
језика

Мр Рендал Мејџор и Теренс
Мекенени, лектори за
енглески језик

Мадури Годболе,
лекторка за хинди, Дан
Индије, 26. I 2017. год.

њи са другим институцијама, бројне догађаје са циљем промовисања како различитих језика, тако и култура које су те језике изнедриле. Неки од њих су:

Европски дан језика (у сарадњи са Француским институтом, ЕУ инфо центром, Институтом „Камоиш“, Институтом „Јунус Емре“, Америчким кутком, Институтом „Сервантес“, Центром за мађарски језик, Центром за српски језик као страни, Конфуцијевим институтом, Институтом „Кинг Сеђонг“ и другим партнерским институцијама) обележен је како би се указало на значај учења језика, на све већи број језика који се уче, на промоцију доживотног учења и на језичко, односно културолошко, богатство Европе;

Дан словенске писмености (у сарадњи са Одсецима за српски језик, српску књижевност, славистику, словакистику и русинистику). Овом манифестацијом указује се на значај и распрострањеност словенских језика и културолошког богатства Европе, као и на потребу за ширењем језика, писмености и културе;

Светски дан поезије, манифестација настала под окриљем UNESCO-а, подстиче читање, писање, објављивање и проучавање поезије. У складу с тим програм једне од ових манифестација био је конципиран тако да студенти разних одсека Филозофског факултета говоре стихове 50 песника на 14 језика који се изучавају у оквиру различитих одсека, лектората као и у Центру за језике.

Центар за језике је од свог оснивања 2006. године до данас показао значајан напредак и ширење својих функција. Почевши од координисања распоређивања студената на курсеве страних језика на основним академским студијама, Центар је проширио своју делатност на област провера знања из страног језика на докторским студијама, за студијске размене и за потребе грађанства, а кроз различите курсеве и промотивне активности, наставља да подстиче интересовање за учење страних језика на Филозофском факултету. Центар за језике, сталним унапређењем и обогаћивањем својих активности, остаје посвећен промовисању разнообразности и међукултурне размене на Филозофском факултету и у широј заједници.

Проф. др Данијела Прошић-Сантовац
Проф. др Јасна Ухларик
Проф. др Бојана Ковачевић Петровић
Др Томислав Букатаревић

Дани турске културе, 8-10. V 2013. год.

Потписивање споразума о сарадњи између Јужноморавског центра за међународну мобилност и Филозофског факултета којим се у оквиру Центра за језике Факултета организује лекторат за чешки језик, 10. V 2022. год.

ЦЕНТАР ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК КАО СТРАНИ

На Филозофском факултету, при Одсеку за српски језик и лингвистику, основан је академске 2002/03. године Центар за српски језик као страни, са идејом да се учење српског језика као страног теоријски и практично уведе у наставни систем, осавремени и усклади са европским стандардима. Оснивањем Центра омогућено је изворним говорницима српског језика да током читаве академске године уче српски језик и упознају се са српском културом и историјом. На самом почетку Љиљана Суботић, тада координатор, и Јасмина Дражић, стручни секретар, поставиле су темеље Центра и установиле принципе по којима и данас радимо. У то време значајан допринос покретању рада Центра и његовој препознатљивости у земљи, али и изван њених граница, дали су сарадници Одсека за српски језик и лингвистику: Јасмина Дражић, Исидора Бјелаковић, Наташа Киш, Марина Курешевић, Душанка Звекић Душановић, Милан Ајџановић, Миливој Алановић и Јелена Ајџановић. Центру се 2007. године придружује Биљана Бабић, чија преданост, посвећеност и прецизност у настави као и у свим ненаставним активностима доприносе успешности рада Центра. Данашња висока организованост у реализацији рада Центра почива управо на прегалаштву колегинице Биљане Бабић.

Програм Центра намењен је полазницима различитих профила. Часове лекторских вежбања од оснивања Центра до данас похађају пре свега студенти славистике са страних универзитета, као и страни студенти који учествују у размени у оквиру неког од међународних пројеката – CEEPUS, *Erasmus Plus*, *Program Zawacka* NAWA, или у оквиру програма билатералне размене – Московски државни универзитет „М. В. Ломоносов“, те сарадње са страним универзитетима – Универзитет Принстон (Сједињене Америчке Државе), Ханкук универзитет за стране студије (Јужна Кореја). Осим поменутих студената, наставу у Центру похађају и страни држављани који желе да студирају на неком од факултета Универзитета у Новом Саду или на неком другом универзитету у Србији. Курсеви у Центру отворени су и за све стране држављане који желе да науче стандардни српски језик било из приватних разлога или пословних мотива. Организовани су тако и специјални курсеви за службенике страних амбасада у Републици Србији. Курсеве српског језика као страног у Центру до данас похађало је више од 1.800 студената из целог света – од Европе и Африке, до Кине, Јапана, Јужне Кореје и Аустралије (укупно 74 земље). Осим наставе српског језика као страног, у Центру се врши провера знања из српског као страног и другог (нематерњег)

Летња школа
2008. год.

Проф. др Страхиња Степанов, доц. др Александра Смирнов-Бркић, проф. др Исидора Бјелаковић, проф. др Јелена Редли и проф. др Ивана Антонић

Летња школа
2019. год.

језика и издају се уверења о стеченом нивоу знања српског језика.

У раду Центра узели су учешће готово сви наставници и сарадници Одсека за српски језик и лингвистику (покојна Вера Васић, Владислава Ружић, Мирјана Јоцић, Гордана Драгин, Ивана Антонић, Нада Арсенијевић, Жарко Бошњаковић, Душанка Звекић Душановић, Гордана Штрбац, Миливој Алановић, Исидора Бјелаковић, Милан Ајџановић, Јасмина Дражић, Марина Курешевић, Душанка Вујовић, Наташа Киш, Јелена Редли, Страхиња Степанов, Дејан Средојевић, Јелена Ајџановић, Биљана Бабић, Маја Степанов, Горица Мирковић), али и професори српског језика запослени у другим институцијама (Милена Зорић Латовљев, Ивана Дрињовски Емелкамп, Јелена Перишић, Љиљана Ћук, Гаврa Дражић, Зоран Симић и многи други). Од 2008. године у прилици смо да пружимо прилику младима, тек свршеним или још увек активним студентима Одсека за српски језик и лингвистику, да раде у нашем Центру као лектори српског језика за странце и да на тај начин стичу драгоцено искуство у настави српског језика као страног, чиме шире и продубљују стечена знања на основним студијама, добијајући нову перспективу сагледавања структуре и система српског језика у светлу других језика и култура. Захваљујући истрајности, завидној енергији, креативности свих наставника и сарадника који су били и/или још увек јесу део Центра за српски језик као страни, данас на Филозофском факултету у Новом Саду имамо један од водећих центара за наставу, али и изучавање српског језика као страног.

Као резултат заједничког искуства у раду са страним студентима у Центру за српски језик настао је 2004. године уџбенички комплет, најпре за почетне нивое А1 и А2, под насловом *Научимо срȋски 1 – Let`s learn Serbian 1*, ауторки Исидоре Бјелаковић и Јелене Ајџановић (рођ. Војновић). Две године касније објављен је и уџбенички комплет за више нивое учења (Б1 и Б2), под насловом *Научимо срȋски 2 – Let`s learn Serbian 2*, у чијој су изради, осим поменутих ауторки, учествовали и Миливој Алановић, Наташа Киш (рођ. Бугарски), Јасмина Дражић и Марина Курешевић. Уџбенике прате радне свеске (у чијој су изради учествовали и Душанка Звекић Душановић и Милан Ајџановић), као и озвучене вежбе слушања, а њихов је садржај усклађен са стандардизованим документом Савета Европе – *Заједничким европским оквиром за живе језике*. У складу с препорукама овог документа, уџбеници обухватају све језичке вештине, које се проверавају на тестирању након завршеног курса.

Међународна летња школа српског језика, културе и историје

Прва Међународна летња школа српског језика, културе и историје одржана је 1996. године, под руководством професорке Свенке Савић, са задатком да популарише и шири учење српског језика, подстиче и унапређује упознавање са српском књижевношћу, културом и историјом изван граница Републике Србије. Покретање оваквог пројекта у изразито тешким околностима – земља је била под санкцијама и, по речима проф. Свенке Савић, није било једноставно организовати њен рад – свакако јесте преломни тренутак јер се тада почиње развијати свест о важности учења српског језика као страног. Од 2000. године, под руководством професорке Љиљане Суботић, институционализује се рад Међународне летње школе српског језика, културе и историје. Школа је брзо стекла међународну репутацију за иновативне и ефективне начине подучавања и препознат је њен значај. Готово од самог почетка рада Школе Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност пружа финансијску подршку, захваљујући којој додељујемо стипендије студентима славистике са универзитета широм света.

Проф. емер. Свенка Савић, проф. др Владислава Ружић, проф. др Мирјана Стефановић, проф. др Жарко Бошњаковић и др Љиљана Ћук са полазницима школе (2015. год.)

Проф. др Наташа Киш, проф. др Јасмина Дражић, проф. др Исидора Бјелаковић, мр Мирјана Јоцић, проф. др Љиљана Суботић, Гавра Дражић, проф. др Миливој Алановић, проф. др Милан Аџановић и проф. др Јелена Аџановић.

Проф. др Јелена Аџановић, проф. др Наташа Киш, проф. др Јасмина Дражић, проф. др Александра Смирнов Бркић, проф. др Владимир Гвозден, проф. др Исидора Бјелаковић и проф. др Јелена Редли

Учесници летње школе са предавачима на пријему у Извршном већу (2009. год.)

Међународна летња школа српског језика, културе и историје до сада је одржана двадесет и шест пута. Више од 1.200 полазника Летње школе из 50 земаља широм света (Албанија, Аргентина, Аустралија, Аустрија, Белгија, Белорусија, Бразил, Бугарска, Велика Британија, Грчка, Индија, Индонезија, Иран, Ирска, Италија, Јапан, Јемен, Јужна Кореја, Канада, Кина, Колумбија, Куба, Литванија, Мађарска, Македонија, Маурицијус, Мексико, Немачка, Норвешка, Пољска, Португалија, Румунија, Русија, Сједињене Америчке Државе, Сирија, Словенија, Словачка, Тајланд, Турска, Уједињени Арапски Емирати, Украјина, Финска, Француска, Холандија, Хрватска, Чешка, Чиле, Шпанија, Швајцарска, Шведска) на лекторским вежбањима применом савремених глотодидактичких метода стицали су компетенције за све четири језичке вештине. Полазници Летње школе могли су да стекну знање или да га прошире на предавањима из различитих дисциплина српског језика, историје, књижевности, социологије, политичке економије и других друштвених и хуманистичких наука, као и националне уметности и културе, те на књижевним вечерима, разговорима и дружењима са академским сликарима, пројекцијама филмова, на курсевима народних игара и песама, на екскурзијама, током посета културним и историјским институцијама. Тако су се још боље упознавали са српском културом у најширем смислу. Стога, сви полазници Међународне летње школе српског језика, културе и историје, како су то уочиле већ приликом покретања Школе професорке Свенка Савић и Љиљана Суботић, јесу најбољи амбасадори Србије у свету.

Издања и пројекти

Радећи са полазницима којима српски језик није матерњи, учећи уз њих и од њих, сарадници Центра и Школе објавили су низ радова који се баве различитим језичким, културним, методичким феноменима сагледаним из једне нове, другачије перспективе – из угла матерњег језика као страног. Осим тога, објављени су и значајни приручници, речници и монографије, али и појединачни радови у области ове младе примењенолингвистичке дисциплине, публиковани у земљи и иностранству. Издвајају се следеће публикације као релевантне за полазнике курсева, али и за наставнике:

- Бјелаковић, Исидора и Јелена Војновић. *Научимо српски 1 – Let`s learn Serbian 1*. Нови Сад: Филозофски факултет (2004. – 1. издање, 2023. – 7. издање);
- Ајџановић, Милан и др. (2004). *Научимо српски 1 – Let`s learn Serbian 1*. Радна свеска. Нови Сад: Филозофски факултет – Дневник;
- Алановић, Миливој и др. *Научимо српски 2 – Let`s learn Serbian 2*. Нови Сад: Филозофски факултет. (2007. – 1. издање, 2018. – 2. редиговано издање);
- Алановић, Миливој и др. *Научимо српски 2 – Let`s learn Serbian 2*. Радна свеска. Нови Сад: Филозофски факултет. (2006. – 1. издање, 2018. – 2. редиговано издање);
- Дражић, Јасмина (2008). *Минималне лексичке и граматичке структуре у српском као страном језику*. Нови Сад: Филозофски факултет;
- Бабић, Биљана (2011). *Научимо српски 1 и 2 – Речник глагола*. Нови Сад: Филозофски факултет – Одсек за српски језик и лингвистику – Центар за српски језик као страни;
- Дражић, Јасмина (2014). *Лексичке и граматичке колокације у српском језику*. Нови Сад: Филозофски факултет;
- Бабић, Биљана (2021). *Унутарјезичке грешке у настави српског језика као страног*. Нови Сад: Филозофски факултет – Центар за српски језик као страни.

Летња школа
2022. год.

– Редли, Јелена (2023). *Да ли је Ваш час неми филм? Развијање вештине говорења у другом/страном језику (на примерима часова српског језика)*. Нови Сад: Филозофски факултет.

У оквиру међународног пројекта *Hook Up*! *Campus Europae*, насталог уз подршку програма *Lifelong Learning Programme of the European Commission,* 2009. године креирани су и онлајн-курсеви српског као страног за нивое знања од А1 до Б1. У оквиру пројекта Министарства просвете, науке и технолошког развоја *Свет у Србији* и *Србија за Србе региона* Центар је израдио и реализовао 2016. г. нов, интерактивни онлајн-курс за А1 ниво. Од 2023. Центар учествује у пројекту *EUGLOH – Language and culture survival backpack (WP5 A5.4.2 Promotion of language and intercultural skills via tutoring*).

Центар и Школа добитници су *Повеље Матице српске за неговање српске језичке културе* (2022).

Проф. др Јелена Ајдановић

Полазници летње школе на излету у Београду (2006. год.)

СТАР – ЦЕНТАР ИЗУЗЕТНИХ ВРЕДНОСТИ ЗА БИХЕЈВИОРАЛНА ИСТРАЖИВАЊА У ПСИХОЛОГИЈИ

СТАР Центар изузетних вредности за бихејвиорална истраживања у психологији (СТАР Центар) акредитован је од стране Министарства науке, технолошког развоја и иновација. СТАР Центар је организациона јединица Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, основана 2022. године одлуком Савета Филозофског факултета у Новом Саду. Претеча СТАР Центра био је Центар за бихејвиоралну генетику, који је основан 2014. године на Филозофском факултету у Новом Саду а акредитован под садашњим називом 2022. године. Циљ оснивања СТАР центра био је реализација и промовисање висококвалитетних научних истраживања у психологији, омогућавање спровођења међународних и кроскултуралних истраживања у психологији, као и подизање научноистраживачког профила Филозофског факултета у Новом Саду кроз успостављање сарадње са другим институцијама у земљи и иностранству и привлачење висококвалификованих младих истраживача, што је описано кроз мисију, визију и принципе рада СТАР Центра.

Мисија СТАР Центра је унапређење научног потенцијала психологије у Србији кроз савремена психолошка истраживања и ангажовања у друштву која побољшавају животе људи, деце, адолесцената и породица. Кроз бројне истраживачке и едукативне активности, као и активности отворене науке, осигуравамо будуће генерације истраживача спремних да допринесу даљем развоју друштва и прилагоде се савременим трендовима у психологији као науци и професији.

Визија СТАР Центра усмерена је ка достизању лидерске позиције у креирању квалитетних истраживања у психологији, чији резултати ће пружати допринос развоју науке на локалном, националном и међународном нивоу. Један од циљева је окупљање међународно признатих експерата за истраживања и едукацију о менталном здрављу и психолошком благостању људи и деце.

Активности СТАР Центра

Активности СТАР Центра реализују се кроз одржавање јединог Регистра близанаца у Србији и 3 истраживачке области које одражавају научне теме обухваћене истраживањима.

Чланови СТАР Центра одржавају и уређују СТАР Регистар близанаца (STAR – *Serbian Twin Advanced Registry*) за територију Републике Србије. СТАР Регистар близанаца је једини регистар близанаца у региону и нала-

зи се на мапи 61 регистра у свету. Регистар близанаца обухвата податке о једнојајчаним и двојајчаним близанцима, као и о члановима њихових породица, те податке о члановима неблизаначких породица с двоје деце, чија разлика у годинама није већа од четири године. Тренутно у СТАР Регистру близанаца има преко 3.400 пријављених близанаца свих узраста и чланова њихових породица, као и 650 сиблинга и чланова њихових породица, што све укупно броји преко 4.000 чланова.

Област епигенетичких, близаначких и породичних студија област је истраживања усмерена на утврђивање епигенетичких, генетичких и средин-ских чинилаца на важне психолошке карактеристике попут интелигенције, особина личности и стилова живота. На основу сличности и разлика између једнојајчаних и двојајчаних близанаца по некој карактеристици или скупу карактеристика, може се утврдити колико је она наследна и колико дели заједничке наследне основе са другим карактеристикама. Поред тога, епигенетичке студије пружају одговор на питање како се регулација кључних функција гена одвија под утицајем средин-ских чинилаца, односно како изложеност одређеном окружењу мења функције биолошких механизама и тиме утиче на физички и психолошки развој појединца. На крају, циљ породичних и близаначких породичних студија јесте да пруже прецизније описе генетичких и средин-ских ефеката на испољавање понашања, при чему пружају више информација о томе који чиниоци, генетички или средински, значајно доприносе сличностима и разликама између одређених чланова породице.

Прва близаначка студија у Србији спроведена је у оквиру пројекта *Наследни, средински и йсихолошки чиниоци менйалної здравља* Министарства просвете, науке и технолошког развоја (2010–2019), а актуелно је ова област истраживања подржана пројектом *Genetic and environmental influences on psychological adaptation of children and adults – GENIUS* Фонда за науку Републике Србије, у оквиру програма ИДЕЈЕ (2022–2025).

Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду тренутно је једина институција у Србији која развија област истраживања која се назива „бихејвиорална генетика". Прву докторску дисертацију из области бихејвиоралне генетике у Србији одбранила је др Жељка Николашевић (2016), а прву докторску дисертацију која је укључила испитивање бихејвиоралногенетичких и молекуларногенетичких основа особина личности у Србији одбранила је др Селка Садиковић (2023). Бихејвиорална генетика као предмет део је курикулума на Основним академским студијама психологије.

Чланови СТАР Центра у оквиру области психологије индивидуалних разлика спроводе научна истраживања у различитим областима психологије пружајући допринос у расветљавању феномена као што су интелектуалне способности, егзекутивне функције, психолексичке студије, агресивност, мрачне црте личности, породични односи, математичка анксиозност и сл. Ова област истраживања усмерена је на неколико ужих подобласти, међу којима су:

- Лексичка истраживања особина личности на основу којих је настао први тест личности заснован на лексичким истраживањима у српском језику – Великих пет плус два, те верзија за адолесценте и децу основношколског узраста;
- Испитивање антагонистичких црта личности (нпр. црта Мрачне тријаде/ тетраде) и њихових исхода који су у вези с различитим облицима агресије и насиља, као и са менталним здрављем, спремности на вакцинацију и сл.;
- Испитивање когнитивних способности (интелигенције и егзекутивних функција), њихове структуре и ефеката на школско постигнуће и ментално здравље.

Област психологије менталних поремећаја усмерена је на испитивање генералне подложности емоционалним поремећајима (нпр. анксиозности) и улоге когнитивних чинилаца (нпр. пристрасности у пажњи) и стратегија избегавања непријатних мисли и осећања у објашњењу ових поремећаја. Поред тога, ова област је усмерена на проверу програма за превенцију емоционалних поремећаја и рану интервенцију на основу досадашњих сазнања у овој области, као и на креирање тестова за процену различитих поремећаја или предиспозиција за поремећаје (нпр. Беков инвентар депресије-II). Посебну линију истраживања у овој области су чинили радови у којима су испитивани чиниоци прилагођености на COVID-19 пандемију.

Чланови СТАР Центра

Чланови СТАР Центра су наставници и сарадници запослени на Филозофском факултету са пуним радним временом. У тренутку добијања акредитације, од укупно 12 чланова, 5 је било редовних професора, 3 ванредна професора, 2 доцента, 1 асистент и 1 истраживач-сарадник. У међувремену су сви чланови испунили услове за наставничка звања и СТАР Центар укључује 5 редовних професора, 4 ванредна професора и 3 доцента. Сви су изабрани у звања за научну област Психологија. Чланови СТАР Центра су: проф. др Снежана Смедеревац, проф. др Душанка Митровић, проф. др Јасмина Коцопељић, проф. др Зденка Нововић, проф. др Љиљана Михић, проф. др Снежана Товиловић, проф. др Дејан Пајић, проф. др Петар Чоловић, проф. др Бојана Динић, доц. др Илија Миловановић, доц. др Селка Садиковић и доц. др Милан Ољача.

Сарадници СТАР Центра са Медицинског факултета у Новом Саду су: проф. др Војислава Бугарски Игњатовић, проф. др Александра Стојадиновић, проф. др Наташа Вучинић, проф. др Татјана Крстић, доц. др Жељка Николашевић и асистент Александра Милутиновић.

Волонтери СТАР Центра су студенти основних, мастер и докторских студија психологије на Одсеку за психологију Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду. Студенти психологије волонтирањем у Центру за бихејвиорална истраживања у психологији стичу практична знања и вештине из области методологије, статистике, психометрије, психологије личности, когнитивне психологије и педагошке психологије. Волонтерски ангажман студената психологије препознат је курикулумом студија психологије и у додатку дипломи сваки студент добија одређени број ЕСПБ-а, у зависности од врсте и дужине свог ангажмана. У Центру за бихејвиорална истраживања у психологији ангажовано 16 студената волонтера, међу којима су 3 студента докторских студија: Луна Радевић, Ивона Јерковић, Марко Милошевић, Мирослав Милосављевић, Мила Блажић, Вања Рачић, Константина Костић, Олга Лукић,Ања Алексић, Јована Јованов, Никола Адамов, Дамјан Копиловић, Даница Стојковић, Јелена Пријић и Татјана Ђукић.

Алумни СТАР Центра садржи листу од више од 20 волонтера, који су актуелно дипломирани психолози, а били су активни од почетка рада Центра за бихејвиоралну генетику, као претече садашњег СТАР Центра: Филип Ненадић, Сара Раковић, Милана Јованов, Милан Ољача, Илија Миловановић, Томислав Лудајић, Милан Јорданов, Слободан Голушин, Дина Фесл, Селка Садиковић, Јелена Лакетић, Јелена Милошевић, Марија Ћирић, Драган Ђунда, Мина Велимировић, Тијана Брзић, Драгана Недељковић, Марија Булат, Лука Тодоровић, Наташа Катић, Данило Ђукановић, Јана Јованов, Ања Штрасер, Маријана Рођенков, Бојан Брановачки, Нада Токоди, Јована Перчић, Биљана Оташевић, Војана Обрадовић, Анђела Цветићанин, Дајана Јанков.

У оквиру СТАР Центра постоји формална и неформална сарадња с низом научних институција из

Стоје слева иза: др Филип Ненадић, Сара Раковић, Милана Јованов, средина: проф. др Јасмина Коцопељић, проф. др Душанка Митровић, проф. др Војислава Бугарски Игњатовић, доц. др Илија Миловановић, академик Снежана Смедеревац, доц. др Милан Ољача; чуче: Милан Јорданов, проф. др Петар Чоловић и возач (Ниш, 2012. год.)

Дан близанаца
2023. год.

Доц. др Селка Садиковић, проф. др Јасмина Коцопељић, проф. др Душанка Митровић и проф. др Петар Чоловић

земље и иностранства, међу којима су: Медицински факултет у Новом Саду; John Jay College of Criminal Justice (New York); University of Bielefeld (Germany); City, University of London; Goldsmiths, University of London; University of California (Riverside, USA); University of Oregon (USA); Институт за молекуларну генетику и генетичко инжењерство, Универзитет у Београду; Одељење за психологију, Филозофски факултет, Универзитет у Београду; Департман за психологију, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу; Центар за промоцију науке, Одсјек за психологију, Филозофски факултет, Свеучилиште Јосипа Јурја Штросмајера у Осијеку.

Формалну сарадњу, која укључује потписане споразуме или протоколе о сарадњи, Центар за бихејвиорална истраживања у психологији остварује различитим институцијама у земљи и иностранству, међу којима је Дом здравља Нови Сад, Медицински факултет Нови Сад и др.

Отворена наука

Посвећен принципима да знање и информације морају бити доступни свима, истраживачки тим СТАР Центра руководио је првим пројектом отворене науке у Србији *Boosting Engagement of Serbian Universities in Open Science (BEOPEN)*, European Comission, *Erasmus Plus* KA2 (2016–2020), у којем су заједно учествовали Министарство просвете, науке и технолошког развоја и сви државни универзитети у Србији. Као резултат пројекта, усвојена је Национална платформа за отворену науку (МПНТР, 2018), креирани су институционални репозиторијуми за депоновање резултата научних истраживања, као и Национални портал отворене науке (2017). Истраживачи СТАР Центра су аутори првог приручника за отворену науку *Отворена наука – пракса и перспективе* (Смедеревац и сар., 2020) у Србији, као и првог интерактивног уџбеника из статистике у Србији *Примена техника визуализације у базичној статистици* (Пајић, 2020), који представља значајну прекретницу у области статистичког образовања.

У СТАР Центру развија се посебна област под називом „грађанска наука", која је заснована на премиси да наука мора бити доступна свима и да се учешћем грађана у својству научника волонтера креирају услови за демократизацију науке и научног процеса. Учешће великог броја волонтера у активностима СТАР Центра доприноси мењању класичне парадигме спровођења научних истраживања укључењем грађана као релевантних субјеката који имају важну улогу у свим фазама научног процеса. Они стичу статус научника волонтера и бирају врсту и дужину свог ангажмана. Поред учешћа у испитивањима, научници волонтери имају прилику да усвајају нова знања из области психологије, креирају истраживачке проблеме и учествују у промотивним активностима СТАР Центра. Током пандемије COVID-19, грађани волонтери пружили су велики допринос научним истраживањима повезаним с менталним здрављем становништва. Истраживачки тим СТАР Центра публиковао је први Водич за грађанску науку у Србији.

Награде и признања

СТАР Центар је добитник награде „Никола Рот", коју Друштво психолога Србије додељује за посебан допринос институција и организација у промовисању психолошке науке и струке 2023. године. Међу члановима СТАР Центра налазе се добитници престижних награда и признања. Последњих година добитници најважнијих награда су:

Бојана Динић је добитница награде *The Best Young Career Researcher* коју *International Society for the Study of Individual Differences (ISSID)* за најбољег истраживача у раној фази каријере 2018. године, добитница је *Признања за научну изузетност* у 2021. и 2022. години за област друштвено-хуманистичких наука коју додељује Покрајински секретаријат за ви-

Дан близанаца
2019. год.

Дан близанаца
2024. год.

Уручење награде „Никола Рот“ Друштва психолога Србије СТАР центру на 71. Конгресу психолога (Палић, 24-27. V 2023. год.)

соко образовање и научноистраживачку делатност, Награде за изузетно постигнуће у раној фази научне каријере која се додељује на научном скупу *Емпиријска истраживања у психологији*, у Београду 2023. године у оквиру које је одржала почасно предавање „Ненад Хавелка".

Селка Садиковић је добитница награде за најбољег младог истраживача за област друштвених наука, коју додељује Филозофски факултет у Новом Саду 2020. године.

Walter G. Klopfer Award за најбољи емпиријски рад *Society for Personality Assessment, Journal of Personality Assessment* доделио је групи аутора 2020. године, међу којима су проф. др Снежана Смедеревац и проф. др Петар Чоловић; награду за врхунски резултат Филозофског факултета у Новом Саду за 2020. годину доделио је Универзитет у Новом Саду за рад у часопису *Aggressive Behavior*, чији је први аутор проф. др Бојана Динић, а међу коауторима су проф. др Снежана Смедеревац, Селка Садиковић и Милан Ољача; награду за врхунски резултат Филозофског факултета у Новом Саду за 2021. годину доделио је Универзитет у Новом Саду за рад у часопису *Frontiers in Psychology*, чији је први аутор Бојана Динић.

Проф. др Снежана Смедеревац

Дан близанаца
2022. год.

Фестивал науке
2014. год.

ЦЕНТАР ЗА ПОДРШКУ СТУДЕНТИМА

Centar za podršku studentima
FILOZOFSKI FAKULTET NOVI SAD

На основу припремљене Студије изводљивости крајем 2014. године, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду отпочео је послове на обезбеђивању материјално-техничких и кадровских услова за успостављање рада Центра за подршку студентима (ЦПС). Тако је, уз финансијску подршку Покрајинског секретаријата за науку и технолошки развој АП Војводине, обављена адаптација и опремање простора намењене Центру (кабинет 352). Истовремено је стручни тим ентузијаста са Одсека за психологију и Одсека за педагогију, окупљен око координатора професора Небојше Мајсторовића, започео са промотивним активностима усмереним на пружање педагошко-психолошке подршке студентима.

У том периоду обављена је и прва едукација студената волонтера са завршних година психологије и педагогије за вођење радионица. Паралелно са промоцијом и обукама радило се на легислативи неопходној за функционисање Центра. Захваљујући ангажовању наставника и сарадника ентузијаста са оба одсека, припремљен је, и од стане надлежних тела факултета усвојен, први Правилник Центра у којем се као основна сврха његовог деловања наводи „увођење програма педагошке и психолошке подршке усмерене на очување менталног здравља студената, као и унапређење вештина учења студената на свим нивоима студија“ (2015). Уз свесрдну подршку продекана за наставу, професорке Биљане Шимуновић Бешлин, припремљена је и одговарајућа легислатива о начину вредновања ваннаставног ангажовања студената укључених у рад Центра, те вредновања ваннаставног рада наставника и сарадника факултета. Током овог периода Центар за подршку студентима функционише захваљујући в. д. координатора, доценткињи Јелени Шакотић Курбалија и мср Станислави Марић Јуришин, ангажованој у процесима интензивнијег укључивања студената волонтера у рад Центра и вредновања њиховог ваннаставног ангажовања. Почетком 2018. године, именовањем чланова Стручног већа и професорке Јасмине Клеменовић за координатора Центра, те усвајањем осавремењеног Правилника о раду ЦПС ФФ (2018), заокружен је процес његовог институционализовања. Паралелно са унапређивањем техничких, административних и кадровских услова за функционисање Центра текле су и различите активности, програми и пројекти, чијом реализацијом су оснажене везе са различитим институцијама и организацијама на локалном, регионалном и међународном нивоу.

Од свог оснивања Центар као основне облике рада организује радионице на теме актуелне за студенте различитих нивоа студија, као и индивидуално

психолошко и педагошко саветовање, те едукацију студената кроз обуке, предавања и трибине на теме од значаја за квалитет живота студената. Активности у Центру организоване су било као самостални облици рада, било као део неког дугорочнијег програма или пројекта.

Радионице посвећене организацији времена, учењу учења, одржавању и оснаживању мотивације, асертивној комуникацији, припреми за презентовање итд., организоване су периодично од стране волонтера завршних година ОАС и МАС Педагогије и Психологије, ангажованих у Центру под супервизијом сарадника са ових одсека. Током летњег семестра 2017. године организован је циклус радионица асертивне комуникације за студенте свих факултета Универзитета у Новом Саду у виду радионица вршњачке едукације под називом *Ти и ја – прича се наставља*. Одржана је и радионица *Студирање и родитељство*, у оквиру које су представљени различити видови подршке младим студентским паровима на путу ка родитељству. У академској 2018/19. години Клинички тим Одсека за психологију покренуо је два циклуса тематских радионица: осмонедељни *Тренинг вештина емоционалне регулације за студенте УНС* и низ интерактивних предавања *Психолошки сусрети на тему...*, осмишљених за унапређење корисних знања и вештина свакодневног функционисања током студирања.

Захваљујући докторандима са психологије са искуством у терапијском раду, студентима свих студијских програма Филозофског факултета од 2017. године омогућено је, у оквиру Центра, и индивидуално психолошко саветовање. Ова врста активности изводи се под супервизијом наставника из Клиничког тима Одсека за психологију. Пракса је показала да током једног семестра овакву врсту подршке и помоћи у просеку затражи десет до петнаест студената са различитих студијских програма, углавном основних студија. Као најчешће теме у оквиру индивидуалног психолошког саветовања јављају се питања у вези са факултетом, партнерским односима и социјалним животом. Студенти обухваћени овим видом подршке на крају саветовања извештавају да им је оно помогло да превазиђу актуелне проблеме, док је један мањи број студената већ након уводног разговора упућен на психијатријску консултацију у Завод за здравствену заштиту студената, јер је процењено да проблематика превазилази оквире пружања помоћи у Центру.

У исто време, захваљујући сарадњи са ментором за особе са инвалидитетом УНС из универзитетског Центра за информисање и односе организују се индивидуална и групна педагошка саветовања за студенте са инвалидитетом. Ова врста подршке посебно је актуелна на почетку нове академске године када се студенти сретну са изазовима смештаја, путовања, аплицирања за доделу личног пратиоца, те укључивања у академску заједницу вршњака, док временом све више прерастају у активности подршке организацији процеса учења и прибављања материјала за припремање испита. У просеку три до пет нових студената са инвалидитетом затражи помоћ и подршку у Центру.

Као допуна непосредним облицима пружања подршке студентима, предвиђена је и могућност едукације студената кроз обуке, предавања и трибине. Већи број организованих предавања и трибина у Центру био је усмерен на оснаживање студената за очување здравља и подршку здравијим стиловима живљења, обухватајући и теме којима се млади информишу о важним аспектима самосталног функционисања у „новим“ животним околностима. Тако су са сарадницима из Завода за здравствену заштиту студената Нови Сад и наставницима Медицинског факултета Универзитета у Новом Саду реализоване трибине: *Алтернативне методе за постизање концентрације*, *Промени навике уз помоћ смарт циљева*, *Репродуктивно здравље младих* итд. У сарадњи са Одељењем за едукацију корисника финансијских услуга Народне банке Србије организовано је и пре-

давање *Закорачите обавештени у свет финансија*. Под покровитељством Новосадског волонтерског сервиса одржана је трибина *Прикључи се креативној енергији града* како би биле представљене могућности учешћа студената са различитих студијских програма у акцијама ОПЕНС 2019, који је организовао обележавање титуле Омладинске престонице Европе, као и Фондације НС 2021/22 која је координирала активностима у оквиру обележавања Европске престонице културе. Иста организација свесрдно је помогла и одржавање сајма волонтирања на Филозофском факултету *Волонтирање у заједници* током којег су представљени разноврсни волонтерски програми различитих организација и удружења.

Паралелно са основним облицима пружања подршке студентима у Центру, у којем се првенствено ангажују сарадници и студенти волонтери завршних година Психологије и Педагогије, крајем 2017. године осмишљен је и програм оснаживања студената за пружање вршњачке подршке (*Постани вршњачки ментор*), усмерен на интергенерацијско умрежавање студената на свим студијским програмима факултета. Идеја је била да се примери добре праксе у организовању подршке новим академцима (Хунгарологија, Англистика итд.), прошире и на остале програме како би се утицало на смањивање броја студената прве године који напуштају студије. Захваљујући ангажовању сарадника са Одсека за педагогију и Одсека за психологију, од октобра 2018. године вршњачки ментори активно су укључени у пружање подршке новим академцима на свим студијским програмима у сарадњи са академским координаторима, док су менторски тимови са појединих одсека додатно оспособљавани за пружање подршке студентима са инвалидитетом..

Од октобра 2015. године на Универзитету у Новом Саду започела је реализација међународног пројекта *Trans2Work Erasmus Plus KA2 – School to Work Transition for Higher Education Students with disabilities in Serbia, Bosnia and Herzegovina and Montenegro* (2015–2018), чији је носилац активности био ЦПС ФФ УНС. Циљ пројекта било је унапређење услова и стандарда запошљавања висококвалификованих стручњака са инвалидитетом у земљама региона. Инклузивни карактер пројекта налагао је комуникацијски и организацијски сложен и промишљен приступ којим се повезују универзитет, студентска удружења и удружења студената са инвалидитетом, националне службе за запошљавање и пословне организације и удружења послодаваца у приватном сектору (*www.trans2work.eu*). Током трогодишњег трајања, окупивши 23 партнера из региона и Европске уније, пројекат је унапредио и покренуо неколико важних сегмената радног ангажовања младих стручњака са инвалидитетом. Бројне партнерске организације из укупно седам земаља дале су свој допринос реализацији сложених и деликатних циљева овог пројекта. Пројектом је реализована регионална сарадња у изради заједничке веб платформе, организовању радне праксе студената са инвалидитетом кроз мобилност, уз стратешко повезивање сфере образовања са сфером рада и запошљавања. У оквиру пројекта набављена је и инсталирана опрема намењена студентима са инвалидитетом у Централној читаоници Универзитета у Новом Саду, у Централној читаоници и Центру за подршку студентима на Филозофском факултету. Опрему чини, осим преносних рачунара и андроид уређаја, и специјална опрема као што је: индукциона петља за појачање аудио сигнала, Брајева тастатура, наменска увеличавајућа лупа уз одговарајуће асистивне софтвере, као и остала пратећа асистивна опрема (слушалице, микрофони итд.). Током пројекта припремљено је више едукативних материјала, семинара и тематских монографија, међу којима је и књига *Hiring People with Disabilities: Employers Tranining*, коју су објавили Универзитет у Новом Саду и Филозофски факултет у Новом Саду.

Пројекат *Знање за здравље* (2016–2018) – На основу информација Завода за здравствену заштиту

студената Нови Сад, представљених у *Извештају о здрављу студената* почетком 2016. године, руководство Филозофског факултета наложило је стручном тиму ЦПС ФФ да осмисли активности у чијем фокусу би се нашле теме из домена заштите здравља студената. У сарадњи са Одељењем за очување и унапређење здравља студената Завода за здравствену заштиту студената, током летњег семестра отпочела је припрема заједничког пројекта *Знање за здравље*. Пројекат је био усмерен на оснаживање студената за очување и унапређење менталног и физичког здравља као темеља успешног учења и услова квалитетног студирања. У реализацији програма планирано је учешће стручњака обе институције и њихових сарадника из других установа, студената Филозофског факултета са различитих студијских програма, док су у складу са врстом активности наизменично коришћени просторни капацитети факултета и Завода. Са овим пројектом информатор за новоуписане студенте постао је обавезан део материјала који нови академци добију на почетку сваке године, с тим да се временом флајер форма информисања развијала те је руководство факултета 2021. припремило онлајн *Водич за студенте* који садржи информације о свим важним сегментима квалитетног студирања за студенте свих година студија.

Пројекат *Повећање доступности материјала за образовање студентима са инвалидитетом на Филозофском факултету* (2018–2020) – Један број волонтера Центра са Одсека за психологију исказао је спремност да се током летњег семестра 2018/19. године ангажује у припреми образовног материјала у другим форматима који су погоднији за учење студентима са инвалидитетом. Иницијатива волонтера је подржана од стране Центра те је успостављена сарадња са релевантним академским и градским институцијама и сервисима попут Дигиталне библиотеке Филозофског факултета, Универзитетске библиотеке и Савеза слепих Војводине. Уз финансијску подршку Секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност АПВ, покренут је двогодишњи пројекат чији је циљ био успостављање и пилотирање процедура за прилагођавање наставне грађе у одговарајући дигитални и аудио формат како би се повећала доступност материјала за образовање студентима са сензорним и моторичким сметњама и тешкоћама у учењу. Током пројекта су: обучени волонтери за дигитализацију у Централној библиотеци УНС; обављена је дигитализација пет уџбеника; припремљен је *Приручник за дигитализацију и обраду материјала након скенирања*; организована је аудиција студената за читаче; одржана је обука за снимање у студију Савеза слепих Војводине; обављено је аудио снимање три уџбеника за припрему два испита на основним студијама; стављени су у функцију сви обрађени уџбеници посредством базе Дигиталне библиотеке Филозофског факултета и базе Савеза слепих Војводине. Намера је била да се створе услови за континуирано допуњавање фонда грађом потребном за припремање испита на студијским програмима факултета на којима за тим постоји потреба, и да се волонтери Центра оспособе за прилагођавање образовних материјала у различитим форматима.

За разумевање токова и процеса, који су обликовали програме и активности у Центру за подршку студентима и који усмеравају и даље његово функционисање, препоручујемо монографију сарадника Центра *Знање и поверење у високом образовању* (https://digitalna. ff.uns.ac.rs/ sadrzaj/2020/978-86-6065-635-5).

Проф. др Јасмина Клеменовић

NEW VISIONS SCHOOL

ФРАНКОФОНИ ЦЕНТАР УНИВЕРЗИТЕТА У НОВОМ САДУ

CUF
Centre Universitaire Francophone
Франкофони универзитетски центар
NOVI SAD

Франкофони центар Универзитета у Новом Саду (CUF – *Centre Universitaire Francophone de l'Université de Novi Sad*) отворен је 4. новембра 2016. године у присуству француске амбасадорке Кристине Моро (Christine Moreau), директора Агенције франкофоних универзитета Централне и Источне Европе (AUF ECO) господина Мохамеда Кетате (Mohamed Ketata) и директора новооснованог центра професора Павла Секеруша. Отварању центра претходило је низ активности са нивоа Ректората Универзитета у Новом Саду. Најпре је било потребно обезбедити услове за чланство у асоцијацији франкофоних универзитета (AUF – *Agence des universités francophones*), а затим и задовољити претпоставке за отварање Центра на Филозофском факултету Универзитета. Пре него што се осврнемо на активности Центра, потребно је објаснити неке термине везане за франкофонију да би значај и улога Центра били јаснији.

Најпре укратко о терминима „франкофонија", „франкофон" и „Франкофонија". Термин „франкофонија", писан малим словом, означава неформално заједништво земаља чије становништво у свакодневној комуникацији користи француски језик док је „франкофон" припадник било које културе и језика (били они словенски, романски, амерички), који се идентификује и као познавалац француског језика и културе. „Франкофонија", писана великим словом, означава владине и невладине организације које комуницирају на француском језику, између осталог и најважнију међу њима, Међународну организацију франкофоније (OIF – *Organisation internationalle de la Francophonie*). Једна од агенција у оквиру OIF-а је и Агенција франкофоних универзитета, која одлучује о организовању и финансирању франкофоних центара на универзитетима.

Именовањем професора Павла Секеруша за проректора за међународну сарадњу Универзитета у Новом Саду почеле су припреме за подношење молбе за чланство у Агенцији франкофоних универзитета. Успешно су завршене 2014. године. Недуго затим, тачније 2016. године, на Филозофском факултету отворен је и Франкофони центар универзитета, чиме се Нови Сад придружио градовима у региону у којима овај центар већ постоји, попут Београда, Загреба, Љубљане, Будимпеште, Сегедина. Тим поводом амбасадорка Моро је истакла да је ово „догађај који се не тиче само односа Србије и Француске, него и односа Србије и читавог франкофоног света. То значи да се овде ради о више од 200 милиона говорника француског језика у свету". Директор Канцеларије за Централну и Источну Европу (AUF BECO), др Мохамед Кетата је нагласио да је „било веома важно да отворимо центар у Новом Саду, зато што је новосадски универзитет велики

Предавање проф. др Павла Ковачевића
Ојсцене фреске сала за одмор у француским болницама, 10. III 2017. год.

Амбасадор Француске, Пјер Кошар (24. V. 2022. год)

Амбасадорка Француске, Кристин Моро и Мохамед Кетата, директор АУФ-а за Источну Европу, на свечаном отварању Франкофоног центра Универзитета у Новом Саду, 4. XI 2016. год.

универзитет и на тај начин ћемо боље умрежити тај универзитет са осталим универзитетима у региону".

Филозофски факултет је био логична дестинација јер се у његовом оквиру налази Одсек за романистику, Семинарска библиотека Одсека са богатим штампаним и аудиовизуелним материјалом на француском језику и као место које окупља највећи број стручњака за француски језик и културу у Војводини. Сврха Центра је да франкофоној, али и нефранкофоној публици, у оквиру Универзитета понуди програме који би дали нови допринос учењу и ширењу франкофоне културе. Опремање Центра неопходном техником (компјутери, микрофони, интерактивна табла), Агенција је подржала са 10.000 евра. Поред тога, Агенција финансијски подржава програме које предлажу Универзитет, Факултет, Одсек за романистику и Франкофони центар. До данашњег дана CUF је реализовао велики број различитих програма у којима су учествовали франкофони писци, универзитетски професори, амбасадори, филмски режисери и франкофили најразличитијих дисциплина из земље и света. Специфичност наших програма је да је један део њих снимљен и постављен на *youtube*, тако да их може испратити много шира публика од оне која присуствује догађају. Неки од њих су:

- разговор са писцем Емануелом Рубеном (Ruben Emmanuel) из 2017. године насловљен *De Ialta à Jérusalem en passant par Istanbul, Riga, Kiev et Novi Sad* (Од Јалте до Јерусалима, преко Истанбула, Риге, Киева и Новог Сада), у којем су учествовали и студенти романистике професора Маринка Кошчеца из Загреба;
- излагање професорке са Академије уметности у Новом Саду госпође Диане Метлић из 2018. године о утицају француског интимизма на српске сликаре;
- излагање Њ. е. госпође Кати Чабе (Katty Csaba), амбасадорке Канаде, из 2019. под насловом *L'égalité entre les genres et le rôle des femmes en STIMS, priorités canadiennes et de la francophonie* (Родна равноправност и улога жена у областима NTIM, приоритети Канаде и франкофоније);
- излагање професора Медицинског факултета господина Павла Ковачевића из 2017. године о порно фрескама француских сала за одмор медицинског особља под насловом „Опсцене фреске сала за одмор француских болница";
- разговор са госпођом Нином Јаргеков (Nina Yargekov) из 2017. године о њеној књизи *La double nationalité* (Двострука националност);
- излагање француског амбасадора Њ. е. господина Пјера Кошара (Pierre Cochard) из 2022. године под насловом *Quelle Europe voulons nous?* (Какву Европу желимо?);
- излагање професора Владимира Гвоздена и професора Павла Секеруша из 2017. године о књизи Мишела Лериса (Michel Leiris) „Фантомска Африка" (*L'Afrique fantôme*), о колонијализму, постколонијалној књижевној теорији, праксама европских етнографа у Африци;
- излагање Њ. е. Те Јонг Јуа (Dae Jong Yoo), амбасадора Републике Кореје, из 2018. године, о Кореји, везама са Србијом и франкофонији;
- излагање професора Лика Вижјеа (Luc Vigier) са Универзитета у Поатјеу под насловом *Aragon surréaliste perpetuel 1897–1982* (Арагон, вечити надреалиста 1897–1982);
- посета групе франкофоних амбасадора Франкофоном центру Универзитета у Новом Саду 2021. године.

Проф. др Павле Секеруш

Предавање Филипа Геа, швајцарског амбасадора (20. III 2018. год.)

Предавање француске списатељице и преводитељке Нине Јаргеков (15. V 2017. год.)

Амбасадор Кореје, Дејонг Ју одржао је предавање *Кореја, Србија и франкофонија* (11. V 2018. год.)

Предавање француске списатељице Франсоаз Бујо *У истраживању сопствене земље* (11. IV 2017. год.)

Проф. др Михаел Устиноф са Универзитета "Софиа Антиполис" у Ници (20.X 2017. год.)

Проф. др Павле Секеруш на Састанаку представника међународних односа чланица АУФ-а у централној и источној Европи у Букурешту (2019. год.)

ИБЕРОАМЕРИЧКИ ЦЕНТАР ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Потреба за стварањем организационе јединице Филозофског факултета, која би се подробније бавила хиспанским и лузофоним темама, јавила се почетком 2020. године, након две деценије континуираног рада и бројних активности из домена шпанског језика и иберoамеричких култура, чији је Филозофски факултет био организатор или суорганизатор.

Ибероамерички центар Филозофског факултета (CIBAM) формално је основан 6. марта 2020. године на седници Наставно-научног већа, а одлуку је потврдио и Савет факултета 22. јуна 2020. За управницу Центра постављена је др Бојана Ковачевић Петровић, за секретара мср Јелена Борђин, а за координаторе др Ксенија Шуловић, др Сања Маричић Месаровић, др Ивана Георгијев, др Моисес Морено Фернандес и Викторија Риверос Митровић. CIBAM је од самог почетка имао и стручни савет, сачињен од дугогодишњих сарадника Филозофског факултета. Његови чланови су др Дејан Михаиловић са Технолошког института у Монтерреју (Мексико), др Далибор Солдатић са Филолошког факултета у Београду, др Алексис Дантас са Државног универзитета у Рио де Жанеиру, др Илинка Илијан са Западног универзитета у Темишвару, др Јоханес Маерк са Универзитета у Бечу, др Емилио Гаљардо Саборидо из Вишег савета за научна истраживања (Шпанија) и Јелена Спасојевић, председница Друштва хиспаниста.

Мисија новог центра била је да кроз интердисциплинаран и иновативан приступ окупља студенте и истраживаче свих друштвено-хуманистичких наука, отвори простор за активности везане за хиспанске и лузофоне теме, успостави и настави сарадњу с бројним универзитетима из Шпаније, Португала, Латинске Америке и са Кариба, организује стручне и научне догађаје усмерене на културолошке, језичке, историјске, друштвене и политичке токове ибероамеричког подручја и да се бави сложеним питањима тамошњег идентитета, миграција и заштите животне средине.

Од јуна 2020. до децембра 2023. године CIBAM је организовао око 40 догађаја, којима је присуствовало око 3.000 учесника. (Веб страница Ибероамеричког центра налази се на: https://www.ff.uns.ac.rs/sr/fakultet/o-fakultetu/centri/iberoamericki-centar).

Почетком новембра 2020. године одржана је прва радионица Ибероамеричког центра Филозофског факултета. Била је посвећена мексичком Дану мртвих, а реализовале су је др Ксенија Шуловић, др Сања Маричић Месаровић, др Ивана Георгијев и мср Јелена Борђин.

Непуне две недеље касније др Бојана Ковачевић Петровић одржала је виртуелну радионицу о књижевном превођењу, а 21. новембра CIBAM и Друштво

Посета амбасадора
Аргентине, Освалда Нарсиса
Марсика, 9. III 2022. год.

Акустични концерт,
Новосадски танго
квинтет, Дани Аргентине
на Филозофском
Факултету
8–10. XI 2022. год.

Светски дан књиге,
21. IV 2023. год.

Дани Мексика на
Филозофском факултету,
1– 3. XI 2022. год.

хиспаниста угостили су писца и преводиоца Бранка Анђића, који је говорио на тему „Медији и књижевност – Аргентина и Србија“.

Током пандемије Ибероамерички центар је из недеље у недељу организовао онлајн догађаје: 28. новембра одржана је трочасовна радионица о писању научних радова, коју су водиле др Бојана Ковачевић Петровић, др Тања Јевремов и мср Тијана Чупић. Два дана касније CIBAM је, заједно са Мастером из креативног писања Универзитета „Трес де Фебреро“ из Буенос Ајреса, организовао виртуелну трибину посвећену аргентинској песникињи Сусани Тенон. На трибини је учествовало петоро излагача из Аргентине, а студенткиње Одсека за романистику Филозофског факултета говориле су стихове аргентинске песникиње.

Књижевни конкурс за причу, есеј и песму на шпанском „Да ли волиш да пишеш“ отворен је 1. децембра 2020. за студенте и средњошколце који уче шпански језик у Србији. Ибероамерички центар је овај догађај реализовао заједно са Удружењем професора шпанског језика (APES).

Виртуелно предавање филозофа латиноамериканиште др Дејана Михаиловића, под називом „Империја у залуталом свету – отета демократија и нови тоталитаризам у доба постистине“, одржано је 12. децембра у присуству преко 100 заинтересованих.

Ибероамерички центар је 22. децембра организовао виртуелни омаж уругвајском писцу Маријy Бенедетију поводом стогодишњице његовог рођења. У програму су учествовали проф. др Виктор Мануел Санћис Амат из Центра „Марио Бенедети“ Универзитета у Аликантеу, уредник часописа *Поља* Ален Бешић и студенткиње Одсека за романистику Филозофског факултета УНС, које су превеле Бенедетијеве приче, објављене у 525. броју истоименог часописа.

Први догађај 2021. године одржан 30. јануара, носио је назив „Шта све можеш са шпанским“, а у оквиру њега су еминентни хиспанисти говорили о својим радним искуствима и могућностима које нуди знање језика са 600 милиона говорника у свету.

У фебруару је угледна преводитељка са шпанског језика др Драгана Бајић одржала радионицу „Колоквијални регистри у превођењу с посебним освртом на жаргон и псовке“. Истог месеца виртуелни гост Ибероамеричког центра био је награђивани песник и научник Серхио Гарсија Гарсија са Аутономног универзитета у Мадриду, а марта 2021. и млада хиспанисткиња из Пољске Веселина Гаћинска.

Април су обележила два предавања: Тамара Николић са Филолошког факултета у Београду представила је „*Nueva canción*: песма као оружје против опресије војних режима Латинске Америке“, а др Милица Лилић са Универзитета у Гранади одржала је предавање на тему „Сексуално узнемиравање на радном месту. Да ли и када се може говорити о концепту криминализације жртве“, организовано са Друштвом хиспаниста Србије.

Дана 21. маја исте године одржан је један од најзначајнијих догађаја у организацији Ибероамеричког центра Филозофског факултета: виртуелни разговор о књижевности у доба (пост)пандемије са најпревођенијим аргентинским писцима данашњице – Луисом Валенсуелом, Аном Маријом Шуом, Гиљермом Мартинесом и Самантом Швеблин. Недељу дана касније гошћа Ибероамеричког центра била је колумбијска професорка Ђакелин Муриљо Гарника са Универзитета у Боготи, која је одржала предавање „О језику и моћи у кубанској књижевности XIX века“.

Почетком новембра одржан је други сусрет аргентинских и српских студената и професора посвећен поезији Сусане Тенон, на иницијативу проф. Марије Негрони из Буенос Ајреса. Фокус је овога пута био на превођењу поезије на српски језик.

Први уживо, односно хибридно организован, догађај Ибероамеричког центра било је предавање шпанског амбасадора у Србији, Његове екселенције Раула Бартоломеа Молине, на тему „Историја и морфологија баскијског језика“ 23. новембра.

Друга година рада Ибероамеричког центра заокружена је излагањем Његове екселенције Едуарда Ботеља Барбозе, амбасадора Бразила у Србији под називом „Бразил, историја и књижевност: кратак осврт“.

VI међународна летња школа латиноамеричких студија (EVELA), 2022. год.

Дани Мексика на Филозофском факултету, 1– 3. XI 2022. год.

Од 19. фебруара до 12. марта 2022. године Ибероамерички центар организовао је циклус разговора о преводилачким темама: први је био посвећен аудио-визуелном превођењу, а гошће су биле Весна Стаменковић, др Ивана Николић и мср Ивана Панић. Наредне недеље тема је била превођење поезије уз учешће Биљане Исаиловић, Жељка Донића и Алена Бешића. Нарочиту пажњу привукао је разговор о симултаном и консекутивном превођењу, у којем су учествовали Јасмина Миленковић, др Мирјана Зарифовић Грковић и др Младен Ћирић. Последњи сусрет у овом низу био је посвећен судском превођењу, о којем су говориле др Ксенија Шуловић, Ивана Крговић, Тина Самарџић и Анкица Јукић Мандић.

Ибероамерички центар био је суорганизатор Треће националне конференције хиспаниста HISPSERB, одржане на Филозофском факултету УНС 9. и 10. априла 2022. Другог конгресног дана CIBAM је, у сарадњи са Бразилском амбасадом у Београду, Португалском амбасадом у Београду и Центром „Камоиш“, организовао први симпозијум посвећен португалском језику и лузофоној књижевности.

Његова екселенција Освалдо Марсико у мају је одржао предавање „Историја, спољна политика и културни живот Аргентине“. Јула 2022. гост Ибероамеричког центра био је проф. др Сигфридо Васкес Сјенфуегос са Универзитета у Екстремадури, који је одржао предавање „Шпанија и Латинска Америка у савремено доба“ за студенте Филозофског факултета.

Октобра 2022. Центар за историјска истраживања и Ибероамерички центар ФФУНС организовали су предавање вишег научног сарадника Института за новију историју Србије др Бојана Симића, на тему „Социјалистичка Југославија и Јужна Америка: 1946–1950“. Истог месеца Његова екселенција Карлос Феликс Корона одржао је излагање поводом 75 година дипломатских односа Мексика и Југославије, односно Србије.

Првих дана новембра Филозофски факултет био је у знаку Латинске Америке: у оквиру Дана Мексика обележен је мексички празник Дан мртвих и реализован књижевни конкурс *Calavera literaria*, уприличени су и Дани Аргентине, у холу Филозофског факултета одржан је акустични концерт Новосадског танго квинтета, приказана су три савремена аргентинска филма и уприличен је онлајн разговор о аргентинској књижевности на српском језику.

CIBAM је 2022. године покренуо пројекат „Митови и легенде Латинске Америке“, који је окупио 123 студента и младих преводилаца из Србије, у оквиру којег ће бити преведено 100 митова и легенди већине латиноамеричких земаља, уз стручну помоћ професора и сарадника из више институција.

Фебруара 2023. српска и мексичка публика присуствовала је онлајн предавању проф. др Пилар Ортис Ловиљо и мср Ектора Либрероса са Универзитета у Веракрусу (Мексико) на тему *La traducción literaria y la interculturalidad: un binomio indisociable*.

У марту је Ибероамерички центар, заједно са Одсеком за италијанске и ибероамеричке студије, организовао Дане Шпаније, уз посету Његове екселенције Раула Бартоломеа Молине и писца Лоренса Силве и директора Института „Сервантес“ у Београду Ђозепа Марије де Сагаре.

Књижевни сусрет са аргентинском списатељицом Луисом Валенсуелом уприличен је маја 2023. у сарадњи са Амбасадом Аргентине и Друштвом хиспаниста.

Јула 2023. управница CIBAM-а др Бојана Ковачевић Петровић била је гошћа Дебатног форума „Народи и културе Америке“ центра NUCLEAS Државног универзитета у Рио де Жанеиру, након којег је учествовала на 57. Међународном конгресу американиста ICA у бразилском граду Фос де Игуасу, где је представила кандидатуру за наредно издање конгреса. На генералној скупштини једногласно је одлучено да 150 година конгреса ICA буде обележено на Универзитету у Новом Саду 2025. године.

Новембра 2023. Ибероамерички центар ФФУНС је у сарадњи са Одсеком за медијске студије организовао гостовање проф. др Марсија Фернандеса са Универзитета у Парани (Бразил), а 21. децембра одржана је пројекција филма „Аргентина, 1985“, у сарадњи са Аргентинском амбасадом у Београду.

Предавање проф. др Дејана Михаиловића са Технолошког института Монтереј, из Мексика, 16. XII 2022. год.

Међународни симпозијум *Латинска Америка и Балкан: блискости и сличности*, 17. VI 2023. год.

Недеља шпанског језика, април 2024. год.

Луиса Валенсула, аргентинска списатељица, на Филозофском факултету, 31. V 2023. год.

Проф. др Бојана Ковачевић Петровић, Освалдо Нарсисо Марсико, амбасадор Аргентине, Хуан Хосе Санс Апарисио, амбасадор Шпаније, и Карлос Исауро Феликс Корона, амбасадор Мексика, на Недељи шпанског језика, април 2024. год.

Летња школа латиноамеричких студија

Ибероамерички центар суорганизатор је Летње школе латиноамеричких студија Друштва хиспаниста Србије. Филозофски факултет, наиме, сарађује на том значајном пројекту од његовог почетка. У Новом Саду се редовно одржава једнодневни семинар, а у Летњој школи сваке године учествују и новосадски студенти. Централни гост-предавач онлајн Летње школе 2021. године био је угледни аргентински семиолог Валтер Мињоло, 2022. на Филозофском факултету је о Латинској Америци кроз књижевност говорио Доминго Лилон са Универзитета у Печују, а 2023. у фокусу су били аргентински политиколог Андрес Маламуд и чилеанска књижевница југословенског порекла Андреа Јефтановић.

CLACSO

Октобра 2021. основана је Радна група „Латинска Америка и Балкан: културне и друштвене везе“ Ибероамеричког центра ФФУНС и светске мреже за истраживање Латинске Америке и Кариба CLACSO из Буенос Ајреса. Координатори групе су др Бојана Ковачевић Петровић (CIBAM), др Емилио Гаљардо (CSIC, Шпанија) и Андреа Јефтановић (Универзитет у Сантјаго у Чилеу), а чини је око 50 чланова из 20 земаља.

Марта 2022. године организован је виртуелни скуп *Foro Grupo Especial «América Latina y los Balcanes: vínculos culturales y sociales»*, на којем је учествовало око 30 научника, истраживача и осталих чланова Радне групе из двадесетак земаља.

Јуна 2023. организован је Први симпозијум *América Latina y los Balcanes: Aproximaciones y similitudes/ América Latina e Balcãs: Aproximações e semelhanças*, у сарадњи са Државним универзитетом у Рио де Жанеиру, организацијама NUCLEAS из Бразила и IDEAZ из Беча, као и Друштвом хиспаниста Србије. На симпозијуму је учествовало око 30 научника, истраживача и младих сарадника из Аргентине, Бразила, Коста Рике, Мексика, САД-а, Мађарске, Румуније и Србије, а предавања су одржали и Њихове екселенције Освалдо Марсико, Жозе Мауро Коуто и Карлос Феликс Корона.

Група CIBAM-CLACSO објавила је научни зборник *Културне релације између Латинске Америке и социјалистичких земаља у време Хладног рата* (https://biblioteca-repositorio.clacso.edu.ar/bitstream/CLACSO/248903/1/Las-relaciones-culturales-AL.pdf), чији су приређивачи др Бојана Ковачевић Петровић и др Емилио Гаљардо Саборидо. Зборник је представљен у седишту мреже CLACSO у Буенос Ајресу септембра 2023, уз хибридно присуство приређивача и аутора текстова, директора за истраживачку делатност Пабла Вомара и отправника послова амбасаде Републике Србије у Аргентини Дејана Благојевића.

Новембра 2023. Ибероамерички центар ФФУНС постао је члан Европског савета за латиноамеричка истраживања (CEISAL), најпрестижније струковне асоцијације тог типа у Европи.

Донације књига

За три године постојања Ибероамерички центар, односно Библиотека Филозофског факултета, обогаћени су за неколико хиљада књига везаних за шпанско и португалско говорно подручје. Приликом књижевних конкурса бројни издавачи одвојили су по један примерак својих издања за нашу институцију, фебруара 2021. Удружење професора шпанског језика Србије поклонило је CIBAM-у око 60 драгоцених књига, годину дана касније Фондација „Анџеј Дембич“ из Варшаве даровала је Ибероамеричком центру 40 научних публикација из своје продукције, више десетина књига поклониле су нам Марија Минић, Ивана Јовановић Арсић и други појединци, а две највеће донације стигле су из Института „Сервантес“ (698 књига и научних часописа) и од професора Далибора Солдатића (843).

Проф. др Бојана Ковачевић Петровић

ЦЕНТАР ЗА ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНА ИСТРАЖИВАЊА И РАЗВОЈ ИСТРАЖИВАЧА

Научни рад који се одвија на двадесет одсека Филозофског факултета обухвата изузетно широк спектар научних дисциплина у областима друштвено-хуманистичких и филолошких наука. Центар за интердисциплинарна истраживања и развој истраживача основан је са пре свега са циљем плодотворног повезивања научних истраживања у различитим областима, као значајног предуслова унапређивања свеукупног научноистраживачког рада на Филозофском факултету.

Напоредо са континуираним радом на успостављању метода у интердисциплинарним истраживањима и постојаном развијању интердисциплинарног научног рада, посебно значајан вид делатности Центра представља подршка младим истраживачима, студентима докторских студија који исказују нарочиту даровитост и склоност према научном раду. Ова се подршка одвија на националном, регионалном и интернационалном нивоу, посредством великог броја различитих активности усмерених ка стварању и непрекидном јачању интердисциплинарне мреже младих истраживача, односно ка побољшању њиховог положаја и статуса унутар академске заједнице.

Значајан напредак на плану рада с младим истраживачима остварен је након оснивања Стручног већа Центра за интердисциплинарна истраживања и развој истраживача Филозофског факултета, које на редовним састанцима окупља младе истраживаче и тиме остварује непосредан и целовит увид у проблематику њиховог живота и рада. Трајни циљ тих састанака огледа се у непрестаном ширењу платформе за активности младих истраживача под окриљем Факултета.

Стручно веће Центра бави се и другим делатностима које доприносе развоју интердисциплинарности, као што је организовање изборних предмета за специјалистичку обуку у области писања и развијања савремених облика писмености, превођење стручних текстова, или развијање вештине говорништва на страним језицима.

Сарадња са другим сличним центрима на националном, регионалном и међународном нивоу, остварује се и развија понајвише одржавањем семинара, радионица, научних скупова и других видова окупљања научника и истраживача.

Проф. др Зоран Пауновић

СТУДЕНТСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Од самог оснивања Филозофског факултета у Новом Саду студенти су преко својих представника заступали своја права. Од полазишне 1954. године текле су и припреме за формирање првог студентског удружења на новооснованом Факултету. У питању је био Савез студената, који је био део тада кровне студентске организације за целу земљу – Савеза студената Југославије. Стога ове године обележавамо и седам деценија студентског организовања на Филозофском факултету у Новом Саду.

У раној фази студентског организовања наши први студенти имали су изузетан утицај при самој изради и обликовању наставних планова и програма, подизању квалитета наставе, отварању првих студентских домова, студентског ресторана, амбуланте и других институција које су данас назаобилазан део студентског живота. Њихов рад у том периоду био је уско повезан са другим тадашњим омладинским организацијама на покрајинском и градском нивоу, насталим у послератном периоду у складу са тада владајућим југословенским социјалистичким системом. Основни принцип организовања првобитног Савеза студената на Филозофском факултету темељио се на представницима већине или свих тадашњих одсека и наставних група, преко којих су истицане идеје и захтеви за повољније услове и нормалан рад студената.

Системским променама на нивоу државе са почетка седамдесетих година прошлог века, дошло је и до значајних промена у начину студентског организовања у целој земљи. Савез студената се тада претопио у нову, јединствену омладинску организацију – Савез социјалистичке омладине Југославије. На Филозофском факултету тада је основана Конференција основних организација Савеза социјалистичке омладине, а по студијским групама – активи Савеза социјалистичке омладине. Конференција је деловала на делегатском принципу, са по два представника са сваке студијске групе, на челу са Председништвом и председником Председништва. У том периоду уведена је и институција студента продекана, као званичног студентског представника. Први студент продекан Филозофског факултета у Новом Саду, од 1973. године, била је студенткиња Драгица Буђан.

Нове политичке промене почетком деведесетих година резултирале су и престанком рада Савеза социјалистичке омладине. Наследник те широке организације био је нови Савез студената Филозофског факултета, који је основан априла 1992. године, у складу са нешто раније донетим Законом о универзитету. Та студентска организација 2022. године свечано је обележила

Драмска секција Филозофског факултета - "Представа Хамлета у селу Мрдуша Доња" и "Лари Томпсон, трагедија једне младости", 2019. год.

Драмска секција на Филозофијади у Будви 1995. год.

Филозофијада на Палама 2003. год.

три деценије рада, као најстарија и највећа студентска организација на Филозофском факултету, која је и данас изузетно активна. Након Савеза студената, а нарочито након 2000. године, основано је више студентских организација које су привремено деловале на Факултету. Неке од њих су Студентска десница, Студентска унија, Студентска асоцијација, *Filiki heteria* и друге.

Законом о универзитету из 2002. године јасно је било предвиђено учешће студената у управљању Универзитетом и Факултетом путем Студентског парламента, што је коначно регулисано новим Законом о високом образовању из 2005. године, од када је Студентски парламент дефинисан као орган високошколске установе. Стога су први избори за Студентски парламент на Филозофском факултету у Новом Саду одржани 2006. године. Први председник Студентског парламента био је Ђорђе Огњеновић, у мандату од 2006. до 2008. године. Од тада до данас Студентски парламент, у сарадњи са студентом продеканом, заступа интересе и права студената Филозофског факултета. Настао је због потребе да се повећа транспарентност студентског организовања и да се студенти подстакну на учествовање у ваннаставним активностима. Његов састав чини 15 студената, са различитих студијских група и година студија. Седнице Студентског парламента место су за дискусију о актуелним проблемима и потребама студената, те идејама у вези са дешавањима на Факултету и Универзитету. Рад Парламента је јаван, те је сваком студенту омогућено да присуствује седницама и учествује у дискусијама. Као посредничко тело између студената и управе Факултета, Парламент помаже у лакшем и бржем спровођењу идеја, потреба и захтева студената. До оснивања Парламента, студенте су званично представљали само студент продекан и студент проректор, које су на предлог студената до тада бирала наставно-научна већа Факултета или Универзитета. Председник Студентског парламента у текућем мандату, од 2022. године, јесте студент мастер студија на студијском програму Социјални рад Ивана Мацак, док је актуелни студент продекан студент докторских студија на Одсеку за историју Немања Вујић.

И поред наведених бројних новитета у видовима студентског организовања и задацима студентских представника на нашем Факултету, неки од задатака студентских организација деценијска су пракса. Од оснивања студенти су учествовали у раду Факултета преко својих представника у Савету факултета, Наставно-научном већу и различитим комисијама управе Факултета, што је битан сегмент њиховог рада и данас. Културни и уметнички рад евидентирамо као значајан елемент студентског организовања већ од педесетих година. Кроз тада основано културно-уметничко друштво „Стевица Јовановић“ организоване су биле бројне секције, од којих су најактивније биле позоришна и литерарна. Тадашњи Савез студената организовао је и забавни живот студената, те тренинге и такмичења у бројним спортским дисциплинама. Исте активности главни су задаци студентских организација и данас, седам деценија касније. Студентски парламент, на предлог Савеза студената, а уз подршку управе Факултета, организује термине за недељне тренинге у више спортских дисциплина. Вишегодишња је пракса да се термини више пута недељно организују од новембра до маја сваке академске године у сали на Ђачком игралишту. На Филозофском факултету у Новом Саду данас су активне фудбалска секција са око 20 редовних чланова на тренинзима, кошаркашка секција са око 15 активних спортиста и, најбројнија, одбојкашка секција са око 50 активних чланова. Од 2023. године основана је и атлетска секција која тренинге одржава и на отвореном, од почетка до краја академске године. Изузетно активне јесу и шаховска и драмска секција. Око 35 студената на нашем Факултету редовно похађа часове и учествује на турнирима шаха који су се нарочито интензивирали последњих неколико година. Велико интересовање студе-

Стручна екскурзија
Института за историју,
Зејтинлик, 1983. год.

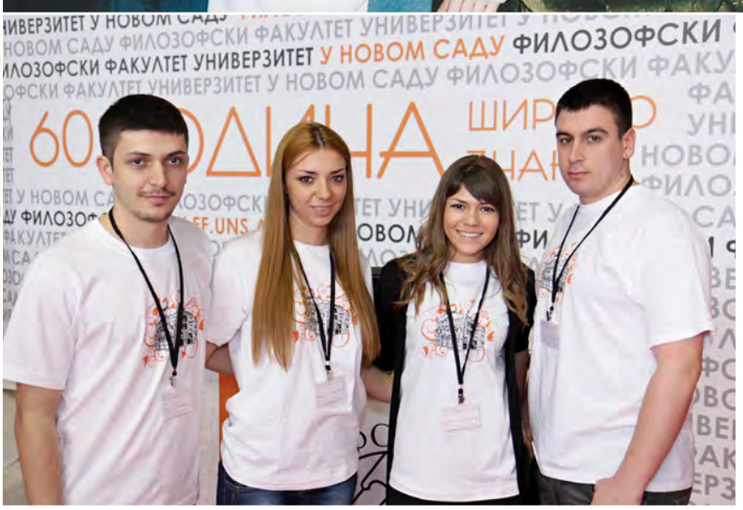

Стручна екскурзија
Института за историју,
Дарданели, 1983. год.

Сајам образовања
"Путокази", 2012. god.

Сајам образовања "Путокази",
2014. год.

Хуманитарна журка
Савеза студената
"Слаткиш за осмех",
децембар 2002. год.

ната за спортске дисциплине чини наведене секције у текућој академској години најбројнијим од њихових оснивања. Чланови спортских секција, поред тренинга, у слободно време организују окупљања и дружења, самосталне одласке на локалне спортске манифестације, те учествују у планирању активности које помажу омасовљење секције и постизање бољих резултата. У више наврата заједничким акцијама студенти спортисти успели су у прикупљању средстава којима су купљене лопте, реквизити и спортска опрема, све у циљу што бољег презентовања Филозофског факултета на такмичењима на којима учествују.

Прилика да наши студенти покажу резултате тренинга јесу такмичења на нивоу Универзитета, што су раније биле Универзитетске спортске игре, а данас је Универзитетски спортски куп. Најзначајније такмичење у спортским и другим дисциплинама за студенте Филозофског факултета јесу Сусрети филозофских и филолошких факултета, данас познати као Филозофијада. Први пут је ова манифестација одржана у Поречу 1977. године. Такмичарске дисциплине на Филозофијади последњих неколико година јесу фудбал, кошарка, мушка и женска одбојка, шах, стони тенис, дебата и квиз знања. Плод вишегодишњег организованог рада у организацији спортских секција резултирао је највећим успехом спортиста студената Филозофског факултета на Филозофијади одржаној у Бечићима 2018. године, када су освојили прво место у укупном пласману, у конкуренцији 12 филозофских и филолошких факултета са Балкана. Тај резултат био је повод за још већи ентузијазам спортиста са нашег Факултета, те је на следећој Филозофијади, одржаној 2019. у Сунчевом брегу у Бугарској, чији је генерални организатор био управо Савез студената Филозофског факултета у Новом Саду, остварен један од најубедљивијих резултата у готово пола века дугој историји те манифестације, када су наши студенти у свим дисциплинама остварили прво или друго место, и убедљиво прво место у генералном пласману. Спортисти са Филозофског факултета редовни су учесници активности Универзитетског спортског савеза Новог Сада, који организује такмичења између екипа новосадских факултета и турнире хуманитарног карактера. Једно од таквих такмичења био је овогодишњи Универзитетски спортски куп, на коме су наши студенти освојили друго место на спортском квизу знања.

Студенти Филозофског факултета организовали су у претходном периоду више акција, трибина, хуманитарних акција и свирки различитих повода и садржаја. Једна од традиционалних јесте акција прикупљања слаткиша за божићне пакетиће за децу са Косова и Метохије, која се организује у сарадњи са студентским организацијама са других факултета новосадског Универзитета. Поред ове, организоване су биле и акције добровољног давања крви, прикупљања помоћи угроженима у поплавама и друге. Редовна годишња активност студентских организација је и помоћ новим колегама при пријави и упису на студије, те на самом пријему бруцоша првог радног рада сваке академске године.

Од 2021. године, као редовна ставка у годишњем календару догађаја у организацији Савеза студената на нашем Факултету, уврштена је Студентска конференција Филозофског факултета. Уз истакнуте предаваче и богат програм, ова манифестација која се једном годишње организује на једном од три студентска одмаралишта у Србији – Златибору, Авали или Палићу, повод је великог интересовања студената. Још неке од активности које наши студенти организују јесу и забавне активности, као што су апсолвентске вечери и апсолвентска путовања и студентске забаве, које су такође постале незаобилазан део студентског живота. Поред апсолвентских, са порастом студентског стандарда последњих година, остварени су услови за организовање редовних студентских путовања на значајне европске дестинације, која су постала још једна редовна годишња актив-

Одбојкашка секција
2024. год.

Студенти са проф.
др Љиљаном Матић,
Филозофијада у Водицама
1982. год.

VII сусрет филозофских и
филолошких факултета СФРЈ,
Струга, 1983. год.

Филозофијада
2024. год.

"Женска
инцијатива",
2022. год.

ност са богатим културно-историјским и забавним програмом.

Најзначајнији задаци студентских представника последњих година реализовани су у сарадњи са Студентским парламентом Филозофског факултета, студентом продеканом Филозофског факултета, те са студентским организацијама са других факултета Универзитета у Новом Саду, па и других универзитета у Србији, на челу са Студентском конференцијом универзитета Србије, у којој представника имају и наши студенти. Стога можемо закључити да је, и поред свих наведених активности, примарни циљ студентских организација остао исти свих седам деценија, а то је побољшање студентског стандарда, решавање проблема у свим аспектима студентског живота и студентског организовања, те подршка у реализацији свих иницијатива које су у интересу студената.

Немања Вујић

Шаховска секција школске 2023/2024. год.

Студенти са проф. др Драгињом Перваз, VI Филозофијада, Водице, 1972. год.

УМЕТНИЧКА ЗБИРКА ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Уметничка збирка Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду оформљена је 2015. године, на иницијативу деканице Иване Живанчевић Секеруш, а захваљујући средствима Министарства културе и информисања додељеним на „Конкурсу за финансирање уметничких дела из области визуелних уметности“. Збирка је значајно проширена већ наредне године захваљујући конкурсу под истим називом.

Новоформирану колекцију је чинило 46 уметничких радова (од којих је 45 откупљених, а један поклоњени), чији су ауторке и аутори запослени и сарадници, али и садашњи и бивши студенти Академије уметности у Новом Саду.

Филозофски факултет се и наредних година пријављивао на „Конкурс за финансирање уметничких дела из области визуелних уметности“, који је расписивало Министарство културе и информисања, а 2017. и 2022. године додељена су му средства којима је збирка проширена. Уметничка збирка Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду сада броји 52 уметничка дела – слике, скулптуре, графике, цртеже, колаже и фотографије.

Аутори који су заступљени у Уметничкој збирци Филозофског факултета су: Ивана Аранђеловић, Данијел Бабић, Биљана Бакалуца, Драган Бибин, Марина Војводић, Ана Вртачник, Љубомир Вучинић, Зоран Грмаш, Горан Деспотовски, Ранко Драгић, Слађана Ђукановић, Бранко Ђукић, Драган Живанчевић, Босиљка Зиројевић Лечић, Милан Зулић, Тадија Јаничић, Драган Јанков, Гордана Каљаловић, Слободан Кнежевић, Владимир Ковач, Дубравка Лазић, Драган Матић, Маријан Мушкиња, Милан Нешић, Дејана Нешовић, Борислав Николић Бора, Никола Николић, Ана Новаковић, Бојан Новаковић, Аница Радошевић, Тара Родић, Душан Савковић, Јанош Тарко, Томислав Тодоровић, Марко Тошић, Драган Хајровић, Ирена Хајровић Илијев, Никола Џафо, Мирослав Шилић и Борислав Шупут.

Поред радова домаћих аутора, у Уметничкој збирци Филозофског факултета нашла се и скулптура мексичке уметнице Мајеле Леиве Уљое (Mayela Leiva Ulloa) под називом „Облаци у предвечерје I“ (*Nubes al atardecer I*), високотемпературна керамика, глазура, дрво, 36 x 28 x 13 cm, 2013, коју је уметница даровала Збирци.

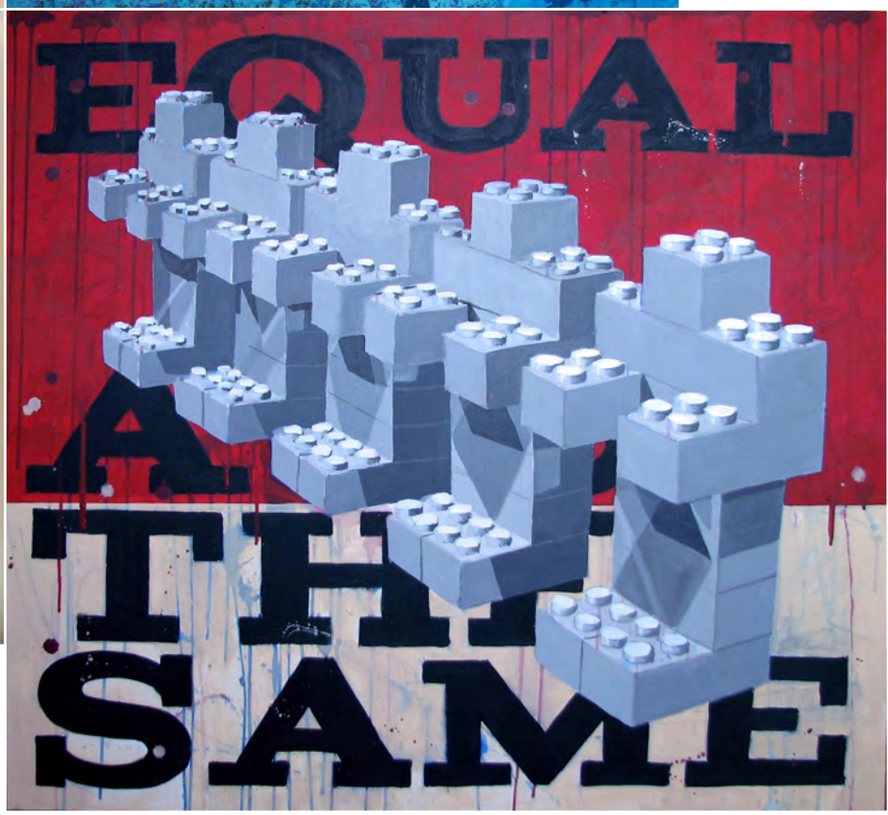
Аутор поставке је Небојша Миленковић, историчар уметности и виши кустос Музеја савремене уметности Војводине.

У припреми и реализацији пројеката откупа уметнина, те поставке збирке и припреме каталога, поред проф. др Иване Живанчевић Секеруш која је

EQUAL
A
THE
SAME

пројектима руководила, учествовали су и проф. др Павле Секеруш, проф. др Оливера Кнежевић Флорић, проф. др Биљана Шимуновић Бешлин, проф. др Никола Грдинић, Исидора Гордић Фисковић, Миладин Трифковић, Сладомир Дикић, Мирјана Галоња, Соња Костовић, Милица Пухача, Мирослав Радека, Јасна Милошевић, др Томислав Букатаревић, Игор Лекић, Ђорђе Попић и Пајица Дејановић.

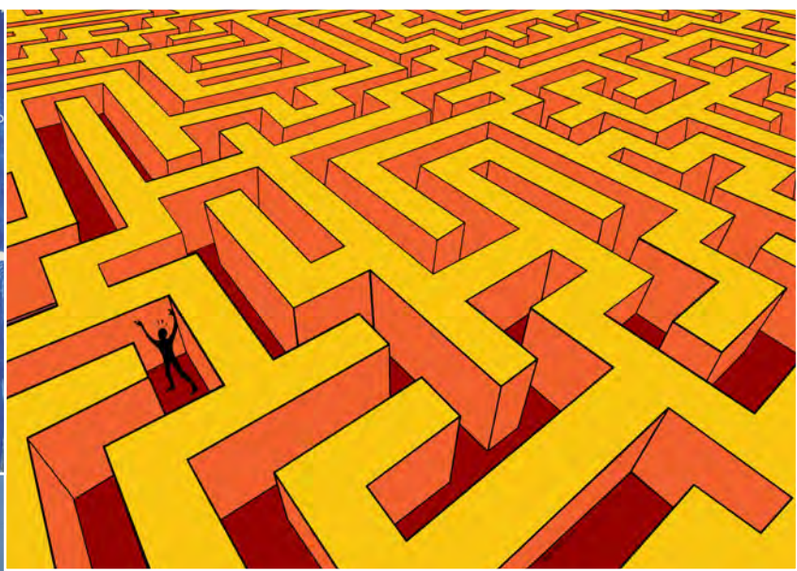
Збирка је за веома кратко време постигла запажен успех како у академској тако и у најширој домаћој јавности, а привукла је и велику пажњу бројних међународних гостију и дипломатског кора.

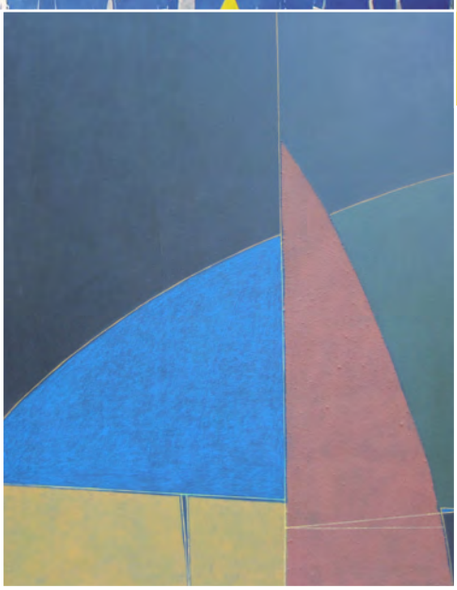
Један од кључних циљева формирања Уметничке збирке Филозофског факултета, поред оплемењивања радног и простора за учење у згради Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, јесте развијање естетског укуса и естетског доживљаја стварности, те развијање потребе за естетским вредностима како код студента и запослених, тако и код бројних посетилаца.

Креирањем Уметничке збирке Филозофског факултета, зграда Филозофског факултета, и сама својеврсно уметничко дело, коју је пројектовао архитекта Александар Стјепановић у духу модернизма, добила је нови квалитет. Сталном поставком Уметничке збирке започета је визуелна трансформација ентеријера зграде Факултета, а новосадска уметничка сцена добила репрезентативан изложбени простор савремене уметности.

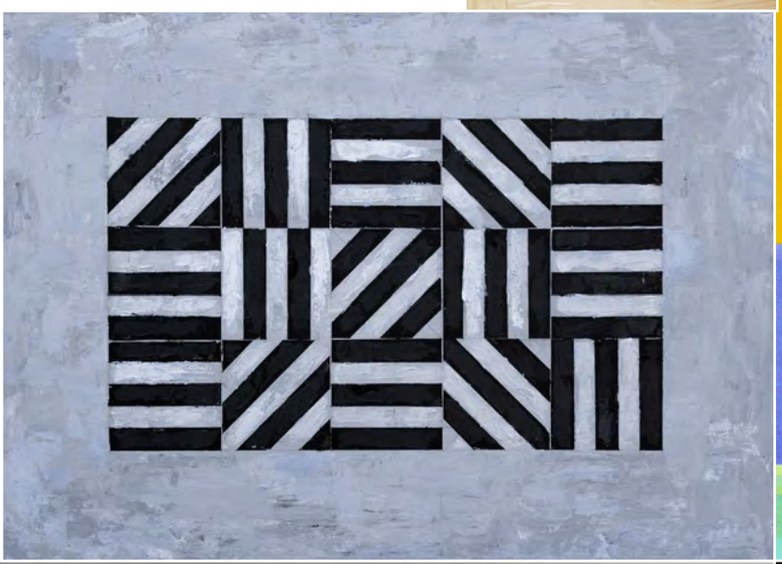
Исидора Гордић Фисковић

Захвалност и напомене уз фотографије

Хвала свима који су на било који начин допринели да ова публикација добије изглед који има и да угледа светлост дана. Њено објављивање финансијски су помогли Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност, Конфуцијев институт Универзитета у Новом Саду, Сајнос доо, Нови Сад, МСЈ доо, Бачка Паланка, УР Насуво и фришко, Нови Сад, и УР Extra Food 021, Нови Сад, на чему им се и овом приликом срдачно захваљујемо.

Хвала свим ауторима текстова који су дали свој допринос у сагледавању раста и развоја Факултета у својој 70 година дугој историји, те свега онога што данас чини Факултет.

Професору Атили Капитању са Академије уметности у Новом Саду захваљујемо на комплетном визуелном идентитету осмишљеном поводом обележавања 70 година Факултета, укључујући и дизајн и прелом ове књиге.

Хвала др Љиљани Ћук на одлично обављеној лектури и коректури.

Посебан изазов у припреми и уређивању ове публикације представљало је прикупљање фотографија, нарочито архивских, које раније нису објављиване. Нарочитио је био изазован период који обухвата прелазак са аналогних на дигиталне фото-апарате јер су прве дигиталне фотографије биле знатно лошијег квалитета и, нажалост, без обзира на велику документарну вредност неупотребљиве за штампу. Исти проблем се јавио и са фотографијама које су снимане камерама мобилних телефона од којих многе такође нису могле да се употребе у штампи. Дакле, основни критеријум за избор фотографија, поред документарне вредности, био је квалитет фотографије. Огроман посао скенирања мноштва аналогних (папирних) фотографија које су нам уступљене обавила је Маја Ховањски уз помоћ Зорана Милошевића за шта им дугујемо велику захвалност. Њих двоје су бринули и о првој дигиталној архиви фотографија која је пратила сајт Факултета последње две и по деценије.

Овом приликом посебно желимо да се захвалимо Владану Живковићу, библиотекару у пензији, чија је љубав према фотографији постала својеврсно памћење Факултета. Он је бројним фотографијама које нам је уступио из своје архиве сачувао од заборава мноштво лица и догађаја, превасходно Одсека за романистику, али и целог Факултета, као и гостију који су нас посећивали. Изузетну захвалност дугујемо и архиви фотографија Одсека за славистику коју је формирала проф. др Душанка Мирић, те архиви Одсека за хунгарологију коју је формирала, те брижљиво и педантно водила проф. др Пирошка Чаки, а Одсек наставио са добром праксом. Такође, велику и богату архиву нам је ставио на располагање и Одсек за медијске студије, а особиту захвалност упућујемо др Вукашину Живаљевићу, како за архивске, тако и за савремене фотографије свих запослених које су снимане наменски за ову публикацију. Приликом снимања су му помагали студенти Јелена Михајловић и Марко Антић. Од оснивања Канцеларије за међународну сарадњу Љиљана Сиришки са сарадницима Кристином Ившић, Томиславом Букатаревићем и Александром Мирковић, савесно води и ажурира архиву фотографија активности и догађаја које Канцеларија организује, а Исидора Гордић Фисковић помно бележи и архивира фотографије у Деканату са већине догађаја које Факултет организује, на чему им дугујемо захвалност и у овој књизи. Велики број фотографија нам је уступила и Јелена Колаковић, стручна секретарица Одсека за историју у пензији, због чега јој захваљујемо.

Велико хвала и нашим колегама у пензији, колегама које сада раде негде друго те некадашњим студентима који су такође дали своје фотографије, као и свима онима који су се потрудили да донесу или пошаљу фотографије, односно да нам пруже велику и драгоцену помоћ у анотирању фотографија, а међу којима су (по редоследу пристизања фотографија): проф. др Милица Андевски, проф. др Жарко Бошњаковић, мр Гордана Нејгебауер, проф. др Гордана Лалић Крстин, проф. др Снежана Гудурић, Љи-

љана Матић, проф. др Божо Милошевић, проф. др Дејан Пралица, проф. др Невена Варница, проф. др Драган Коковић, проф. др Јелица Петровић, проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић, проф. др Нила Капор Стануловић, проф. др Жељко Калуђеровић, доц. др Марица Рајковић, проф. др Снежана Миленковић, проф. др Зорица Кубурић, проф. др Лаура Спариосу, проф. др Чила Уташи, проф. др Јасна Ухларик, проф. др Тврtко Прћић, мр Рендал Мејџор, проф. др Горана Раичевић, проф. др Наташа Половина, проф. др Јасмина Грковић Мејџор, проф. др Ивана Антонић, проф. др Драган Проле, проф. др Владимир Гвозден, проф. др Жолт Лазар, проф. др Радмила Шевић, проф. др Светлана Томин, проф. др Јован Попов, проф. др Оливера Кнежевић Флорић, проф. др Јелена Шакотић Курбалија, проф. др Снежана Смедеревац, проф. др Владислава Гордић Петковић, проф. др Тамара Валчић Булић, проф. др Иван Јерковић, проф. др Горан Рујевић, проф. др Јелена Ајџановић, проф. др Татјана Ђурин, проф. др Марина Курешевић, доц. др Биљана Бабић, проф. др Предраг Новаков, проф. др Павле Секеруш, проф. др Едита Андрић, проф. др Каталин Озер, проф. др Јелена Клеут, доц. др Зузана Тирова, проф. др Слађана Зуковић, проф. др Владимир Баровић, доц. др Александар Мудри, проф. др Милан Ајџановић, доц. др Ана Римар Симуновић, проф. др Бранко Бешлин, проф. др Биљана Шимуновић Бешлин, проф. др Валентина Соколовска, проф. др Ненад Нинковић, др Марија Марић, Јарослав Ковач, доц. др Жолт Папишта, мр Наташа Белић, проф. др Јована Шкорић, проф. др Михајло Фејса, Мирјана Галоња, Радмила Гикић Петровић, проф. др Бојана Стојановић Пантовић, Снежана Ровчанин, проф. др Снежана Вукадиновић, проф. др Горан Васин, Миладин Трифковић, проф. др Марина Пуја Бадеску, проф. др Вићинија Поповић, проф. др Ивана Иванић, проф. др Александра Блатешић, проф. др Бојана Ковачевић Петровић, проф. др Душанка Митровић, проф. др Светозар Бошков, Игор Лекић, др Милош Перовић и Ева Модри.

Приликом анотирања фотографија навођена су звања у којима су се личности на фотографијама затекле крајем 2024. године или приликом одласка у пензију.

Уреднице

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

378.6:3(497.113 Novi Sad)"1954/2024"

СЕДАМДЕСЕТ година Филозофског
70 година Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду : 1954-2024 / [уреднице Ивана Живанчевић-Секеруш и Исидора Гордић Фисковић]. - Нови Сад : Филозофски факултет, 2024 (Нови Сад : Сајнос). - 458 стр. : илустр. ; 30 cm : Опис заснован на стању на дан 31.12.2024.

ISBN 978-86-6065-851-9

а) Филозофски факултет (Нови Сад) -- 1954-2024

COBISS.SR-ID 160525577

